

გამოცდების ეროვნული ცენტრი

როგორ მოვემზადოთ პედაგოგთა სასერტიფიკაციო
გამოცდებისთვის

კრებული დაწყებითი
საფეხურის პედაგოგთათვის

ს ა რ ჩ ე ვ ი

შესავალი	3
დაწყებითი საფეხურის პედაგოგთა სერტიფიცირება	4
I – IV კლასების საში ძირითადი საგნის მასწავლებლის სასერტიფიკაციო ტესტი.	5
ტესტის სტრუქტურა	6
ტესტურ დავალებათა განმარტება	8
პროფესიული ცოდნა და მეთოდოლოგია	8
ქართული ენა და ლიტერატურა	9
კითხვისა და წერის სწავლება	22
ბუნებისმეტყველება	27
მათემატიკა	32
აკადემიური უნარები	39
წაკითხული ტექსტის გააზრება	39
ანალიტიკური წერა	44
I – VI კლასების მასწავლებელთა საგნობრივი სასერტიფიკაციო ტესტი	51
I – VI კლასების ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის სასერტიფიკაციო ტესტი	52
I – VI კლასების ბუნებისმეტყველების მასწავლებლის სასერტიფიკაციო ტესტი	60
I – VI კლასების მათემატიკის მასწავლებლის სასერტიფიკაციო ტესტი	65
რეკომენდებული ლიტერატურა	68
დანართი	69
საგამოცდო პროგრამები	69
2012 წელს სასერტიფიკაციო გამოცდაზე გამოყენებული ტესტები	89
ტესტი დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთათვის (I – IV)	89
ქართული ენა და ლიტერატურა (I – VI)	119
ბუნებისმეტყველება (I – VI)	143
მათემატიკა (I – VI)	168

ძვირფასო პედაგოგებო,

2005 წლიდან პედაგოგის პროფესია რეგულირებად დარგად არის გამოცხადებული სახელმწიფოს მიერ. ამ დარგის სპეციალისტმა, კანონის თანახმად, უნდა ჩააბაროს სასერტიფიკაციო გამოცდა და მოიპოვოს მოწმობა, რომელიც პროფესიით მუშაობის უფლებას მისცემს. მასწავლებლის პროფესიისადმი სახელმწიფოს ამგვარი მიდგომა ხაზს უსვამს მის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ქვეყნისათვის.

2011 წელს პირველად ჩატარდა სასერტიფიკაციო გამოცდა დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთათვის, რომლებიც I – IV კლასებში სამ ძირითად საგანს – ქართულ ენასა და ლიტერატურას, ბუნებისმეტყველებასა და მათემატიკას – ასწავლიან. გამოცდების ეროვნულმა ცენტრმა ამ გამოცდასთან ერთად 2012 წელს დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლებს საგნობრივი გამოცდებიც შესთავაზა. ეს გამოცდები იმ პედაგოგებისთვისაა, რომლებიც I – VI კლასებში მხოლოდ ერთ საგანს (ქართულ ენასა და ლიტერატურას, ბუნებისმეტყველებას ან მათემატიკას) ასწავლიან.

ჩვენი აზრით, დაწყებით საფეხურზე სწავლება ყველაზე საპასუხისმგებლო და რთული საქმეა. დაწყებითი კლასები არის საფუძველი ადამიანის სასწავლო საქმიანობისა არა მხოლოდ სკოლაში, არამედ უმაღლეს სასწავლებელშიც. შეიძლება ითქვას, სწორედ აქ იძენს ადამიანი იმ ძირითად ცოდნასა და უნარ-ჩვევებს, რომლებსაც მუდმივად იყენებს ცხოვრებაში, მომავალ პროფესიულ საქმიანობაში. სოციალიზაციის ერთ-ერთ პირველ ეტაპსაც ბავშვი ამ პერიოდში გადის. შესაბამისად, მასწავლებელს, რომელმაც უნდა გააცნოს მოსწავლეს თანატოლები, შეაგუოს სასკოლო ცხოვრებას, ხელი შეუწყოს იმ უნარების განვითარებას, რომლებიც საფუძვლად დაედება ბავშვის მომავალ სასწავლო საქმიანობას, ძალზე სერიოზული მოვალეობა აკისრია. ამ საპატიო მოვალეობის შესასრულებლად საჭირო პედაგოგიური უნარები, ცოდნა და კომპეტენცია განსაზღვრულია დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტით. სტანდარტი არის ის დოკუმენტი, რომელსაც ვეყრდნობით სასერტიფიკაციო ტესტის შედგენისას.

სასერტიფიკაციო გამოცდის მიზანია, გამოავლინოს მასწავლებლის პროფესიონალიზმი, დაადასტუროს, რომ მასწავლებლის ცოდნა და მოსწავლისთვის ცოდნის გადაცემის უნარი შეესაბამება სტანდარტით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს. თქვენი გამოცდილება დაგეხმარებათ, წარმატებით გაართვათ თავი ამ გამოცდას, მით უფრო, რომ ყოველდღიურ პროფესიულ საქმიანობაში ამაზე უფრო რთული და მოულოდნელი „გამოცდების“ ჩაბარება გიხდებათ.

დაწყებითი საფეხურის პედაგოგთა სასერტიფიკაციო ტესტის მომზადება გამოცდების ეროვნული ცენტრის ზოგადი უნარების ჯგუფს დაევა. ჯგუფი აქტიურად თანამშრომლობს პედაგოგებთან, ითვალისწინებს მათს მოსაზრებებს, რათა სათანადო პირობები შეუქმნას საკუთარი პროფესიონალიზმის გამოსავლენად.

წინამდებარე კრებულში წარმოდგენილია დეტალური ინფორმაცია დაწყებითი საფეხურის პედაგოგთა სასერტიფიკაციო ტესტების, მათი დანიშნულებისა და სტრუქტურის შესახებ. აქ განხილულია ტესტურ დავალებათა ნიმუშები, მოცემულია რეკომენდაციები ამა თუ იმ ტიპის დავალებათა შესასრულებლად. ვფიქრობთ, ყოველივე ეს დაგეხმარებათ გამოცდის წარმატებით ჩაბარებაში.

გისურვებთ წარმატებას!

დაწყებითი საფეხურის პედაგოგთა სერტიფიცირება

საქართველოში სრული ზოგადი განათლების დაწყებითი საფეხური, ზოგადი განათლების შესახებ კანონის თანახმად, I – VI კლასებს მოიცავს. თუმცა დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლის სერტიფიკატის ტიპების განსაზღვრა პრობლემური აღმოჩნდა. დღეისათვის დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთა უმრავლესობა I – IV კლასებში ძირითად საგნებს ასწავლის, ხოლო V და VI კლასებში ქართულს, მათემატიკას, საბუნებისმეტყველო და საზოგადოებრივ მეცნიერებებს საბაზო-საშუალო საფეხურის მასწავლებლები ასწავლიან. გარდა ამისა, ზოგიერთ სკოლაში დაწყებით საფეხურზე ე. წ. საგნობრივი სწავლებაა: I – VI კლასებს თითოეულ საგანს სხვადასხვა პედაგოგი ასწავლის. ამ რეალობის გათვალისწინებით მომზადდა ზოგადი განათლების შესახებ კანონში შესატანი ცვლილებებისა და დამატებების პაკეტი, რომელშიც გარდამავალი პერიოდისთვის (2014 წლამდე) გათვალისწინებულია დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლის რამდენიმე ტიპის სერტიფიკატი:

- I – IV კლასების მასწავლებელი, რომელიც ამ კლასებში ასწავლის ძირითად საგნებს (ქართულ ენასა და ლიტერატურას, მათემატიკას, ბუნებისმეტყველებას);
- I – VI კლასების მასწავლებელი, რომელიც ასწავლის ერთ კონკრეტულ საგანს (ქართული ენა და ლიტერატურა, ბუნებისმეტყველება, მათემატიკა, საზოგადოებრივი მეცნიერებები, სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება, შრომითი სწავლება, მუსიკა, ფიზიკური აღზრდა).

შესაბამისად, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნულმა ცენტრმა მოამზადა დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, რომელიც ითვალისწინებს კანონში შესატან ცვლილებებს.

გამოცდების ეროვნული ცენტრმა, აღნიშნულ სტანდარტზე დაყრდნობით, 2012 წლისთვის მოამზადა I – IV კლასების სამი ძირითადი საგნის მასწავლებლისა და I – VI კლასების კონკრეტული საგნის (ქართულ ენისა და ლიტერატურის, ბუნებისმეტყველების და მათემატიკის) მასწავლებლის სასერტიფიკაციო გამოცდები. ამ გამოცდებიდან ერთ-ერთის და, ასევე, პროფესიული უნარების გამოცდის წარმატებით ჩაბარების შემთხვევაში, პედაგოგი მოიპოვებს დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლის სერტიფიკატს.

I – IV კლასების სამი ძირითადი საგნის მასწავლებლის სასერტიფიკაციო ტესტი

დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო ტესტის მიზანია, გამოავლინოს მასწავლებლის პროფესიონალიზმი, დაადასტუროს, რომ მასწავლებლის ცოდნა და მოსწავლისთვის ცოდნის გადაცემის უნარი შეესაბამება სტანდარტით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს.

ტესტი ამოწმებს პროფესიულ (საგნობრივ) ცოდნას ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, ბუნებისმეტყველებასა და მათემატიკაში. საგნობრივი ცოდნის თვალსაზრისით, საგამოცდო პროგრამა არ სცდება მასწავლებლის სტანდარტის ჩარჩოებს.

ტესტი ასევე ადგენს, რამდენად კარგად იცნობს და იყენებს მასწავლებელი ამა თუ იმ საგნის სწავლების მეთოდებს, კითხვისა და წერის სწავლების სტრატეგიებს. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ბავშვის ასაკობრივი თავისებურებების ცოდნას.

მასწავლებლის აკადემიური უნარების შემოწმების მიზნით, ტესტში გამოყოფილია ორი ბლოკი – წაკითხული ტექსტის გააზრება და ანალიტიკური წერა.

დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო ტესტს ქმნის გამოცდების ეროვნული ცენტრის ზოგადი უნარების ჯგუფი, რომელშიც მუშაობენ პედაგოგიური გამოცდილების მქონე ფილოლოგები, მათემატიკოსები, ფსიქოლოგები. ტესტის შექმნაში მონაწილეობენ აგრეთვე საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების ჯგუფის ექსპერტები.

გამოცდების ეროვნული ცენტრი აქტიურად თანამშრომლობს მოწვეულ ექსპერტებთან – პრაქტიკოს მასწავლებლებთან, სახელმძღვანელოების ავტორებთან, ფსიქოლოგებთან, რომლებიც მუშაობენ დაწყებითი განათლების საკითხებზე. ტესტის შექმნისა და დახვეწის პროცესისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია ექსპერტთა მოსაზრებები მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტის, საგამოცდო პროგრამის, ტესტის სტრუქტურის შესახებ.

ტესტზე მუშაობა მიმდინარეობს ეტაპობრივად: თავდაპირველად იქმნება ტესტის ცალკეული დავალებები. დავალებები წინასწარ მრავალმხრივ მოწმდება. საცდელი ტესტირების მეშვეობით დგინდება მათი სირთულის ხარისხი და განისაზღვრება ის სტატისტიკური მაჩასიათებლები, რომლებიც გვიჩვენებს, თუ რამდენად კარგად ხერხდება ამა თუ იმ დავალებით მასწავლებელთა ცოდნისა და უნარების ობიექტური შეფასება. ტესტის საბოლოო ვარიანტისთვის დავალებები შეირჩევა სტატისტიკური შემოწმებისა და ექსპერტული შეფასების საფუძველზე. ტესტი მოიცავს შინაარსობრივად და სირთულის თვალსაზრისით განსხვავებული დავალებების მთელ სპექტრს.

ტესტის სტრუქტურა

დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო ტესტი შედგება ორი ნაწილისგან:

- პროფესიული ცოდნა და მეთოდика (ქართული ენა და ლიტერატურა, კითხვისა და წერის სწავლება, ბუნებისმეტყველება, მათემატიკა);
- აკადემიური უნარები (წაკითხული ტექსტის გააზრება და ანალიტიკური წერა).

ტესტის მაქსიმალური ქულა არის 100.

ტესტში წარმოდგენილია სხვადასხვა ფორმატის დავალებები:

- დავალებები არჩევითი პასუხით;
- დავალებები ღია დაბოლოებით;
- შესაბამისობის დადგენის დავალებები;
- თხზულება.

არჩევითპასუხებიან დავალებებში პირობასა და შეკითხვასთან ერთად სავარაუდო პასუხებიც არის მოცემული. დავალების შესრულება გულისხმობს ოთხი სავარაუდო პასუხიდან ერთი სწორი პასუხის არჩევას. თითოეული არჩევითპასუხიანი დავალება 1 ქულით ფასდება.

დავალებები ღია დაბოლოებით აპლიკანტისგან (მასწავლებლის სერტიფიკატის მოპოვების მსურველისგან) მოითხოვს დასმულ შეკითხვაზე პასუხის ჩამოყალიბებას, საკუთარი მსჯელობის გამყარებას სათანადო არგუმენტებით. თითოეული ღიადაბოლოებული დავალება ფასდება სპეციალური სქემის მეშვეობით. შესაბამისად, დავალებები განსხვავდება მაქსიმალური ქულების მიხედვით. შესასრულებელი ნაბიჯების გათვალისწინებით, დავალება შეიძლება შეფასდეს 1, 2 ან მეტი ქულით.

გაითვალისწინეთ:

ღიადაბოლოებული დავალების შემთხვევაში ქულას იმსახურებს აპლიკანტის მხოლოდ ის პასუხი, რომელიც უშუალოდ უკავშირდება დავალების პირობას, შეიცავს დასმული ამოცანის კონკრეტული გადაწყვეტის მცდელობას.

შესაბამისობის დავალებებში წარმოდგენილია მონაცემთა ორი სვეტი. ერთ სვეტში მოცემულია ე. წ. პირობა (მოვლენები, ფრაზები და ა. შ.), მეორეში კი – სავარაუდო პასუხები (ცნებები, ტერმინები და ა. შ.). დავალების შესასრულებლად საჭიროა, ერთ სვეტში მოცემული ინფორმაცია შევუსაბამოთ (მივუსადაგოთ) მეორე სვეტში მოცემულ ინფორმაციას. შესაბამისობის თითოეული დავალება 1 ქულით ფასდება.

ანალიტიკური წერის ნაწილში აპლიკანტმა უნდა დაწეროს თხზულება, რომელშიც გამოხატავს თავის პოზიციას, მოსაზრებებს შეთავაზებული საკითხის შესახებ. მან კონკრეტული არგუმენტებით უნდა დაასაბუთოს თავისი სათქმელი. თხზულება ხუთი კრიტერიუმით ფასდება და მისი მაქსიმალური ქულაა 13 (კრიტერიუმები იხილეთ გვ. 44).

კრებულის მომდევნო ნაწილებში განხილულია თითოეული ტიპის ტესტურ დავალებათა ნიმუშები და შეფასების კრიტერიუმები.

პროფესიული ცოდნა და მეთოდოლოგია

ტესტის ამ ნაწილის მაქსიმალური ქულაა 80. ის ოთხ ბლოკს მოიცავს – ქართული ენა და ლიტერატურა, ბუნებისმეტყველება, მათემატიკა, კითხვისა და წერის სწავლება.

თითოეულ საგნობრივ ბლოკში მოცემულია საგამოცდო პროგრამა, დავალებები, რომლებიც ამოწმებს როგორც შესაბამის საგნობრივ, ისე ამ საგნის სწავლების მეთოდოლოგიის ცოდნას.

კითხვისა და წერის სწავლების ნაწილში წარმოდგენილია დავალებები, რომლებიც ამოწმებს კითხვის სწავლების თანამედროვე სტრატეგიების ცოდნასა და მათი პრაქტიკულად გამოყენების უნარს, კერძოდ, რამდენად შეუძლია პედაგოგს შეარჩიოს ადეკვატური მეთოდი:

- დაწყებით საფეხურზე მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით წერა-კითხვის უნარის გასავითარებლად;
- კონკრეტული მოსწავლის პრობლემისა თუ ინდივიდუალური თავისებურების გათვალისწინებით კითხვისა და წერის უნარის გასავითარებლად;
- შესასწავლი ტექსტის სპეციფიკის გათვალისწინებით წაკითხულის უკეთ გასააზრებლად.

აკადემიური უნარები

ტესტის ეს ნაწილი 20 ქულით ფასდება. ის ორ ბლოკს მოიცავს: წაკითხული ტექსტის გააზრებასა და ანალიტიკურ წერას. წაკითხული ტექსტის გააზრების ბლოკის მეშვეობით მოწმდება უცნობი ტექსტის ადეკვატურად გაგებისა და გააზრების – ტექსტიდან ინფორმაციის მოპოვების, ინტერპრეტირების, გაანალიზებისა და შეფასების უნარი.

ანალიტიკური წერის მეშვეობით მოწმდება ამა თუ იმ საკითხზე საკუთარი თვალსაზრისის ცხადად და ნათლად ჩამოყალიბების, არგუმენტების მოხმობით მისი დასაბუთების, აგრეთვე სხვადასხვა მოსაზრების კრიტიკული ანალიზის უნარი.

ტესტის მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი 60%-ია. შესაბამისად, გამოცდის წარმატებით ჩასაბარებლად აპლიკანტმა უნდა დააგროვოს ქულათა საერთო რაოდენობის 60%-ზე მეტი – 100-ქულიანი ტესტის შემთხვევაში 61 ქულა.

თუმცა, 61 ქულის მოპოვება შესაძლებელია მხოლოდ ერთი ნაწილის – პროფესიული ცოდნისა და მეთოდოლოგიის – დავალებათა შესრულებით. იმისათვის, რომ აპლიკანტმა აკადემიური უნარების ნაწილის დავალებებიც შეასრულოს და ამ კომპონენტშიც დაადასტუროს თავისი კომპეტენცია, დადგენილია საგანგებო ზღვარი აკადემიური უნარების ნაწილისთვის – ქულათა საერთო რაოდენობის 40%. შესაბამისად, ამ ნაწილში ზღვრის გადასალახად აპლიკანტმა უნდა დააგროვოს ქულათა საერთო რაოდენობის 40%-ზე მეტი, სულ მცირე, 9 ქულა.

ტესტურ დავალებათა განმარტება

კრებულის წინამდებარე ნაწილში გთავაზობთ 2011 წლის სასერტიფიკაციო გამოცდაზე გამოყენებული ტესტის ზოგიერთი დავალების განმარტებას. 2012 წლის საგამოცდო ტესტი კი შეგიძლიათ იხილოთ დანართში (გვ. 89).

დავალებათა ინსტრუქციებზე ყურადღების გამახვილება, მათი შესრულების პრინციპისა თუ ხერხის გაცნობა, ასევე, პედაგოგთა ნამუშევრების შეფასებათა განხილვა დაგეხმარებათ გამოცდისათვის მომზადების პროცესსა და, საბოლოოდ, გამოცდის წარმატებით ჩაბარებაში.

პროფესიული ცოდნა და მეთოდика

ტესტის ამ ნაწილით მოწმდება საგნობრივი ცოდნა ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, მათემატიკასა და ბუნებისმეტყველებაში. თუმცა, დიდი ყურადღება ექცევა სწავლების მეთოდის შემოწმებასაც. მოსწავლეთათვის მასალის სწორად შერჩევა და მიწოდება, მათი მიღწევების სწორად შეფასება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დაწყებით საფეხურზე, რადგან აქ იქმნება ბავშვის სასწავლო ქცევის საფუძველი, ამ ეტაპზე იძენს ის ძირითად ცოდნასა და უნარ-ჩვევებს, რომლებიც განმსაზღვრელია მისი მომავალი ინტელექტუალური საქმიანობისთვის. ამიტომ პროფესიული ცოდნისა და მეთოდის ნაწილი ტესტის ძირითად ნაწილს წარმოადგენს.

პროფესიული ცოდნისა და მეთოდის ნაწილში თითოეული საგნის წილი განისაზღვრება სასწავლო გეგმის შესაბამისი საათობრივი ბადის საფუძველზე.

ქართული ენა და ლიტერატურა

დავალბათა ნიმუშები და განმარტებები

1. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ წინადადებაშია დაშვებული გრამატიკული შეცდომა?

- (ა) წყლიდან დელფინი ამოხტა.
- (ბ) ნინოს თვალებიდან ცრემლები გადმოსცვივდა.
- (გ) ფოთლებიდან გულყვითელა ჩიტმა გამოიხედა.
- (დ) აბრეშუმის ძაფიდან ლამაზ ქსოვილს ამზადებენ.

დაწყებითი კლასების მოსწავლეები წინადადებებისა თუ მცირე ტექსტების შედგენისას ხშირად უშვებენ სხვადასხვა სახის შეცდომას. მასწავლებელს ყოველდღიურად უხდება მათი აღმოჩენა და გასწორება. მოცემული დავალების მიზანია, შეამოწმოს, შეუძლია თუ არა მასწავლებელს გრამატიკული, კერძოდ, მორფოლოგიური შეცდომის აღმოჩენა წინადადებაში.

წინადადებები, რომლებიც დავალბებაშია მოცემული, მოქმედებითი და ნათესაობითი ბრუნვისთვის საერთო -გან თანდებულის სწორად გამოყენებას მოითხოვს. ძველად მოქმედებითის თანდებულად -გან ფორმა გამოიყენებოდა, მაგრამ დროთა განმავლობაში მან ფონეტიკური ცვლილებები განიცადა (სახლ-ით-გან/სახლ-იდ-გან/სახლ-ი-დან – როგორც ნათესაობითი, ისე მოქმედებითი ბრუნვის ნიშნის თანხმოვანი ს და თ დაიკარგა) და დღესდღეობით გვაქვს თანდებულის ფორმა -დან. თუ წინადადების წევრი გვპასუხობს კითხვაზე საიდან (წყლიდან) ან რა დროიდან (საღამოდან), ე. ი. ის მოქმედებით ბრუნვაში დგას და მასთან -დან თანდებულს ვიყენებთ, ხოლო თუ გვპასუხობს კითხვაზე ვისგან (მეგობრისგან) ან რისგან (ძაფისგან), მაშინ სახელი ნათესაობით ბრუნვაში დგას და მასთან -გან თანდებულის გამოყენებაა საჭირო. -გან თანდებულიანი ნათესაობითი აღნიშნავს მოქმედების შემსრულებელს (მეგობრ-ის-გან მიღებული საჩუქარი), მასალას (ძაფ-ის-გან დამზადებული ქსოვილი), მიზეზს (შიშ-ის-გან გაფითრებული). შესაბამისად, შეცდომა დაშვებულია პასუხის (დ) ვარიანტში.

2. მოცემულია წინადადებები:

I – „ხომ არ გგონია, წეროს ჰკუთნა აჯობებ“? – გააფრთხილეს მელია ციყვებმა.

II – მელიამ წეროს საცოდავ სახეს შეხედა, გაიცინა და ჰკითხა, წვნიანი როგორ მოგეწონაო.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელია მართებული?

სიტყვა „წერო“:

- (ა) ორივე წინადადებაში წარმოდგენილია მიცემითი ბრუნვის ფორმით.
- (ბ) ორივე წინადადებაში წარმოდგენილია ნათესაობითი ბრუნვის ფორმით.
- (გ) I წინადადებაში წარმოდგენილია ნათესაობითი, ხოლო II წინადადებაში – მიცემითი ბრუნვის ფორმით.
- (დ) I წინადადებაში წარმოდგენილია მიცემითი, ხოლო II წინადადებაში – ნათესაობითი ბრუნვის ფორმით.

დავალების შესასრულებლად უნდა გავარკვიოთ, მოცემულ წინადადებებში ხმოვანფუძიანი არსებითი სახელი „წერო“ მიცემით ბრუნვაში დგას თუ ნათესაობითში. ორივე ბრუნვაში „წერო“ მსგავსი ფორმით გვხვდება – „წეროს“, რადგან წერო უკვეცელი ხმოვანფუძიანი სახელია, ნათესაობით ბრუნვაში მასთან ბრუნვის ნიშანი -ის კარგავს ხმოვანს და -ს ფორმით არის წარმოდგენილი. შესაბამისად, მიცემითი და ნათესაობითი ბრუნვის ფორმები ემთხვევა ერთმანეთს. სახელის ბრუნვის ფორმის ამოსაცნობად, მისი ჩანაცვლება შეიძლება შესაბამის კონტექსტს მორგებული თანხმოვანფუძიანი სახელით. მაგ., წეროს ჭკუით აჯობებ - ბიჭ-ს ჭკუით აჯობებ (მიცემითი ბრუნვა); წეროს საცოდავ სახეს - ბიჭ-ის საცოდავ სახეს (ნათესაობითი ბრუნვა). შესაბამისად, სწორი პასუხია (დ).

3. ქვემოთ მოცემულია ორი სვეტი. მარცხენა სვეტში წარმოდგენილია გამოთქმები, მარჯვენაში კი მითითებულია მათი შესაძლო წარმომავლობა. დაადგინეთ შესაბამისობა გამოთქმებსა და მათს წარმომავლობას შორის. ნიმუშის მიხედვით შეავსეთ ცარიელი გრაფები (შესაძლებელია პასუხის გამეორება).

1. აქილევსის ქუსლი	ა) ლიტერატურული
2. პრომეთეს ცეცხლი	ბ) მითოლოგიური
3. მარათონული რბენა	გ) ისტორიული
4. ქარის წისქვილებთან ბრძოლა	
5. გათიშე და იბატონე	
6. იგი წავა და სხვა მოვა	

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტის ერთ-ერთი მოთხოვნაა, დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელი იცნობდეს მითებს, ზღაპრებს, თქმულებებს და ა.შ. ამ დავალებით სწორედ ისტორიული, მითოლოგიური თუ ლიტერატურული სიუჟეტებისა და მათ საფუძველზე შექმნილი გამოთქმების ცოდნა მოწმდება. ტესტურ დავალებებში შეგხვდებათ გამოთქმები მხოლოდ საყოველთაოდ ცნობილი მითიდან, ბიბლიური სიუჟეტიდან თუ ლიტერატურული ნაწარმოებიდან.

სწორი პასუხი:

1	2	3	4	5	6
ბ	ბ	გ	ა	გ	ა

4. ქვემოთ მოცემულია მოსწავლის ნაწერი, რომელშიც დაშვებულია რამდენიმე გრამატიკული შეცდომა. ამოიწერეთ შეცდომით დაწერილი სიტყვები, მიუთითეთ სწორი ფორმა და პასუხი დაასაბუთეთ. თითოეული შეცდომის გასწორება და შესაბამისი დასაბუთება ფასდება 2 ქულით. მოსწავლის მიერ სწორად დაწერილი თითოეული სიტყვის მცდარი ფორმით შეცვლის შემთხვევაში დაგაკლდებათ 1 ქულა.

~~სახელმძღვანელოში ხშირად გვხვდება არაზე განმარტებული
სიტყვები. წიგნს, რომელშიც თავმოყრილია ანბანის მიხედვით დალა-
გებული უამრავი სიტყვები, დექსიკონი ჰქვია. დექსიკონს, ხომელშიც
მოცემულია სიტყვათა სწორი დანეხილბა, თრთვრაფილი ეწოდება.
დექსიკონში ერთი და იგივე ასოზე დწყებული სიტყვები ერთად აჩის
დაჯგუფებული, რადგან ჰვენთვის საინსექტისო სიტყვის მნიშვნელობა
ადვილათ მოგნახოთ.~~

მოსწავლის ნაწერში შეცდომების აღმოჩენა და მათი გასწორება, ასევე, მოსწავლისთვის იმის ახსნა, თუ რატომ არის მის მიერ გამოყენებული ფორმები მცდარი, მასწავლებლის ყოველდღიური საქმიანობის ნაწილია. დაწყებით საფეხურზე გრამატიკის სწავლებაც, ძირითადად, სწორედ ასეთი ფორმით ხორციელდება. ვფიქრობთ, მოცემული დავალება ძალზე მნიშვნელოვანია მასწავლებლის შესაბამისი კომპეტენციის შესამოწმებლად. ამიტომ მას ტესტის ქულათა შედარებით დიდი წილი – 8 ქულა – ეთმობა:

- თითოეული შეცდომის გასწორება და შესაბამისი დასაბუთება ფასდება 2 ქულით.
- მხოლოდ შეცდომის გასწორება, სათანადო დასაბუთების გარეშე, ფასდება 1 ქულით.
- თუ მოსწავლის მიერ სწორად დაწერილ სიტყვას მცდარი ფორმით შეცვლით, დაგაკლდებათ 1 ქულა.

მოსწავლის ნაწერში შემდეგი შეცდომებია დაშვებული:

1. უამრავი სიტყვები – სწორია: **უამრავი სიტყვა**.

რიცხვით სახელს, ასევე სიმრავლის აღმნიშვნელ სიტყვას (ბევრი, მრავალი, უამრავი...) არსებითი სახელი ყოველთვის მხოლოდით რიცხვში შეეწყობა.

2. ერთი და იგივე (ასოზე დაწყებული...) – სწორია: **ერთსა და იმავე (ასოზე დაწყებული...)**.

„ერთი და იგივე“ ამ შესიტყვებაში არის მსაზღვრელი, რომელიც საზღვრულს ეთანხმება ბრუნვაში. სახელი „ასო“ (საზღვრული) მიცემითი ბრუნვის თანდებულებიანი ფორმით არის წარმოდგენილი. შესაბამისად, მას მსაზღვრელი მიცემით ბრუნვაში უნდა შეეწყოს. ერთი და იგივე მხოლოდ სახელობითი ბრუნვის ფორმაა, მიცემით ბრუნვაში იქნება ერთსა და იმავეს.

3. რადგან – სწორია: **რათა**.

რთული ქვეწყობილი წინადადების მეორე ნაწილი მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადებაა და, შესაბამისად, უნდა გამოვიყენოთ კავშირი „რათა“.

4. ადვილათ – სწორია: ადვილად.

ზედსართავი სახელი „ადვილი“ მოცემულია ვითარებითი ბრუნვის ფორმით, შესაბამისად, ვითარებითი ბრუნვისგან ნაწარმოები ზმნიზედის ბოლოს უნდა გამოვიყენოთ -დ და არა -თ, რადგან ვითარებითი ბრუნვის ნიშანია -ად.

გთავაზობთ მასწავლებელთა ნამუშევრებს, რომლებიც სხვადასხვა ქულით შეფასდა. შეგახსენებთ, რომ:

„უამხაჟი სიცყვეთი“ – თქვენ იყავით, „უამხაჟი სიცყვე“, რადგან „უამხაჟი“ თვითონ არის მთავლობითობის გამოხატულება სიცყვე. შესაძლოა სიცყვეს არს. სავ. მხ. იცხვს ფიქსით შეწყვიტა. • ეთი გ იცხვ ქოხე – სწორი ფიქსია „ეჩისა გ იცხვ ქოხე“, რადგან მოცემულ დამოუკიდებელ მთავრობაში მოცემულია ბრუნვის ფიქსით შეწყვიტა. • ადვილათ – სწორი ფიქსია „ადვილად“. რადგან ეს სიცყვე მოცემულია ვითარებითი ბრუნვის ფიქსით, ამ ბრუნვის ნიშანი არ არის -დ და არა -თ.

კომენტარი

წარმოდგენილ პასუხში აღმოჩენილი, გასწორებული და დასაბუთებულია 3 შეცდომა. შესაბამისად, ის 6 ქულით შეფასდა.

წიგნს – წიგნს მიუძღობს იგი ს იქვე იქვე
სიცყვეთი – სიცყვეთი იქვეთი სიცყვეთი მიუძღობს იქვეთი
ქიი და იცხვ – ქიი და იცხვ. მიუძღობს ასე იქვეთი
იქვეთი – იქვეთი. იქვეთი მიუძღობს და მიუძღობს
ადვილათ – ადვილად. ვითარებითი ბრუნვის ნიშანი არ არის -დ.

კომენტარი

ამ ნამუშევარში აღმოჩენილი და გასწორებულია ოთხივე შეცდომა, თუმცა მხოლოდ სამია დასაბუთებული სწორად – „უამრავი“ არის არა კრებითი სახელი, არამედ სიმრავლის აღმნიშვნელი სიტყვა. ამ ფაქტობრივი შეცდომის გამო აღნიშნული განმარტება აპლიკანტს „არ ეთვლება“ და ნაცვლად 2 ქულისა, 1 ქულას იმსახურებს. ასევე, არასწორად არის ამოწერილი მოსწავლის მიერ სწორად დაწერილი სიტყვა და შეცვლილია მცდარი ფორმით (წიგნს - წიგნს), რის გამოც აპლიკანტის მიერ მიღებულ ქულათა ჯამს – 7 – დააკლდა 1 ქულა. შესაბამისად, წარმოდგენილი პასუხი 6 ქულით შეფასდა.

შეცდომა: წიგნს - წიგნში. სახელმძღვანელოში-სახელმძღვანელოებში. დაწერილობა-განმარჯვება, იფივე-იმავე.
 დღვლათ-ადვილად. დაწეილობა-დამწეილობა.
 ერთად არის - ერთდღა

კომენტარი

წარმოდგენილ პასუხში აღმოჩენილი და გასწორებულია მხოლოდ 1 შეცდომა (ადვილათ - ადვილად). მეორე შეცდომის გასწორება (იფივე - იმავე) არასრული ფორმითაა წარმოდგენილი და, შესაბამისად, არ ფასდება ქულით. დანარჩენი 5 სიტყვა, რომლებიც აპლიკანტმა გამოყო და სხვა ფორმებით ჩაანაცვლა, მოსწავლის ნაშრომში სწორად არის დაწერილი. შესაბამისად, გაბათილდა ერთი სწორად აღმოჩენილი და გასწორებული შეცდომით დამსახურებული ქულაც და პასუხი 0 ქულით შეფასდა.

ნაწყვეტი არჩილ სულაკაურის მოთხრობიდან „ბიჭი და ძაღლი“

ქუჩაში მარტო მიდიოდა პატარა, შავგვრემანი ბიჭი. მაყვლისფერი დიდი თვალები ჰქონდა, წყლიანი და ნალვლიანი ოდნავ. მურა ნაგაზმა ძუნძულით ჩაუარა, თან შიშით მოხედა ბიჭს. ბიჭმა შეატყო, ძაღლი უცხოდ გრძნობდა ქალაქში თავს. თვალი გააყოლა...

რამდენიმე ფინია ნაგაზს ყეფით მოსდევდა. ბიჭს გაუკვირდა: „ამხელა ნაგაზს ეს ჯუჯა ძაღლები როგორ მოერივნენ?“ მაინც დაავლო ქვას ხელი და ფინიებს შეუტია. ფინიები მაშინვე შეცვივდნენ ეზოში წკმუტუნ-წკმუტუნით, მერე ჰიშკრიდან გამოყვეს თავები და საკუთარ ეზოში ყოფნით შეგულიანებულებმა ყეფა დაიწყეს.

ნაგაზი ქუჩის გადაღმა, ფილაქანზე იჯდა, დაბნეული და შეშინებული იხედებოდა აქეთ-იქით.

– რას გამირბი, – უთხრა ბიჭმა, – მე არ გერჩი. პირიქით, მეცოდები. ამხელა ხარ და ფინიებმა დაგჩაგრეს.

ნაგაზი თვალებში მისჩერებოდა ბიჭს და არ ინძრეოდა. ბიჭმა ორიოდ ნაბიჯი გადადგა ძაღლისკენ. ძაღლმა უკან დაიხია...

– გშია? – ჩანთა გახსნა და პურის ნატეხი ამოიღო, – თუ გინდა, გაჭმევ, ნახევარი – შენ, ნახევარი – მე.

ძაღლმა პური თვალის დახამხამებაში შთანთქა... სანამ რიყეზე ჩავიდოდა, ბიჭმა ერთხელაც მიხედა ნაგაზს. ძაღლი უკანა თათებზე იჯდა და მთელი გულისყური ბიჭისკენ ჰქონდა მიპყრობილი. ბიჭმა უცებ ბადიანი კაცი დაინახა. კაცი ფრთხილად ეპარებოდა ძაღლს. რამდენიმე ნაბიჯი და ნაგაზი, ალბათ, ბადეში გაეხვეოდა.

ბიჭმა შეჰყვია. ძაღლი არ განძრეულა. ბიჭი გრძნობდა, წამითაც რომ დაეგვიანებინა, ნაგაზს დაიჭერდნენ. მაშინვე პურის ნატეხი დაუგდო წინ, ათიოდე ნაბიჯზე. ძაღლი წამოხტა, როგორც ჩანს, ფათერაკი იგრძნო. ბიჭი და ძაღლი სირბილით დაეშვნენ რიყეზე.

– საძაგელი კაცია, – უთხრა ბიჭმა ძაღლს, მაგას უნდა ერიდო. ბადე თუ დაგაფარა, გათავდა, ველარ გაეჭცევი.

ბიჭმა და ძაღლმა რიყე გაირბინეს და მტკვრის ნაპირზე გავიდნენ.

მტკვრის გაღმა ერთიმეორეზე მიყოლებული, ჯაჭვით დაბმული წისქვილები ძველი გემებივით იდგა. ბიჭს საღდაც წიგნში დახატული ენახა ნავსადგური და გაღმა მხარე მუდამ იმ სურათს აგონებდა. ქვაზე ჩამოჯდებოდა და, სანამ ბანაობას დაიწყებდა, ღიდხანს გასცქეროდა წისქვილებს, შეჰყურებდა მტკვარზე გადმომდგარ აივნის სახლებს.

1. ამ ნაწყვეტის მიხედვით იმსჯელოთ მოთხრობის პერსონაჟის ხასიათის თავისებურებებზე. თქვენი მსჯელობის გასამყარებლად მოკლედ მიუთითეთ კონკრეტული ფრაზები ტექსტიდან.

მოსწავლეთათვის საბავშვო ლიტერატურული ნაწარმოების გაცნობა, წაკითხვა სკოლის პირველივე საფეხურზე ძალზე მნიშვნელოვანია კითხვის უნარის გასავითარებლად, კითხვის მიმართ ინტერესის გასაღვივებლად, კარგ მკითხველად ჩამოსაყალიბებლად. სასკოლო სახელმძღვანელოებში ხშირად გვხვდება ნაწყვეტები ლიტერატურული ნაწარმოებებიდან. იმისათვის, რათა მოსწავლეები ამა თუ იმ ტექსტით დავაინტერესოთ, საჭიროა მათი ასაკობრივი თუ პიროვნული თავისებურებების გათვალისწინებით დავეხმაროთ ტექსტის გააზრებაში.

მოცემული ნაწყვეტის გასააზრებლად არსებითია მთავარი პერსონაჟის ხასიათის ამოცნობა. დავალების მიზანი სწორედ იმის შემოწმებაა, შეუძლია თუ არა აპლიკანტს პერსონაჟის ხასიათის მნიშვნელოვანი თავისებურებების, არსებითი მახასიათებლების გამოყოფა და მათი გამიჯვნა უმნიშვნელო დეტალებისგან.

ტექსტის მიხედვით შეიძლება ვიმსჯელოთ პერსონაჟის ხასიათის შემდეგ მნიშვნელოვან თავისებურებებზე:

- **ბიჭი მარტოსულია, სევდიანი** – „ქუჩაში მარტო მიდიოდა“, „თვლები ჰქონდა წყლიანი, ნალვლიანი“, „ქვაზე ჩამოვდებოდა და დიდხანს გასცქეროდა წისქვილებს, მტკვარზე გადმომდგარ აივნთან სახლებს“.
- **თანაგრძნობის უნარის მქონე, ჰუმანური, ცხოველთა დამცველი** – „შეატყო, ძაღლი უცხოვდ გრძნობდა თავს“, „მე არ გერჩი, პირიქით, მეცოდები“, „პურის ნატეხი ამოიღო, – თუ გინდა, გაჭმევ, ნახევარი – შენ, ნახევარი – მე“, „მაშინვე პურის ნატეხი გადაუგდო“, ისე ელაპარაკება ძაღლს, როგორც მეგობარს; თავად დაუცველი – იცავს ნაგაზს.
- **ემოციური, ფაქიზი ბუნების მქონე, მგრძნობიარე, მეოცნებე, რომანტიკული** – „ქუჩაში მარტო მიდიოდა“, „წყლიანი, ნალვლიანი თვალები“, „სადღაც წიგნში დახატული ენახა ნავსადგური“, „გაღმა მხარე მუდამ იმ სურათს აგონებდა“ – ნახატი ძლიერ შთაბეჭდილებას ახდენს მასზე, ბუნებაში ყოფნა უყვარს, შეუძლია დიდხანს უყუროს მდინარეს, წისქვილებს, აივნთან სახლებს; ბიჭს თავისი სამყარო აქვს – მდინარე, რიყე, ძველი გემებივით მდგარი ჯაჭვით დაბმული წისქვილები... ქალაქში დაძაბულია, საფრთხის მოლოდინშია, ბუნებაში, რიყეზე უფრო დაცულად გრძნობს თავს – შეუძლია, სანამ ბანაობას დაიწყებს, გარემოს დააკვირდეს, წიგნში ნანახი გაიხსენოს და დიდხანს უცქიროს მტკვრის ნაპირებს.

ტექსტიდან შეიძლება ამოვიკითხოთ პერსონაჟის სხვა თვისებების შესახებაც, თუმცა ტექსტი არ იძლევა საკმარის მასალას მათზე მსჯელობისთვის. მოცემულ ნაწყვეტში დასმული პრობლემის – მარტოობის, გაუცხოების, თანაგრძნობის – გათვალისწინებით, ისინი ნაკლებად მნიშვნელოვანია:

- **მამაცი, უშიშარი** – „ფინიებს შეუტია“, „ნაბიჯი გადადგა ძაღლისკენ“, „ბიჭმა შეჰყვირა“ – ბაღიანი კაცის არ შეეშინდა, მისგან დაიცვა ძაღლი. ბიჭი და ძაღლი გაექცნენ ბაღიან კაცს.
- **ფრთხილი** – „ბიჭმა ორიოდ ნაბიჯი გადადგა ძაღლისკენ“, „ერთხელაც მიხედა ნაგაზს“, „გრძნობდა, წამითაც რომ დაეგვიანებინა, ნაგაზს დაიჭერდნენ“, „საძაგელი კაცია, მაგას უნდა ერიდო“.
- **საზრიანი, მიხვედრილი** – „მაშინვე პურის ნატეხი დაუგდო წინ“, მიხედა, ძაღლი უნდა დაეცვა ბაღიანი კაცისგან.
- **დაკვირვებული, ყურადღებიანი** – „შეატყო, ძაღლი უცხოდ გრძნობდა თავს“, „ერთხელაც მიხედა ნაგაზს“, „ბიჭი გრძნობდა, წამითაც რომ დაეგვიანებინა, ნაგაზს დაიჭერდნენ“, „მაგას უნდა ერიდო“, „საღდაც წიგნში დახატული ენახა ნავსადგური“, „მუდამ იმ სურათს აგონებდა“, „დიდხანს გასცქეროდა წისქვილებს, შეჰყურებდა მტკვარზე გადმომდგარ სახლებს“.

სრულიად არაარსებითია პერსონაჟის დასახასიათებლად, მაგალითად, ის, რომ „ბიჭს აქვს შავი თვალები“. ასევე, ქულის მოსაპოვებლად არ არის საკმარისი მხოლოდ იმის მითითება, რომ მას „უყვარს ძაღლები“ და ა.შ.

დავალება ამგვარი სქემით შეფასდა:

2 ქულა – აპლიკანტი მსჯელობს პერსონაჟის ხასიათის თავისებურებებზე, გამოყოფს სხვადასხვა ასპექტს, მსჯელობის გასამყარებლად უთითებს შესაბამის ფრაზებს ტექსტიდან.

1 ქულა – აღნიშნულია პერსონაჟის ხასიათის მნიშვნელოვანი თავისებურებანი, თუმცა აპლიკანტი არ მსჯელობს მათ შესახებ და არ უთითებს ფრაზებს ტექსტიდან.

0 ქულა – პერსონაჟის ხასიათის თავისებურებები, რომლებსაც მიუთითებს აპლიკანტი, არაარსებითია, ან პასუხი არ არის მოცემული.

გაითვალისწინეთ:

ქართული ენისა და ლიტერატურის ნაწილში, ღია დავალებათა გასწორებისას, ყურადღება ექცევა იმასაც, თუ რამდენად არის ნაშრომში დაცული ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები.

გთავაზობთ სასერტიფიკაციო გამოცდაზე პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს:

ნანგრევებში, რომელიც, როგორც უკვე ვთქვამდით, უკვე დატოვებულია - „თავისთავად“ ნანგრევები და ნანგრევები“. იგი უკვე გვიჩვენებს თავისი უკვე დატოვებული ნანგრევების, რომელიც, როგორც უკვე ვთქვამდით, უკვე დატოვებულია - „თავისთავად“ ნანგრევები და ნანგრევები“.

კომენტარი

წარმოდგენილ პასუხში აპლიკანტი მსჯელობს პერსონაჟის ხასიათის თავისებურებებზე, გამოყოფს სხვადასხვა ასპექტს, მსჯელობის გასამყარებლად უთითებს შესაბამის ფრაზებს ტექსტიდან. შესაბამისად, პასუხი შეფასდა 2 ქულით

ამ პოეზიის შესონაჲი მის ცხოვრებას მოყვანილ და
დატყველ, მის ყათილ, გრძილი სისათის, გატყუებულს გვაჩვენ
მგონი, მან იესო ქრისტის ფასი, მას შეეცოდა უწყებონი
ქალი და ის სიკვდილს გადააჩინა.

კომენტარი

აპლიკანტი გამოყოფს პერსონაჟის ხასიათის თავისებურებებს, მაგრამ არ მსჯელობს მათ შესახებ, არ მიუთითებს ფრაზებს ტექსტიდან, ამიტომ წარმოდგენილი ნაშრომი 1 ქულით შეფასდა.

12 Երեսման օրը ըստ իմ փորձի
 չպիտի լինի ծանոթացում. զանազան հարցեր
 հարկավոր է հարցազրույցի ժամանակ լսել զանազան
 ցանկեր, հարկից զուտ չմնացած օրերը.
 դեռ չմնացած ժամերը և ժամերը. 12 օրը ծանոթ
 ըստ իմ. Գրիգորյան, ըստ իմ. Գրիգորյան ըստ իմ
 ըստ իմ. Գրիգորյան.

კომენტარი

წარმოდგენილ პასუხში უმეტესწილად გადმოცემულია შინაარსობრივი დეტალები, არ ჩანს მსჯელობა. საუბარია პერსონაჟის ხასიათის არაარსებით თავისებურებებზე, დარღვეულია ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები და დაშვებულია პუნქტუაციური შეცდომები. შესაბამისად, პასუხი 0 ქულით შეფასდა.

2. წარმოიდგინეთ, რომ თქვენს ერთ-ერთ მოსწავლეს კარგად აქვს განვითარებული ხატოვანი წარმოსახვის უნარი, უადვილდება გამოსახულებების, ვიზუალური მასალის ინტერპრეტირება. აღწერეთ დავალება, რომელსაც შეუძრჩევდით მას ამ ნაწყვეტის გასააზრებლად საშინაო ან საკლასო სამუშაოსთვის.

მასწავლებელმა უნდა შეარჩიოს სწავლების ისეთი მეთოდები, რომლებიც შეესატყვისება მოსწავლეთა ასაკობრივ თუ ინდივიდუალურ თავისებურებებს. მან უნდა შესთავაზოს მოსწავლეებს მრავალფეროვანი აქტივობები თითოეული მათგანის თავისებურებების (ხასიათი, სწავლის ტემპი, სტილი, ინტელექტუალური უნარები, ინტერესები) გათვალისწინებით. ამ გზით მასწავლებელი მოსწავლეთა შესაძლებლობების რეალიზაციის საუკეთესო პირობებს შექმნის.

მოცემულ დავალებაში საუბარია მოსწავლეზე, რომელიც ახალ ინფორმაციას (ამ შემთხვევაში, მოთხრობის ნაწყვეტს) უკეთ გაიაზრებს, თუკი ამ ინფორმაციას ვიზუალურ, ხატოვან მასალას დაუკავშირებს. იმისათვის, რათა მან ტექსტი უკეთ გაიაზროს, შეიძლება მისი წარმოსახვის უნარი „დავიხმაროთ“, ვთხოვოთ, **დახატოს ილუსტრაციები** ამ ნაწყვეტის მიხედვით, **წარმოიდგინოს და აღწეროს** ის ადგილი, სადაც განმარტოებისას თავს კარგად გრძნობს, **შეაგროვოს ფოტომასალა** ძველი თბილისისა და მტკვრის სანაპიროს ხედებით და **გაგვიზიაროს თავისი შთაბეჭდილებები**, განცდები მათთან დაკავშირებით, **გაიხსენოს ან ნახოს ფილმი** (ან სხვა ნაწარმოები) ბავშვებისა და ცხოველების მეგობრობაზე, **რათა შეადაროს ამ ნაწყვეტს ან მოგვითხროს** მათ შესახებ.

დავალება შემდეგი სქემით შეფასდა:

- 2 ქულა** – აპლიკანტი დეტალურად აღწერს მოსწავლისთვის ადეკვატურ დავალებას. თუ აპლიკანტი მიმართავს მოსწავლეს, აძლევს მას დავალებას, უნდა გამოიყენოს **IV კლასის** მოსწავლისთვის შესაფერისი ლექსიკა;
- 1 ქულა** – აპლიკანტი მიუთითებს მოსწავლისთვის ადეკვატურ დავალებას, თუმცა არ აღწერს მას;
- 0 ქულა** – მითითებულია დავალება, რომელიც მოსწავლისთვის არ არის ადეკვატური; პასუხი არ არის მოცემული.

გთავაზობთ სასერტიფიკაციო გამოცდაზე პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს:

დავყავდი მთხრომელს სიტყვებით: „ზაინზალ ძალი“, „გოდოფუდელ ფიგნი“, „ზაინზი ასო“ და ა.შ. ვახოეთ მძინავდი დასრულებული აქტივობის, ან, ზედმეტადგვიანად შევქნა დასრულები ან კომპლექტი.

კომენტარი:

წარმოდგენილ პასუხში აპლიკანტი დეტალურად აღწერს დავალებას, რომელიც ხატოვანი წარმოსახვის უნარის მქონე მოსწავლეს დაეხმარება ამ ნაწყვეტის უკეთ გააზრებაში. შესაბამისად, ნაწერი შეფასდა 2 ქულით.

კითხვები დახატა ფურცლის იმ ენობისა, რომელიც ყველაზე მეტად მოეწონა.

კომენტარი

ეს პასუხი 1 ქულით შეფასდა, რადგან აპლიკანტი მიუთითებს ადეკვატურ დავალებას, თუმცა არ აღწერს მას.

მოსწავლეს მივცემდი წერილობით დავალებას დაესრულებინა მოთხოვნილი თავისი ინსტრუქციით.

კომენტარი

მიუხედავად იმისა, რომ წარმოდგენილი დავალება საინტერესოა და შეიძლება ზოგიერთ მოსწავლეს დაეხმაროს ტექსტის გააზრებაში, ეს პასუხი 0 ქულით არის შეფასებული, რადგან აპლიკანტი დავალების შერჩევისას არ ითვალისწინებს მოსწავლის ინდივიდუალურ თავისებურებას, არ აკეთებს აქცენტს ვიზუალურ სახეზე, წარმოსახვის უნარზე.

ვაჟა-ფშაველას ლექსი „მოლოდინი“

მცირე რამ ნისლის ნაწყვეტი
მთას ეკრა ბუმბულივითა,
ჰშვენოდა ფიქრებში გართვა
მინდორზედ სუმბულივითა.
– რას უცდი, ნისლო პატარავ,
დაკერებულო მთაზედა?
– რასა? ვერ თუ ჰგრძნობ, ძმობილო,
მტერი ჩამიდგა გზაზედა!
როგორ ვერ ჰხედავ გვალვისგან
დამწვარ-დაბუგულს მიწასა?
სწორედ ამიტომ დავფიქრდი
და ვეხვეწები ზეცასა:
გამზარდოს, მომცეს ძალ-ღონე,
ვეწამლო ქვეყნის კვნესასა;
გამზარდოს, ღრუბლად მაქციოს,
მძიმედ დამტვირთოს წვიმითა,
რომ მოვრწყო გული ქვეყნისა
დაუშრომელის მილითა;
ავაჭიკჭიკო ბულბული
სალამოთი და დილითა.
და წარვსდგე ჩემს მეუფესთან
ხელთ ანთებულის ცვილითა.

1. მოძებნეთ ლექსში შედარების ორი ნიმუში და ამოწერეთ. _____
2. რომელი მხატვრული ხერხის სწავლებისას გამოიყენებდით ფრაზებს:
 1. „ნისლო პატარავ, დაკერებულო მთაზედა“
 2. „სწორედ ამიტომ დავფიქრდი და ვეხვეწები ზეცასა“

დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტის ქართული ენისა და ლიტერატურის ნაწილში (მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა) მოცემულია ლიტერატურათმცოდნეობითი ტერმინების ჩამონათვალი. ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი უნდა იცნობდეს ამ ტერმინებს, რათა დაეხმაროს მოსწავლეებს ტროპული მეტყველების ნიმუშებისა და, ზოგადად, მხატვრული ტექსტის გააზრებაში, მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებების გამოყენებაში.

ზემოთ მოყვანილი ორი დავალება სწორედ ამ კომპეტენციის შემოწმებას ისახავს მიზნად. ვაჟა-ფშაველას პოეზია გაჭერებულია ტროპული მეტყველების ფორმებით და, შესაბამისად, მდიდარ მასალას იძლევა მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებების სასწავლებლად. ლექსის პირველივე სტროფში ავტორი ნისლს ბუმბულსა და სუმბულს ადარებს (მთას ეკრა ბუმბულივითა, ჰშვენოდა ფიქრებში გართვა მინდორზედ სუმბულივითა).

თუ აპლიკანტი ორივე ნიმუშს სწორად მიუთითებდა, პირველ დავალებაში 1 ქულას მოიპოვებდა.

მეორე დავალებაში მოყვანილი ფრაზები შეიძლება გამოვიყენოთ შემდეგი მხატვრული ხერხების სწავლებისას:

- „ნისლო პატარავ, დაკერებულო მთაზედა“ – ეპითეტი, მეტაფორა.

ეპითეტი მსაზღვრელი სიტყვაა, რომელიც გამოკვეთს საგნის თვისებას, ანიჭებს მას მხატვრულ გამომსახველობას (მთაზე დაკერებული, პატარა ნისლი). მეტაფორა ბერძნული სიტყვაა და ნიშნავს გადატანას, ერთი საგნის თვისების მეორეზე გავრცელებას. „მთაზე დაკერებული ნისლი“ მეტაფორული გამოთქმაა.

- „სწორედ ამიტომ დავფიქრდი და ვეხვეწები ზეცას“ – გაპიროვნება.

ავტორი ნისლს სულეირის თვისებებს მიაწერს.

თითოეული სწორად მითითებული მხატვრული ხერხისათვის აპლიკანტი 1 ქულას მოიპოვებდა (დავალების მაქსიმალური ქულა იყო 2).

3. დაეხმარეთ IV კლასის მოსწავლეებს ლექსში ხაზგასმული სტრიქონების გააზრებაში.

IV კლასის მოსწავლეს ლექსში ხაზგასმული სტრიქონების გასააზრებლად შეიძლება რამდენიმე სახის დახმარება შეეთავაზოთ – განვუმარტოთ მისთვის გაუგებარი ზოგიერთი გამოთქმის მნიშვნელობა, ავუხსნათ ბუნებრივი კანონზომიერება, რომლის შესახებაც საუბარია ამ სტროფში, დავანახოთ სტროფის (და მთლიანად ლექსის) ძირითადი აზრი და ვესაუბროთ მის მხატვრულ მხარეზე, ვაჟა-ფშაველას პოეზიისთვის დამახასიათებელი მხატვრული სტილის თავისებურებებზე.

დავალების შეფასების სქემა ამგვარია:

- 2 ქულა** – აპლიკანტი გადმოსცემს ხაზგასმული სტრიქონების შინაარსს, საუბრობს ლექსის/სტროფის მხატვრულ მხარეზე; წარმოგვიდგენს ლექსში დასმული საკითხის ახსნას (აზრი IV კლასის მოსწავლეებისთვის გასაგებად არის ჩამოყალიბებული).
- 1 ქულა** – აპლიკანტი განმარტავს ხაზგასმული სტრიქონების შინაარსს (აზრი IV კლასის მოსწავლეებისთვის გასაგებად არის ჩამოყალიბებული).
- 0 ქულა** – განმარტების გარეშე მოცემულია ხაზგასმული სტრიქონების „თხრობითი“ ვერსია, პერიფრაზი, ან პასუხი არ არის მოცემული.

გთავაზობთ პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს:

პოეტი, ავთი ავტო ადრეჟი მარა მსუი ნილ, მომუცე მხუზო-
გაოქნავ. ის სხვენაჲ ზეს, მომ გზაშილ, გაძლიაო, ავსოო
წვითი (ჭიბოქ ვაგოქსმოთ სოფნი, ძლო-ღე), ისა გვარჯიკუნ ღმრჯი-
დაზუგო, ანუ, მუილკუნ თხუხუნი ჯაჟანო მუჯალოდე, ზმბე
ბოველიო. „ღუშხიბოქი ბოლია“ ანუ ყოველი, ღუშაღაჲ მხუხი
საშხიბოქი ავტო სოფნი.

კომენტარი

წარმოდგენილ პასუხში აპლიკანტი გვთავაზობს ლექსში დასმული საკითხის მისეულ ინტერპრეტაციას, ითვალისწინებს მოსწავლეთა ენობრივ კომპეტენციას და ცდილობს გაამაზვილოს ყურადღება ლექსის მხატვრულ მხარეზე. მიუხედავად პასუხში არსებული უმნიშვნელო ენობრივი ხარვეზებისა, აღნიშნული ნამუშევარი შეფასდა 2 ქულით.

პატახ ხსდო გარისქდს, ხოტ დამწჳსი-ღაჭოგოღოა შინს
გვადვით, რზენებ ზესს გაზაიღოს, ღოიბად აქოოს,
ღაიცივირთოს წეჭით და გდმოუშვას, ხოტ მოხნოს ქვეყან
ში ვაშოუღიოს წყადი იღიონს ღაფშოთედი მიღვით
ქვეყნის ღა შინს გასახაღ.

კომენტარი

ეს პასუხი 0 ქულით შეფასდა, რადგან მოცემულია დავალებაში წარმოდგენილი სტრიქონების პერიფრაზი. არ არის განმარტებული მოსწავლეებისთვის გაუგებარ ფრაზათა და სიტყვათა შინაარსი, მაგ., „დაუშრომელის მილითა“.

მღანაქჳდს, ზღაქჳდს ათხოქჳდს. წყდი ადის ზმოთ, კოვდჳ და აქჳვა ღკჳ
ლოდ. თნდთნ 'ემატჳ ათხოქჳდს წყდი და ღიქჳდს ღიჭჳ, ქიბიქჳ
ეჭაქჳ წჳდ წჳთჳ, კინჳდ მჳთჳ, ღიქჳდს ღჳთჳ იქჳს სიბიქჳ და მოდო წჳთჳ, ხო-
ლოდ ისჳქჳ ქჳთჳ, დჳთჳდჳს მსჳთჳ წჳთჳ. „დაუშრომელ“-ქ მოჯჳს იბჳთჳ,
ხოტ მჳთჳდ ღჳთჳ წჳდ ათხოქჳ, წჳთჳდ ღჳთჳ და წიქჳ.

კომენტარი

წარმოდგენილი პასუხი 0 ქულით შეფასდა, რადგან აქ საუბარია მხოლოდ ბუნებრივ მოვლენაზე და არაფერია ნათქვამი სტრიქონების და მთლიანად ვაჟა-ფშაველას ლექსის ძირითად აზრზე. ცხადია, ასეთი ახსნა მოსწავლეს ლექსის გააზრებაში, არსის წვდომაში ვერ დაეხმარება.

კითხვის და წერის სწავლება

სკოლაში შესვლისთანავე ბავშვის წინაშე დგება უმნიშვნელოვანესი ამოცანა – წერა-კითხვის შესწავლა. პირველი სასკოლო გამოცდილება (თუ როგორ შეაფასებენ მშობლები და პედაგოგები ბავშვის წინსვლას კითხვის, წერისა თუ ანგარიშის შესწავლისას, წახალისებენ თუ არა მას) ბავშვის არა მარტო შემეცნებითი, არამედ სოციალურ-ემოციური განვითარების მნიშვნელოვან საფუძველს წარმოადგენს. თუ ეს გამოცდილება დადებითია, მაშინ ბავშვი საკუთარ შესაძლებლობებში რწმუნდება და მეტ წარმატებასაც აღწევს.

წერა-კითხვის შესწავლაში წარმატებას მნიშვნელოვანწილად განაპირობებს მასწავლებლის მიერ სწორად შერჩეული სწავლების სტრატეგია. კითხვის სწავლების თანამედროვე სტრატეგიები, ძირითადად, ორი თეორიის კონტექსტში განიხილება:

- **ფონოლოგიურ თეორიას** ეყრდნობა კითხვის სწავლების ფონოლოგიური (აღმავალი) მეთოდი, რომლის მიხედვითაც, ბავშვმა ჯერ უნდა შეძლოს ასოს და ბგერის ერთმანეთთან დაკავშირება, ხოლო შემდეგ ნაცნობი ფონემებისგან სიტყვის აწყობა.
- **მთლიანობითი თეორიის** მიხედვით კი, ბავშვი ჯერ მთლიანი სიტყვების ცნობას სწავლობს. უცნობი სიტყვების ბგერები დაისწავლება კონტექსტში სიტყვის მნიშვნელობის მიხედვით ან შესაბამის ნახატთან ერთად სიტყვის აღქმის დროს. ამ თეორიას ეყრდნობა კითხვის სწავლების მთლიანობითი (დაღმავალი) მეთოდი.
- ერთგვარი კომპრომისული ვარიანტია კითხვის სწავლების **დაბალანსებული მეთოდი**, რომელიც ითვალისწინებს როგორც ფონოლოგიური, ასევე მთლიანობითი თეორიის პრინციპების გამოყენებას.

დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლის სტანდარტის თანახმად, პედაგოგმა უნდა იცოდეს ზემოთ განხილული თეორიების ფარგლებში არსებული მიდგომები და, შესაბამისად, შეძლოს პრაქტიკაში მათი გამოყენება. ის ზედმიწევნით კარგად უნდა იცნობდეს ასევე დაწყებით საფეხურზე სწავლების სპეციფიკას, კითხვის სწავლის პერიოდებს (წინასაანბანო, საანბანო და ანბანისშემდგომი). მან სწორად უნდა შეარჩიოს თითოეული პერიოდის შესაბამისი აქტივობები.

წაკითხული ტექსტის გააზრების უნარის გასავითარებლად პედაგოგმა უნდა შეძლოს, სწორად შეარჩიოს შეკითხვები და აქტივობები მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების, ასევე, შესასწავლი ტექსტის სპეციფიკის გათვალისწინებით.

ტესტში წარმოდგენილი დავალებები სწორედ ზემოაღნიშნული კომპეტენციების შემოწმებას ისახავს მიზნად.

დავალებათა ნიმუშები და განმარტებები

1. ნინი I კლასშია და უჭირს ამბის გაბმულად გადმოცემა, საჭირო სიტყვების პოვნა თხრობისას. მისი ზეპირმეტყველების უნარის განვითარება მასწავლებელმა გადაწყვიტა სიუჟეტური სურათების გამოყენებით.

ქვემოთ მოცემულია შესაბამისი აქტივობები:

I. მასწავლებელი სთხოვს ნინის, იპოვოს სურათზე მის მიერ დასახელებული ობიექტები:
„მაჩვენე გოგონას ჩანთა.“

II. მასწავლებელი აღწერს სურათს და თან თითოთ მიაწვდის: „შეხედე, აქ გოგონა სკოლაში მიდის.“

III. მასწავლებელი ეკითხება ნინის: „რას აკეთებს გოგონა კლასში?“

IV. მასწავლებელი სთხოვს ნინის: „მაჩვენე სურათზე ბიჭი, რომელიც წერს.“

პასუხის რომელ ვარიანტშია დალაგებული აქტივობები მარტივიდან რთულისკენ?

(ა) IV, II, I, III

(ბ) II, I, IV, III

(გ) II, III, I, IV

(დ) I, III, II, IV

მოცემული დავალება ამოწმებს, რამდენად შეუძლია მასწავლებელს განსაზღვროს მოსწავლისთვის კონკრეტული უნარის გასავითარებლად შერჩეული დავალებებისა თუ შეკითხვების სირთულის ხარისხი.

დავალების პირობაში მოცემული აქტივობებიდან, ცხადია, ყველაზე მარტივია II, რომელშიც თავად მასწავლებელი აღწერს სურათს და მოსწავლეს მოეთხოვება დააკვირდეს მას. I და IV აქტივობაში მოსწავლეს მასწავლებლის მიერ მითითებული ობიექტების პოვნა ევალება, პირველ შემთხვევაში ეს ობიექტი საგანია, ხოლო მეორეში – ბიჭი, რომელიც გარკვეულ მოქმედებას ასრულებს, შესაბამისად, ეს ამოცანა უფრო რთულია. შედარებით რთულად შესასრულებელია III აქტივობა, რომელშიც მოსწავლეს მოეთხოვება არა მარტო სამიზნე ობიექტის პოვნა, არამედ მოქმედების დასახელება. მითითებული პრინციპის მიხედვით (მარტივიდან რთულისკენ) აქტივობები დალაგებულია (გ) პასუხში. ამრიგად, სწორი პასუხია (გ).

2. კითხვის უნარის გაუმჯობესების მიზნით, II კლასში მასწავლებელი ასეთ სტრატეგიას იყენებს: მოსწავლეებს აძლევს ერთი და იმავე სირთულის ტექსტს და ინიშნავს დროს. გამარჯვებულია ის მოსწავლე, რომელიც ყველაზე სწრაფად წაიკითხავს ტექსტს. რა შედეგები შეიძლება მოჰყვეს ამგვარი აქტივობის სისტემატურ გამოყენებას?

მოცემული დავალება ამოწმებს მასწავლებლის უნარს, კრიტიკულად შეაფასოს კონკრეტული აქტივობის სისტემატურად გამოყენების თანმდევი შედეგები. კერძოდ, პასუხიდან უნდა ჩანდეს, რომ აპლიკანტს გააზრებული აქვს შემდეგი:

- დავალებაში აღწერილი აქტივობის დროს მოსწავლეები ორიენტირებულნი არიან სწრაფად კითხვაზე, რის გამოც ხშირად სწორად ვერ კითხულობენ სიტყვებს, ვერ გაიაზრებენ წაკითხულს.
- მოსწავლეებისთვის ერთი და იმავე სირთულის ტექსტის მიწოდება არ უწყობს ხელს მათი კითხვის უნარის განვითარებას, იწვევს ინტერესის დაკარგვას.
- ასეთი აქტივობის, შეჯიბრის, დროს „მარცხდებიან“ (ზარალდებიან) ბუნებრივად დაბალი ტემპის მქონე მოსწავლეები, რომლებიც ნელა კითხულობენ, თუმცა არ უჭირთ წაკითხულის გააზრება. ამის შედეგად მოსწავლე კარგავს ინტერესს, მოტივაციას, ჩნდება თვითშეფასების პრობლემები.

დავალება ფასდება 2 ქულით:

2 ქულა - აპლიკანტი მიუთითებს და ასაბუთებს დავალებაში აღწერილი აქტივობის სისტემატურად გამოყენების ერთზე მეტ უარყოფით შედეგს;

1 ქულა – აპლიკანტი მიუთითებს და ასაბუთებს დავალებაში აღწერილი აქტივობის სისტემატურად გამოყენების შედეგებიდან მხოლოდ ერთ-ერთს;

0 ქულა - აპლიკანტი მიუთითებს დავალებაში აღწერილი აქტივობის სისტემატურად გამოყენების შედეგებიდან მხოლოდ ერთ-ერთს, მაგრამ არ ასაბუთებს საკუთარ მოსაზრებას;

აპლიკანტი გვთავაზობს პასუხს, რომელიც არ შეეხება აღნიშნული აქტივობის სისტემატურად გამოყენების შედეგებს;

პასუხი არ არის მოცემული.

გთავაზობთ სასერტიფიკაციო გამოცდაზე პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს:

[illegible]

კომენტარი

წარმოდგენილი პასუხი 2 ქულით შეფასდა, რადგან აპლიკანტი საუბრობს როგორც ბუნებრივად დაბალი ტემპის მქონე მოსწავლეების პრობლემაზე, ასევე ტექსტის გააზრების სირთულეზე.

ამგვარი ხერაფეგის გამოყენება !!ჯობა ახ მის მიზანშეწონილი. ამ
საბჭო ყველა ეთნიკური ტომისათვის კი გათხრობს. იმყოფება ნელი უმადო წამყობელი.

კომენტარი

ეს პასუხი 1 ქულით შეფასდა, რადგან აპლიკანტი მიუთითებს და ასაბუთებს დავალებაში აღწერილი აქტივობის მხოლოდ ერთ უარყოფით შედეგს.

სისტემატური გამოცენების დროს შეიძლება მოხდეს ჩივილის აღნიშვნა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს დადასტურდება სტატისტიკით.

კომენტარი

ეს პასუხი 0 ქულით შეფასდა, რადგან აპლიკანტი არ მიუთითებს დავალებაში აღწერილი აქტივობის სისტემატურად გამოცენების უარყოფით შედეგებს. მას არ აქვს გაცნობიერებული, რომ კითხვის დროს მხოლოდ სისწრაფეზე ორიენტირება ხელს შეუშლის მოსწავლეებს წაკითხული ტექსტის გააზრებაში, ზოგიერთი მოსწავლის მიერ კითხვის ტემპის გაზრდის შემთხვევაშიც ვერ ვისაუბრებთ მათი კითხვის უნარის გაუმჯობესებაზე.

3. ტესტში წარმოდგენილია ნაწყვეტი ტექსტიდან.

„ღამურისყურა მელა აფრიკაში ბინადრობს. იგი მწერებით იკვებება, ხოლო შესამჩნევად დიდი ყურები მას მწერის ადგილმდებარეობის განსაზღვრაში ეხმარება. ღამურისყურა მელა კალიების გუნდს მიჰყვება და იჭერს მათ მაშინ, როდესაც ისინი მცენარეულ საფარს ანადგურებენ. ეს მელიები ყურებს კომუნიკაციისთვისაც იყენებენ – ყურები შიგნით თეთრია, ხოლო გარედან – შავი, ამიტომ სიბნელეშიც კარგად ჩანს და ეხმარება მელიებს იმაში, რომ ნადირობისას არ დაშორდნენ ერთმანეთს“.

1. მოსწავლეთა მიერ წაკითხული ტექსტის უკეთ გასააზრებლად მასწავლებელი მათ სხვადასხვა ტიპის შეკითხვებს უსვამს:

1. ტექსტში ცხადად მოცემული ინფორმაციის შესახებ;

2. „დაფარული“ აზრის შესახებ;

3. ტექსტის გასააზრებლად მნიშვნელოვანი ისეთი ინფორმაციის შესახებ, რომელიც უშუალოდ ტექსტში არ არის მოცემული, მაგრამ მკითხველისთვის ცნობილია გამოცდილებიდან და საჭიროებს გახსენებას.

დაუსვით III კლასის მოსწავლეებს სამივე ტიპის შეკითხვა მოცემულ ნაწყვეტთან დაკავშირებით.

1. _____
2. _____
3. _____

იმისთვის, რომ მოსწავლემ წაკითხული ტექსტი გაიგოს, პირველ რიგში, მნიშვნელოვანია, მან ტექსტიდან ფაქტობრივი ინფორმაციის მოპოვება შეძლოს. წაკითხულის გააზრების ეს საფეხური მოსწავლისთვის „დაფარული“ აზრის ამოკითხვის ანუ ტექსტიდან გამომდინარე დასკვნის გამოტანის წინაპირობაა. არანაკლებ მნიშვნელოვანია წაკითხულის დაკავშირება საკუთარ ცოდნასა და გამოცდილებასთან, ამ პროცესის გარეშე შეუძლებელია ახალი ინფორმაციის გააზრება. წარმოდგენილი დავალება ამოწმებს მასწავლებლის უნარს, ერთმანეთისგან განასხვავოს ზემოთ განხილული პროცესები და კონკრეტულ ტექსტზე დაყრდნობით დასვას შესაბამისი შეკითხვები.

დავალება ფასდება 3 ქულით:

1 ქულა – დასმულია შეკითხვა ტექსტში ცხადად მოცემული ინფორმაციის შესახებ;

1 ქულა – დასმულია შეკითხვა „დაფარული“ აზრის შესახებ;

1 ქულა – დასმულია შეკითხვა ტექსტის გასააზრებლად მნიშვნელოვანი ისეთი ინფორმაციის შესახებ, რომელიც უშუალოდ ტექსტში არ არის მოცემული, მაგრამ მკითხველისთვის გამოცდილებიდანაა ცნობილი და საჭიროებს გახსენებას.

გთავაზობთ სამივე სახის შეკითხვის რამდენიმე მაგალითს, ასევე, სასერტიფიკაციო გამოცდაზე მასწავლებელთა მიერ შესრულებულ დავალებათა ნიმუშებს.

1. სად ბინადრობს ლამურისყურა მელა? რით იკვებება? რაში ეხმარება მას ყურები?
2. რა სარგებლობა მოაქვს ადამიანებისთვის ლამურისყურა მელას?
3. რა ზიანი მოაქვთ კალიებს? გაიხსენეთ, როგორია ლამურა, როგორი ყურები აქვს მას. გაიხსენეთ, როგორია მელა. როგორ დაცვეტს ყურებს ცხოველი, მაგალითად, ძაღლი, როდესაც ცდილობს, სუსტი ხმა გაიგონოს.

1. ხაშო ეხმარება ლამურისყურა მელას ღლი ყურები?
2. მოიქვს აუ არა სარგებლობა ლამურისყურა მელას?
3. ხა ვიცი კალიებს შესებ? სოფლი მშენებელი ჰიან?

კომენტარი

ეს პასუხი 3 ქულით შეფასდა, რადგან წარმოდგენილია სამივე ტიპის შეკითხვის ადეკვატური მაგალითები.

1. სად ბინადრობს „ლამურისყურა“ მელა?
2. ხაშო ეხმარება მას ღლი ყურები?
3. ითი განსხვავება „ლამურისყურა“ შეს, მკითხველზე მდებარე?

კომენტარი

ეს პასუხი 2 ქულით შეფასდა, რადგან მეორე შეკითხვის პასუხი ტექსტშია მოცემული და არ მოითხოვს დასკვნის გამოტანას, ფარული აზრის წვდომას.

1. მითხარით საში ხაშ, რაშიც ყველაზე მეტად დაფარულია მკითხველი ნაწილობრივ.
2. მითხარით რიხი ხაშ, რის შესახებაც ყველაზე მეტი განმარტება ხომ შეიძლება.
3. მითხარით ეთი ხაშ, რა თქმულების იყო გუგუშახი.

კომენტარი

წარმოდგენილი პასუხი არ შეესაბამება მოცემულ დავალებას, არ ჩანს, შეუძლია თუ არა აპლიკანტს, დასვას ტექსტის გააზრების სხვადასხვა საფეხურის შესატყვისი შეკითხვები. ამიტომ ეს პასუხი 0 ქულით შეფასდა.

ბუნებისმეტყველება

დავალებათა ნიმუშები და განმარტებები

1. აუხსენით მოსწავლეებს, რა მნიშვნელობა აქვს ქარს მცენარეებისთვის.

მოცემული დავალების წარმატებით შესასრულებლად მოსწავლეებს უნდა ავუხსნათ, რატომ არის ქარი მნიშვნელოვანი მცენარეებისთვის.

მხოლოდ იმის მითითება, რომ ქარი ხელს უწყობს მცენარეთა გამრავლებას, არ არის საკმარისი მოსწავლეებისთვის ქარის მნიშვნელობის გასააზრებლად. აუცილებელია აპლიკანტმა შეახსენოს (გააცნოს) მათ მცენარეთა გამრავლება-გავრცელების ორი ძირითადი სახე – თესლით გამრავლება და დამტვერვა – და მიუთითოს, რომ ქარს მცენარეთა თესლი და მტვერი გადააქვს. ამგვარად შესრულებული დავალება 1 ქულით ფასდება.

გთავაზობთ სასერტიფიკაციო გამოცდაზე პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს:

ქარს ბუნებისმეტყველების ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს. ქარი სემინარიაზე ხელს დამტვერვას, აქვს გავრცელება. გამრავლებას ბუნებისმეტყველება უწყობს ხელს.

კომენტარი

ეს პასუხი 1 ქულით შეფასდა, რადგან აპლიკანტი საუბრობს ქარის მნიშვნელობის, ფუნქციის ორივე ასპექტზე.

ქარმა ბუნებისმეტყველება დაუზოგო: ცოცხები, თოვტები, ნაცოფი გადამდებოს დაუზოგოთ ფეხვითი დიდი.

კომენტარი

ეს პასუხი 0 ქულით შეფასდა, რადგან აპლიკანტი არ მიუთითებს მცენარეებისთვის ქარის არსებით მნიშვნელობაზე – მცენარეთა გამრავლების ხელშეწყობაზე.

2. რა მიზნით ქმნიან ადამიანები დაცულ ტერიტორიებს – ეროვნულ პარკებს, ნაკრძალებს, აღკვეთილებს და სხვ.?

თანამედროვე ადამიანი ძალზე სერიოზული ეკოლოგიური პრობლემების წინაშე დგას. ამ პირობებში აუცილებელია, ბავშვებს, მოსწავლეებს ხშირად ვესაუბროთ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების რაციონალურად გამოყენების შესახებ, ვასწავლოთ მათ ბუნებაზე ზრუნვა, მისი დაცვა. სასერტიფიკაციო ტესტის ბუნებისმეტყველების ნაწილის რამდენიმე დავალება სწორედ ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და გარემოს დაბინძურების საკითხებს შეეხება.

მოსწავლეებისთვის დაცული ტერიტორიების ფუნქციის, ასევე, ისეთი ტერმინების გაცნობა, როგორებიცაა ბიომრავალფეროვნება, გადაშენების საფრთხე, წითელი წიგნი, ძალზე მნიშვნელოვანია, რათა ხელი შევუწყოთ მათ ეკოლოგიური ცნობიერების ჩამოყალიბებაში.

დავალება ფასდებოდა 1 ქულით.

1 ქულა – დაცული ტერიტორიები იქმნება ბიომრავალფეროვნების შესანარჩუნებლად, ცოცხალი ორგანიზმების იმ სახეობათა გადასარჩენად, რომლებსაც გადაშენების საფრთხე ემუქრებათ ან რომლებიც წითელ წიგნშია შეტანილი.

3. ადამიანის საქმიანობის შედეგად მუდმივად ხდება საცხოვრებელი გარემოს დაბინძურება, მაგალითად, ზღვებსა და ოკეანეებში ძალიან ხშირია ნავთობის ჩაღვრა, რაც წყლის ბინადარი ორგანიზმების დაღუპვის მიზეზი ხდება.

აუხსენით მოსწავლეებს, რატომ იწვევს ნავთობით წყლის დაბინძურება ცოცხალი ორგანიზმების დაღუპვას?

ქვემოთ მოყვანილია რამდენიმე ასპექტი, რომლებიც უნდა ასახულიყო აპლიკანტის პასუხში:

1. ნავთობი წყალზე მსუბუქია და ამიტომ, დაღვრის შემთხვევაში, წყლის ზედაპირზე მოექცევა. ზღვის ცხოველებისათვის იქმნება ჟანგბადის დეფიციტი (წყლის ცხოველებს უჭირთ სუნთქვა).

2. ზოგჯერ წყალს ჩაღვრილი ნავთობი ნაპირზე გამოაქვს, რაც საფრთხეს უქმნის ნაპირზე მცხოვრებ ორგანიზმებს, მაგ., ფრინველებს ბუმბულისა და ფრთების ნავთობით დაფარვის გამო აღარ შეუძლიათ ფრენა.

3. ნავთობის მოხვედრა საჭმლის მომწოდებელ ან სასუნთქ სისტემაში შეიძლება დამღუპველი აღმოჩნდეს როგორც წყლის ბინადარი, ასევე ნაპირზე მცხოვრები ორგანიზმებისთვის.

დავალება 2 ქულით შეფასდა.

2 ქულა – აპლიკანტი მიუთითებს ორ ან მეტ ფაქტორს, რომლებიც ნავთობით წყლის დაბინძურებისას ცოცხალი ორგანიზმების დაღუპვის მიზეზი ხდება და განმარტავს თითოეულის მოქმედების მექანიზმს.

1 ქულა – აპლიკანტი მიუთითებს ერთ ფაქტორს, რომელიც ნავთობით წყლის დაბინძურებისას ცოცხალი ორგანიზმების დაღუპვის მიზეზი ხდება და განმარტავს მისი მოქმედების მექანიზმს.

0 ქულა – მოცემულია მხოლოდ დავალების პერიფრაზი; მოცემულია არასწორი პასუხი; პასუხი არ არის მოცემული.

გთავაზობთ პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს:

ნავთობი ზეთოვანი ჰითხუა და წყაღჷ ძი იხსნეჷ, ამიტომ ზემოდან ეცეხის წყლის თხელ ფენად. ამის შედეგად, ველასი აღწევს ჭრებულ წყაღჷ და ცოცხალი ორგანიზმები ეჭაფოდ იღუპებიან. ასევე ნავთობი წამსული ცხოველის, ფიჩქვლის ყუჩიხის გადაადგილება, ფიჩქნა და ხემა მფაცხვლის მსხვერპლი არ კვდები.

კომენტარი

ეს პასუხი 2 ქულით შეფასდა, რადგან მითითებული და განმარტებულია ნავთობით წყლის დაბინძურებისას ცოცხალი ორგანიზმების დაღუპვის განმარტებული ორი ფაქტორი.

ნავთობი აჰიბ წყაღჷ მსუბუქი ნივთიეჷდა, რომელიც წყაღჷ ჰაღვხის შემთხვევაში გადაეცემა ზემოდან და აღიხ ხემა წყაღჷ ქანგბადის მიწოდება, ხის გამოც იღუპებიან წყაღჷ ცხოველები

კომენტარი

წარმოდგენილი პასუხი 1 ქულით შეფასდა, რადგან მოცემულია მხოლოდ ერთი ფაქტორი და ახსნილია მისი მოქმედების მექანიზმი.

4. რომელი სტიქიური მოვლენაა გამოსახული სურათზე? აუხსენით მოსწავლეებს, რის საფუძველზე აკეთებთ ამ დასკვნას.

მოცემული დავალება პირობითად გაყოფილია ორ ნაწილად: 1. აპლიკანტმა უნდა დაასახელოს მოვლენა; 2. აპლიკანტმა უნდა მიუთითოს მოსწავლეებს იმ არსებით, სპეციფიკურ ნიშნებზე, რომელთა საფუძველზეც შეიძლება დავასკვნათ, რა მოვლენაა გამოსახული ფოტოზე.

დავალების პირველ ნაწილში აპლიკანტი 1 ქულას მოიპოვებს, თუ მიუთითებს, რომ სურათზე გამოსახულია ქარბორბალა. შესაძლებელია სხვა ტერმინების გამოყენებაც: ტორნადო ან სმერჩი.

დავალების მეორე ნაწილში 1 ქულის მოსაპოვებლად აპლიკანტმა აუცილებლად უნდა დაასახელოს ქარბორბალასთვის სპეციფიკური დამახასიათებელი ნიშანი, რომელიც ჰაერის მასის ბრუნვას უკავშირდება, მაგალითად, მბრუნავი მტვრის სვეტი, მტვრის კორიანტელი, ძაბრის ფორმა. აპლიკანტმა მოსწავლეებისთვის მოვლენის თავისებურების ასახსნელად შეიძლება გამოიყენოს მისი დასახელებაც (ქარ-ბორბალა), ან მიუთითოს მათ, როგორ არის სახლი გადახრილი, ერთგვარად შემობრუნებული ქარის გამო.

გთავაზობთ პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს:

ქაა ცოტნაძე - სპეციალური პედაგოგი, ქაა მამუკაძე - სპეციალური პედაგოგი, ქაა მამუკაძე - სპეციალური პედაგოგი, ქაა მამუკაძე - სპეციალური პედაგოგი, ქაა მამუკაძე - სპეციალური პედაგოგი.

კომენტარი

წარმოდგენილი პასუხი 2 ქულით შეფასდა, რადგან აპლიკანტი სწორად ასახელებს სურათზე გამოსახულ მოვლენას და თან მიუთითებს მის სპეციფიკურ ნიშნებსაც.

ძალიან კარგი პასუხი, რომელიც კარგად ასახელებს სურათზე გამოსახულ მოვლენას და თან მიუთითებს მის სპეციფიკურ ნიშნებსაც.

კომენტარი

ეს პასუხი 1 ქულით შეფასდა, რადგან მოცემულია მხოლოდ სურათზე გამოსახული მოვლენის დასახელება.

მათემატიკა

ტესტის მათემატიკური ნაწილის საშუალებით მოწმდება, თუ რამდენად შეესაბამება აპლიკანტის ცოდნა და უნარები მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს მათემატიკაში.

დავალბათა ნიმუშები და განმარტებები

1. თუ a და b ორნიშნა ნატურალური რიცხვებია, მაშინ $a - 2b$ გამოსახულების უდიდესი მნიშვნელობაა:

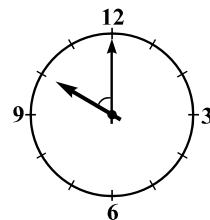
- (ა) 77
- (ბ) 78
- (გ) 79
- (დ) 80

მოცემული ამოცანის ამოსახსნელად შეიძლება ასე ვიმსჯელოთ: $a - 2b$ გამოსახულების მნიშვნელობა მით უფრო მეტი იქნება, რაც უფრო მეტი იქნება a -ს მნიშვნელობა და რაც უფრო ნაკლები იქნება b -ს მნიშვნელობა. რაკი a და b ორნიშნა ნატურალური რიცხვებია, ამიტომ a -ს უდიდესი შესაძლო მნიშვნელობაა 99, ხოლო b -ს უმცირესი შესაძლო მნიშვნელობაა $2 \cdot 10 = 20$. შესაბამისად, $a - 2b$ გამოსახულების უდიდესი მნიშვნელობა ტოლია $99 - 20 = 79$ -ის. სწორი პასუხია (გ).

2. ისრებიანი საათის მიხედვით 10 საათია. რამდენი გრადუსის ტოლია საათებისა და წუთების მაჩვენებელი ისრებით შედგენილი მახვილი კუთხის სიდიდე?

- (ა) 30°
- (ბ) 45°
- (გ) 60°
- (დ) 75°

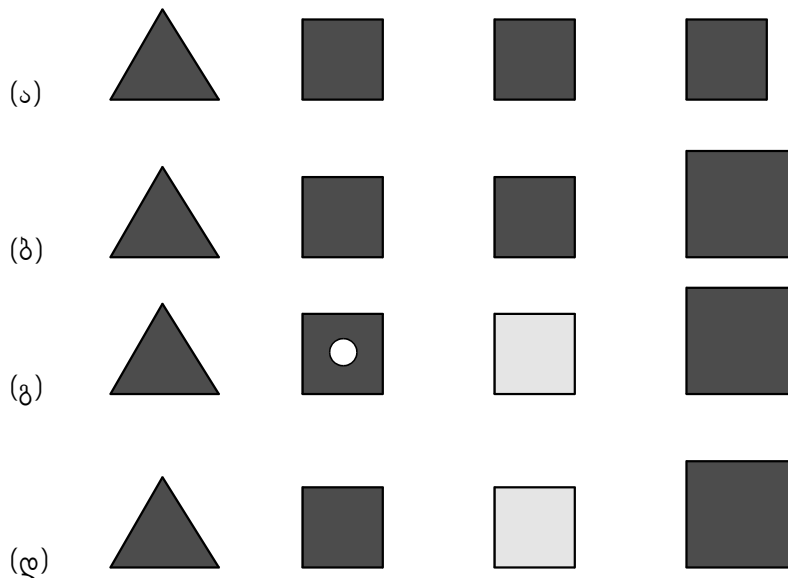
ადვილი შესაძვნევია, რომ ზუსტად 10 საათზე საათის ისრების მიერ შედგენილი მახვილი კუთხე ტოლია სრული კუთხის $\frac{2}{12} = \frac{1}{6}$ ნაწილისა. ამიტომ ამ კუთხის სიდიდე ტოლია სრული კუთხის სიდიდის $\frac{1}{6}$ ნაწილისა, ანუ $\frac{360^\circ}{6} = 60^\circ$ -ისა.

3. ცნობილია, რომ 6-7 წლის ბავშვებს უჭირთ ისეთი ობიექტების დაჯგუფება, რომლებიც ერთმანეთისგან განსხვავდება ორი ან მეტი ნიშნით.

მასწავლებელი სთხოვს ამ ასაკის მოსწავლეებს, მოცემული ოთხი ფიგურიდან ამოირჩიონ ერთი ზედმეტი (ანუ სხვებისგან განსხვავებული) ფიგურა.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან ფიგურების რომელი ოთხეულია ამ დავალებისთვის ყველაზე შესაფერისი?

მოცემული დავალების მიზანია, გაარკვიოს, შეუძლია თუ არა მასწავლებელს, შეარჩიოს მოსწავლისთვის ადეკვატური დავალება ასაკობრივი თავისებურების გათვალისწინებით. დავალების პირობაში მოცემულია 6-7 წლის ასაკის ბავშვის აზროვნებისთვის დამახასიათებელი თავისებურება – ორი ან მეტი ნიშნის მიხედვით ობიექტების კლასიფიკაციის სირთულე. იმისთვის, რომ მოსწავლემ შეძლოს ოთხი ფიგურიდან ერთი განსხვავებულის გამოყოფა, უმჯობესია განმასხვავებელი ნიშანი იყოს ერთი. ცხადია, ასეთია (ა) პასუხში წარმოდგენილი დავალება, რომელშიც მოცემული ობიექტები (კვადრატები და სამკუთხედი) მხოლოდ ერთი ნიშნით – ფორმით განსხვავდება ერთმანეთისგან. (ბ) პასუხში მოცემულ ფიგურათა განმასხვავებელი ორი ნიშანი გვხვდება: ფორმა და ზომა, (გ) პასუხში – ფორმა, ზომა, ფერი და, ასევე, კვადრატში ჩახაზული წრე, (დ) პასუხში კი – ფორმა, ზომა და ფერი. ამრიგად, სწორი პასუხია (ა).

4. სკოლისათვის ფრენბურთისა და კალათბურთის ბურთები შეიძინეს, სულ 19 ცალი. ბურთებში 88 ლარი გადაიხადეს. ფრენბურთის ბურთი 4 ლარი ღირდა, ხოლო კალათბურთისა – 7 ლარი. შეძენილი ბურთებიდან რამდენი იყო კალათბურთის? ამოცანის ამოხსნა ჩაწერეთ.

ამ ამოცანის ამოხსნა შესაძლებელია სხვადასხვა გზით. მაგალითად, განტოლების შედგენით:

კალათბურთის ბურთების რაოდენობა: x ,

ფრენბურთისა: $19 - x$,

განტოლება: $7x + 4(19 - x) = 88$.

აქედან: $x = 4$.

შესაძლებელია ამგვარად მსჯელობაც:

ცხრამეტივე ბურთი რომ კალათბურთის ყოფილიყო, მაშინ მათი ღირებულება იქნებოდა $19 \cdot 7 = 133$ ლარი, ანუ 88 ლარზე $133 - 88 = 45$ ლარით მეტი. 1 კალათბურთის ბურთის 1 ფრენბურთის ბურთით შეცვლის შემთხვევაში მათი საერთო ღირებულება $7 - 4 = 3$ ლარით მცირდება. $45 : 3 = 15$, ამიტომ საერთო ღირებულება 45 ლარით შემცირდება, თუ 15 ცალ კალათბურთის ბურთს ჩავანაცვლებთ ამდენივე ფრენბურთის ბურთით. მაშასადამე, უყიდიათ $19 - 15 = 4$ კალათბურთის ბურთი.

ამოცანის ამოხსნა შესაძლებელია ყველა შესაძლო ვარიანტის განხილვითაც: თუ შეიძენდნენ კალათბურთის 1 და ფრენბურთის 18 ბურთს, გადაიხდიდნენ $7 + 72 = 79$ ლარს; თუ შეიძენდნენ კალათბურთის 2 და ფრენბურთის 17 ბურთს, გადაიხდიდნენ $14 + 68 = 82$ ლარს და ა.შ. თუ შეიძენდნენ კალათბურთის 4 და ფრენბურთის 15 ბურთს, გადაიხდიდნენ $28 + 60 = 88$ ლარს.

დავალება შეფასდა 3 ქულით:

3 ქულა – მითითებულია ამოცანის სწორი პასუხი, ნაჩვენებია ამოხსნის ხერხი.

2 ქულა – სწორად არის ნაჩვენები ამოცანის ამოხსნის ხერხი, თუმცა არ არის მოცემული საბოლოო სწორი პასუხი.

1 ქულა – სწორად არის მითითებული ამოცანის ამოხსნის ერთ-ერთი ეტაპი; მოცემულია სწორი პასუხი, პასუხის სისწორე დასაბუთებულია შემოწმებით;

0 ქულა – მოცემულია მხოლოდ სწორი პასუხი, თუმცა მისი სისწორე შემოწმებითაც კი არ არის დასაბუთებული; პასუხი არ არის მოცემული.

განვიხილოთ აპლიკანტების მიერ შემოთავაზებული ამოხსნის ორი ვარიანტი:

$$\left. \begin{array}{l} \text{ფხენბუხთის ლიფა} - 4 \text{ ს.} \\ \text{კაღათბუხთის} - 7 \text{ ს.} \end{array} \right\} 19 \text{ ცალი} = 88 \text{ ლახის.}$$

ამოხსნა

$$\begin{array}{l} \text{ფხენბუხთის იყიდეს } 15 \text{ ს. } 15 \cdot 4 = 60 \quad 88 - 60 = 28 \text{ ხოლო} \\ \text{კაღათბუხთის იყიდეს } 4 \text{ ც, ხაფგან } 7 \cdot 4 = 28 \quad 28 : 7 = 4 \\ \text{პასუხი: კაღათბუხთის } 4 \text{ ცალი ბუხთი; ფხენბუხთის } 15 \text{ ცალი.} \end{array}$$

კომენტარი

მიუხედავად იმისა, რომ აპლიკანტის მიერ ამოცანის პასუხი სწორადაა მითითებული, ეს ნაშრომი შეფასდა მხოლოდ 1 ქულით, რადგან აპლიკანტმა არ წარმოადგინა ამოხსნის გზა და დაკმაყოფილდა მხოლოდ პასუხის შემოწმებით.

$$\begin{array}{l} \text{ვთქვათ კაღათბუხთის ბუხთი იყო } x \text{ ხათვინობა, ფხენბუხთის} \\ \text{ლიფა (19-} x \text{) ხათვინობა. ამოცანის პირობიდან ვაშოშვინაქ} \\ \text{შეიძლება დავწყოთ, რომ } 4x + 7(19 - x) = 88 \\ 4x + 133 - 7x = 88 \\ 3x = 45 \\ x = 45 : 3 \\ x = 15 \\ \text{პასუხი: შეძენილი ბუხთებიდან კაღათბუხთის ბუხთებს ხათვინობა } 15 \text{ ცალი.} \end{array}$$

კომენტარი

ეს ნაშრომი შეფასდა 2 ქულით. აპლიკანტმა სწორად მოძებნა ამოცანის ამოხსნის გზა, თუმცა მიიღო არასწორი პასუხი, რადგან მას ერთმანეთში აერია კაღათბურთისა და ფრენბურთის ბურთების ფასი.

5. მოსწავლეებმა შემდეგი სამუშაო შეასრულეს:

1) იანგარიშეთ, რისი ტოლია:

I. $151 + 14 + 49 + 386$ II. $25 \cdot 9 \cdot 40 \cdot 3$ III. $14035 : 7$.

2) ჩაიფიქრეს რაღაც რიცხვი. თუ ამ რიცხვს მივუმატებთ 84-ს, შემდეგ კი გამოვაკლებთ 64-ს, მივიღებთ 300-ს. რა რიცხვი ჩაუფიქრებიათ?

3) 5 მ შალის ნაჭერში გადაიხადეს 80 ლარი, ხოლო 6 მ აბრეშუმის ნაჭერში – 102 ლარი. რომელი ქსოვილის 1 მეტრია უფრო იაფი და რამდენით?

ერთ-ერთი მოსწავლის ნამუშევარი ასეთი იყო:

1) I. $151 + 14 + 49 + 386 = 200 + 400 = 600$
II. $25 \cdot 9 \cdot 40 \cdot 3 = 1000 \cdot 27 = 2700$
III. $14035 : 7 = 14000 : 7 + 35 : 7 = 2000 + 5 = 2005$

2) $84 - 64 = 20$ $300 - 20 = 320$ ჩაუფიქრებიათ 320

3) $80 : 5 = 16$ $102 : 6 = 17$
იაფია აბრეშუმი 1 ლარით

ამოწერეთ მოსწავლის მიერ დაშვებული შეცდომები და გვერდით მიუწერეთ შესწორებული ვარიანტი.

მიღწევის რომელ დონეს მიაკუთვნებთ ამ მოსწავლეს მისი ნამუშევრის მიხედვით?

ჩაწერეთ არგუმენტირებული პასუხი, გაითვალისწინეთ, რომ მოსწავლეთა მიღწევის დონეებია: მაღალი, საშუალოზე მაღალი, საშუალო, დაბალი.

მოსწავლის ნამუშევარში სულ 4 შეცდომაა:

1) I. შეცდომა არ არის დაშვებული;

II. $1000 \cdot 27 = 2700$ (უნდა იყოს: $1000 \cdot 27 = 27000$);

III. $14000 : 7 = 200$ (უნდა იყოს: $14000 : 7 = 2000$);

2) $300 - 20 = 320$ (უნდა იყოს: $300 - 20 = 280$);

3) $102 : 6 = 14$ (უნდა იყოს: $102 : 6 = 17$).

მოსწავლის ნამუშევრიდან ჩანს, რომ ის ანგარიშისას გააზრებულად იყენებს მოქმედებათა თვისებებს. მე-2 ამოცანის ამოხსნის გზასაც სწორად მიაგნო, თუმცა გამოკლებების შეცდომას უშვებს. მოსწავლეს ბოლო, მე-3 ამოცანის ამოხსნის გზაც სწორად აქვს შერჩეული, თუმცა ერთ შეცდომას (გაყოფისას) აქაც ვხვდებით. მართალია, მოსწავლემ სულ 4 შეცდომა დაუშვა, მაგრამ ეს შეცდომები უფრო მის დაუდევრობაზე მეტყველებს, ვიდრე შესაბამისი მასალის არცოდნაზე. ამიტომ, ამ ნამუშევრის მიხედვით, მოსწავლის მიღწევის დონედ უნდა მივიჩნიოთ საშუალოზე მაღალი.

დავალება შემდეგი სქემის მიხედვით შეფასდა:

- 4 ქულა – აღმოჩენილი და შესწორებულია მოსწავლის ოთხივე შეცდომა, ადეკვატურადაა შეფასებული მისი მიღწევის დონე, წარმოდგენილია შესაბამისი არგუმენტაცია.
- 3 ქულა – აღმოჩენილი და შესწორებულია მოსწავლის ოთხივე შეცდომა, ადეკვატურად არის შეფასებული მისი მიღწევის დონე, თუმცა არ არის წარმოდგენილი შესაბამისი არგუმენტაცია;
აღმოჩენილი და შესწორებულია მხოლოდ სამი შეცდომა, ადეკვატურადაა შეფასებული მოსწავლის მიღწევის დონე, წარმოდგენილია შესაბამისი არგუმენტაცია.
- 2 ქულა – აღმოჩენილი და შესწორებულია მოსწავლის ოთხივე შეცდომა, თუმცა არ არის შეფასებული მისი მიღწევის დონე;
აღმოჩენილი და შესწორებულია მხოლოდ სამი შეცდომა, ადეკვატურადაა შეფასებული მოსწავლის მიღწევის დონე, თუმცა არ არის წარმოდგენილი შესაბამისი არგუმენტაცია.
- 1 ქულა – აღმოჩენილი და შესწორებულია მოსწავლის სამი შეცდომა, თუმცა არ არის შეფასებული მისი მიღწევის დონე;
აღმოჩენილი და შესწორებულია მოსწავლის ორი შეცდომა, ადეკვატურადაა შეფასებული მისი მიღწევის დონე, წარმოდგენილია შესაბამისი არგუმენტაცია.
- 0 ქულა – აღმოჩენილი და შესწორებულია მოსწავლის ორი შეცდომა, თუმცა არაადეკვატურად არის შეფასებული მოსწავლის მიღწევის დონე;
აღმოჩენილი და შესწორებულია ორზე ნაკლები შეცდომა;
პასუხი არ არის მოცემული.

განვიხილოთ აპლიკანტების მიერ შემოთავაზებული ამოხსნის რამდენიმე ვარიანტი.

$$\begin{aligned} \text{I} & \quad 25 \cdot 9 \cdot 40 \cdot 3 = 1000 \cdot 27 = 2700, \quad \text{bisher } -25 \cdot 9 \cdot 40 \cdot 3 = 1000 \cdot 27 = 27000 \\ \text{II} & \quad 14035 : 7 = 14000 : 7 + 35 : 7 = 200 + 5 = 205, \quad \text{bisher } -14035 : 7 = 14000 : 7 + 35 : 7 = 2000 + 5 = 2005 \\ \text{III} & \quad 94 - 64 = 30 \quad 300 - 20 = 320 \quad \text{Rangzahl f\u00fcr } 320 \\ & \quad \text{bisher } x + 84 - 64 = 300 \\ & \quad x = 300 - 20 \\ & \quad x = 280 \\ & \quad 280 + 84 - 64 = 300 \\ & \quad 300 = 300 \quad \text{Rangzahl f\u00fcr } 280 \end{aligned}$$

17 2002-102:6=14 2002-102:6=14 2002-102:6=14

65-102:6=17

[illegible]

კომენტარი

აპლიკანტმა სწორად მოძებნა ოთხივე სავარჯიშო, რომელთა შესრულებისას მოსწავლეს შეცდომა ჰქონდა დაშვებული, მაგრამ არ მიუთითა, რა შეეშალა მას კონკრეტულად და არ შეასწორა მოსწავლის მიერ დაშვებული შეცდომები. მან ვერ შენიშნა მოსწავლის ნამუშევრის მნიშვნელოვანი დადებითი მხარეები (მაგალითად, მოქმედებათა თვისებების გააზრებული გამოყენება გამოთვლებისას), ზედმეტი ყურადღება მიაქცია მექანიკურ შეცდომებს და, შესაბამისად, არაადეკვატურად შეაფასა მოსწავლის მიღწევის დონე. ამიტომ აპლიკანტის ნამუშევარი შეფასდა მხოლოდ 1 ქულით.

[illegible]

კომენტარი

აპლიკანტს ზუსტად აქვს მითითებული, თუ რა კონკრეტული შეცდომები დაუშვა მოსწავლემ და ყველა შეცდომა აქვს შესწორებული. აპლიკანტმა მოსწავლის ნამუშევარში შენიშნა ყველა დადებითი ასპექტი და ადეკვატურად შეაფასა მოსწავლის მიღწევის დონე. ამიტომ აპლიკანტის ნაშრომი შეფასდა მაქსიმალური 4 ქულით.

აკადემიური უნარები

წაკითხული ტექსტის გააზრება

ტესტის ეს ბლოკი ამოწმებს წაკითხული ტექსტიდან ინფორმაციის მოპოვების, ინტერპრეტირების, გაანალიზებისა და შეფასების უნარს.

ტექსტს ახლავს 7 შეკითხვა. თითოეული შეკითხვა ფასდება 1 ქულით.

ყოველ შეკითხვას ერთვის 4 სავარაუდო პასუხი, რომელთაგან მხოლოდ ერთია სწორი. თითოეული შეკითხვის/დავალების მეშვეობით მოწმდება წაკითხული ტექსტის გასააზრებლად აუცილებელი რომელიმე უნარი.

აპლიკანტმა უნდა შეძლოს:

- ტექსტის თემისა და ძირითადი იდეის გამოკვეთა;
- მიღებულ ინფორმაციაში ძირითადის (არსებითისა) და მეორეხარისხოვანის გარჩევა;
- ტექსტის სხვადასხვა ნაწილს (წინადადებებსა და აბზაცებს) შორის მიმართების დადგენა;
- მთელი ტექსტიდან ან მისი ცალკეული ნაწილებიდან დასკვნის გამოტანა;
- ცალკეული აბზაცის ფუნქციის განსაზღვრა;
- ცალკეული სიტყვისა თუ გამოთქმის მნიშვნელობის ახსნა ან მათი მნიშვნელობის ამოცნობა კონტექსტის მიხედვით;
- ტექსტის საკვანძო სიტყვებისა და ფრაზების მოძიება;
- ტექსტში მოცემული პოლემიკური მონაკვეთის გააზრება-შეფასება;
- ვარაუდისა და ფაქტის ერთმანეთისაგან გარჩევა;
- ტექსტში წარმოდგენილ მოვლენათა შორის არსებული კავშირების დადგენა;
- ცალკეული ფრაგმენტების პერიფრაზირება;
- ქვეტექსტის ამოცნობა;
- ტექსტში წარმოდგენილსა და სხვა (ჰიპოთეზურ) სიტუაციებს შორის მიმართების დადგენა;
- ტექსტიდან მოპოვებული ინფორმაციის გამოყენება ახალი პრობლემის გადასაწყვეტად.

ტექსტები თემატურად მრავალფეროვანია და მეცნიერებისა და კულტურის სხვადასხვა სფეროს უკავშირდება. თუმცა, დავალებათა შესრულება, ანუ შეკითხვებზე პასუხის გაცემა, არ მოითხოვს ამა თუ იმ სფეროსთან დაკავშირებულ სპეციალურ ცოდნას. ტექსტები შეიძლება იყოს თხრობითი, პოლემიკური თუ განმარტებითი ხასიათისა. ისინი ნაირგვარია სტილის მიხედვითაც.

მოცემული ბლოკის დავალებებს ახლავს ამგვარი ინსტრუქცია:

ყურადღებით წაიკითხეთ და გაიაზრეთ ტექსტი. თითოეული შეკითხვის სავარაუდო პასუხებიდან აირჩიეთ ის ვარიანტი, რომელიც მართებულია მოცემული ტექსტის მიხედვით.

გაითვალისწინეთ:

ტექსტის შემდეგ მოცემული თითოეული შეკითხვა ტესტის დამოუკიდებელი დავალებაა. ამიტომ ყოველ შეკითხვაზე პასუხის გაცემისას იხელმძღვანელოთ ტექსტით და არა წინა შეკითხვაზე გაცემული პასუხით, რათა თავიდან აიცილოთ არასწორ პასუხთა ჯაჭვი.

დავლებათა ნიმუშები და განმარტებები

კრებულში განვიხილავთ ტექსტთან დაკავშირებულ რამდენიმე შეკითხვას.

თამაშობს ყველა. თამაშობენ ბავშვები, უფროსები. თამაშობენ ცხოველები. თამაშობდნენ პირველყოფილი ადამიანები. თამაშს თითქოს პრაქტიკული მიზანი არ უნდა ჰქონდეს, მაგრამ თუ კარგად დავაკვირდებით, ცხოველთა თამაშში ისეთ მოძრაობებს, ისეთ მოქმედებებს შევნიშნავთ, რომლებიც აუცილებელია მათთვის ყოველდღიურ ცხოვრებაში. ისინი გაითამაშებენ სცენებს მომავალი ცხოვრებიდან: მტაცებლები კვალის მიგნებას, თავდასხმას სწავლობენ, არამტაცებელნი – ფხიზლად ყოფნას, დროულად გაქცევას. ცხოველები ისეთ სიტუაციებს „ამუშავებენ“, რომლებსაც შეიძლება შემდგომ შეეჯახონ. საიდან იციან მათ ეს? რაღაც კარნახობს მათ, ცხოვრებასთან შესაბამისად ამზადებს.

პალეოლითის ხანაში მონადირეები ძალზე რთულ სარიტუალო ცეკვა-თამაშებს, „პანტომიმას“ ასრულებდნენ. ბიზონებსა და ირმებზე ნადირობის წინ რამდენიმე დღის განმავლობაში მონადირეები მაგიურ „ბიზონთა ცეკვას“ განასახიერებდნენ. ერთნი ბიზონის ტყავსა და ნიღბებში გამოწყობილნი, მეორენი კი იარაღით ხელში ასრულებდნენ მომავალი ნადირობის ცეკვას: განასახიერებდნენ იმ მღელვარებას, დაძაბულობას, ნადირობას რომ ახლავს თან, ასახავდნენ ცხოველთა მონადირეობის, მათი დახოცვის, ნადირობისას თვისტომთა დაღუპვისა და დატირების სცენებს – მომავალი ნადირობის „რეპეტიციას“ გადიოდნენ. მათ კიდევ ერთხელ უნდა განეცადათ უკვე განცდილი, ან წინასწარ განეცადათ სამომავლოდ განსაცდელი.

ადამიანს თამაშის მოთხოვნილება ყოველთვის ჰქონდა. ეს კარგად ჩანს საქორწინო თუ რელიგიურ რიტუალებში. ამ მხრივ განსაკუთრებით საინტერესოა სახალხო წეს-ჩვეულებათა შესწავლა, მაგალითად, საქართველოში – ბერიკაობა, ყეენობა. ევროპაში ყველიერის დასასრულს ყოველ ქალაქში, სოფელში კარნავალი იმართებოდა. რამდენიმე დღის განმავლობაში დღესასწაულობდნენ. დიდი და პატარა – ყველა მონაწილეობდა. ლამაზ, უჩვეულო კოსტიუმებში გამოწყობილი მონაწილენი მხიარულობდნენ. ქალები მამაკაცურად გადაცმულნი, მამაკაცები კი კაბებში გამოწყობილნი სეირნობდნენ. ეს კარნავალის პრინციპია: ყოველივე აკრძალული ნებადართულია ნიღაბქვეშ, ყველაფერი თეატრალიზებულია.

წარსულში ეწყობოდა ე. წ. „სულელთა დღესასწაულები“, მასხარებისა და სულელების სახალხო ზეიმები. ამ დღესასწაულებზე ნებისმიერ ადამიანს შეეძლო ძლიერთა ან ქვეყნისათა – მეფის, ხელისუფალთა – დაცინვა, გაკილვა. საგანგებოდ ირჩევდნენ სულელთა მეფეებს (საქართველოში – ყეენს). ბრბო დასცინოდა, მდინარეში აგდებდა „ხელისუფალს“. ასეთ თამაშებში ვლინდებოდა დამოკიდებულება ხელისუფალთა მიმართ. ეს დღესასწაულები საზოგადოებისათვის იყო მეორე, ხელისუფლების ოფიციალური აკრძალვებისგან თავისუფალი ცხოვრება. თამაშის (კარნავალის) მონაწილეს ესმოდა, რომ ყოველივე შეფარდებითია და პირობითი.

1. რა მნიშვნელობა აქვს თამაშს ცხოველებისთვის?

- (ა) თამაში ასწავლის მათ კვალის მიგნებასა და ფიზიკურად ყოფნას
- (ბ) თამაში ამზადებს მათ პრობლემური სიტუაციებისთვის, რომლებიც, სავარაუდოდ, მომავალში შეხვდებიან
- (გ) თამაში კარნახობს მათ, როგორ უნდა მოიქცნენ სხვადასხვა სიტუაციაში
- (დ) თამაში ავლენს ცხოველთა ისეთ მოძრაობებს, რომლებიც მომავალში უნდა დაამუშაონ

მოცემულ შეკითხვაზე პასუხის გაცემა I აბზაცის საფუძველზეა შესაძლებელი. წინადადებები: „ცხოველთა თამაშში ისეთ მოძრაობებს ... შევნიშნავთ, რომლებიც აუცილებელია მათთვის ყოველდღიურ ცხოვრებაში. ისინი გაითამაშებენ სცენებს მომავალი ცხოვრებიდან“ და „ცხოველები ისეთ სიტუაციებს „ამუშავებენ“, რომლებსაც შეიძლება შემდგომ შეეჯახონ“ თამაშის მნიშვნელობაზე მიგვითითებს. აქ წარმოდგენილი მოსაზრება მოკლედ არის გადმოცემული პასუხის (ბ) ვარიანტში.

2. ქვემოთ წარმოდგენილია ორ-ორი წინადადება (I წინადადება – I აბზაციდან, II წინადადება კი – II აბზაციდან). რომელ პასუხშია დაწყვილებული ანალოგიური (მსგავსი) ფუნქციის მქონე წინადადებები?

- (ა) თამაშობს ყველა – ერთნი ბიზონის ტყავსა და ნიღბებში გამოწყობილნი, მეორენი კი იარაღით ხელში ასრულებდნენ მომავალი ნადირობის ცეკვას
- (ბ) თამაშობდნენ პირველყოფილი ადამიანები – განასახიერებდნენ იმ მღელვარებას, დაძაბულობას, ნადირობას რომ ახლავს თან
- (გ) ცხოველები ისეთ სიტუაციებს „ამუშავებენ“, რომლებსაც შეიძლება შემდგომ შეეჯახონ – მათ კიდევ ერთხელ უნდა განეცადათ უკვე განცდილი, ან წინასწარ განეცადათ სამომავლოდ განსაცდელი
- (დ) რალაც კარნახობს მათ, ცხოვრებასთან შესახვედრად ამზადებს – ბიზონებსა და ირმებზე ნადირობის წინ რამდენიმე დღის განმავლობაში მონადირეები მაგიურ „ბიზონთა ცეკვას“ განასახიერებდნენ

განვიხილოთ პასუხის თითოეული ვარიანტი.

(ა) პასუხის პირველი წინადადება ძალზე ზოგადია და თამაშის არსებით ასპექტზე მიგვითითებს, მეორე წინადადება კი აღწერს (დეტალებზე, ჩაცმულობაზე, იარაღზე ყურადღების გამახვილებით) კონკრეტულ თამაშს, კერძოდ, პალეოლითის ხანაში მონადირეთა ცეკვას.

(ბ) პასუხში მოყვანილ პირველ წინადადებას განმარტავს, აკონკრეტებს მეორე – პირველყოფილი ადამიანები თამაშობდნენ და ამ დროს განასახიერებდნენ მღელვარებას, რომელიც ნადირობას ახლავს თან. პირველი წინადადება ასახელებს ფაქტს, მეორე კი აკონკრეტებს, აღწერს მას. შესაბამისად, ამ ორ წინადადებას სხვადასხვა ფუნქცია აქვს.

(გ) პასუხში მოყვანილი ორივე წინადადება თამაშის დანიშნულების შესახებ მეტყველებს, თუმცა, ერთ შემთხვევაში საუბარია ცხოველების თამაშზე, მეორეში კი – ადამიანებისაზე. მიუხედავად ამისა, როგორც პირველი, ისე მეორე წინადადება ერთგვარი შეჯამებაა, დასკვნაა, რომელიც შესაბამისი აბზაციდან გამომდინარეობს. მათ ტექსტში ანალოგიური ფუნქცია აქვთ. ამრიგად, სწორი პასუხია (გ).

(დ) პასუხის პირველი წინადადება შეეხება ცხოველების, მეორე კი – პირველყოფილი ადამიანების თამაშს. ამასთან, პირველ წინადადებაში თამაშის დანიშნულებაა მითითებული, მეორეში კი ასახულია კონკრეტული ფაქტი. ამრიგად, წინადადებები განსხვავდება ფუნქციის მიხედვით.

3. ქვემოთ მოცემულია დამატებითი ინფორმაცია:

რომაული სატურნალიები – სატურნუსის, მიწათმოქმედებისა და მევენახეობის მფარველი ღვთაების პატივსაცემად ძველ რომში აწყობდნენ ზეიმს, რომელიც რამდენიმე დღე გრძელდებოდა. ცენტრალური ფიგურა იყო ხარი – დოვლათიანობისა და ძლიერების სიმბოლო. რომის ქუჩებში დაატარებდნენ ყვავილებით, გირლანდებით შემკულ ხარს, აწყობდნენ დოღს, ნიღბების აღლუმს, თეატრალურ წარმოდგენებს. ამ დღეებში იმპერატორი თუ მონა – ყველა ისვენებდა, თავდებით უშვებდნენ პატიმრებს, არ სჯიდნენ მოწაფეებს, ათავისუფლებდნენ მონებს, მეტიც, მათ თავიანთი პატრონები ემსახურებოდნენ. სოციალური ხასიათის შეზღუდვებისგან გასათავისუფლებლად დღესასწაულის მონაწილენი სახეს მალავდნენ ნიღაბქვეშ.

ქვემოთ მოყვანილია სატურნალიების მახასიათებლები. მათგან რომელს არ უკავშირებს ავტორი ტექსტის III და IV აბზაცებში აღწერილ დღესასწაულებს?

- (ა) პირობითობა – სიმბოლურობა – შენიღბვა
- (ბ) ნაყოფიერების ღვთაების თაყვანისცემა
- (გ) სოციალური თანასწორობის ილუზია
- (დ) აკრძალვების მოხსნა

ამ დავალებაში მოცემულია ინფორმაცია დღესასწაულის კიდევ ერთი ტრადიციული სახეობის შესახებ, რომელსაც ვერ ვხვდებით ტექსტში. ზოგადად, დამატებითი ინფორმაციის შემცველი შეკითხვების მიზანია, შეამოწმოს, შეუძლია თუ არა აპლიკანტს ტექსტიდან ამოკითხული ინფორმაცია დაუკავშიროს სხვა ცოდნას, სხვა ფაქტებს ან თუნდაც საკუთარ გამოცდილებას.

იმისათვის, რომ შეკითხვას ვუპასუხოთ, ინფორმაცია სატურნალიების შესახებ ტექსტში მოყვანილ ფაქტებთან – სხვა დღესასწაულების აღწერასთან – უნდა შევაჯეროთ.

პირობითობის, სიმბოლურობისა და შენიღბვის შესახებ (პასუხის ა ვარიანტი) საუბარია როგორც III, ასევე IV აბზაცებში კარნავალისა და სულელთა დღესასწაულების აღწერისას. სწორედ სულელთა დღესასწაულებს, ყვენობას უკავშირდება სოციალური თანასწორობის ილუზიაც (პასუხის გ ვარიანტი) – „ამ დღესასწაულებზე ნებისმიერ ადამიანს შეეძლო ძლიერთა ამა ქვეყნისათა – მეფის, ხელისუფალთა – დაცინვა, გაკილვა“. აკრძალვების მოხსნაც (პასუხის დ ვარიანტი) კარნავალებისა და სულელთა დღესასწაულების არსებითი მახასიათებელია – „ყოველივე აკრძალული ნებადართულია ნიღაბქვეშ“ ან „ეს დღესასწაულები საზოგადოებისათვის იყო მეორე, ხელისუფლების ოფიციალური აკრძალვებისგან თავისუფალი ცხოვრება.“

სავარაუდო პასუხებში მოცემულ მახასიათებელთაგან მხოლოდ ერთი – ნაყოფიერების ღვთაების თაყვანისცემა – არ გვხვდება ტექსტში აღწერილ არც ერთ დღესასწაულთან თუ თეატრალიზებულ წარმოდგენასთან დაკავშირებით. სინამდვილეში, კარნავალები,

სულელთა დღესასწაულები იმართებოდა გაზაფხულზე, როცა ბუნება იღვიძებს, იწყება თესვა და ა.შ. ეს დღესასწაულები ნაყოფიერების ღვთაების თაყვანისცემის ნიშანი იყო. თუმცა, ტექსტში ამ ასპექტზე არაფერია ნათქვამი. შესაბამისად, სწორი პასუხია (ბ).

ზოგადი რეკომენდაციები წაკითხული ტექსტის გასააზრებლად:

- ყურადღებით წაკითხეთ ტექსტი. შეეცადეთ, გაიაზროთ მისი ძირითადი იდეა;
- შეკითხვებზე პასუხის გაცემა დაიწყეთ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მთელ ტექსტს წაკითხავთ;
- სანამ პასუხს გაცემდეთ შეკითხვას, ყურადღებით წაკითხეთ ტექსტის ის ნაწილი, რომელსაც უშუალოდ ეხება ეს შეკითხვა;
- ყურადღებით განიხილეთ ოთხივე სავარაუდო პასუხი. ნუ შემოხაზავთ პირველსავე ვარიანტს, რომელიც სწორად მოგეჩვენებათ, სანამ დანარჩენ ვარიანტებსაც არ განიხილავთ;
- პასუხის ესა თუ ის ვარიანტი შეიძლება სწორი იყოს ლოგიკის თვალსაზრისით, მაგრამ მცდარი – მოცემული ტექსტის მიხედვით. ამიტომ, სანამ პასუხს აირჩევდეთ, ერთხელ კიდევ წაკითხეთ (შეამოწმეთ) ტექსტის შესაბამისი მონაკვეთი და აირჩიეთ ის პასუხი, რომელიც მართებულია კონტექსტის მიხედვით;
- მოიძიეთ ტექსტში თითოეული პასუხის მართებულობისა თუ უმართებულობის დამადასტურებელი არგუმენტები;
- პასუხი მაშინაც შეიძლება ჩაითვალოს მცდარად, როდესაც ის მხოლოდ ნაწილობრივაა მართებული (ნაწილობრივ პასუხობს შეკითხვას), ამიტომ ყველა სავარაუდო პასუხი გულდასმით განიხილეთ.

ანალიტიკური წერა

სასერტიფიკაციო ტესტის ამ ნაწილში მოცემულია ერთი დავალება. დავალების შესრულება გულისხმობს გარკვეულ საკითხთან დაკავშირებით აზრის წერილობით გამოთქმას, მსჯელობას, საკუთარი პოზიციის გამყარებას არგუმენტებითა და მაგალითებით.

ანალიტიკური წერის ნაწილი ძალზე მნიშვნელოვანია იმის დასადგენად, თუ რამდენად წარმატებით შეძლებს პედაგოგი, ასწავლოს დაწყებითი საფეხურის მოსწავლეებს ლექსიკურად და სტილისტურად გამართული ტექსტის შექმნა, წერისას ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების დაცვა, აზრის მწყობრად გადმოცემა, ტექსტის მონაკვეთების ერთმანეთთან ლოგიკურად დაკავშირება, არგუმენტირებული მსჯელობა. წერის კულტურის განვითარებას სწორედ დაწყებით საფეხურზე უნდა ჩაეყაროს საფუძველი.

დავალების მაქსიმალური ქულაა 13.

ნაწერი ფასდება შემდეგი კრიტერიუმებით:

1. შინაარსის რელევანტურობა

ნაშრომი შეესაბამება მოცემულ საკითხს, პასუხობს დასმულ ამოცანებს.

3 ქულა – ნაშრომი პასუხობს თემას, არ ეხება არარელევანტურ საკითხებს.

1 ქულა – თემას პასუხობს ნაშრომის მხოლოდ გარკვეული მონაკვეთი; მოცემულია არარელევანტური ინფორმაცია.

0 ქულა – ნაშრომი არ პასუხობს თემას, შეეხება სრულიად განსხვავებულ საკითხს, წარმოადგენს დავალების პერიფრაზს.

გაითვალისწინეთ:

თუ ნაშრომი პირველი კრიტერიუმის მიხედვით შეფასდება 0 ქულით, ის აღარ გასწორდება სხვა კრიტერიუმების მიხედვით.

2. დასაბუთება

აპლიკანტის პოზიცია წარმოდგენილია შესაბამისი დასაბუთებით, მსჯელობა გამყარებულია დამაჯერებელი, ადეკვატური არგუმენტებითა და მაგალითებით.

3 ქულა – მოყვანილია დამაჯერებელი, მრავალფეროვანი, ორიგინალური არგუმენტები, მაგალითები, განხილულია კონტრარგუმენტები.

2 ქულა – არგუმენტით/მაგალითით გამყარებულია მხოლოდ ზოგიერთი მოსაზრება, ან არგუმენტები მოყვანილია ყველა მოსაზრებისთვის, თუმცა ზედაპირული და ერთფეროვანი. აპლიკანტი თანმიმდევრულად მსჯელობს საკითხის შესახებ.

1 ქულა – არის დასაბუთების მცდელობა, თუმცა არგუმენტები არადამაჯერებელია.

0 ქულა – მოსაზრებები არ არის გამყარებული მაგალითებითა და არგუმენტებით, არ არის წარმოდგენილი ლოგიკური მსჯელობა.

3. თხრობის ორგანიზება

ნაშრომი სტრუქტურულად გამართულია, აზრები მწყობრად, თანმიმდევრულად არის გადმოცემული, თხზულების ნაწილები ერთმანეთთან ლოგიკურადაა დაკავშირებული.

- 2 ქულა – ტექსტი სტრუქტურულად გამართულია – ნაწერში წარმოდგენილია საკითხის დასმა, მსჯელობა, დასკვნა;
აზრები მწყობრად არის გადმოცემული, მონაკვეთები ლოგიკურად უკავშირდება ერთმანეთს.
- 1 ქულა – წარმოდგენილია ტექსტის მხოლოდ ზოგიერთი სტრუქტურული ნაწილი; ერთმანეთს ლოგიკურად უკავშირდება ტექსტის მხოლოდ ზოგიერთი მონაკვეთი.
- 0 ქულა – მოსაზრებები, ტექსტის ნაწილები ერთმანეთთან ლოგიკურად არ არის დაკავშირებული;
ნაწერში არ არის წარმოდგენილი სტრუქტურული ნაწილები – საკითხის დასმა, მსჯელობა, დასკვნა.

4. სტილი, ლექსიკა

აზრები ცხადად, ნათლადაა გამოთქმული, ნაწერი ლექსიკურად მდიდარი და სტილისტურად გამართულია, ლექსიკა შეესაბამება დასმულ საკითხს.

- 3 ქულა – არ არის დაშვებული (ან არის უმნიშვნელო) სტილისტური შეცდომა, ტექსტი ლექსიკურად მდიდარია, აზრი მკაფიოდ და გამართულად არის გადმოცემული, გამოყენებულია საკითხის შესაფერისი ლექსიკა და სტილი.
- 2 ქულა – დაშვებულია უმნიშვნელო სტილისტური შეცდომები, ტექსტი ლექსიკურად გამართული და მდიდარია, აზრი მკაფიოდ არის გამოხატული, თუმცა გამოყენებული ლექსიკა და სტილი არ/ნაკლებად შეეფერება საკითხს.
- 1 ქულა – ნაწერი ლექსიკურად მდიდარი არ არის, დაშვებულია უხეში სტილისტური შეცდომები, თუმცა აზრი გასაგებად არის გადმოცემული.
- 0 ქულა – ნაწერი ლექსიკურად მწირია, დაშვებულია ბევრი სტილისტური შეცდომა, რაც ხელს უშლის აზრის გაგებას.

5. სინტაქსი, მორფოლოგია, პუნქტუაცია

ნაშრომი სინტაქსურად გამართულია, ნაწერი შესრულებულია თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების დაცვით.

- 3 ქულა** – არ არის დაშვებული (ან არის უმნიშვნელო) სინტაქსური, ორთოგრაფიულ-მორფოლოგიური და პუნქტუაციური შეცდომები, დაცულია თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები.
- 2 ქულა** – დაშვებულია სინტაქსური, ორთოგრაფიულ-მორფოლოგიური და პუნქტუაციური შეცდომები, თუმცა თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები ძირითადად დაცულია.
- 1 ქულა** – დაშვებულია სინტაქსური, ორთოგრაფიულ-მორფოლოგიური, პუნქტუაციური შეცდომები, უხეშად არის დარღვეული თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, თუმცა აზრი გასაგებად არის გადმოცემული.
- 0 ქულა** – დაშვებულია უხეში სინტაქსური, ორთოგრაფიულ-მორფოლოგიური, პუნქტუაციური შეცდომები, რაც ხელს უშლის აზრის გაგებას.

იმისათვის, რომ ნაშრომი ყველა კრიტერიუმის მიხედვით გასწორდეს, ის უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ პირობებს:

- უნდა შეეხებოდეს დავალებაში მოცემულ საკითხს;
- არ უნდა წარმოადგენდეს დავალების პირობის პერიფრაზს;
- არ უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას, რომლის საშუალებით შესაძლებელია აპლიკანტის პიროვნების იდენტიფიცირება – სახელსა და გვარს (რეალურსა თუ გამოგონილს), მეტსახელს, ხელმოწერას და ა.შ.
- შესრულებული უნდა იყოს ისეთი ხელწერით, რომლის წაკითხვა შესაძლებელია.

თუ ნაშრომი არ აკმაყოფილებს ამ პირობათაგან რომელიმეს, ის შეფასდება 0 ქულით.

გაითვალისწინეთ:

ნაშრომი უნდა შეიცავდეს, სულ მცირე, 100 სიტყვას. სხვა შემთხვევაში ის გასწორდება მხოლოდ I და II კრიტერიუმების მიხედვით.

დავალებათა ნიმუშები და განმარტებები

ქვემოთ მოყვანილია ნაწყვეტი ანტუნან დე სენტ-ეგზიუპერის ზღაპრიდან „პატარა უფლისწული“:

„ექვსი წლის ვიყავი, როდესაც ერთ დღეს წიგნში „ნამდვილი ამბები“, რომელიც ულრანი ტყის ცხოვრებას აღწერდა, განსაცვიფრებელ სურათს გადავაწყდი: მახრჩობელა გველი რაღაც ცხოველს ყლაპავდა. აი ამ ნახატის ასლი:

წიგნში ეწერა: „მახრჩობელა გველები მსხვერპლს დაუღეჭავად ყლაპავენ. შემდეგ ვეღარ ინძრევიათ, ექვსი თვე სძინავთ და ნადავლს ინელებენ.“

მაშინ ბევრს ვფიქრობდი ჯუნგლების თავგადასავლებზე და იმდენი ვეცადე, რომ ფერადი ფანქრებით ჩემი პირველი ნახატი დავხატე. აი ისიც, ნახატი ნომერი 1:

ჩემს შედეგს დიდებს წამდაუწუმ თვალწინ ვუტრიალებდი და ვეკითხებოდი, ეშინოდათ თუ არა.

„ქუდმა როგორ უნდა შეგვაშინოს?“ – უკვირდათ დიდებს.

ჩემს სურათზე ქუდი კი არა, მახრჩობელა გველი ეხატა, რომელიც სპილოს ინელებდა. მაშინ გველი შიგნიდან დავხატე, რათა დიდები ახლა მაინც მიმხედარიყვნენ. მათ ხომ ყველაფერი ხელისგულზე უნდა დაუდო. აი, ჩემი ნახატი ნომერი 2:

შიგნიდან თუ გარედან მახრჩობელა გველების ხატვას, გიჟობს, გეოგრაფიას, ისტორიას, არითმეტიკასა და გრამატიკას მიხედოო, მირჩიეს დიდებმა. აი, ასე დავასრულე ექვსი წლის ასაკში მხატვრის ბრწყინვალე კარიერა. ნომერი 1 და ნომერი 2 ნახატების მარცხით გაწბილებულს იმედი გადამეწურა. დიდები საკუთარი ჭკუით ვერასოდეს ვერაფერს ხვდებიან, ბავშვები კი ამდენი ახსნა-განმარტებით იღლებიან.

ნაწყვეტში წამოჭრილია უფროსებსა და ბავშვებს შორის ურთიერთგაგების, უფროსების მიერ ბავშვების სურვილების, განცდების, მოლოდინების არასწორად შეფასების პრობლემა.

- იმსჯელოთ ამ პრობლემის, მისი გამომწვევი მიზეზებისა თუ შედეგების შესახებ;
- მსჯელობისას მოიყვანეთ არგუმენტები და მაგალითები;
- თქვენ მიერ დაწერილი თხზულება უნდა შეიცავდეს, სულ მცირე, 80 სიტყვას*.

გთავაზობთ პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს:

ბავშვის ციწილი გნათავი ჩვენი ექსპერტის მადონ
უფროსები ჩემ ტიპონ ისეთი მუშაო სადაც სხვათა თუ
აღწევი ამბები მოუტანოთ სოციალური, სეკსუალური, ტექნოლოგიური,
საგარეო თვალსაზრისით. უფროსები ჩემ მონათესაო მის
სული რაღაცა ჩემი. ჩემ გულის რაღაცა მის ბავშვის
საქონელს „მხიზნავს“ ბავშვის სხვა გოგონს, გოგონას ისტორიას,
მოუტანს და გულის რაღაცა მისი, ჩემი დღის. ამ მომენტით
გნათავი დამოუკიდებელი მხარის მხარეზე ჩემი.

უფროსები ბავშვისთვის ჩემ გულის რაღაცა ჩემი მისი
მხარეზე ჩემი გულის რაღაცა ჩემი მისი მისი მისი მისი
მოუტანს მისი მისი მისი მისი მისი მისი მისი მისი
მისი მისი მისი მისი მისი მისი მისი მისი მისი
ბავშვის მისი. სავსეა მისი მისი მისი მისი მისი მისი
სავსეა მისი მისი მისი მისი მისი მისი მისი მისი.

კომენტარი

წარმოდგენილი ნაშრომი არ პასუხობს დავალებას, აპლიკანტი საუბრობს არა უფროსებისა და ბავშვების ურთიერთგაგების პრობლემაზე, არამედ ბავშვისთვის ინფორმაციის მიწოდების გზებზე. ნაშრომში (I წინადადება) დაშვებულია უბრალო ფაქტობრივი შეცდომა. შესაბამისად, ის 0 ქულით შეფასდა.

მშობლებს, აღმზრდელებს, მასწავლებლებს და სუბიექტურ პედაგოგებს უნდა ახსოვდეთ, რომ ბავშვებს თავიანთი ძაღვის შესაფერისი საცუთარი მიწები, მიწაუფლები, მოთხოვნები, შეზღუდვები აქვთ; აღწერის და ფანჯანის უნარი. შეუძლიათ უამრავი ყოთხის დამა, ანუტყისათ ყველაფერი. პედაგოგთ, რომ ხმაყ აყვოტტენ, უკნაყუთხით ერესი-შვილი წეს ძაჭი დამხად გამხ-
დოთ და ხმაყ ისინი ხედავენ, ამხნივენ და განიცდოთ, სხვაყ ამხ ხედას, განიცდოს. ამოტომ უთხოსმა, რომელსაყ ბავშვი ყყოთხეს, ან ხომეს უჩვეოტტეს
ყი ან უნდა უყუღუტტეს, ანაყიდ დანუტყისაყს მისი ტყუთხის სამყაოთოთ, საოტოთ დოტოთა ძეოთ ამი, ან ნახყას შესოტტის სუფიოთ, ჩანხდოტს მისი
ანუტყის დოტს, ეხომანუოთოთ ეხოთხოფაყესის, პეგოტს-ყემოს, ნოტოს, მოღოტოთს ფამოტოტის სნოთ ფოტომეტი გამხანოს. მათან ეხოთო იოთანმხიამ-
დოს. ეხოთო, ხედიოტოთ სოყოტოთ მოთხიამა, ესოტოთს ყუნეოტოს, ტყუოთა
სახისყო სოხოტოს შესაყ, ყოღოტ მუტო დოტომეოთ მოტოტოს. აგხინანოტოს,
რომ მის ამხს პეგოტს სეყს, მოტოტს მისი ნახყა, ფოტოთ შესამეყა,
სეგნოტს მომეგოტსა და მოტფან უთხო მუტოს მოტოტოთოთ. ფმოყენოს
ნახოტოტის ფოტომეტი (მუტყა, დოტოტო), ხაოტმა უნდა სხვა სეგნოტს
სნოტოტოთ შესამხიამაყი.

ოყ ძეო ან მოიყყეყიან უთხოტო, მანოთ ბავშვს დოყყაყეყა
მაოტოთი ნოტოთ, იოვოტყოტს მანოყ უყი ფმოყეყეყიო. აგხიყა
ეღოტოტხოტოტო, ეინუტყისო, ეხადოო, დეყაყაყს მოტოტოტეს ხაოყ
საყსის ყეყოტის მომხოთ, რომეოყ უყოთ ფმოტოტის, ხეყ მოტო
მუტოტოთი ფანუოტოტის აყიოტოთ სხნაყოთ მოტოტსეყ აოსნეყა.

კომენტარი

წარმოდგენილი ნაშრომი პასუხობს თემას, არ არის მოცემული შეუსაბამო, არარელევანტური ინფორმაცია (შინაარსის რელევანტურობა – 2 ქულა). უფროსებსა და ბავშვებს შორის ურთიერთგაგების პრობლემაზე მსჯელობისას აპლიკანტი ცდილობს დაასაბუთოს საკუთარი მოსაზრებები, თუმცა არგუმენტები ნაკლებად დამაჯერებელია. მსჯელობისას აპლიკანტი არ აზოგადებს პრობლემას და მხოლოდ დავალების ტექსტის ინტერპრეტაციით შემოიფარგლება (დასაბუთება – 1 ქულა). ნაწერი სტრუქტურულად გამართულია, მონაკვეთები ლოგიკურად უკავშირდება ერთმანეთს, წარმოდგენილია საკითხის დასმა, მსჯელობის მცდელობა და დასკვნა (თხრობის ორგანიზება – 2 ქულა). ნაწერი ლექსიკურად მდიდარი არ არის, დაშვებულია უხეში სტილისტური შეცდომები („თავიანთი ასაკის შესაფერისი საკუთარი მიწები“, „ცხოვრების სამყარო“, „ნდობის გამართლების სწორი ფორმები“, „ერთმანეთთან ურთიერთგაგება“), თუმცა აზრი გასაგებად არის გადმოცემული (სტილი, ლექსიკა – 1 ქულა). ნაწერში დაშვებულია სინტაქსური, ორთოგრაფიულ-მორფოლოგიური, პუნქტუაციური შეცდომები, დარღვეულია თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები (სინტაქსი, მორფოლოგია, პუნქტუაცია – 1 ქულა). შესაბამისად, ნაწერი შეფასებულია 7 ქულით.

I – VI კლასების მასწავლებელთა საგნობრივი სასერტიფიკაციო ტესტის სტრუქტურა

I – VI კლასების პედაგოგთათვის საგნობრივი გამოცდები 2012 წელს პირველად ჩატარდა. გამოცდის ჩაბარება შეუძლიათ ქართული ენისა და ლიტერატურის, მათემატიკისა და ბუნებისმეტყველების მასწავლებლებს.

თითოეული საგნის სასერტიფიკაციო ტესტი ორი ნაწილისგან შედგება – პროფესიული ცოდნა და მეთოდика (60 ქულა) და აკადემიური უნარები (20 ქულა). შესაბამისად, თითოეული საგნობრივი ტესტის მაქსიმალური ქულაა 80.

საგნობრივი სასერტიფიკაციო ტესტების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი 60%-ია. შესაბამისად, გამოცდის წარმატებით ჩასაბარებლად აპლიკანტმა უნდა დააგროვოს ქულათა საერთო რაოდენობის 60%-ზე მეტი – 80 ქულიანი ტესტის შემთხვევაში 49 ქულა.

თუმცა, 49 ქულის მოპოვება შესაძლებელია მხოლოდ ერთი ნაწილის – პროფესიული ცოდნისა და მეთოდის – დავალებათა შესრულებით. იმისათვის, რომ აპლიკანტმა აკადემიური უნარების ნაწილის დავალებებიც შეასრულოს და ამ კომპონენტშიც დაადასტუროს თავისი კომპეტენცია, დადგენილია საგანგებო ზღვარი აკადემიური უნარების ნაწილისთვის – ქულათა საერთო რაოდენობის 40%. შესაბამისად, ამ ნაწილში ზღვრის გადასალახად აპლიკანტმა უნდა დააგროვოს ქულათა საერთო რაოდენობის 40%-ზე მეტი, სულ მცირე, 9 ქულა.

პროფესიული ცოდნის და მეთოდის ნაწილის მნიშვნელოვანი ბლოკია კითხვისა და წერის სწავლება, რომელსაც ამ ნაწილის ქულათა მეოთხედი დაეთმო. ეს ბლოკი, ასევე, წაკითხული ტექსტის გააზრებისა და ანალიტიკური წერის ბლოკები I – IV კლასის პედაგოგთა სასერტიფიკაციო ტესტის ბლოკების მსგავსია. თუმცა, I – VI კლასების მასწავლებლის საგნობრივი სასერტიფიკაციო ტესტის პროფესიული ცოდნისა და მეთოდის ნაწილში მხოლოდ ერთი საგნის (ქართული ენისა და ლიტერატურის, მათემატიკისა და ბუნებისმეტყველების) ტესტური დავალებებია წარმოდგენილი. დავალებები სხვადასხვაგვარია როგორც ფორმატის, ისე სირთულის თვალსაზრისით. თითოეული საგნის საგამოცდო პროგრამა მოცემულია დანართში.

ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის სასერთიფიკაციო ტესტი

დავალებათა ნიმუშები და განმარტებები

1. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი არ წამოადგენს ფონეტიკურ მოვლენას?

- (ა) კუმშვა
- (ბ) კვეცა
- (გ) ბრუნება
- (დ) ასიმილაცია

დაწყებითი საფეხურის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტში ხაზგასმითაა აღნიშნული, რომ პედაგოგმა უნდა იცოდეს ენის ზოგადი ფონეტიკური მახასიათებლებისა და კონკრეტული ფონეტიკური მოვლენების შინაარსი.

მოცემული დავალების მიზანია, შეამოწმოს, აქვს თუ არა მასწავლებელს ცოდნა ფონეტიკური მოვლენების შესახებ. ფონეტიკა ენის სამეტყველო ბგერათა სისტემას შეისწავლის. კუმშვა, იგივე რედუქცია, ფუძეთანხმოვნიანი სახელების ფუძის ბოლო მარცვლიდან ნათესაობით, მოქმედებით და ვითარებით ბრუნვებში ხმოვნის „შეკუმშვას“, ამოვარდნას ჰქვია. იკუმშება სამი ხმოვანი – ა, ე, ო. კუმშვა, ისევე როგორც კვეცა (ხმოვანფუძიან სიტყვებში, ნათესაობით და მოქმედებით ბრუნვებში ფუძის ბოლოკიდურა ხმოვნის ჩამოშორება – ა, ე;) და ასიმილაცია (მის წინ ან შემდეგ მდგომი ბგერისაგან ბგერის მიმსგავსება) ბგერის ცვალებადობასთან, დაკარგვასთან, ჩამოშორებასთან, წინა თუ უკანა ბგერათა გავლენით ბგერების შეცვლასთან არის დაკავშირებული და, შესაბამისად, ფონეტიკურ მოვლენებად ითვლება. ბრუნება არსებითი სახელების ძირითადი ფორმაცვალებაა, რაც არ უკავშირდება ბგერას და, ზოგადად, ფონეტიკურ მახასიათებლებს.

შესაბამისად, სწორი პასუხია (გ).

2. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ შეცდომას დაუშვებს მოსწავლე ზმნის კონტაქტის მაწარმოებელთა არცოდნის გამო?

- (ა) აჯილდოვებს
- (ბ) ანსხვავებს
- (გ) მახატვებს
- (დ) ვაბავ

მოსწავლეთა ნაწერებში ხშირია შეცდომები, რომელთა აღმოჩენა და გასწორება თითოეული მასწავლებლის სამუშაო პროცესის ერთ-ერთი უმთავრესი შემადგენელი ნაწილია. შესაბამისად, აუცილებელია, ქართული ენის მასწავლებელმა იცოდეს ყველა იმ გრამატიკული კატეგორიის შინაარსი, რომელიც დაწყებითი საფეხურის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტშია მოცემული.

დავალებების მიზანია, შეამოწმოს, იცის თუ არა პედაგოგმა ზმნის ერთ-ერთი კატეგორია – კონტაქტი, მისი მაწარმოებელი აფიქსები და მასთან დაკავშირებული მართლწერის წესები. კონტაქტი მხოლოდ გარდამავალ ზმნას აქვს და ცვლის ზმნის ძირითად ლექსიკურ მნიშვნელობას. ზმნაში კონტაქტის მაწარმოებელია **-ინ** (მარტივი) და **-ევი** (რთული). განირჩევა უშუალო (როდესაც სუბიექტი საკუთარი ნებით მოქმედებს – ვალაგებ) და შუალობითი (როდესაც სუბიექტი სხვისი კარნახით მოქმედებს – მათქმ-ევი-ა) კონტაქტი. მაწარმოებლები **-ინ** და **-ევი** მხოლოდ შუალობითი კონტაქტის ფორმას აქვს. შესაბამისად, სწორი პასუხია (გ).

განვსაზღვროთ დავალებაში მოცემულ დანარჩენ შეცდომათა ტიპები:

(ა) აჯილდოვებს – სწორი ფორმაა აჯილდოვებს. თუ სიტყვის ფუძე ბოლოვდება **ო** ან **უ** ხმოვანზე, მისგან ნაწარმოებ ზმნასა თუ ნაზმნარ სახელებში **ვ** თანხმოვნის ჩართვა დაუშვებელია. **ვ** თანხმოვანი შეიძლება ჩაერთოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ზმნა უპასუხებს კითხვაზე: რა ქნა? მაგალითად, დააჯილდოვა.

(ბ) ანსხვავებს – სწორი ფორმაა ასხვავებს. ქართულ ენაში ზმნისწინს გან- დროთა განმავლობაში ჩამოშორდა ბოლოკიდური თანხმოვანი **ნ**. არის რიგი სიტყვებისა, რომლებშიც ეს ზმნისწინი კვლავინდებურად ძველი ფორმით არის წარმოდგენილი – განსახიერება, განთავისუფლება და ა. შ. აღნიშნული შეცდომა გამოწვეულია ზმნისწინის გამოყენების წესის არცოდნით – **ნ** არის ძველი ზმნისწინის ნაწილი. ზმნისწინის ამგვარი გათიშვა კი დაუშვებელია. ზმნისწინი ან მთლიანი სახით უნდა გამოვიყენოთ (განასხვავებს), ან უნდა ჩამოვაშოროთ ზმნას (ასხვავებს).

(დ) ვაბავ – სწორი ფორმაა ვაბამ. ქართულში ზმნის ფუძე თემის ნიშნებს პირველი სერიის ყველა მწკრივში დაირთავს. **-ავ** თემისნიშნიან ზმნათა ჯგუფი საკმაოდ დიდია. **-ამ** თემის ნიშანს კი ზმნათა მცირერიცხოვანი ჯგუფი დაირთავს. აღსანიშნავია, რომ **-ავ** თემისნიშნიან ზმნათა გავლენით **-ამ** თემისნიშნიან ზმნებში გაჩნდა არასწორი ფორმები: ვაბავ, ვარტყავ, ვასხავ და ა. შ. სწორ ფორმათა გარკვევა ზმნის საწყისისა და მიმლეობის საშუალებით შეიძლება, რომელშიც **-ამ** თემის ნიშნის ნაშთი გამოჩნდება. დაბმა, დასხმა... საწყისსა და მიმლეობაში **მ** ბგერის არსებობა სათანადო პირიან ფორმაში **-ამ** დაბოლოების მიმანიშნებელია.

3. ქვემოთ მოყვანილ წინადადებებში გამუქებულია არსებითი სახელები. ჩაწერეთ ისინი ცხრილში და მიუთითეთ სათანადო კატეგორიები (ბრუნვა, თანდებული და ა. შ.). თუ სახელს არ დაერთვის ბრუნვის ნიშანი, თანდებული ან ნაწილაკი, შესაბამის გრაფებში ჩაწერეთ 0.

- ხეტების წარწერა ძალიან ჰგავს ასურეთის მეფეთა წარწერებს.
- ასეთი ამბები მეგობრებისგანაც მსმენია.

სახელი	ფუძე	ბრუნვა	მრავლობითის მაწარმოებელი აფიქსი	ბრუნვის ნიშანი	თანდ- ბული	ნაწი- ლაკი
წარწერებს	წარწერ	მიცემითი	ებ	ს	0	0
მეგობრებისგანაც	მეგობარ	ნათესაობითი	ებ	ის	გან	ც

მოცემული დავალების მიზანია, შეამოწმოს დაწყებითი საფეხურის ქართული ენის მასწავლებლის პროფესიული ცოდნა მორფოლოგიაში. პედაგოგს ევალება, ამოიცნოს არსებითი სახელის ფუძე, ბრუნვა, ბრუნვის ნიშნები, რიცხვი და მისი მაწარმოებლები, თანდებული, ნაწილაკი და შეავსოს ცხრილში მოცემული შესაბამისი ცარიელი ველები. ცხრილის თითოეული სტრიქონის სწორად შევსება 1 ქულით ფასდება.

4. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელია მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება?

- (ა) თუ კაცსა ცოდნა არა აქვს, გასტანჯავს წუთისოფელი
- (ბ) ყველანი ერიდებოდნენ ავთანდილთან ზამთრობით სტუმრობას, რადგან ის უბუხრო და შუშაჩაუსმელ ოთახში გათევინებდა ღამეს
- (გ) საამაყოა ისეთი ერთგული მეგობარი, როგორიც მე მყავს
- (დ) შინ აღრე დაბრუნდა, რათა ახალი წელი ცოლ-შვილთან ერთად გაეტარებინა

მოცემული დავალების მიზანია, შეამოწმოს დაწყებითი საფეხურის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის პროფესიული ცოდნა სინტაქსში. პედაგოგს ევალება რთულ ქვეწყობილ წინადადებათა შორის ამოიცნოს მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება.

მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება უკვე მომხდარი ფაქტით განსაზღვრულ მოქმედებას გულისხმობს („ყველანი ერიდებოდნენ ... სტუმრობას, რადგან ის უბუხრო და შუშაჩაუსმელ ოთახში გათევინებდა ღამეს). მთავარ წინადადებაში გადმოცემული მოვლენის მიზეზი მითითებულია დამოკიდებულ წინადადებაში. რთულ წინადადებაში მთავარ და მიზეზის გარემოებით დამოკიდებულ წინადადებას შორის იმიტომ – რადგანაც (რომ) მისამართი სიტყვა და წევრ-კავშირია გამოყენებული. შესაბამისად, სწორი პასუხია (ბ).

განვიხილოთ პასუხის დანარჩენი ვარიანტები.

პასუხის (ა) ვარიანტში პირობითი დამოკიდებული წინადადებაა მოცემული. ის წარმოგვიდგენს პირობას, რომელიც აუცილებელია იმისათვის, რომ მთავარ წინადადებაში

აღწერილი ვითარება განხორციელდეს. მაგ., თუკი ხშირად დაურეკავ, არ დაავიწყდება. პირობით დამოკიდებულ წინადადებაში ხშირად გამოიყენება კავშირები: თუ, თუკი, თუ რომ, რომ და ა.შ.

პასუხის (გ) ვარიანტში განსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადებაა მოცემული. დამოკიდებული წინადადება მთავარ წევრებსა თუ უბრალო დამატებას ისევე მიემართება, როგორც ჩვეულებრივი განსაზღვრება. შესაბამისად, ამ ტიპის დამოკიდებულ წინადადებათა წევრ-კავშირებია: **რომელიც, სადაურიც, როგორიც, რამდენიც** და სხვა. აღსანიშნავია, რომ დაცული უნდა იყოს შესაბამისობა მისამართ სიტყვასა და კავშირს შორის: **ის – რომელიც, ისეთი – როგორიც** (და არა **ის სახლი, სადაც მე ვცხოვრობ**).

(დ) ვარიანტი მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადების ნიმუშია. ხშირად აღრევა სწორედ მიზნისა და მიზეზის გარემოებათა წევრ-კავშირების გამოყენების დროს ხდება. კერძოდ, ერთმანეთს შეცდომით ენაცვლება როგორც **იმიტომ – იმისთვის**, ისე **რადგან – რათა** კავშირები. **მიზნის გარემოებითი** დამოკიდებული წინადადება მომავალში მოსახდენი ამბით განსაზღვრულ მოქმედებას გულისხმობს (ილია დიდხანს ითვლიდა, რათა ყველა ბავშვს მოესწრო დამალვა.) მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება მიუთითებს მთავარ წინადადებაში გადმოცემული მოქმედების მიზანზე. რთულ წინადადებაში მთავარ და მიზნით დამოკიდებულ წინადადებას შორის, როგორც წესი, **იმისთვის – რათა, იმისთვის – რომ** მისამართი სიტყვა და წევრ-კავშირია წარმოდგენილი.

5. „ლიტერატურაში პერსონაჟის ხატვის, პერსონაჟის შინაგანი ბუნების გამომჟღავნების ერთ-ერთი ხერხია მისი ჩაყენება ექსტრემალურ სიტუაციაში. ექსტრემალურ სიტუაციაში ვლინდება ადამიანის ნამდვილი არსი, სულის სიმაღლე თუ სიმაღლე. უკიდურესი განსაცდელის გამოვლა და ფიზიკური გადარჩენა მას ან სულიერად ანადგურებს, ან სულიერად ამაღლებს.“

I. თქვენი სიტყვებით განუმარტეთ ამ ციტატის შინაარსი V კლასის მოსწავლეებს.

II. მოიყვანეთ საბავშვო ლიტერატურიდან ერთი მაგალითი, რომელიც ადასტურებს ამ ციტატაში წარმოდგენილ თვალსაზრისს (მიუთითეთ ნაწარმოების სათაური და ავტორი).

დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელს ხშირად უწევს სამეცნიერო ხასიათის ტექსტის წაკითხვა, გააზრება და მისი გადაცემა (გაცნობა) მოსწავლეებისთვის.

მოცემული დავალებით მოწმდება, თუ რამდენად შეუძლია მასწავლებელს ამგვარი ტექსტის გაგება, გააზრება და ადაპტირება კონკრეტული კლასის მოსწავლეებისთვის მათი ასაკობრივი და ინდივიდუალური თავისებურებების გათვალისწინებით. ეს პედაგოგისთვის მნიშვნელოვანი უნარია. დავალების მაქსიმალური ქულა არის 4.

შეფასების სქემა – I ნაწილი:

2 ქულა - ციტატის შინაარსი სწორად არის გაგებული და სრულადაა გადმოცემული; გამოყენებულია V კლასის მოსწავლეთათვის გასაგები ლექსიკა და სინტაქსური კონსტრუქციები;

1 ქულა – ციტატის შინაარსი სწორად არის გაგებული, თუმცა გადმოცემულია არასრულად; გამოყენებულია V კლასის მოსწავლეთათვის გასაგები ლექსიკა და სინტაქსური კონსტრუქციები;

0 ქულა – ციტატის შინაარსი არასწორად არის გაგებული ან/და სწორად არის გაგებული, მაგრამ გადმოცემისას გამოყენებულია V კლასის მოსწავლეოთათვის ძნელად გასაგები ლექსიკა და რთული სინტაქსური კონსტრუქციები.

გთავაზობთ საცდელ ტესტირებაზე პედაგოგთა მიერ შესრულებული დავალების ნიმუშებს.

[illegible]

კომენტარი

ციტატის შინაარსი V კლასის მოსწავლეებისთვის გასაგები ენით, სრულად არის გადმოცემული. შესაბამისად, პასუხი 2 ქულით შეფასდა.

Երկրի վրա առաջին անգամ ծագել է զանգվածային
կոլապսի հասկացությունը. համարվում է, որ
մեծ զանգվածային աստերոիդներ, աստերոիդներ
և աստերոիդներ են ծագում:

კომენტარი

წარმოდგენილ პასუხში გვხვდება V კლასის მოსწავლეთათვის უცნობი (რთულად გასაგები) ტერმინები – ექსტრემალური, რეალური – რომლებიც არ არის განმარტებული, მოცემულია მხოლოდ ციტატის პერიფრაზი (განმარტების გარეშე). ამიტომ ის O ქულით შეფასდა.

შეფასების სქემა – II ნაწილი

- 2 ქულა – ციტატაში წარმოდგენილი თვალსაზრისი ილუსტრირებულია საბავშვო ლიტერატურული ნაწარმოებიდან სწორად შერჩეული კონკრეტული მაგალითით, მითითებულია ნაწარმოების ავტორი და სათაური;
- 1 ქულა – ციტატაში წარმოდგენილი თვალსაზრისი ილუსტრირებულია საბავშვო ლიტერატურული ნაწარმოებიდან სწორად შერჩეული კონკრეტული მაგალითით, თუმცა მითითებული არ არის ნაწარმოების ავტორი და სათაური;
- 0 ქულა – ციტატაში წარმოდგენილი თვალსაზრისის საილუსტრაციო მაგალითი არასწორადაა შერჩეული ან/და მაგალითი შერჩეულია არასაბავშვო ლიტერატურიდან; პასუხი არ არის მოცემული.

ციტატის საილუსტრაციოდ აპლიკანტებმა ამგვარი მაგალითები შემოგვთავაზეს (ორივე ნიმუში შეფასდა 2 ქულით):

რატომ გვკრძა შვილს „იარაღი“? ხელსე ჯიბის ციფრულ
ყურადღებას, ზუსტად მუდამ ყოფილი, დავალებულია ჯიბის ნიშნულს და მის
ქვეშ, რაღაც დიდიხანა აღმოვაჩინე, ზეპირ შვილს ხელსე მუდამ
მე გვჩვენებ ჯიბის მისი ყოველი ნიშნულს და სიყვარული შვილსდამ

მარტ ვიკინს „გომ სიყვარული“. ქალი და შვილი ბნელ
გამოქანცულ ნიშნულს, ზეპირ მუდამ, მუდამ ქალი და მუდამ
ბნელი და ზეპირ გომ სიყვარული ქალი. ამ ქალი და მუდამ
ქალი მისი სიყვარული და სიყვარული.

6. ნაწყვეტი ასტრიდ ლინდგრენის მოთხრობიდან „მაწანწალა რასმუსი“

რასმუსი ცაცხვის კენწეროზე თავის საყვარელ ტოტზე იჯდა და გულში ფიქრობდა, ზოგიერთი რამ ამ ქვეყანაზე სულაც არ უნდა გაჩენილიყო. პირველ რიგში კი კარტოფილი! მოხარშული კარტოფილი, განსაკუთრებით, კვირა დღეს სადილზე თავისი საწებლით მორთმეული, რა თქმა უნდა, ასატანია; მაგრამ მინდორში ბუჩქ-ბუჩქად ამოსული, მიწის შემოყრა რომ სჭირდება, ჯობია, სულაც არ არსებობდეს. ფრეკენ ხიოკის გარეშეც მშვენივრად იცხოვრებდა ადამიანი. წელან ხომ სწორედ იმან გამოაცხადა: „ჩვენ ხვალ მთელი დღე კარტოფილს მიწა უნდა შემოვუყაროთ“. კი თქვა, მაგრამ არ გეგონოთ, ფრეკენ ხიოკი თავად აპირებდეს მოხმარებას. იმუშავებენ მხოლოდ რასმუსი, გუნარი და თავშესაფრის სხვა ბავშვები. ბიჭებმა ზაფხულის პაპანაქებაში წელი უნდა მოიწყვიტონ. აბა, რა ხასიათზე უნდა დადგე, როცა ამ დროს ხედავ, როგორ მიიჩქარიან სოფლელი ბიჭები მდინარეზე საბანაოდ.

გუნარს შეშის ფარდულიდან თავი გამოეყო და რასმუსს აფრთხილებდა, ფრეკენ ხიოკი მოდისო. წამის შემდეგ, როცა ფრეკენ ხიოკი შეშის ფარდულთან მივიდა, რასმუსი ცაცხვის მწვანე ტოტებში უკვე აღარ ჩანდა. ფრეკენ ხიოკს არ მოსწონდა, ბიჭები რომ ჩიტებივით შემოსკუბდებოდნენ ხოლმე ხეებზე და უსაქმოდ დროს კარგავდნენ.

– არ იცი, სად არის რასმუსი? – ჰკითხა გუნარს ფრეკენ ხიოკმა.

რასმუსი შიშისგან უფრო მაგრად ჩაებლაუჭა ტოტს. ასე ტოტზე ჩამოკონწიალებული დიდხანს ვერ გაძლებდა. საკმარისი იყო, ხელები ოდნავ მოედუნებინა და ფრეკენ ხიოკის ცხვირწინ მოადგნდა ზღართანს. თანაც რასმუსს თავშესაფრის ცისფერზოლიანი ხალათი ეცვა, რომელიც შორიდანვე თვალში ეცემოდა კაცს. ჩიტების საქმე კი სხვაგვარადაა. ხეებზე მათ თითქმის ვერ შეამჩნევთ. ბუნებამ ისინი დაცვითი შეფერილობით დააჩილდოვა, – აუხსნა მათ მასწავლებელმა. თავშესაფრის ბავშვების მიმართ ბუნება ესოდენ მწყალობელი არ გამოდგა. ამიტომ რასმუსს ისლა დარჩენოდა, გულით ენატრა: ღმერთო, ფრეკენ ხიოკი მალე წავიდეს აქედან, სანამ არ ჩამოვვარდნილვარო.

რასმუსს სწორედ ახლა გაახსენდა, სულ ცოტა ხნის წინათ ფრეკენ ხიოკი რომ ლანძღავდა, ისე ეშმაკივით მოთხუპნულხარ, ყველას თვალში ხვდებო. თუ ფრეკენ ხიოკი ისევ ჭკუის სწავლებას დაუწყებს, უსათუოდ ეტყვის: „მე ახლა ვცდილობ, დაცვითი შეფერილობა შევიძინო“.

1. გამოყავით ზოგადი პრობლემა, რომელიც ამ ნაწყვეტშია წარმოდგენილი და იმსჯელეთ მის გამომწვევ მიზეზებზე.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, მოსწავლეთათვის საბავშვო ლიტერატურული ნაწარმოების გაცნობა, წაკითხვა ძალზე მნიშვნელოვანია კითხვის უნარის გასავითარებლად, კითხვის მიმართ ინტერესის გასაღვივებლად, კარგ მკითხველად ჩამოსაყალიბებლად. გარდა ამისა, მასწავლებელმა ყურადღება უნდა გაამახვილოს ნაწარმოებში წარმოდგენილ პრობლემებზე და ამით დაეხმაროს მოსწავლეებს თანავრძნობის უნარის, ჰუმანურობის, ადამიანის უფლებების პატივისცემის და, ზოგადად, ღირებულებათა სისტემის ჩამოყალიბებაში.

შეფასების სქემა

- 2 ქულა – დასახელებულია პრობლემა (მზრუნველობას მოკლებული ბავშვები, ბავშვთა სახლების მდგომარეობა, აღმზრდელების სისასტიკე და არასამართლიანობა, ძალადობა ბავშვებზე, ბავშვთა უფლებების დაცვა თუ დაუცველობა...), აპლიკანტი მსჯელობს მის შესახებ. მსჯელობის გასამყარებლად უთითებს შესაბამის ფრაზებს ტექსტიდან;
- 1 ქულა – დასახელებულია პრობლემა (მზრუნველობას მოკლებული ბავშვები, ბავშვთა სახლების მდგომარეობა, აღმზრდელების სისასტიკე და არასამართლიანობა, ძალადობა ბავშვებზე, ბავშვთა უფლებების დაცვა თუ დაუცველობა...), თუმცა აპლიკანტი არ მსჯელობს მის შესახებ;
- 0 ქულა – პასუხი არ არის მოცემული; დასახელებულია არაარსებითი ან არაადეკვატური „პრობლემა“ (მაგ: სახიფათოა ბავშვების ზეზე ასვლა, ბავშვი ზარმაცი არ უნდა იყოს ...).

2012 წლის საგამოცდო ტესტი I–VI კლასების ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებისთვის იხილეთ დანართში (გვ. 119).

ბუნებისმეტყველების მასწავლებლის სასერტიფიკაციო ტესტი

გთავაზობთ I – VI კლასების ბუნებისმეტყველების მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო ტესტის დავალებათა ნიმუშებს. ზოგიერთ მათგანს ახლავს სათანადო კომენტარი.

1. ჩამოთვლილთაგან რომელ ორგანიზმს ახასიათებს გარეგანი განაყოფიერება?

- (ა) თევზებს
- (ბ) ქვეწარმავლებს
- (გ) ფრინველებს
- (დ) ძუძუმწოვრებს

სწორი პასუხი: (ა).

2.1. ყლაპვის დროს სუნთქვა:

- (ა) შეკავდება
- (ბ) არ იცვლება
- (გ) გააქტიურდება
- (დ) შენელებს

სწორი პასუხი: (ა).

2.2. ახსენით ამ მოვლენის მიზეზი.

მოცემული დავალება ორი ნაწილისგან შედგება. პირველ ნაწილში აპლიკანტმა უნდა აირჩიოს სწორი პასუხი.

მეორე ნაწილის შესრულება გულისხმობს ამ პროცესის მექანიზმის მითითებას. ნერწყვის ან ლუკმის გადაყლაპვისას ხრტილოვანი, ელასტიური ხორხსარქველი ხორხს ხურავს და ნერწყვსა და საკვების ნაწილაკებს სასუნთქ გზებში მოხვედრის საშუალებას არ აძლევს.

აპლიკანტი ამ დავალებაში ქულას ორივე ნაწილის წარმატებით შესრულების შედეგად მოიპოვებს.

3. რატომ არ შრება წყალი ზღვებსა და ოკეანეებში? როგორ აუხსნით ამ მოვლენას IV კლასის მოსწავლეებს?

ეს დავალება ამოწმებს როგორც საგნობრივ ცოდნას, ასევე მოსწავლეთათვის ცოდნის გადაცემის უნარს. თითოეული კომპონენტი 1 ქულით ფასდება.

1. დედამიწაზე არსებული წყლის რაოდენობა არ იცვლება მისი წრებრუნვის გამო. წყლის წრებრუნვა შემდეგი ძირითადი რგოლებისგან შემდგარი პროცესია: წყლის აორთქლება, ატმოსფეროში წყლის გადასვლა აირადიდან თხევად მდგომარეობაში (კონდენსაცია), შემდეგ დედამიწაზე ნალექის სახით დაბრუნება. ამ დროს წყალი კვლავ ოკეანეებში, ზღვებში, მდინარეებსა და ტბებში ხვდება.

2. ამ ნაწილის შესრულება გულისხმობს დავალებაში წარმოდგენილი მოვლენის ახსნას მოსწავლისთვის გასაგები ენით, სხვადასხვა ტერმინის (წრებრუნვა, აირი, თხევადი მდგომარეობა და ა.შ.) განმარტებას, პროცესის ილუსტრირებას შესაბამისი მაგალითებით – მარტივი ცდა, საყოფაცხოვრებო თუ ბუნებრივ მოვლენებზე მითითება (მაგალითად, აორთქლების საილუსტრაციოდ ლამბაქიდან წყლის აორთქლება, სარეცხის გაშრობა, ზაფხულში ნაკადულის დაშრობა და ა.შ.).

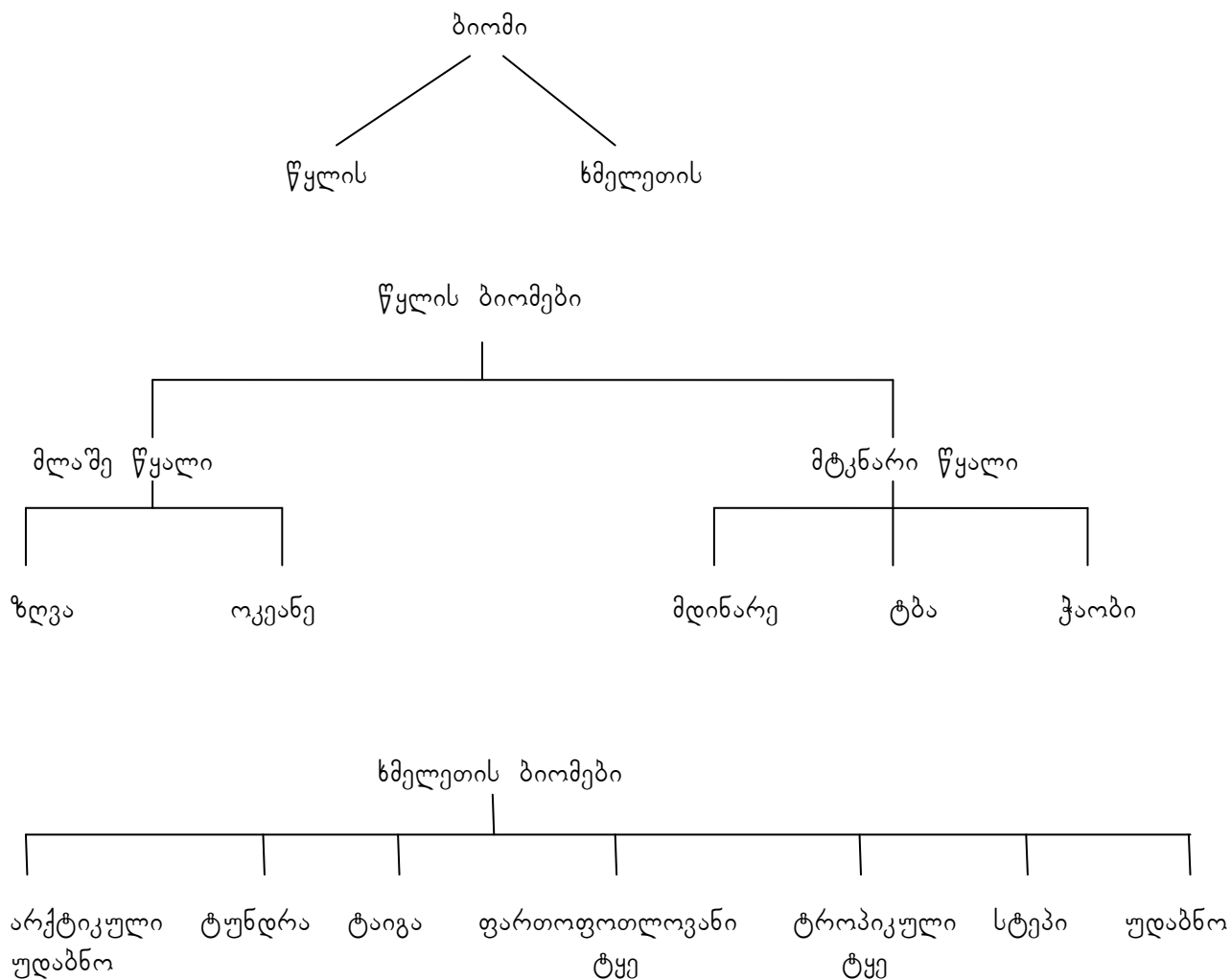
4. როგორ აუხსნით VI კლასის მოსწავლეებს გლობალური დათბობის მიზეზებს?

დღეისათვის დამტკიცებულია, რომ დედამიწაზე გლობალური დათბობის პროცესი მიმდინარეობს. მისი მთავარი მიზეზი ჰაერში ნახშირორჟანგის (CO_2) რაოდენობის მომატებაა. ცოცხალ ორგანიზმთა სუნთქვისა და საწვავის წვის შედეგად ატმოსფეროში დაგროვებული CO_2 , მეთანი, წყლის ორთქლი ისეთივე როლს ასრულებს, როგორსაც სათბურში მინა: ეს ნივთიერებები დაუბრკოლებლად ატარებენ სინათლის სხივებს, რომელთაც დედამიწა შთანთქავს, მაგრამ არ ატარებენ დედამიწიდან წამოსულ სითბურ გამოსხივებას. ამ მოვლენას „სათბურის ეფექტი“ უწოდეს. „სათბურის ეფექტის“ გამო დედამიწის საშუალო წლიურმა ტემპერატურამ $0,3-0,6^\circ\text{C}$ -ით მოიმატა. მოსალოდნელია მისი შემდგომი მატებაც, რაც კლიმატის ცვლილების ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია.

5. რა განაპირობებს გეოგრაფიულად დაშორებულ ადგილებში ერთი და იმავე ბიომების არსებობას? ჩამოთვალეთ დედამიწაზე არსებული მთავარი ბიომები.

გეოგრაფიულად დაშორებულ ადგილებში ერთი და იმავე ბიომების არსებობას მსგავსი კლიმატი განაპირობებს (1 ქულა).

ქვემოთ სქემის სახით წარმოდგენილია ძირითადი ბიომები:

დედამიწაზე არსებული ბიომების სწორად დასახელებისას აპლიკანტი 1 ქულას მოიპოვებს.

6. ფოტოსურათების მიხედვით ამოიცანით მზის სისტემის პლანეტები:

ა

ბ

გ

დ

- (ა) _____
 (ბ) _____
 (გ) _____
 (დ) _____

დავალების შესრულების პრინციპები:

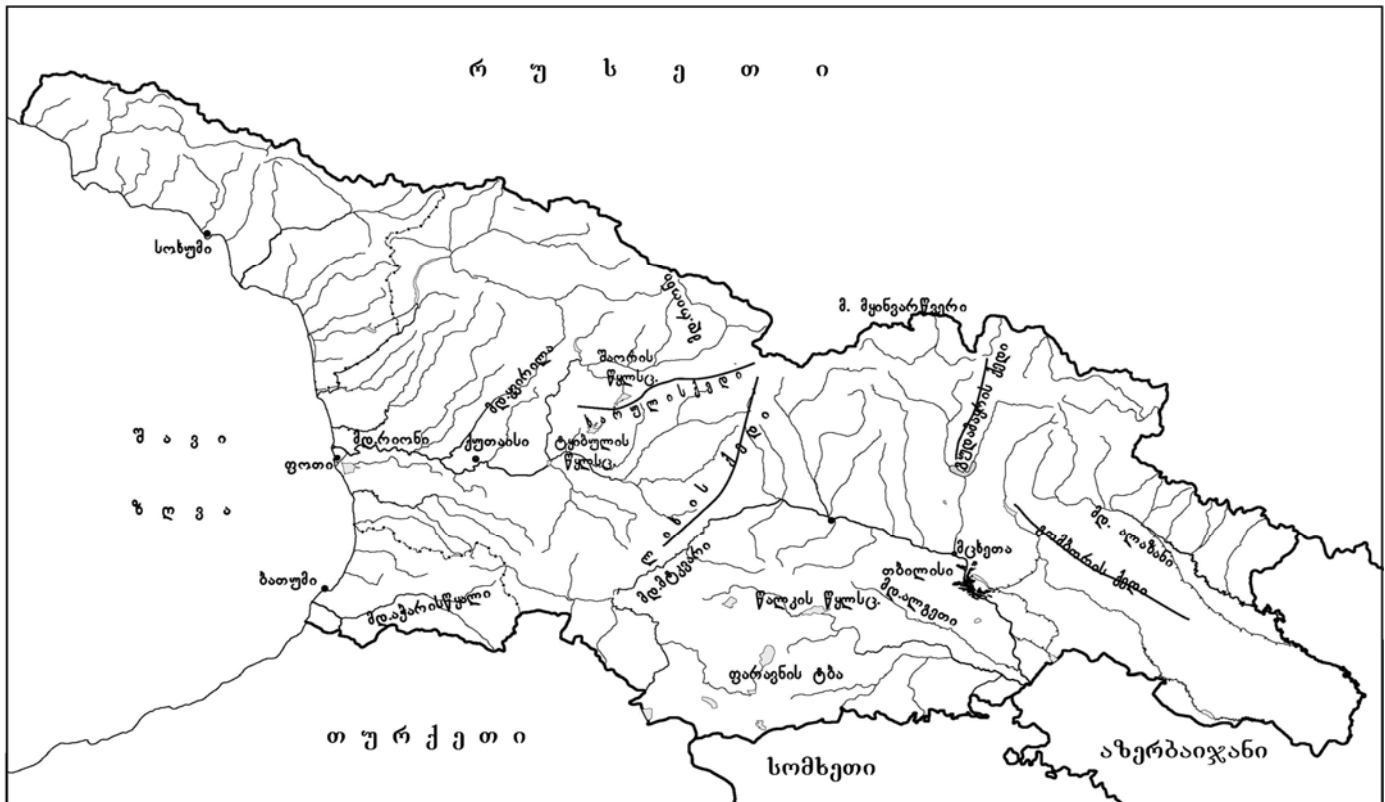
- ვაკვირდებით პლანეტების ზედაპირს. ორი პლანეტის (გ, დ) ზედაპირი აბსოლუტურად გლუვია, ხოლო ორი (ა, ბ) პლანეტაზე შეინიშნება მეტეორიტული კრატერების კვალი. შესაბამისად, (ა) და (ბ) პლანეტები მყარი პლანეტებია, ხოლო დანარჩენი – გაზოვანი.
- ამის შემდეგ უნდა განვსაზღვროთ, მზის სისტემაში არსებული 4 მყარი პლანეტიდან (დედამიწა, მერკური, ვენერა და მარსი) რომელია გამოსახული (ა) სურათზე და რომელი (ბ)-ზე. დედამიწა იმთავითვე გამოირიცხება, რადგან მასზე მკაფიოდ იქნებოდა გამოსახული კონტინენტები და ოკეანეები. როგორც ვიცით, დარჩენილი სამი მყარი პლანეტიდან ვენერას საკმაოდ კარგად ჩამოყალიბებული ატმოსფერო აქვს, რის გამოც მისი რელიეფის გარჩევა კოსმოსიდან საკმაოდ ჭირს, ე. ი. ვენერაც გამოირიცხა. ასევე ცნობილია, რომ მარსზე დიდი რაოდენობის რკინის შემცველობაა და ამის გამო იგი კოსმოსიდან წითლად მოჩანს. მაშასადამე, (ბ) სურათზე გამოსახულია მარსი, ხოლო (ა)-ზე – მერკური.
- იუპიტერს გაზოვან გიგანტებს შორის გამოარჩევს ე.წ. „გიგანტური წითელი ლაქა“. გარდა ამისა, ფოტოზე ნაჩვენებია მისი 4 თანამგზავრი ე.წ. „გალილეოს მთვარეები“, რაც კიდევ ერთი მინიშნებაა იმაზე, რომ (დ) სურათზე იუპიტერია გამოსახული.
- ურანს გაზოვან გიგანტებს შორის გამოარჩევს მისი წარმოსახვითი ღერძის უცნაური დახრილობა. იგი თითქოს „წამოწოლილია“ და ისე მოძრაობს ორბიტაზე მზის გარშემო. ამაზე მიგვანიშნებს (გ) სურათზე გამოსახული პლანეტის რგოლების მდებარეობა. მაშასადამე, (გ) სურათზე გამოსახულია პლანეტა ურანი.

ამრიგად, სწორი პასუხია:

- (ა) მერკური
 (ბ) მარსი
 (გ) ურანი
 (დ) იუპიტერი

დავალება 1 ქულით ფასდება.

7. საქართველოს კონტურულ რუკაზე ზოგიერთი გეოგრაფიული ობიექტის სახელწოდება არასწორადაა დატანილი. იპოვეთ დაშვებული შეცდომები და გაასწორეთ.

დავალება ამოწმებს რუკაზე ორიენტირების, რუკის კითხვის უნარს. აპლიკანტმა უნდა იპოვოს რუკაზე შეცდომით დატანილი გეოგრაფიული ობიექტი და დაასახელოს ის გეოგრაფიული ობიექტი, რომელიც სინამდვილეში მდებარეობს ამ ადგილას. აპლიკანტებს დავალების შესასრულებლად დაურიგდებათ საქართველოს ფიზიკური რუკები.

პასუხები უნდა ჩაიწეროს პასუხების ფურცელზე მოცემულ ცხრილში. თითოეული შეცდომის აღმოჩენა-გასწორება 1 ქულით ფასდება.

შეცდომაა	უნდა იყოს
ქ. ქუთაისი	ქ. სამტრედია
ხარულის ქედი	რაჭის ქედი
მდ. ყვირილა	მდ. ცხენისწყალი

2012 წლის საგამოცდო ტესტი I-VI კლასების ბუნებისმეტყველების მასწავლებლებისთვის იხილეთ დანართში (გვ. 144).

მათემატიკის მასწავლებლის სასერტიფიკაციო ტესტი

გთავაზობთ I – VI კლასების მათემატიკის მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო ტესტის დავალებათა რამდენიმე ნიმუშს. ზოგიერთ მათგანს ახლავს სათანადო კომენტარი.

1. რიცხვებიდან $\frac{7}{5}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{5}{3}$, $\frac{32}{15}$, $\frac{9}{5}$ რამდენია $\frac{7}{4}$ -ზე მეტი?

- (ა) 1
- (ბ) 2
- (გ) 3
- (დ) 4

სწორი პასუხი: (ბ).

2. დემოკრატიულ პარტიას არჩევნებზე ხმა მისცა ამომრჩეველ მამაკაცთა საერთო რაოდენობის 40%-მა და ამომრჩეველ ქალთა საერთო რაოდენობის 45%-მა. სულ ამ პარტიას ხმა მისცა ამომრჩეველ მამაკაცთა და ქალთა საერთო რაოდენობის $n\%$ -მა. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომლის ტოლი შეიძლება იყოს n ?

- (ა) 36
- (ბ) 40
- (გ) 44
- (დ) 50

სწორი პასუხი: (გ).

3. გასათიბი იყო მართკუთხედის ფორმის მინდორი. მას შემდეგ, რაც მთიბავმა 2 საათის განმავლობაში იმუშავა, გასათიბი დარჩა მინდვრის ნაწილი, რომელსაც ასევე მართკუთხედის ფორმა ჰქონდა და რომლის სიგრძე 3-ჯერ ნაკლები იყო მინდვრის სიგრძეზე, ხოლო სიგანე – 2-ჯერ ნაკლები მინდვრის სიგანეზე. რამდენი წუთია საჭირო მინდვრის დარჩენილი ნაწილის გასათიბად, თუ მთიბავი იმავე ტემპით გააგრძელებს მუშაობას?

- (ა) 20 წთ
- (ბ) 24 წთ
- (გ) 30 წთ
- (დ) 36 წთ

სწორი პასუხი: (ბ).

4. რას უდრის ტოლფერდა სამკუთხედის ფუძის სიგრძის შეფარდება ამ სამკუთხედის პერიმეტრთან, თუ ფერდის სიგრძე 4-ჯერ მეტია ფუძის სიგრძეზე?

- (ა) $\frac{1}{9}$
- (ბ) $\frac{1}{6}$
- (გ) $\frac{1}{5}$
- (დ) $\frac{1}{4}$

სწორი პასუხი: (ა).

5. ქალაქის ყველა სკოლაში ასწავლიან გერმანულ ან ინგლისურ ენას. იმ სკოლათა რაოდენობა, რომლებშიც გერმანულ ენას ასწავლიან, ქალაქის სკოლათა საერთო რაოდენობის $\frac{5}{9}$ ნაწილია, ხოლო იმ სკოლათა რაოდენობა, რომლებშიც ინგლისურ ენას ასწავლიან – $\frac{2}{3}$ ნაწილი. ქალაქის 12 სკოლაში ასწავლიან გერმანულ ენასაც და ინგლისურ ენასაც. სულ რამდენი სკოლაა ამ ქალაქში?

(ა) 36

(ბ) 45

(გ) 54

(დ) 63

სწორი პასუხი: (გ).

ტესტში გამოყენებული იქნება აგრეთვე მონაცემთა საკმარისობის ტიპის დავალებები, რომლებშიც, ჩვეულებრივ, მოცემულია ორი პირობა და დასმულია შეკითხვა. დავალების შესასრულებლად უნდა დაადგინოთ, საკმარისია თუ არა პირობებში მოცემული ინფორმაცია ამ შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად. მონაცემთა საკმარისობის დავალებებში სწორი პასუხი ხუთი სავარაუდო პასუხიდან უნდა აირჩიოთ.

1. ერთმანეთისგან განსხვავებული სამი ნატურალური რიცხვის – a , b , და c – ჯამი 15-ის ტოლია.

მოცემულია შემდეგი ორი პირობა:

I. ამ რიცხვებიდან უმცირესი 4-ის ტოლია.

II. ამ რიცხვებიდან უდიდესი 6-ის ტოლია.

იმის გასარკვევად, თუ რისი ტოლია ეს რიცხვები:

(ა) I პირობა საკმარისია, II კი – არა

(ბ) II პირობა საკმარისია, I კი – არა

(გ) I და II პირობა ერთად საკმარისია, ცალ-ცალკე კი – არც ერთი არაა საკმარისი

(დ) საკმარისია ცალ-ცალკე როგორც I, ასევე II პირობა

(ე) მოცემული პირობები არაა საკმარისი

სწორი პასუხი: (დ).

კომენტარი

ჯერ გავარკვიოთ, საკმარისია თუ არა I პირობა შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად. ვთქვათ, a , b , და c ნატურალური რიცხვებიდან უმცირესი 4-ის ტოლია. მაშინ დანარჩენი ორი რიცხვიდან თითოეული 4-ზე მეტი უნდა იყოს. რაკი სამივე რიცხვის ჯამი 15-ის ტოლია, ამიტომ მეორე და მესამე რიცხვების ჯამი იქნება $15 - 4 = 11$. 4-ზე მეტი ნატურალური რიცხვებიდან კი მხოლოდ 5-ის და 6-ის ჯამია 11-ის ტოლი. ამიტომ a , b , და c რიცხვები ყოფილა 4, 5 და 6. მაშასადამე, იმის გასარკვევად, თუ რისი ტოლია a , b , და c რიცხვები, I პირობა საკმარისია.

ახლა გავარკვიოთ, შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად საკმარისია თუ არა II პირობა. ვთქვათ, a, b , და c ნატურალური რიცხვებიდან უდიდესი 6-ის ტოლია. მაშინ დანარჩენი ორი რიცხვიდან თითოეული 6-ზე ნაკლები უნდა იყოს. რაკი სამივე რიცხვის ჯამი 15-ის ტოლია, ამიტომ მეორე და მესამე რიცხვების ჯამი იქნება $15 - 6 = 9$. 6-ზე ნაკლები ნატურალური რიცხვებიდან კი მხოლოდ 4-ის და 5-ის ჯამია 9-ის ტოლი. ამიტომ a, b , და c რიცხვები ყოფილა 4, 5 და 6. მაშასადამე, იმის გასარკვევად, თუ რისი ტოლია a, b , და c რიცხვები, II პირობაც საკმარისია.

ამრიგად, იმის გასარკვევად, თუ რისი ტოლია a, b , და c რიცხვები, საკმარისია ცალ-ცალკე როგორც I, ასევე II პირობა. შესაბამისად, სწორი პასუხია (დ).

ტესტში გამოყენებული იქნება აგრეთვე დავალებები ღია დაბოლოებით, რომელთა შესრულებისას აპლიკანტს მოეთხოვება დასმულ შეკითხვაზე არგუმენტირებული პასუხის გაცემა. გთავაზობთ ამგვარი დავალების ნიმუშსა და მისი შეფასების სქემას.

7. რომელი ციფრით ბოლოვდება $9^{2011} + 7^{2011}$ გამოსახულების მნიშვნელობის ციფრული ჩანაწერი?

კომენტარი

ამ ამოცანის ამოსახსნელად გავარკვიოთ, თუ რომელი ციფრით შეიძლება დაბოლოვდეს 7-ის და 9-ის ხარისხების მნიშვნელობათა ციფრული ჩანაწერები.

9^1 ბოლოვდება 9-იანით, 9^2 – 1-იანით, 9^3 – ისევ 9-იანით, 9^4 – ისევ 1-იანით და ასე შემდეგ. ესე იგი, 9-ის ხარისხების ჩანაწერების ბოლო ციფრების მიმდევრობაა: 9, 1, 9, 1, 9, 1, როგორც ვხედავთ, 9-ის კენტი ხარისხები ბოლოვდება 9-იანით, ხოლო ლუწი ხარისხები – 1-იანით. შესაბამისად, 9^{2011} დაბოლოვდება 9-იანით.

ასევე მივიღებთ, რომ 7-ის ხარისხების ჩანაწერების ბოლო ციფრების მიმდევრობაა: 7, 9, 3, 1, 7, 9, 3, 1, 7, 9, 3, 1, როგორც ვხედავთ, $7^1, 7^5, 7^9, \dots$ ბოლოვდება 7-იანით, $7^2, 7^6, 7^{10}, \dots$ – 9-იანით, $7^3, 7^7, 7^{11}, \dots$ – 3-იანით, ხოლო $7^4, 7^8, 7^{12}, \dots$ – 1-იანით. ესე იგი, თუ 7-ის ხარისხის მაჩვენებლის 4-ზე გაყოფისას მიღებული ნაშთი 1-ის ტოლია, მაშინ მისი ჩანაწერი ბოლოვდება 7-იანით; თუ ნაშთი 2-ის ტოლია – 9-იანით, თუ ნაშთი 3-ის ტოლია – 3-იანით, ხოლო თუ ხარისხის მაჩვენებელი უნაშთოდ იყოფა 4-ზე, მაშინ – 1-იანით. 2011-ის 4-ზე გაყოფისას მიღებული ნაშთი 3-ის ტოლია. ამიტომ 7^{2011} დაბოლოვდება 3-იანით.

რაკი 9^{2011} ბოლოვდება 9-იანით, ხოლო 7^{2011} – 3-იანით, ამიტომ $9^{2011} + 7^{2011}$ ჯამის მნიშვნელობის ციფრული ჩანაწერი დაბოლოვდება 2-იანით.

შეფასების სქემა

3 ქულა – აპლიკანტმა დაწერა სწორი პასუხი და დაასაბუთა;

2 ქულა – აპლიკანტმა დაასაბუთა, რომ 7^{2011} ბოლოვდება 3-იანით;

1 ქულა – აპლიკანტმა დაასაბუთა, რომ 9^{2011} ბოლოვდება 9-იანით; დაწერა, რომ 7^{2011} ბოლოვდება 3-იანით, მაგრამ არ დაასაბუთა;

0 ქულა – აპლიკანტმა არ მიუთითა პასუხი.

2012 წლის საგამოცდო ტესტი I–VI კლასების მათემატიკის მასწავლებლებისთვის იხილეთ დანართში (გვ. 168).

რეკომენდებული ლიტერატურა:

გამოცდების ეროვნული ცენტრის გამოცემები, 2010-2012:

- პროფესიული უნარები;
- ეფექტიანი სწავლება: თეორია და პრაქტიკა;
- როგორ ვასწავლოთ კითხვა (ქრესტომათია დაწყებითი კლასების პედაგოგებისათვის) წიგნიერება. PIRLS - 2006 საქართველოში;
- მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისა და სწავლების საერთაშორისო კვლევა (TIMSS 2007) – მათემატიკა;
- მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისა და სწავლების საერთაშორისო კვლევა (TIMSS 2007) – საბუნებისმეტყველო საგნები;
- ვსწავლობთ ტექსტის გააზრებას (2 კრებული);
- როგორ ვიცით მათემატიკა;
- ხუთტომეული „მასწავლებლის ბიბლიოთეკა“ (ქართული ენა და ლიტერატურა).

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის გამოცემა:

- დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლის მეთოდური გზამკვლევი.

დანართი

ქართული ენისა და ლიტერატურის საგამოცდო პროგრამა (I – IV)

ა) ქართული ენა

ზოგადი ცნობები ენის შესახებ

- ენის რაობა და ფუნქციები. ქართული ენის ბუნება. ქართული ენის ადგილი მსოფლიო ენათა შორის. ქართველური ენები. ქართული ენის დიალექტები. ქართული ენის როლი ქართველური ტომების ეროვნული და სახელმწიფოებრივი ჩამოყალიბების პროცესში.
- ქართული დამწერლობის წარმოშობა. ქართული დამწერლობის სახეები. ქართული დამწერლობის უძველესი ნიმუშები.
- ქართული სალიტერატურო ენის განვითარების ძირითადი ეტაპები. თანამედროვე სალიტერატურო ქართული, როგორც საქართველოს სახელმწიფო ენა.

ფონეტიკა

- თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ბგერითი შედგენილობა. ბგერა და ფონემა. ქართული ანბანი. ბგერათა დახასიათება წარმოთქმის ადგილისა და რაგვარობის მიხედვით. თანხმოვანთა და ხმოვანთა სისტემები.
- დამარცვლის საფუძველი და გადატანის წესები. ღია და დახურული მარცვალი.
- ძირითადი ფონეტიკური მოვლენები.

მორფოლოგია

- სიტყვა. ფორმაცვალებადი და ფორმაუცვლელი სიტყვები. გრამატიკული კატეგორიის რაობა. სიტყვის მორფოლოგიური აგებულება: ძირი, ფუძე, მორფემა, აფიქსები.
- მეტყველების ნაწილები. მათი კლასიფიკაციის საფუძველი.
- არსებითი სახელი. არსებით სახელთა დაჯგუფება შინაარსის მიხედვით. რიცხვი. ბრუნება. ბრუნვები და მათი ნიშნები. ბოლოთანხმოვნიან და ბოლოხმოვნიან სახელთა ბრუნება. საკუთარ სახელთა ბრუნება. თანდებულიანი ბრუნვები. ნაწილაკიანი ბრუნვები. არსებითი სახელის ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- ზედსართავი სახელი. თანხმოვანფუძიანი და ხმოვანფუძიანი ზედსართავი სახელის ბრუნება. ზედსართავი სახელის ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- რიცხვითი სახელი. რიცხვითი სახელის სახეები. რიცხვითი სახელის ბრუნება. რიცხვით სახელთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- ნაცვალსახელი. ნაცვალსახელთა ჯგუფები. ნაცვალსახელთა ბრუნება. ნაცვალსახელთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- ზმნა. ზმნის კატეგორიები. პირისა და რიცხვის ასახვა ზმნაში. სუბიექტური და ობიექტური პირის ნიშნები. ზმნისწინი. დრო. კილო. ასპექტი. გარდამავლობა. გვარი. ქცევა. კონტაქტი. სერიები და მწკრივები. ზმნის ძირი, ფუძე, თემა. თემის ნიშნები. უღლება. ზმნის ფორმაწარმოებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- სახელზმნა. საწყისი და მიმღეობა. მათი წარმოება.
- ზმნიზედა. ზმნიზედათა დაჯგუფება.

- თანდებული. ცალკე მდგომი და სახელთან შერწყმული თანდებულები.
- კავშირი. კავშირის სახეები.
- ნაწილაკი. ნაწილაკთა ჯგუფები.
- შორისდებული. შორისდებულთა ჯგუფები.

• სინტაქსი

- სინტაქსის საგანი. წინადადება. სიტყვათა სინტაქსური შეკავშირება. შესიტყვება. წინადადების წევრთა დაწყვილება.
- წინადადების ტიპები მოდალობის მიხედვით: თხრობითი, კითხვითი, ძახილისა, ბრძანებითი და კითხვით-ძახილისა. მათი გამოხატვის საშუალებანი: ინტონაცია, სიტყვათა წყობა, დამხმარე სიტყვები და ნაწილაკები.
- წინადადების ტიპები აგებულების მიხედვით: მარტივი, შერწყმული და რთული.
- წინადადების წევრები. წინადადების მთავარი (ქვემდებარე, შემასმენელი, პირდაპირი და ირიბი დამატებები) და მეორეხარისხოვანი (უბრალო დამატება, განსაზღვრება და გარემოებები) წევრები.
- სიტყვათა წყობა წინადადებაში. სიტყვათა წყობის მნიშვნელობა სტილისტიკისთვის.
- განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები. სასვენი ნიშნების ხმარება განკერძოებულ სიტყვებთან და გამოთქმებთან.
- სასვენი ნიშნების ხმარება რთულ თანწყობილსა და ქვეწყობილ წინადადებებში.
- პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი. სხვათა სიტყვის ნაწილაკები. სასვენი ნიშნები. სხვათა სიტყვის მართლწერა.

ლექსიკოლოგია

- ლექსიკოლოგიის საგანი. ლექსიკური ერთეული.
- სიტყვა მნიშვნელობის თვალსაზრისით. სიტყვის გამოყენება ძირითადი და გადატანითი მნიშვნელობით. სიტყვის მნიშვნელობის ცვლა ისტორიულად. სიტყვის ეტიმოლოგია. სიტყვის პოლისემიურობა. პოლისემია და ომონიმია. სინონიმია, ანტონიმია.
- ფრაზეოლოგიზმები და იდიომები.
- დიალექტიზმები, პროფესიული ლექსიკა, ჟარგონი, ბარბარიზმები, ნეოლოგიზმები, არქაიზმები.
- სიტყვაწარმოება, როგორც ლექსიკოლოგიის საგანი. ძირეული და წარმოქმნილი სახელები. წარმოქმნილ სახელთა ჯგუფები მაწარმოებელი აფიქსებისა და შინაარსის მიხედვით.
- კომპოზიტები. კომპოზიტების მართლწერა.

სტილისტიკა

- სტილისტიკის საგანი. სტილის რაობა.
- ფუნქციური სტილისტიკა. მწიგნობრული და სასაუბრო სტილი. პუბლიცისტური და მხატვრული სტილი. სამეცნიერო და ოფიციალურ-საქმიანი სტილი. ორატორული სტილი.
- ლექსიკური სტილისტიკა. სიტყვათა შერჩევა მნიშვნელობის მიხედვით. თავაზიანობის გამომხატველი სიტყვები. სტილისტური ხარვეზები.

ბ) ლიტერატურა

ლიტერატურის მცოდნეობითი ტერმინები:

- ტროპი, მეტაფორა, ჰიპერბოლა, განმეორება, გაპიროვნება, ეპითეტი, შედარება, სიმბოლო, მხატვრული ენა, მხატვრული სახე, პეიზაჟი, პორტრეტი, პერსონაჟი, გროტესკი, ირონია, იუმორი, სატირა, ხატოვანი თქმა, ინტონაცია, ალეგორია, ალიტერაცია, პერიფრაზი;
- ჟანრი, პოეზია, პროზა, რომანი, ლირიკა, ლექსი, ელეგია, ბალადა, ეპოსი, ჰიმნი, პოემა, ზღაპარი, თქმულება, იგავ-არაკი, ლეგენდა, მითი, მოთხრობა, ნოველა, ანდაზა, აფორიზმი, პიესა, ესეი, ბიოგრაფია, მემუარები, დრამა, კომედია, ტრაგედია;
- სიუჟეტი, კომპოზიცია, პროლოგი, ეპილოგი, ეპიგრაფი, დიალოგი, მონოლოგი, სტროფი, ტაეპი, ფაბულა, ციტატა, შაირი, რითმა, რიტმი.

რეკომენდებულ ავტორთა ჩამონათვალი*:

შოთა რუსთაველი, სულხან-საბა ორბელიანი, დავით გურამიშვილი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ვაჟა-ფშაველა, იაკობ გოგებაშვილი, გალაკტიონ ტაბიძე, გიორგი ლეონიძე, სიმონ ჩიქოვანი, იოსებ გრიშაშვილი, გიორგი შატბერაშვილი, ლადო ასათიანი, გურამ რჩეულიშვილი, ირაკლი აბაშიძე, მურმან ლებანიძე, ნოდარ დუმბაძე, რევაზ ინანიშვილი, არჩილ სულაკაური, გოდერძი ჩოხელი, ანა კალანდაძე, მუხრან მაჭავარიანი, ოთარ ჭილაძე, ოტია იოსელიანი.

ჰანს კრისტიან ანდერსენი, ძმები გრიმები, შარლ პერო, ასტრიდ ლინდგრენი, რედიარდ კიპლინგი, ალან ალექსანდრ მილნი, კარელ ჩაპეკი, ოსკარ უაილდი, ერნსტ თეოდორ ჰოფმანი, მარკ ტვენი, ჟიულ ვერნი, ჯანი როდარი, ალექსანდრ პუშკინი, კორნეი ჩუკოვსკი, ალექსეი ტოლსტოი.

* ჩამონათვალში წარმოდგენილი არიან ის ქართველი თუ უცხოელი ავტორები, რომელთა შემოქმედებაშიც გვხვდება საბავშვო ლიტერატურული ნაწარმოებები.

მათემატიკის საგამოცდო პროგრამა (I – IV)

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

ნატურალური რიცხვები, მარტივი და შედგენილი რიცხვები, გამყოფი და ჯერადი რიცხვის რაობა (რიცხვი, როგორც რაოდენობის აღმნიშვნელი).

რიცხვის ჩაწერა ციფრებით, სიტყვებით, რიცხვის ჩაწერის რომაული სისტემა.

არითმეტიკული მოქმედებები ნატურალურ რიცხვებზე. ნაშთიანი გაყოფა.

ნატურალური რიცხვის დაშლა მარტივ მამრავლებად. დაშლის ერთადერთობა (არითმეტიკის ძირითადი თეორემა).

რამდენიმე ნატურალური რიცხვის უდიდესი საერთო გამყოფისა და უმცირესი საერთო ჯერადის პოვნა.

გაყოფადობის ნიშნები და მათი კავშირი ათობით პოზიციურ სისტემასთან.

მთელი და რაციონალური რიცხვები

დადებითი და უარყოფითი რიცხვები, რაციონალური რიცხვების წარმოდგენა წილადებისა და ათწილადების სახით, რიცხვის ჩაწერის ათობითი პოზიციური სისტემა.

რაციონალური რიცხვების შედარება, რიცხვითი უტოლობები და მათი თვისებები.

არითმეტიკული მოქმედებები რაციონალურ რიცხვებზე, არითმეტიკულ მოქმედებათა თვისებები.

რიცხვითი გამოსახულებები, მოქმედებათა თანმიმდევრობა რიცხვით გამოსახულებებში.

რიცხვთა ღერძი, რიცხვითი შუალედები

წერტილის კოორდინატი რიცხვთა ღერძზე, რაციონალური რიცხვის შესაბამისი წერტილის გამოსახვა რიცხვთა ღერძზე.

პროპორცია

პროპორციულობა, პროპორციის თვისებები, პროპორციის უცნობი წევრის პოვნა, რიცხვის დაყოფა მოცემული შეფარდებით, პირდაპირპროპორციული და უკუპროპორციული დამოკიდებულება სიდიდეებს შორის.

რიცხვის ნაწილი, პროცენტი

რიცხვის ნაწილის პოვნა, რიცხვის პოვნა მისი პროცენტით/ნაწილით, რიცხვის ნაწილის ჩაწერა პროცენტის სახით.

ხარისხი

რიცხვის ხარისხი ნატურალური მაჩვენებლით.

სიდიდის ერთეულები

სიგრძის, მასის, დროის, სიჩქარის ერთეულები. ერთი და იმავე სიდიდის ერთეულებს შორის კავშირი.

მიმართულება: კანონზომიერება და ალგებრა

სიმრავლე, სიმრავლეებს შორის მიმართებები, მოქმედებები სასრულ სიმრავლეებზე

სიმრავლე, ქვესიმრავლე, ცარიელი სიმრავლე.

ოპერაციები სიმრავლეებზე: სიმრავლეთა გაერთიანება, თანაკვეთა.

ალგებრული გამოსახულება

მოქმედებები გამოსახულებებზე, გამოსახულების გარდაქმნა, ალგებრული გამოსახულების მნიშვნელობის გამოთვლა ასოების მითითებული მნიშვნელობისათვის.

განტოლება

განტოლება და მისი ამონახსნი, ტოლფასი განტოლებები, წრფივი განტოლების ამოხსნა.

ამოცანების ამოხსნა განტოლების გამოყენებით.

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

ძირითადი გეომეტრიული ობიექტები და ცნებები

წერტილი, წრფე, სხივი, მონაკვეთი, ტეხილი.

მონაკვეთის სიგრძე, ტეხილის სიგრძე, მანძილი ორ წერტილს შორის, მანძილის თვისება.

კუთხე, კუთხის გრადუსული ზომა, მართი, მახვილი, ბლაგვი და გაშლილი კუთხეები.

წრფეების ურთიერთგანლაგება სიბრტყეზე

წრფეთა თანაკვეთა, პარალელობა, მართობულობა.

მრავალკუთხედი

მრავალკუთხედის გვერდი, წვერო, კუთხე, დიაგონალი, პერიმეტრი.

გეომეტრიული გარდაქმნები სიბრტყეზე

ფიგურათა ტოლობა. ღერძული და ცენტრული სიმეტრიები.

სამკუთხედი

სამკუთხედის გვერდი, კუთხე, წვერო, მედიანა, ბისექტრისა, სიმაღლე.

მართკუთხა, მახვილკუთხა, ბლაგვკუთხა, ტოლფერდა, ტოლგვერდა სამკუთხედები და მათი თვისებები.

სამკუთხედის კუთხეების ჯამი.

სამკუთხედის უტოლობა.

პარალელოგრამი

პარალელოგრამის გვერდების, კუთხეებისა და დიაგონალების თვისებები.

რომბი, მართკუთხედი, კვადრატი და მათი თვისებები.

ტრაპეცია

ტრაპეციის ფუძე, ფერდი, სიმაღლე.

ბრტყელი ფიგურის ფართობი

ტოლი ფიგურების ფართობების ტოლობა, ბრტყელი ფიგურის ფართობის კავშირი მისი შემადგენელი ნაწილების ფართობებთან;
კვადრატის, მართკუთხედის, სამკუთხედის ფართობის გამოთვლა.

წრეწირი და წრე

წრეწირის და წრის ცენტრი, რადიუსი, დიამეტრი, ქორდა, რკალი, სექტორი.

მართკუთხა კოორდინატთა სისტემა სიბრტყეზე

წერტილის კოორდინატები, რიცხვთა წყვილის შესაბამისი წერტილის გამოსახვა საკოორდინატო სიბრტყეზე.

სივრცითი სხეულები და მათი შლილები

მრავალწახნაგა. მრავალწახნაგას წვერო, წიბო, წახნაგი. კავშირი მრავალწახნაგას შემადგენელი ნაწილების რაოდენობებს შორის.

კუბის, მართკუთხა პარალელებიპედის, მართი პრიზმის, პირამიდის, ცილინდრის და კონუსის შლილები.

სივრცითი სხეულის მოცულობა და ზედაპირის ფართობი.

სხეულის მოცულობა, კავშირი სხეულის მოცულობასა და მისი შემადგენელი სხეულების მოცულობათა შორის.

კუბის და პარალელებიპედის გვერდითი და სრული ზედაპირის ფართობისა და მოცულობის გამოთვლა.

ზომის ერთეულები.

სიგრძის, ფართობის, მოცულობის ერთეულები და კავშირები მათ შორის.

მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა

მონაცემთა წარმოდგენის ხერხები: სია, ცხრილი, პიქტოგრამა, დიაგრამა (წერტილოვანი, ხაზოვანი, სვეტოვანი, წრიული).

მონაცემთა საშუალო.

ბუნებისმეტყველების საგამოცდო პროგრამა (I – IV)

სიცოცხლის დამახასიათებელი ნიშნები

ცოცხალი ორგანიზმების კვება, სუნთქვა, ზრდა, მოძრაობა, გამრავლება. სასიცოცხლო პროცესების ზოგადი დახასიათება.

მცენარეთა სამყარო

მცენარეთა მრავალფეროვნება (წიწვოვანი და ყვავილოვანი მცენარეები). მცენარის ზრდის ორგანოები: ფესვი, ღერო, ფოთლოვანი; გამრავლების ორგანოები: ყვავილი, ნაყოფი, თესლი; მცენარის გავრცელება თესლით. ბოტანიკური ბაღი.

ცხოველთა სამყარო

უხერხემლო ცხოველები (მწერები). ხერხემლიანი ცხოველები (თევზები, ამფიბიები, ქვეწარმავლები, ფრინველები, ძუძუმწოვრები), მათი აგებულება და შეგუება გარემოსთან. შინაური და გარეული ცხოველები. ზოოპარკი.

ადამიანი

აგებულება (სხეულის ნაწილები), ჯანსაღი ცხოვრების წესი (კვება, დასვენება, სპორტი), ჯანმრთელობისთვის საზიანო ფაქტორები და მათგან დაცვის წესები, შესაბამისი გამაფრთხილებელი ნიშნები. პირადი ჰიგიენა. უსაფრთხოება, უსაფრთხო ქცევის წესები. ბაქტერიული და ვირუსული დაავადებები.

გარემო და მისი დაცვა

მცენარეების მნიშვნელობა. ცხოველები (მცენარისმჭამელები, მტაცებლები, ანუ ხორცისმჭამელები და ნაირმჭამელები). გარემოს დაბინძურება, გარემოს დაცვა. წითელი წიგნი. დაცული ტერიტორიები.

მნიშვნელოვანი გეოგრაფიული ობიექტები და მათი ნაწილები

დედამიწის ფორმა და სიდიდე, ხმელეთი და წყალი (კონტინენტები და ოკეანეები). რელიეფის მნიშვნელოვანი ფორმები (მთა, მთათა სისტემა, ქედი, ზეგანი, ბორცვი, ვაკე, დაბლობი, ქვაბული და სხვ.). ჰიდროსფეროს შემადგენელი ნაწილები (ოკეანე, ზღვა, ტბა, მდინარე და სხვ.) და მათი გამოყენება. გეოგრაფიული ობიექტების მახასიათებლები (ფორმა, სიმაღლე, სიღრმე, ჩქარი, მდორე, ციცაბო, დამრეცი და სხვ.), ნიადაგი და მისი თვისებები (ფერი, გამტარიანობა). დასახლებული პუნქტები (ქალაქი, დედაქალაქი, დაბა, სოფელი). მსოფლიოსა და საქართველოს მნიშვნელოვან გეოგრაფიულ ობიექტთა ნომენკლატურა.

ბუნებრივი რესურსები

ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება, კლასიფიკაცია. საქართველოს ძირითადი წიაღისეულის გეოგრაფია (ქვანახშირი, ნავთობი, მანგანუმი).

ბუნებრივი მოვლენები, გარემოს ცვლილება

ეროზია და გამოფიტვა; სტიქიური მოვლენები (ვულკანი, მიწისძვრა, წყალდიდობა, მეწყერი, ღვარცოფი, ზვავი და სხვ.); ბუნებრივი და ანთროპოგენული (ხელოვნური) გარემო.

სივრცეში ორიენტაცია

გლობუსი, ადგილის გეგმა, რუკა (სასწავლო რუკები, ატლასი), რუკის ლეგენდა (გამოყენებული სიმბოლოები, პირობითი ნიშნები). ჰორიზონტის მხარეები, ადგილის გაგნება, კომპასი, მასშტაბი. ძველი ხალხების (ბერძნების, ინდოელებისა და ფინიკიელების) წარმოდგენები დედამიწის შესახებ. გეოგრაფიულ აღმოჩენათა მნიშვნელობა და შედეგები (დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენების ეპოქა XV-XVII სს.).

პერიოდული მოვლენები და ამინდი

დედამიწის ბრუნვა ღერძისა და მზის გარშემო და მისი შედეგები (დღე-ღამის ცვლა, წელიწადის დროები). ამინდის კომპონენტები (ჰაერის ტემპერატურა, ნალექები, ქარი, მოღრუბულობა) და პროგნოზი (ტრადიციული ხალხური მეთოდები), მეტეოროლოგიური ხელსაწყოების (თერმომეტრი, ფლუგერი) გამოყენების პრინციპი.

კოსმოსური სხეულები და ასტრონომიული მოვლენები

მზის სისტემის პლანეტები და მათი თანამგზავრები, ვარსკვლავები, კომეტები, ასტეროიდები, მეტეორები, მეტეორიტები, გალაქტიკა (ირმის ნახტომი). კოსმოსის შესწავლის ისტორია და ტექნიკის განვითარება.

ძირითადი ფიზიკური სიდიდეები

დრო, სიგრძე, ფართობი, მოცულობა, მასა, სიმკვრივე, ტემპერატურა. მათი განზომილებები, გაზომვა და გამოყენება. კავშირი ერთეულებს შორის. სიმკვრივის გამოსათვლელი ფორმულა.

ენერგია

სითბოს და სინათლის ბუნებრივი და ხელოვნური წყაროები. ერთი სახის ენერგიის მეორეში გადასვლა. ენერგიის მუდმივობის კანონი.

ნივთიერება, აგრეგატული მდგომარეობები, სითბური მოვლენები

ნივთიერებათა ფიზიკური თვისებები (ფერი, სუნი, გემო). ნივთიერების აგრეგატული მდგომარეობები, ერთი აგრეგატული მდგომარეობიდან მეორეში გადასვლა: გამყარება-დნობა; აორთქლება-კონდენსაცია.

მასალები და მათი თვისებები

მასალა და ნედლეული. ბუნებრივი და ხელოვნური მასალები. ფართოდ გამოყენებული მასალების თვისებები (ფერი, თბოგამტარობა, დრეკადობა, გამჭვირვალობა და სხვ.), მათი გამოყენება. თბოგამტარები და თბოიზოლატორები.

სხეულთა მოძრაობა და ურთიერთქმედება

სხეულის მოძრაობაზე მოქმედი ფაქტორები (ფორმა, ზომა, სიმძიმე, ზედაპირი და ა. შ.); მოძრაობის სახეები (წრფივი, მრუდწირული, რხევითი, ბრუნვითი). ტრაექტორია. გავლილი მანძილი და გადაადგილება. წრფივი თანაბარი მოძრაობის სიჩქარე და მისი გამოთვლა, სიჩქარის ერთეულები. გავლილი მანძილის ფორმულა.

მსოფლიო მიზიდულობის მოვლენა. სხეულთა ურთიერთქმედება და ძალა. ერთი წრფის გასწვრივ მიმართული ძალების შეკრება. სიმძიმის ცენტრი, წონასწორობა და მისი სახეები. მარტივი მექანიზმების (ბერკეტი, პინებიანი სასწორი) მოქმედების პრინციპები.

მექანიკური რხევები და ტალღები

ბგერა, ბგერის წყაროები, ბგერის წარმოქმნა, გავრცელება და აღქმა; ბგერის გავრცელების სიჩქარე სხვადასხვა გარემოში. ბგერითი სიგნალების გადაცემა და მიღება ორგანიზმებში; სმენის ორგანოები. ექოს წარმოქმნა. ბგერის ხმამაღლობა – ამპლიტუდა, სიმაღლე – სიხშირე.

მაგნიტი

მაგნიტი, მაგნიტური პოლუსები, მაგნიტების ურთიერთქმედება და გამოყენება.

ქართული ენისა და ლიტერატურის საგამოცდო პროგრამა (I – VI)

ა) ქართული ენა

ზოგადი ცნობები ენისა და დამწერლობის შესახებ

- ენის რაობა და ფუნქციები. ქართული ენის ბუნება. ქართული ენის ადგილი მსოფლიო ენათა შორის. ქართველური ენები. ქართული ენის დიალექტები. ქართული ენის როლი ქართველური ტომების ეროვნული და სახელმწიფოებრივი ჩამოყალიბების პროცესში.
- ქართული დამწერლობის წარმოშობა. ქართული დამწერლობის სახეები და განვითარების საფეხურები. ქართული დამწერლობის უძველესი ნიმუშები.
- ქართული სალიტერატურო ენის განვითარების ძირითადი ეტაპები. თანამედროვე სალიტერატურო ქართული, როგორც საქართველოს სახელმწიფო ენა.

ფონეტიკა

- თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ბგერითი შედგენილობა. ბგერა და ფონემა. ქართული ანბანი. ბგერათა დახასიათება წარმოთქმის ადგილისა და რაგვარობის მიხედვით. თანხმოვანთა და ხმოვანთა სისტემები.
- დამარცვლის საფუძველი და გადატანის წესები. ღია და დახურული მარცვალი.
- ძირითადი ფონეტიკური მოვლენები: ასიმილაცია, დისიმილაცია, მეტათეზისი, ბგერის დაკარგვა.

მორფოლოგია

- სიტყვა. ფორმაცვალებადი და ფორმაუცვლელი სიტყვები. გრამატიკული კატეგორიის რაობა. სიტყვის მორფოლოგიური აგებულება: ძირი, ფუძე, მორფემა, აფიქსები.
- მეტყველების ნაწილები. მათი კლასიფიკაციის საფუძველი.
- არსებითი სახელი. არსებით სახელთა დაჯგუფება შინაარსის მიხედვით. რიცხვი. ბრუნება. ბრუნვები და მათი ნიშნები. ბოლოთანხმოვნიან და ბოლოხმოვნიან სახელთა ბრუნება. საკუთარ სახელთა ბრუნება. თანდებულებიან ბრუნვები. ნაწილაკიანი ბრუნვები. არსებითი სახელის ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- ზედსართავი სახელი. თანხმოვანფუძიანი და ხმოვანფუძიანი ზედსართავი სახელის ბრუნება. ზედსართავი სახელის ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- რიცხვითი სახელი. რიცხვითი სახელის სახეები. რიცხვითი სახელის ბრუნება. რიცხვით სახელთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- ნაცვალსახელი. ნაცვალსახელთა ჯგუფები. ნაცვალსახელთა ბრუნება. ნაცვალსახელთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- ზმნა. ზმნის კატეგორიები. პირისა და რიცხვის ასახვა ზმნაში. სუბიექტური და ობიექტური პირის ნიშნები. ზმნისწინი. დრო. კილო. ასპექტი. გარდამავლობა. გვარი. ქცევა. კონტაქტი. სერიები და მწკრივები. ზმნის ძირი, ფუძე, თემა. თემის ნიშნები. უღლება. ზმნის ფორმაწარმოებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.
- სახელზმნა. საწყისი და მიმღეობა. მათი წარმოება.
- ზმნიზედა. ზმნიზედათა დაჯგუფება.
- თანდებული. ცალკე მდგომი და სახელთან შერწყმული თანდებულები.

- კავშირი. კავშირის სახეები.
- ნაწილაკი. ნაწილაკთა ჯგუფები.
- შორისდებული. შორისდებულთა ჯგუფები.

სინტაქსი

- სინტაქსის საგანი. წინადადება. სიტყვათა სინტაქსური შეკავშირება. შესიტყვება. წინადადების წევრთა დაწყვილება.
- წინადადების ტიპები მოდულობის მიხედვით: თხრობითი, კითხვითი, ძახილისა, ბრძანებითი და კითხვით-ძახილისა. მათი გამოხატვის საშუალებანი: ინტონაცია, სიტყვათა წყობა, დამხმარე სიტყვები და ნაწილაკები.
- წინადადების ტიპები აგებულების მიხედვით: მარტივი, შერწყმული და რთული.
- წინადადების წევრები. წინადადების მთავარი (ქვემდებარე, შემასმენელი, პირდაპირი და ირიბი დამატებები) და მეორეხარისხოვანი (უბრალო დამატება, განსაზღვრება და გარემოებები) წევრები.
- სიტყვათა წყობა წინადადებაში. სიტყვათა წყობის მნიშვნელობა სტილისტიკისთვის.
- განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები. სასვენი ნიშნების ხმარება განკერძოებულ სიტყვებთან და გამოთქმებთან.
- სასვენი ნიშნების ხმარება რთულ თანწყობილსა და ქვეწყობილ წინადადებებში.
- პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი. სხვათა სიტყვის ნაწილაკები. სასვენი ნიშნები. სხვათა სიტყვის მართლწერა.

ლექსიკოლოგია

- ლექსიკოლოგიის საგანი. ლექსიკური ერთეული.
- სიტყვა მნიშვნელობის თვალსაზრისით. სიტყვის გამოყენება ძირითადი და გადატანითი მნიშვნელობით. სიტყვის მნიშვნელობის ცვლა ისტორიულად. სიტყვის ეტიმოლოგია. სიტყვის პოლისემიურობა. პოლისემია და ომონიმია. სინონიმია, ანტონიმია.
- ფრაზეოლოგიზმები და იდიომები.
- დიალექტიზმები, პროფესიული ლექსიკა, ჟარგონი, ბარბარიზმები, ნეოლოგიზმები, არქაიზმები.
- სიტყვაწარმოება, როგორც ლექსიკოლოგიის საგანი. ძირეული და წარმოქმნილი სახელები. წარმოქმნილ სახელთა ჯგუფები მაწარმოებელი აფიქსებისა და შინაარსის მიხედვით.
- კომპოზიტები. კომპოზიტების მართლწერა.

სტილისტიკა

- სტილისტიკის საგანი. სტილის რაობა.
- ფუნქციური სტილისტიკა. მწიგნობრული და სასაუბრო სტილი. პუბლიცისტური და მხატვრული სტილი. სამეცნიერო და ოფიციალურ-საქმიანი სტილი. ორატორული სტილი.
- ლექსიკური სტილისტიკა. სიტყვათა შერჩევა მნიშვნელობის მიხედვით. თავაზიანობის გამომხატველი სიტყვები. სტილისტური ხარვეზები.

ლიტერატურა

ლიტერატურის მცოდნეობითი ტერმინები:

- ტროპი, მეტაფორა, ჰიპერბოლა, განმეორება, გაპიროვნება, ეპითეტი, შედარება, სიმბოლო, მხატვრული ენა, მხატვრული სახე, პეიზაჟი, პორტრეტი, პერსონაჟი, გროტესკი, ირონია, იუმორი, სატირა, ხატოვანი თქმა, ინტონაცია, ალეგორია, ალიტერაცია, პერიფრაზი;
- ჟანრი, პოეზია, პროზა, რომანი, ლირიკა, ლექსი, ელეგია, ბალადა, ეპოსი, ჰიმნი, პოემა, ზღაპარი, თქმულება, იგავ-არაკი, ლეგენდა, მითი, მოთხრობა, ნოველა, ანდაზა, აფორიზმი, პიესა, ესეი, ბიოგრაფია, მემუარები, დრამა, კომედია, ტრაგედია;
- სიუჟეტი, კომპოზიცია, პროლოგი, ეპილოგი, ეპიგრაფი, დიალოგი, მონოლოგი, სტროფი, ტაეპი, ფაბულა, ციტატა, შაირი, რითმა, რიტმი.

რეკომენდებულ ავტორთა ჩამონათვალი*:

შოთა რუსთაველი, სულხან-საბა ორბელიანი, დავით გურამიშვილი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ვაჟა-ფშაველა, იაკობ გოგებაშვილი, გალაკტიონ ტაბიძე, გიორგი ლეონიძე, სიმონ ჭიჭოვანი, იოსებ გრიშაშვილი, გიორგი შატბერაშვილი, ლადო ასათიანი, გურამ რჩეულიშვილი, ირაკლი აბაშიძე, მურმან ლებანიძე, ნოდარ დუმბაძე, რევაზ ინანიშვილი, არჩილ სულაკაური, გოდერძი ჩოხელი, ანა კალანდაძე, მუხრან მაჭავარიანი, ოთარ ჭილაძე, ოტია იოსელიანი.

ჰანს კრისტიან ანდერსენი, ძმები გრიმები, შარლ პერო, ასტრიდ ლინდგრენი, რედიარდ კიპლინგი, ალან ალექსანდრ მილნი, კარელ ჩაპეკი, ოსკარ უაილდი, ერნსტ თეოდორ ჰოფმანი, მარკ ტვენი, ჟიულ ვერნი, ჯანი როდარი, ალექსანდრ პუშკინი, კორნეი ჩუკოვსკი, ალექსეი ტოლსტოი.

* ჩამონათვალში წარმოდგენილი არიან ის ქართველი თუ უცხოელი ავტორები, რომელთა შემოქმედებაშიც გვხვდება საბავშვო ლიტერატურული ნაწარმოებები.

მათემატიკის საგამოცდო პროგრამა (I – VI)

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

ნატურალური რიცხვები, მარტივი და შედგენილი რიცხვები, გამყოფი და ჯერადი

- რიცხვის რაობა (რიცხვი, როგორც რაოდენობის აღმნიშვნელი).
- რიცხვის ჩაწერა ციფრებით, სიტყვებით, რიცხვის ჩაწერის რომაული სისტემა.
- არითმეტიკული მოქმედებები ნატურალურ რიცხვებზე. ნაშთიანი გაყოფა.
- ნატურალური რიცხვის დაშლა მარტივ მამრავლებად. დაშლის ერთადერთობა (არითმეტიკის ძირითადი თეორემა).
- რამდენიმე ნატურალური რიცხვის უდიდესი საერთო გამყოფისა და უმცირესი საერთო ჯერადის პოვნა.
- გაყოფადობის ნიშნები და მათი კავშირი ათობით პოზიციურ სისტემასთან.

მთელი და რაციონალური რიცხვები

- დადებითი და უარყოფითი რიცხვები, რაციონალური რიცხვების წარმოდგენა წილადებისა და ათწილადების სახით, რიცხვის ჩაწერის ათობითი პოზიციური სისტემა.
- რაციონალური რიცხვების შედარება, რიცხვითი უტოლობები და მათი თვისებები.
- არითმეტიკული მოქმედებები რაციონალურ რიცხვებზე, არითმეტიკულ მოქმედებათა თვისებები.
- რიცხვითი გამოსახულებები, მოქმედებათა თანმიმდევრობა რიცხვით გამოსახულებებში.

რიცხვთა ღერძი, რიცხვითი შუალედები

- წერტილის კოორდინატი რიცხვთა ღერძზე, რაციონალური რიცხვის შესაბამისი წერტილის გამოსახვა რიცხვთა ღერძზე.

რიცხვის მოდული

- მოდულის ძირითადი თვისებები და მისი გეომეტრიული აზრი.

პროპორცია

- პროპორციულობა, პროპორციის თვისებები, პროპორციის უცნობი წევრის პოვნა, რიცხვის დაყოფა მოცემული შეფარდებით, პირდაპირპროპორციული და უკუპროპორციული დამოკიდებულება სიდიდეებს შორის.

რიცხვის ნაწილი, პროცენტი

- რიცხვის ნაწილის პოვნა, რიცხვის პოვნა მისი პროცენტით/ნაწილით, რიცხვის ნაწილის ჩაწერა პროცენტის სახით.

ხარისხი

- რიცხვის ხარისხი ნატურალური მაჩვენებლით, ნამრავლის, ფარდობისა და ხარისხის ახარისხება. ტოლფუძიანი ხარისხების ნამრავლი და შეფარდება.

ზომის ერთეულები

- სიგრძის, მასის, დროის, სიჩქარის ერთეულები. ერთი და იმავე სიდიდის ერთეულებს შორის კავშირი.

მიმართულება: კანონზომიერება და ალგებრა

სიმრავლე, სიმრავლეებს შორის მიმართებები, მოქმედებები სასრულ სიმრავლეებზე

- სიმრავლე, ქვესიმრავლე, ცარიელი სიმრავლე.
- ოპერაციები სიმრავლეებზე: სიმრავლეთა გაერთიანება, თანაკვეთა, სხვაობა.

ალგებრული გამოსახულება

- მოქმედებები გამოსახულებებზე, გამოსახულების გარდაქმნა, ალგებრული გამოსახულების მნიშვნელობის გამოთვლა ასოების მითითებული მნიშვნელობისათვის.

განტოლება, უტოლობა

- განტოლება და მისი ამონახსნი, უტოლობა და მისი ამონახსნი, ტოლფასი განტოლებები, წრფივი განტოლებისა და წრფივი უტოლობის ამოხსნა.
- ტოლფასი განტოლებები; ამოცანების ამოხსნა განტოლებისა და უტოლობის გამოყენებით.

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

ძირითადი გეომეტრიული ობიექტები და ცნებები

- წერტილი, წრფე, სხივი, მონაკვეთი, ტეხილი.
- მონაკვეთის სიგრძე, ტეხილის სიგრძე, მანძილი ორ წერტილს შორის, მანძილის თვისება.
- კუთხე, კუთხის გრადუსული ზომა, მართი, მახვილი, ბლაგვი და გაშლილი კუთხეები.

წრფეების ურთიერთგანლაგება სიბრტყეზე

- წრფეთა თანაკვეთა, პარალელობა, მართობულობა.

მრავალკუთხედი, ამოზნექილი მრავალკუთხედი

- მრავალკუთხედის გვერდი, წვერო, კუთხე, დიაგონალი, პერიმეტრი.
- ამოზნექილი ფიგურის განსაზღვრება. ამოზნექილი მრავალკუთხედის კუთხეების ჯამი.

გეომეტრიული გარდაქმნები სიბრტყეზე

- ფიგურათა ტოლობა, მოძრაობა, ღერძული და ცენტრული სიმეტრიები, მობრუნება, პარალელური გადატანა.

სამკუთხედი

- სამკუთხედის გვერდი, კუთხე, წვერო, მედიანა, ბისექტრისა, სიმაღლე და მათი თვისებები.
- მართკუთხა, მახვილკუთხა, ბლაგვკუთხა, ტოლფერდა, ტოლგვერდა სამკუთხედები და მათი თვისებები.
- სამკუთხედის კუთხეების ჯამი, საკუთხედის გარე კუთხის თვისება.
- სამკუთხედის შუახაზის თვისებები.
- სამკუთხედის ტოლობის ნიშნები.
- სამკუთხედის უტოლობა.
- პითაგორას თეორემა.

პარალელოგრამი

- პარალელოგრამის გვერდების, კუთხეებისა და დიაგონალების თვისებები.
- პარალელოგრამობის ნიშნები.
- რომში, მართკუთხედი, კვადრატი და მათი თვისებები.

ტრაპეცია

- ტრაპეციის ფუძე, ფერდი, სიმაღლე, ტოლფერდა ტრაპეციის თვისებები.

ბრტყელი ფიგურის ფართობი

- ტოლი ფიგურების ფართობების ტოლობა, ბრტყელი ფიგურის ფართობის კავშირი მისი შემადგენელი ნაწილების ფართობებთან.
- კვადრატის, მართკუთხედის, სამკუთხედის, პარალელოგრამის, რომის და ტრაპეციის ფართობის გამოთვლა.

წრეწირი და წრე

- წრეწირის და წრის ცენტრი, რადიუსი, დიამეტრი, ქორდა, რკალი, სექტორი, სეგმენტი, მხები.

მართკუთხა კოორდინატთა სისტემა სიბრტყეზე

- წერტილის კოორდინატები, რიცხვთა წყვილის შესაბამისი წერტილის გამოსახვა საკოორდინატო სიბრტყეზე.

სივრცითი სხეულები და მათი შლილები

- მრავალწახნაგა. მრავალწახნაგას წვერო, წიბო, წახნაგი. კავშირი მრავალწახნაგას შემადგენელი ნაწილების რაოდენობებს შორის.
- კუბის, მართკუთხა პარალელებიპედის, მართი პრიზმის, პირამიდის, ცილინდრის და კონუსის შლილები.

სივრცითი სხეულის მოცულობა და ზედაპირის ფართობი

- სხეულის მოცულობა, კავშირი სხეულის მოცულობასა და მისი შემადგენელი სხეულების მოცულობათა შორის.
- კუბის და პარალელებიპედის გვერდითი და სრული ზედაპირის ფართობისა და მოცულობის გამოთვლა.

ზომის ერთეულები

- სიგრძის, ფართობის, მოცულობის ერთეულები და კავშირები მათ შორის.

მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა

- მონაცემთა წარმოდგენის ხერხები: სია, ცხრილი, პიქტოგრამა, დიაგრამა (წერტილოვანი, ხაზოვანი, სვეტოვანი, წრიული).
- მონაცემთა საშუალო მედიანა, მოდა, სიხშირე.

ბუნებისმეტყველების საგამოცდო პროგრამა (I – VI)

სიცოცხლის დამახასიათებელი ნიშნები

ცოცხალი ორგანიზმების კვება, სუნთქვა, ზრდა, მოძრაობა, გამრავლება. სასიცოცხლო პროცესების ზოგადი დახასიათება.

ორგანიზმთა კლასიფიკაციის ზოგადი პრინციპები და მსხვილი ტაქსონომიური ერთეულები
სამეფო, ტიპი, კლასი; მათი დამახასიათებელი ნიშნები და ტიპობრივი წარმომადგენლები.

მიკროორგანიზმები

მიკროორგანიზმების მრავალფეროვნება, მათი საარსებო გარემო და ცხოველქმედების შედეგები. მიკროორგანიზმების გამოყენება საკვები პროდუქტების წარმოებაში. დაავადების გამომწვევი მიკროორგანიზმები.

მცენარეთა სამყარო

მცენარეთა მრავალფეროვნება (წიწვოვანი და ყვავილოვანი მცენარეები). მცენარის ზრდის ორგანოები: ფესვი, ღერო, ფოთოლი; გამრავლების ორგანოები: ყვავილი, ნაყოფი, თესლი; მცენარის გავრცელება თესლით. ფოტოსინთეზის არსი და მნიშვნელობა.

ცხოველთა სამყარო

უხერხემლო ცხოველები (მწერები). ხერხემლიანი ცხოველები (თევზები, ამფიბიები, ქვეწარმავლები, ფრინველები, ძუძუმწოვრები), მათი აგებულება და შეგუება გარემოსთან. ხერხემლიან ცხოველთა კლასების შედარებითი დახასიათება და გამრავლების თავისებურებები. შინაური და გარეული ცხოველები.

ადამიანი

აგებულება. ორგანოებისა და ორგანოთა სისტემების დახასიათება და ფუნქციები. ჯანსაღი ცხოვრების წესი (კვება, დასვენება, სპორტი), ჯანმრთელობისთვის საზიანო ფაქტორები და მათგან დაცვის წესები, შესაბამისი გამაფრთხილებელი ნიშნები. პირადი ჰიგიენა. უსაფრთხოება, უსაფრთხო ქცევის წესები. ბაქტერიული და ვირუსული დაავადებები.

ეკოლოგია

ეკოსისტემა და მისი კომპონენტები – ბიოტური, აბიოტური და ანთროპოგენური ფაქტორები. საქართველოს ტიპობრივი ეკოსისტემები. საქართველოში გავრცელებული სახეობები.

ორგანიზმების ურთიერთკავშირი ეკოსისტემაში: პროდუცენტები, კონსუმენტები, რედუცენტები. კვებითი ჯაჭვები.

გარემო და მისი დაცვა

მცენარეების მნიშვნელობა. ცხოველები (მცენარისმჭამელები, მტაცებლები, ანუ ხორცისმჭამელები და ნაირმჭამელები). გარემოს დაბინძურება, გარემოს დაცვა. წითელი წიგნი. დაცული ტერიტორიები.

მნიშვნელოვანი გეოგრაფიული ობიექტები და მათი ნაწილები

დედამიწის ფორმა და სიდიდე, ხმელეთი და წყალი (კონტინენტები და ოკეანეები). რელიეფის მნიშვნელოვანი ფორმები (მთა, მთათა სისტემა, ქედი, ზეგანი, ბორცვი, ვაკე, დაბლობი, ქვაბული და სხვ.). ჰიდროსფერო და ჰიდრორესურსების გამოყენება (ოკეანე, ზღვა, ტბა, მდინარე, წყარო, წყალსაცავი, მიწისქვეშა წყალი, ჰა) და დაცვა. გეოგრაფიული ობიექტების მახასიათებლები (ფორმა, სიმაღლე, სიღრმე, სიჩქარე, ციცაბო, დამრეცი) და მათი შედარება. ნიადაგი და მისი თვისებები (ფერი, გამტარიანობა, ნაყოფიერება). დასახლებული პუნქტები (ქალაქი, დაბა, სოფელი, დედაქალაქი, ადმინისტრაციული ცენტრი). მსოფლიოსა და საქართველოს მნიშვნელოვანი გეოგრაფიული ობიექტების ნომენკლატურა.

დედამიწაზე გავრცელებული ბუნებრივი ზონები (ჰორიზონტალური და ვერტიკალური ზონები): ტყეები (ნოტიო, მუსონური, მეჩხერი, ფოთლოვანი, წიწვოვანი, შერეული, ტაიგა); ველები (სტეპი, პამპასი, პრერია, კამპოსი, სავანა); უდაბნოები (ტროპიკული, ზომიერი და პოლარული), ნახევრადუდაბნოები; ტუნდრა.

ბუნებრივი რესურსები

ბუნებრივი რესურსების კლასიფიკაცია და რაციონალური გამოყენება.

საქართველოს ძირითადი წიაღისეულის გეოგრაფია (ქვანახშირი, ნავთობი, მანგანუმი, ფარადი ლითონები, მინერალური წყლები).

ბუნებრივი მოვლენები, გარემოს ცვლილება

ეროზია და გამოფიტვა; სტიქიური მოვლენები (ვულკანი, მიწისძვრა, წყალდიდობა, მეწყერი, ღვარცოფი, ზვავი და სხვ.); ბუნებრივი და ანთროპოგენული (ხელოვნური) გარემო.

სივრცეში ორიენტაცია

გლობუსი, ადგილის გეგმა, რუკა (სასწავლო რუკები, ატლასი), რუკის ლეგენდა (გამოყენებული სიმბოლოები, პირობითი ნიშნები). ჰორიზონტის მხარეები, ადგილზე ორიენტირება, კომპასი, მასშტაბი. სააკორდინატო ბადე, ეკვატორი, პოლუსები, ტროპიკები, პოლარული წრეები, გეოგრაფიული ობიექტების ურთიერთგანლაგება; ძველი ხალხების არმოდგენები დედამიწის შესახებ. გეოგრაფიულ აღმოჩენათა მნიშვნელობა და შედეგები (დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენების ეპოქა XV-XVII სს.).

პერიოდული მოვლენები და ამინდი

დედამიწის ბრუნვა ღერძისა და მზის გარშემო და მისი შედეგები (დღე-ღამის ცვლა, წელიწადის დროები, რიტმულობა). ამინდის კომპონენტები (ჰაერის ტემპერატურა, ნალექები, ქარი, ჰქეა-ქუხილი, ელვა, ატმოსფერული წნევა, ატმოსფერული ტენიანობა,

მოდრუბლულობა) და პროგნოზი (ტრადიციული ხალხური მეთოდები), მეტეოროლოგიური ხელსაწყოების (თერმომეტრი, ფლუგერი, ბარომეტრი) გამოყენების პრინციპი. ამინდსა და კლიმატზე მოქმედი ფაქტორები; ჩრდილოეთ და სამხრეთ ნახევარსფეროებში სეზონური ცვილს თავისებურებანი; სითბური სარტყლები.

კოსმოსური სხეულები და ასტრონომიული მოვლენები

მზის სისტემის პლანეტები და მათი თანამგზავრები, ვარსკვლავები, კომეტები, ასტეროიდები, მეტეორები, მეტეორიტები, გალაქტიკა (ირმის ნახტომი). დედამიწის, მთვარისა და პლანეტების მოძრაობა და მოძრაობის მოდელები; მზისა და მთვარიე დაბნელება; ძველი ხალხების წარმოდგენა კოსმოსის შესახებ; კოსმოსის შესწავლის ისტორია და ტექნიკის განვითარება.

ძირითადი ფიზიკური სიდიდეები

დრო, სიგრძე, სიჩქარე, ფართობი, მოცულობა, მასა, სიმკვრივე, ტემპერატურა, ძალა. მათი განზომილებები, გაზომვა და გამოყენება. კავშირი ერთეულებს შორის. სიმკვრივის გამოსათვლელი ფორმულა.

ენერგია

ენერგიის სახეები – მექანიკური, სინათლის, სითბური, ელექტრული ენერგია; ენერგიის განახლებადი და არაგანახლებადი წყაროები, მათი გამოყენება.

სითბოს და სინათლის ბუნებრივი და ხელოვნური წყაროები. ერთი სახის ენერგიის მეორეში გადასვლა. ენერგიის მუდმივობის კანონი.

ნივთიერება, აგრეგატული მდგომარეობები, სითბური მოვლენები

ნივთიერებათა ფიზიკური თვისებები (ფერი, სუნი, გემო, აგრეგატული მდგომარეობა, სიმკვრივე).

ატომი და მოლეკულა, როგორც ნივთიერების შემადგენელი უმცირესი ნაწილაკები. დიფუზია და სითბური მოძრაობა.

ნივთიერების აგრეგატული მდგომარეობები, ერთი აგრეგატული მდგომარეობიდან მეორეში გადასვლა: გამყარება-დნობა; აორთქლება-კონდენსაცია, სუბლიმაცია და დუბილი.

მყარ, თხევად და აირად ნივთიერებათა სითბური გაფართოების მოვლენა, წყლის თავისებურებები.

ჰაერის შემადგენლობა და თვისებები.

ნივთიერებათა ცვლილებები (აგრეგატული მდგომარეობის შეცვლა, წვა, ჰაერზე ჟანგვა) და მათი გამომწვევი მიზეზები.

ნივთიერება და ნარევი. ნარევის კომპონენტებად დაყოფის ელემენტარული მეთოდები.

მასალები და მათი თვისებები

მასალა და ნედლეული. ბუნებრივი და ხელოვნური მასალები. ფართოდ გამოყენებული მასალების თვისებები (ფერი, თბოგამტარობა, დრეკადობა, გამჭვირვალობა და სხვ.), მათი გამოყენება. თბოგამტარები და თბოიზოლატორები.

სხეულთა მოძრაობა და ურთიერთქმედება

სხეულის მოძრაობაზე მოქმედი ფაქტორები (ფორმა, ზომა, სიმძიმე, ზედაპირი და ა. შ.); მოძრაობის სახეები (წრფივი, მრუდწირული, რხევითი, ბრუნვითი). ტრაექტორია. გავლილი მანძილი და გადაადგილება. წრფივი თანაბარი მოძრაობის სიჩქარე და მისი გამოთვლა, სიჩქარის ერთეულები. გავლილი მანძილის ფორმულა.

მსოფლიო მიზიდულობის მოვლენა. სხეულთა ურთიერთქმედება და ძალა. ერთი წრფის გასწვრივ მიმართული ძალების შეკრება. სიმძიმის, ხახუნის, დრეკადობის ძალები, მათი გამოყენება.

სიმძიმის ცენტრი, წონასწორობა და მისი სახეები. მარტივი მექანიზმების (ბერკეტი, პინებიანი სასწორი) მოქმედების პრინციპები.

მექანიკური რხევები და ტალღები

ბგერა, ბგერის წყაროები, ბგერის წარმოქმნა, გავრცელება და აღქმა; ბგერის გავრცელების სიჩქარე სხვადასხვა გარემოში. ბგერითი სიგნალების გადაცემა და მიღება ორგანიზმებში; სმენის ორგანოები. ექოს წარმოქმნა. ბგერის ხმამაღლობა – ამპლიტუდა, სიმაღლე – სიხშირე. ულტრაბგერებისა და ინფრაბგერების გამოყენების მაგალითები ცოცხალ ორგანიზმებში.

სინათლე

სინათლის გავრცელების, არეკვლისა და გარდატეხის მოვლენები.

ელექტრული დენი

ელექტროგამტარები და იზოლატორები. დენის წყაროები, მუდმივი და ცვალებადი დენი. ძაბვა, დენის ძალა და წინაღობა. ომის კანონი წრედის უბნისათვის. მარტივი ელექტრული წრედები. პარალელური და მიმდევრობითი შეერთება. ელექტრული ენერგიის გადაცემის გზები.

მაგნიტი

მაგნიტი, მაგნიტური პოლუსები, მაგნიტების ურთიერთქმედება და გამოყენება.

ტესტი დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთათვის

2012

ინსტრუქცია

ტესტი ორი ნაწილისგან შედგება – პროფესიული ცოდნა და მეთოდოლოგია და აკადემიური უნარები. ის 73 დავალებას შეიცავს. ზოგიერთ დავალებას ახლავს საგარეუდო პასუხები, ზოგიერთის პასუხი კი თქვენ თავად უნდა დაწეროთ.

პასუხები აუცილებლად გადაიტანეთ პასუხების ფურცელზე, რომელიც თან ახლავს ტესტს (შესაბამისი ინსტრუქცია იხილეთ შემდეგ გვერდზე). ტესტირების შედეგი დადგინდება მხოლოდ და მხოლოდ პასუხების ფურცლის საფუძველზე.

ყურადღებით წაიკითხეთ თითოეული დავალების ინსტრუქცია, კარგად გაიაზრეთ, რა მოგეთხოვებათ დავალების შესრულებისას, და შემდეგ აირჩიეთ ან დაწერეთ პასუხი.

ზოგიერთი დავალება, ერთი შეხედვით, სპეციფიკურ თეორიულ ცოდნას მოითხოვს, თუმცა, რეალურად ამ დავალებათა შესრულება სავსებით შესაძლებელია პედაგოგიურ გამოცდილებაზე დაყრდნობით.

შავი სამუშაოსათვის შეგიძლიათ გამოიყენოთ ტესტის ფურცლებზე არსებული ცარიელი ადგილები.

სამუშაოდ გეძლევათ 5 საათი.

დროის ამოწურვის შესახებ გაცნობებთ მეთვალყურე.

გისურვებთ წარმატებას!

სხვადასხვა ტიპის დავალებათა ინსტრუქციები

ტესტში წარმოდგენილი დავალებები სხვადასხვაგვარია ფორმატის თვალსაზრისით. ტესტში შეგხვდებათ:

- დავალებები არჩევითი პასუხებით;
- დავალებები ღია დაბოლოებით;
- თხზულება (ესეი).

არჩევითპასუხებიან დავალებებში პირობასა თუ შეკითხვასთან ერთად სავარაუდო პასუხებიც არის მოცემული. დავალების შესრულება გულისხმობს ოთხი სავარაუდო პასუხიდან ერთი სწორი პასუხის არჩევას.

პასუხის მონიშვნისას:

- *პასუხების ფურცელზე მოძებნეთ დავალების შესაბამისი ნომერი;*
- *ნომრის ქვეშ იპოვეთ უჯრა, რომელიც თქვენ მიერ არჩეულ პასუხს შეესაბამება;*
- *დასვით X ნიშანი ამ უჯრაში.*

თუ გსურთ პასუხების ფურცელზე მონიშნული პასუხის გადასწორება, მთლიანად გააფერადეთ უჯრა, რომელშიც დასვით X ნიშანი, ხოლო შემდეგ მონიშნეთ პასუხის ახალი ვარიანტი (დასვით X ნიშანი ახალ უჯრაში).

თითოეული არჩევითპასუხებიანი დავალება 1 ქულით ფასდება.

დავალებები ღია დაბოლოებით მოითხოვს დასმულ შეკითხვაზე პასუხის ჩამოყალიბებას, საკუთარი მსჯელობის გამყარებას სათანადო არგუმენტებით. თითოეული ღიაბოლოიანი დავალება ფასდება სპეციალური სქემის მიხედვით. შესასრულებელი ნაბიჯების გათვალისწინებით, დავალება შეიძლება შეფასდეს 1, 2 ან მეტი ქულით. ამგვარ დავალებებზე პასუხის გასაცემად პასუხების ფურცელზე გამოყოფილია საგანგებო ადგილები.

თხზულებაში უნდა წარმოაჩინოთ თქვენი პოზიცია, მოსაზრებები შემოთავაზებული საკითხის შესახებ, კონკრეტული არგუმენტებით დაასაბუთოთ სათქმელი. თხზულების დასაწყრად პასუხების ფურცელზე გამოყოფილია საგანგებო ადგილი.

თხზულების მაქსიმალური ქულაა 13.

პროფესიული ცოდნა და მეთოდика

ქართული ენა და ლიტერატურა

1. ლეონტი მროველისეულ „ქართლის ცხოვრებაში“ ვკითხულობთ: „არღარა იზრახებოდა ქართლსა შინა სხუა ენა, თვინიერ ქართულისა“. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი ფრაზა გადმოსცემს ამავე აზრს?

- (ა) ქართლში ქართულ ენაზე იმართებოდა მხოლოდ წირვა-ლოცვა.
- (ბ) ქართლში ქართული ენის ნაცვლად სხვა ენები ისმოდა.
- (გ) ქართლში ქართული ენის გარდა სხვა ენაზე აღარ მეტყველებდნენ.
- (დ) ქართლში ქართულ ენასთან ერთად სხვა ენებზეც მეტყველებდნენ.

2. ჩამოთვლილთაგან რომელი არ არის მხოლოდ ზღაპრისთვის დამახასიათებელი ტრადიციული გამოთქმა?

- (ა) იყო შაშვი მგალობელი, ღმერთი თქვენი მწყალობელი
- (ბ) უფლისწული სასახლეში იზრდებოდა
- (გ) ცხრა მთა და ცხრა ზღვა გადაიარა
- (დ) ჭირი იქა, ლხინი აქა

3. გაიხსენეთ იგავ-არაკი „ორმოში ჩადებული მეფე“. ამ იგავით სულხან-საბა გვასწავლის:

- (ა) გაჭირვებაში მყოფ ადამიანს უნდა დაეხმარო.
- (ბ) თუ სიკეთეს გაუკეთებ ადამიანს, არ უნდა დააყვედრო.
- (გ) იმისათვის, რომ ადამიანს აამო, სიკეთე უნდა გაუკეთო.
- (დ) გაჭირვებაში მყოფმა ადამიანმა ღირსების გრძნობა არ უნდა დაკარგოს.

4. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ ზმნაშია დაკარგული I პირის ნიშანი „ვ“?

- (ა) მოვედი
- (ბ) მოვხსენი
- (გ) მოვითმინე
- (დ) მოვიგე

5. ინვერსია არის ზმნის პირის ნიშანთა შექცევითი ხმარება: რეალური სუბიექტი გამოხატულია ობიექტის პირის ნიშნით, ხოლო რეალური ობიექტი – სუბიექტის პირის ნიშნით. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან ზმნის რომელ ფორმაში ჩანს ინვერსია?

- (ა) ვიზრდები
- (ბ) შემიქია
- (გ) მოვამზადებ
- (დ) გამოვიკვლიე

6. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი არ არის სინონიმების გაჩენის მიზეზი?

- (ა) დიალექტური სიტყვების თავმოყრა
- (ბ) უცხოური ენიდან შემოსული სიტყვის დამკვიდრება
- (გ) ჟღერადობით მსგავსი სიტყვების არსებობა ენაში
- (დ) სიტყვის შინაარსის დავიწროება ან გაფართოება და ენაში არსებული სხვა სიტყვის მნიშვნელობასთან მიახლოება

7. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ წინადადებაშია დაშვებული შეცდომა?

- (ა) ხშირად ვამბობდი, ყურადღებით მომისმინე-თქო.
- (ბ) მარის გადაეცი, გიორგი კონცერტზე არ დაიგვიანებს-თქო.
- (გ) მე ვპირდებოდი, აუცილებლად გესტუმრები-მეთქი.
- (დ) ნინოს შეატყობინე, რომ გიორგიმ მითხრა, აღარ მოვალო.

8. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელია სწორი?

- (ა) ორ ნახევარი-კილო
- (ბ) ორ კილო-ნახევარი
- (გ) ორკილო-ნახევარი
- (დ) ორ-ნახევარი კილო

9. წაიკითხეთ ნაწყვეტი ლია სტურუას ლექსიდან „ქართულის გაკვეთილები“:

„მე პირველად მაშინ მივხვდი,
რომ მიყვარს სიტყვა,
როცა გრამატიკის გაკვეთილზე
მას შემოაცალეს აზრის და რითმის სამოსელი,
ქინძისთავებით მიამაგრეს დაფას
და დაუწყეს დაქუცმაცება,
არა იმიტომ, რომ რამე ტკიოდა და ეშველათ,
არამედ ჩვენთვის რომ ესწავლებინათ ანატომია,
რომელიც მე ვერასოდეს ვერ ვისწავლე.“

ჩამოთვლილთაგან რომელი მოსაზრებაა მართებული ამ ნაწყვეტის მიხედვით?

- (ა) პოეტს უყვარს გრამატიკის გაკვეთილი, რადგან ამ გაკვეთილზე სწავლობენ სიტყვას, სიტყვის მნიშვნელობებს, რითმის სახესხვაობებს, თუმცა, მას გაუჭირდა ანატომიის სწავლა.
- (ბ) პოეტის აზრით, გრამატიკის გაკვეთილზე არასოდეს იგიწყებენ სიტყვის ნამდვილ მნიშვნელობას, მისი აგებულებას, ცალკეული შემადგენელი ნაწილები კი მეორეხარისხოვანია.
- (გ) წინადადება – „სიტყვა ... მიამაგრეს დაფას და დაუწყეს დაქუცმაცება“ – ნიშნავს იმას, რომ დაფაზე ქინძისთავებით ამაგრებენ ქაღალდზე დაწერილ სიტყვას და მასში გამოყოფენ ფუძეს, პრეფიქსებსა თუ სუფიქსებს.
- (დ) ამ ნაწყვეტში სიტყვა „ანატომია“ „გრამატიკის“ სინონიმად უნდა მივიჩნიოთ, ანალოგია ემყარება ამ სიტყვათა მნიშვნელობების მსგავსებას: ანატომია ცოცხალი ორგანიზმის აგებულებას შეისწავლის, გრამატიკა კი – სიტყვისა და წინადადების აგებულებას.

10. ქვემოთ მოცემულია მოსწავლის ნაწერი, რომელშიც დაშვებულია რამდენიმე გრამატიკული შეცდომა. ამოიწერეთ შეცდომით დაწერილი სიტყვები, მიუთითეთ სწორი ფორმა და პასუხი დაასაბუთეთ. თითოეული შეცდომის გასწორება და შესაბამისი დასაბუთება ფასდება 2 ქულით.

გაითვალისწინეთ, რომ მოსწავლის მიერ სწორად დაწერილი თითოეული სიტყვის მცდარი ფორმით შეცვლის შემთხვევაში დაგაკლდებათ 1 ქულა.

ვიზინგები იყვნენ ნორვეგიელი, შვედი და დანიელი მთომრები. სამ-
შობლოს გასაღთსკისუფლებად ისინი თავგანწირვით ებრძოდნენ
შეიშ. ვიზინგები აგებდნენ ხის დამაბ გემებს, რომელსაც ოთხტუთხა
აფრებს უბეთებდნენ. 10-ე საუკუნეში ერთ-ერთმა ვიზინგმა ნოხ-
ვეგიიდან აუღიწილ ოხეანა გადასურა, რათა ხუნტოვ გენდინდაზ
ვიზინგთა უფონი დაეახსებინა.

11. გაიხსენეთ გალაკტიონის ლექსი „ქარი ჰქრის“. ლექსში მეორდება ფრაზები: „ქარი
ჰქრის, ქარი ჰქრის, ქარი ჰქრის“, „სადა ხარ, სადა ხარ, სადა ხარ?“ „როგორ წვიმს,
როგორ თოვს, როგორ თოვს“. რა ფუნქცია აქვს ამ ფრაზების გამეორებას?

(მაქსიმალური ქულა – 1)

12. დაწერეთ წინადადება, რომელშიც გამოთქმა „ფონს გავიდა“ არ წარმოადგენს
ფრაზეოლოგიზმს.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

13. ილია ჭავჭავაძის მოთხრობა „კაცია ადამიანი?!“ ასე იწყება:

„კარგი რამ იყო თავად თათქარიძის სახლ-კარი. წარმოიდგინეთ შუა კახეთის პატარა სოფელში ერთი ტრიალი, დაცემული ადგილი და იმ ადგილის შუაგულსა – ორსართულიანი სახლი ქვიტკირისა“.

მოსწავლეებისათვის ირონიის, როგორც მხატვრული ხერხის, სწავლების მიზნით რომელი სიტყვები შეგიძლიათ მოიყვანოთ ამ ნაწყვეტიდან და რატომ?

(მაქსიმალური ქულა – 1)

წაიკითხეთ ვახუშტი კოტეტიშვილის ლექსი „თოვლი“, შეასრულეთ **მე-14** და **მე-15** დავალებები.

თეთრი დათვივით მოვიდა თოვლი,
და მხარზე უხმოდ დაგვადო თათი.
თეთრი ფიფქები ცვიოდნენ თრთოლვით,
ჩვენ არ გვესმოდა ჩურჩული მათი.

ჩვენ შინ დავბრუნდით შორ გზაზე მოვლით,
ჩვენ თვითონ თოვლის ფანტელებს ვგავდით.
თეთრი დათვივით გამოგვყვა თოვლი
და აივანზეც შემოჰყო თათი.

14. ამოწერეთ ლექსიდან მეტაფორის ერთი ნიმუში (მხოლოდ ერთი სტრიქონი) და განუმარტეთ ის IV კლასის მოსწავლეს.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

15. თქვენი მიზანია, ხელი შეუწყოთ მოსწავლის შემოქმედებითი უნარების განვითარებას. მიუთითეთ რამდენიმე აქტივობა, რომლებსაც შესთავაზებთ მას ამისთვის მოცემული ლექსის სწავლებისას.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

წაიკითხეთ ვაჟა-ფშაველას მოთხრობა „წიფლისჩიტა“, შეასრულეთ მე-16, მე-17 და მე-18 დავალებები.

ისე სასიხარულო არავისთვის იქნება გაზაფხული, როგორც მთისთვის არის. მესამედ მოვიდა ეხლა წვიმა, აქა-იქ დარჩენილი პატარ-პატარა თოვლები დალახვრა, გააქრო, გააქარწყლა.

მთის კალთებში ნამცეციც აღარსად სჩანდა თოვლი, მხოლოდ მთის კუდებში და დაბლა ხევში ეძინა მწოლიარე ზვავსა.

ხეებზე კოკორი გასაშლელად მომზადებულა. ფრინველნი დიდ მხიარულებაში იყვნენ; ისმოდა სტვენა, ჟივილ-ხივილი; ყველანი დიდ მზადებაში იყვნენ. გუგული მხიარულობდა მოგზაურობიდან შინ მშვიდობით დაბრუნებას. კოდალა ანგრევდა იქაურობას. წიპრია შესძახოდა წვიმას: „დაწვიმე, დაწვიმე!“

მხოლოდ ერთი წიფლისჩიტა იჯდა პატარა წიფლის შიმელაზე დაღონებული, დაბუა, გულწითელი, და სტიროდა; თვალიდან ცრემლი ჩამოსდიოდა. ეს ცრემლი უხდებოდა მის თვალებს, ლამაზ სახეს, კოხტა მოშავო ნისკარტს. ჩიტი მოსთქვამდა:

ველო მწვანეო,
გულს მანამეო,
შენნი ლხენანი,
ტრფიალებანი!
გული მიკვდება,
თვალი მიდნება,
როს მაგონდება
ჩემი სახლ-კარი –
ხმელეთის დარი,
ვინ დაანგრია...
სადა ხარ, იავ,
ჩემო დაიავ?!
მითხარი რამე,
ნუგეში მამე!

ამ დროს წიფლისჩიტას ახლოს ია იშლებოდა, მაგრამ ჯერ არ ამოჩენილიყო. ჩიტი რომ ტიროდა, სწორედ ამ დროს ამოაჩინა თავი იამ, გადიყრევინა თავიდან წიფლისა და თხილის ხმელი ფოთლები და მიაფრქვია სურნელება ტყესა. წიფლისჩიტას იის სუნი ეცა და თვალები გაახილა, გამოედვიძა. რა ბედნიერად იგრძნო ჩიტმა ამ დროს თავი! გაექანა ბუდისკენ და ნახა, რომ მთელი იყო, მისი სამი კვირის შრომა, ჯაფა არ გაფუჭებულიყო, ბუდისთვის ხელი არავისაც არ ეხლო.

ჩიტმა დიდი მადლობა შესწირა ღმერთს, ტყეს, ყველა მცენარეთ, ფრინველთა და ნადირთაც კი. სიხარულისაგან აღარ იცოდა, რა ექნა, დაიწყო სრიალი: წიფლის შიმელიდან დიდს ჭანდარს მოევლო წვერებში; იქიდან დასრიალდა თავქვე, დააჯდა თავზე ნორჩ ჩადუნას, ჩადუნიდან გადაჯდა ბუერაზე, ბუერიდან მიესალმა გუგულისკაბას, გუგულისკაბიდან მიგოგდა პატარა წყაროსთან, დალია ორი-სამი წვეთი წყალი და შემოსძახა გალობა.

16. ვაჟა-ფშაველა მოთხრობის პერსონაჟებს ადამიანის თვისებებს მიაწერს. მიუთითეთ, რა ეწოდება ამ მხატვრულ ხერხს და ამოწერეთ ერთი მაგალითი.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

17. აღწერეთ შესავალი სამოტივაციო აქტივობა, რომელსაც შესთავაზებდით მოსწავლეებს ამ მოთხრობით დასაინტერესებლად. დაასაბუთეთ თქვენი არჩევანი.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

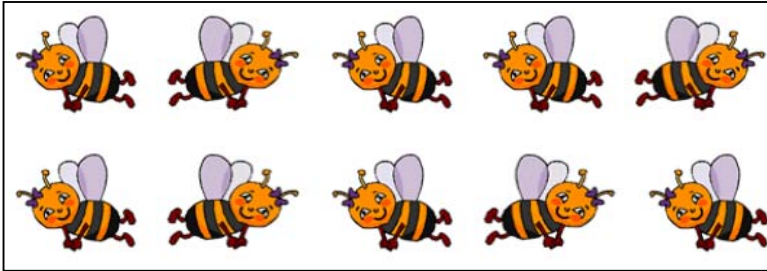
18. დაეხმარეთ IV კლასის მოსწავლეებს მოთხრობის ძირითადი აზრის გაგებაში. მიუთითეთ პარალელები ვაჟა-ფშაველას სხვა ნაწარმოებებიდან.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

კითხვისა და წერის სწავლება

19. წაიკითხეთ I კლასის მოსწავლეებისთვის განკუთვნილი დავალება:

„წითელი ფანქრით შემოხაზეთ ის ფუტკრები, რომლებიც ერთ მხარეს მიფრინავენ, ლურჯით კი – ისინი, რომლებიც მეორე მხარეს მიფრინავენ“.

ქვემოთ ჩამოთვლილია მოსწავლეთა პრობლემები წერა-კითხვის ათვისების საწყის ეტაპზე. რომელი მოსწავლის დასახმარებლად გამოგადგებათ აღნიშნული სავარჯიშო?

- (ა) კარნახით სიტყვების ჩაწერის დროს ანდროს ერთმანეთში ერევა „ზ“ და „ჟ“, „ს“ და „შ“, „ც“ და „ჩ“ ასოები.
- (ბ) თეკლა შეცდომებს უშვებს სიტყვების დაფიდან გადმოწერის დროს, ტოვებს ან ანაცვლებს ასოებს სიტყვაში.
- (გ) წერისა და კითხვის დროს გიორგის ერთმანეთში ერევა „მ“ და „ნ“, „შ“ და „წ“, „ძ“ და „ხ“ ასოები.
- (დ) ანა ცნობს და ასახელებს ყველა ასოს, თუმცა, კითხვის დროს ასოების ერთ სიტყვად გაერთიანება და ამოკითხვა უჭირს.

20. ცნობილია, რომ კითხვის მოქნილობა გულისხმობს ტექსტის სწრაფად და სწორად წაკითხვას. ამ უნარის მქონე მკითხველი ერთდროულად ცნობს სიტყვასაც და იგებს მის მნიშვნელობასაც.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი გამოგადგებათ ყველაზე მეტად ამ უნარის გასავითარებლად?

- (ა) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ჩუმად და დამოუკიდებლად წაიკითხონ ტექსტი.
- (ბ) მასწავლებელი რიგრიგობით აკითხებს მოსწავლეებს ტექსტის სხვადასხვა მონაკვეთს.
- (გ) მოსწავლეები დამოუკიდებლად კითხულობენ ტექსტს, შემდეგ მასწავლებელი მათ რვეულში აწერინებს უცნობ სიტყვათა მნიშვნელობებს.
- (დ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ინტონაციის დაცვით წაიკითხონ ტექსტის ერთი და იგივე ნაწილი, შემდეგ უსვამს მათ შეკითხვებს მის შინაარსთან დაკავშირებით.

21. მასწავლებელი II კლასის მოსწავლეს აძლევს ორი ფერის ჩხირებს (თეთრსა და შავს), თეთრი პირობითად აღნიშნავს ხმოვანს, შავი – თანხმოვანს. მასწავლებელი წარმოთქვამს სიტყვას და სთხოვს მოსწავლეს, სიტყვის ბგერითი შედგენილობის შესატყვისად, ჩხირების გამოყენებით წარმოადგინოს სიტყვა, შემდეგ კი ჩხირებს შეუსაბამოს მოძრავი ანბანის ასოები.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რა შეიძლება იყოს ამ ასაკის ბავშვისთვის განსაკუთრებით ძნელი?

- (ა) ორმაგი სიმბოლიზაცია
- (ბ) სიტყვის ბგერითი ანალიზი
- (გ) ხმოვნისა და თანხმოვნის ერთმანეთისგან გარჩევა
- (დ) ვიზუალური სიმბოლოების ერთმანეთისგან გარჩევა

22. თქვენი მიზანია, ხელი შეუწყოთ მოსწავლეებს ლექსიკის გამდიდრებაში, ისე, რომ მათ შეძლონ მეტყველების პროცესში ახალი ფრაზების გამოყენება.

კითხვის რომელი სტრატეგიაა ყველაზე ადეკვატური ამისათვის?

- (ა) ჯგუფურად ხმამაღლა კითხვა
- (ბ) ტექსტის დანაწილება როლების მიხედვით – მკითხველთა თეატრი
- (გ) ხმამაღალი განმეორებითი კითხვა, ანუ ერთისა და იმავეს რამდენჯერმე ხმამაღლა წაკითხვა
- (დ) უფროსის, მასწავლებლისა თუ მშობლის მიერ ბავშვისთვის სანიმუშოდ ხმამაღლა წაკითხვა

23. მასწავლებლის მიზანია, მოსწავლეებმა შეძლონ ფაქტისა და მოსაზრების ერთმანეთისგან გარჩევა.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი მაგალითი უნდა გამოიყენოს მან ამ მიზნით?

- (ა) ჰაერის დაბინძურების განმაპირობებელი ერთ-ერთი ძლიერი ფაქტორი თამბაქოს კვამლია. მას მავნებლობით გაუწიავებელი ოთახის ჰაერიც არ ჩამორჩება.
- (ბ) ანტარქტიდის ფრინველებს შორის ყველაზე მეტია პინგვინი. მათ ფრენა არ შეუძლიათ, მაგრამ თავიანთ მოკლე ფრთებს ცურვისას ფარფლებით იყენებენ.
- (გ) მექსიკაში უზარმაზარი კრატერი არსებობს. სწორედ მას უნდა უკავშირდებოდეს მილიონობით წლის წინ დედამიწასთან უზარმაზარი მეტეორიტის შეჯახება.
- (დ) გლობალური დათბობის შესახებ მეცნიერთა შორის ერთი აზრი ვერასოდეს იქნება. ამ თემაზე რეგულარულად უნდა იმართებოდეს კონფერენციები.

24. ბარათებზე დაწერილია სიტყვები. მოსწავლეს რამდენიმე წუთი აქვს იმისთვის, რომ წაიკითხოს და დაიმახსოვროს ეს სიტყვები, შემდეგ კი ნიმუშის გარეშე თვითონ დაწეროს ისინი. ბოლოს მას უბრუნებენ ბარათებს და სთხოვენ, შეამოწმოს, სწორად დაწერა თუ არა სიტყვები.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი პრობლემის დასაძლევად იქნება ეს აქტივობა ყველაზე ადეკვატური?

- (ა) ანა ცნობს და ასახელებს ყველა ასოს, თუმცა, კითხვის დროს ასოების ერთ სიტყვად გაერთიანება და ამოკითხვა უჭირს.
- (ბ) ანა დამოუკიდებლად წერის დროს ხშირად უშვებს შეცდომებს, ტოვებს ან ამატებს ასოებს სიტყვაში.
- (გ) ანა ნელა, მარცვალ-მარცვალ კითხულობს. კითხვისას მალე კარგავს წაკითხულის მიმართ ინტერესს.
- (დ) ანას უჭირს გამოთქმულ ბგერასა და დაწერილ ასოს შორის კავშირის აღქმა და გაცნობიერება.

25. მასწავლებელმა რატის კითხვის უნარის გაუმჯობესება შემდეგი მეთოდით გადაწყვიტა: ის კითხულობს, რატი კი თვალს ადევნებს ტექსტს. მასწავლებელი დროდადრო ჩერდება და ეკითხება: „მაჩვენე, სად გავჩერდი!“ თუ რატი მას ვერ მიჰყვება, მასწავლებელი ანელებს ტემპს, თუ ადვილად მიჰყვება – აჩქარებს.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რატის რომელი უნარის განვითარება არ აქვს მასწავლებელს მიზნად დასახული?

- (ა) კითხვის ტემპის გაუმჯობესება
- (ბ) ყურადღების კონცენტრირების უნარის განვითარება
- (გ) კითხვის დროს თვალის ხშირი უკუსვლის შემცირება
- (დ) ფონოლოგიური ცნობიერების განვითარება

26. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი აქტივობა არ გამოგადგებათ იმისათვის, რომ დაეხმარათ მოსწავლეს ასოსა და ბგერას შორის კავშირის განმტკიცებაში?

- (ა) მასწავლებელი საჩვენებელ ჯოხს ადებს პლაკატზე გამოსახულ ასოებს, მოსწავლეები მასწავლებელთან ერთად კითხულობენ, „ახმოვანებენ“ ანბანს.
- (ბ) მასწავლებელი ასახელებს ბგერას, მოსწავლეებმა უნდა იპოვონ ამ ბგერის შესატყვისი ასო პლაკატზე.
- (გ) მასწავლებელი ურიგებს მოსწავლეებს ბარათებს, რომლებზეც გამოსახულია ასოები; მოსწავლეებმა პლაკატზე უნდა იპოვონ ბარათზე გამოსახულის შესაბამისი ასო.
- (დ) ბარათები, რომლებზეც სხვადასხვა ასო წერია, ჩალაგებულია კოლოფში; მოსწავლეები რიგრიგობით იღებენ ბარათებს და ასახელებენ ასოს.

27. კითხვის სწავლების დადგენილი მოდელის მიხედვით, კითხვა მნიშვნელობის წვდომაზე დაფუძნებული პროცესია, ამიტომ კითხვის სწავლებისას ასო-ბგერების გარჩევა და ცნობა ბავშვს სიტყვის მნიშვნელობის კონტექსტში უნდა ვასწავლოთ.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი მეტყველებს ამ მოდელის სასარგებლოდ?

- (ა) შემთხვევითი თანმიმდევრობით დაწერილი ასოების ამოკითხვა ბავშვებს უფრო უჭირთ, ვიდრე აზრის მქონე სიტყვებისა.
- (ბ) კითხვისას თვალი ორიენტაციას იღებს იმ ასოებზე, რომლებიც სიტყვის მთლიანობიდან გამოირჩევა განსაკუთრებული თვისებებით. თავდაპირველად სწორედ ეს დომინანტი ასოები აღიქმება.
- (გ) კითხვის სწავლის საწყის ეტაპზე ბავშვი მეტყველებას უფრო დანაწევრებულად აღიქვამს, იგი ცალკეული სიტყვის მნიშვნელობის დახმარებით იგებს მთლიან აზრს.
- (დ) წერის პროცესში ხდება ასოს დეტალიზაცია, რაც მისი მთლიანობითი აღქმის შესაძლებლობას ამცირებს და უარყოფითად მოქმედებს სიტყვაში ასოს ცნობაზე.

28. დაასრულეთ წინადადება:

„წერის ათვისების საწყის ეტაპზე სიტყვების ჩაწერის დროს ბავშვები ხშირად ხმამაღლა წარმოთქვამენ ბგერებს, რაც ეხმარება მათ ...“

(მაქსიმალური ქულა – 1)

29. ელენე I კლასის მოსწავლეა. საკმარისია, ერთხელ მოისმინოს ტექსტი, რომ ის უკვე ზეპირად იცის. შესაბამისად, კარგად იმახსოვრებს მასწავლებლის მიერ ახსნილს, მის კომენტარებს და შეკითხვებზე პასუხიც ყოველთვის მზად აქვს. მასწავლებელი კლასში, ძირითადად, **გუნდური კითხვის** სტრატეგიას იყენებს.

სასწავლო წლის ბოლოს მასწავლებელმა ფსიქოლოგს სთხოვა, ინდივიდუალურად შეეფასებინა ბავშვების კითხვის უნარი. ელენეს მოსალოდნელზე დაბალი მაჩვენებლები აღმოაჩნდა.

გაანალიზეთ მოცემული შემთხვევა – რამ გამოიწვია ასეთი შედეგი?

(მაქსიმალური ქულა – 2)

წაკითხეთ III კლასის მოსწავლეებისთვის განკუთვნილი ტექსტი, შეასრულეთ 30-ე, 31-ე და 32-ე დავალებები.

„პირველი ზღვაოსნები იშვიათად დაცურავდნენ ღამით, როდესაც სანაპირო ზოლი, კლდეები და რიფები ძნელად შესამჩნევია. ისინი ამჯობინებდნენ, ღუზა ჩაეშვათ ზღვაში ან ნაპირთან გაჩერებულიყვნენ გათენებამდე (რა თქმა უნდა, თუ თავდასხმის საფრთხე არ ემუქრებოდათ). მაგრამ ფინიკიელმა და სხვა ზღვაოსნებმა ისწავლეს გემის მართვა ვარსკვლავების მიხედვით და ღამის ცის, როგორც წიგნის, წაკითხვა – მაგალითად, ნათელი და კაშკაშა პოლარული ვარსკვლავი მუდმივად ჩრდილოეთისკენ მიუთითებს. დღისით ფინიკიელები მიმართულებას ცის კაბადონზე მზის გადაადგილებით ადგენდნენ. ისინი ცდილობდნენ, ნაპირის გასწვრივ ეცურათ. ეს მათ რუკაზე მთების, ყურეებისა და კუნძულების აღნიშვნასაც უადვილებდა“.

30. გიორგის უჭირს წაკითხული ტექსტის გააზრება, თხრობისას სიუჟეტებს შორის მიმართებების დამყარებას ვერ ახერხებს. მასწავლებელმა შეამჩნია, რომ ამბის მოყოლა, აზრის გადმოცემა მას უკეთ გამოსდის სურათების აღწერის დროს, უყვარს ხატვაც.

თქვენი ამოცანაა, გიორგიმ შეძლოს ამ ტექსტის გააზრება და ამბის თანმიმდევრულად გადმოცემა. აღწერეთ აქტივობა, რომელსაც გამოიყენებდით ამისათვის. პასუხი დაასაბუთეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

31. ზემოთ მოცემულ ტექსტთან დაკავშირებით დაუსვით მოსწავლეებს შეკითხვა, რომლის საშუალებით დაადგენთ, შეუძლიათ თუ არა მათ მოვლენათა შორის მიზეზშედეგობრივი მიმართების დანახვა.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

32. შეარჩიეთ ტექსტიდან ერთი სიტყვა (გამოთქმა), რომლის გასააზრებლად მოსწავლისთვის მნიშვნელოვანია სიტყვის კონტექსტის გამოყენება. დაასაბუთეთ თქვენი არჩევანი.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

ბუნებისმეტყველება

33. ფოტოსინთეზი მიმდინარეობს:

- (ა) სინათლეზე
- (ბ) სინათლეზეც და სიბნელეშიც
- (გ) მხოლოდ ზაფხულში
- (დ) მხოლოდ მაღალი ტემპერატურის პირობებში

34. სახამებლის შემცველობის იდენტიფიცირების მიზნით ქვემოთ მოცემულ საკვებ პროდუქტებს დააწვეთეს იოდის ხსნარი, რის შედეგადაც, ერთის გარდა, ყველა გალურჯდა.

რომელი პროდუქტი არ გალურჯდა?

- (ა) პურის ნაჭერი
- (ბ) ყველის ნაჭერი
- (გ) კარტოფილი
- (დ) ბრინჯი

35. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი პასუხია სწორი?

ლუპა არის:

- (ა) მიკროსკოპის ნაწილი
- (ბ) ყველაზე მარტივი გამადიდებელი ხელსაწყო
- (გ) სასაგნე მაგიდის ძირითადი ნაწილი
- (დ) უჯრედის დასათვალიერებლად განკუთვნილი გამადიდებელი ხელსაწყო

36. მოსწავლეებმა მასწავლებლის დახმარებით ექსკურსიაზე შემდეგი ცდა ჩაატარეს: ორი კარტოფილი ფოლგაში გაახვიეს, ერთ-ერთში მსხვილი ლურსმანი ჩაარჭვეს და ორივე ნაკვერჩხალში მოათავსეს.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელშია სწორად აღწერილი ცდის შედეგი?

- (ა) ორივე კარტოფილი ერთი და იმავე ტემპით შეიწვა.
- (ბ) არც ერთი კარტოფილი არ შეიწვა, ვინაიდან ფოლგა ირეკლავს სიბოლ.
- (გ) ლურსმნიანი კარტოფილი უფრო სწრაფად შეიწვა, რადგან სიბოლ უკეთ შეაღწია მის შიდა ნაწილში.
- (დ) ლურსმნიანი კარტოფილი უფრო ნელა შეიწვა, ვინაიდან ლურსმნის გავლით სიბოლ გაიფანტა.

37. თქვენი მიზანია, აუხსნათ IV კლასის მოსწავლეებს, როგორ წარმოიქმნება ბგერა. ქვემოთ მოცემული აქტივობებიდან რომელს გამოიყენებდით ამისთვის?

- (ა) მასწავლებელი ასმენინებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ხმას, მაგალითად, ჩიტების ჭიკჭიკს, მანქანების ხმაურს და ა. შ. ბავშვებმა უნდა ამოიცნონ, რისი ხმაა ეს.
- (ბ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, დაუკრან პიანინოზე და დააკვირდნენ, როგორ წარმოიქმნება ბგერები.
- (გ) მასწავლებელი სახაზავის ერთ ბოლოს მაგიდაზე ამაგრებს და სთხოვს მოსწავლეებს, ხელი ჩამოჰკრან მეორე ბოლოს და დააკვირდნენ სახაზავის მოძრაობასა და ხმას.
- (დ) მასწავლებელი უყვება მოსწავლეებს წყლის ჩუხჩუხის, ფუტკრის ბზუილისა და ბუნებაში წარმოქმნილი ხმების მრავალფეროვნების შესახებ.

38. მოცემულია სახელდებული მასშტაბი: 1 სმ-ში 250 მ. რომელია მისი შესაბამისი რიცხვითი მასშტაბი?

- (ა) 1 : 25000
- (ბ) 1 : 250000
- (გ) 1 : 25000000
- (დ) 1 : 250000000

39. როგორ ჩნდება ნიადაგში ნაყოფიერი ფენა?

- (ა) მცენარეთა ფესვებს ნიადაგში ჩააქვთ ორგანული ნივთიერებები
- (ბ) წვიმის წყალსა და ჰაერს ნიადაგში ჩააქვთ მინერალები
- (გ) მცენარეთა და ცხოველთა ნაშთების ლპობის შედეგად
- (დ) ზემოთ ჩამოთვლილი ყველა ფაქტორის შედეგად

40. ფოთლების მწვანე ფერს განაპირობებს:

- (ა) უჯრედული წვენი
- (ბ) ქრომოპლასტები
- (გ) ლეიკოპლასტები
- (დ) ქლოროპლასტები

41. არქტიკულ უდაბნოში მცხოვრები ორგანიზმები შეგუებული არიან:

- (ა) ყინვას
- (ბ) სიმშრალეს
- (გ) მაღალ ტენიანობას
- (დ) გარემოს გაიშვიათებული ჟანგბადით

42. თუ ხის ფოთოლსა და სხვადსხვა მასის მქონე ორ კენჭს ვაკუუმში 3 მეტრის სიმაღლიდან ერთდროულად ჩამოვაგდებთ, მაშინ:

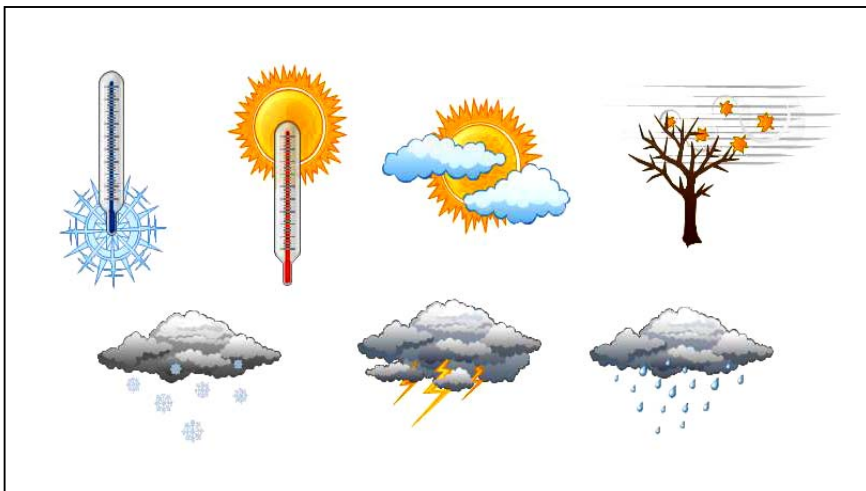
- (ა) ორივე კენჭი ერთდროულად დაეცემა ძირს, ხოლო ფოთოლი – უფრო გვიან
- (ბ) უფრო მძიმე კენჭი პირველად დაეცემა ძირს
- (გ) უფრო მსუბუქი კენჭი პირველად დაეცემა ძირს
- (დ) სამივე ერთდროულად დაეცემა ძირს

43. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი არ არის ძუძუმწოვრებისთვის სითბოს შენარჩუნების საშუალება?

- (ა) კანკალი
- (ბ) ოფლდენა
- (გ) ბეწვის აბურძგნა
- (დ) გარკვეული სისხლძარღვების სპაზმი

44. რომელი თემის ახსნისას გამოიყენებდით მოცემულ სურათს?

მიეცით მოსწავლეებს დავალება, რომლის შესასრულებლად დასჭირდებათ სურათზე წარმოდგენილი სიმბოლოების გამოყენება.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

45. ერთუჯრედიანი ორგანიზმი ქალამანა სხვადასხვა სასიცოცხლო ფუნქციას ახორციელებს, მაგალითად, იღებს საკვებს.

დაასახელოეთ ქალამანას კიდევ **ორი** სასიცოცხლო ფუნქცია.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

46. ახსენით, რითაა განპირობებული ნაკიანი წელიწადის არსებობა.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

მათემატიკური ნაწილი

47. მაღაზიაში ქურთუკები რამდენიმე დღის განმავლობაში იყიდებოდა. პირველ დღეს გაიყიდა 50 ქურთუკი. ყოველ მომდევნო დღეს იყიდებოდა 10 ქურთუკით ნაკლები, ვიდრე – წინა დღეს. ბოლო დღეს უკანასკნელი 10 ქურთუკი გაიყიდა. სულ რამდენი ქურთუკი გაყიდულა მაღაზიაში ამ დღეების განმავლობაში?

- (ა) 150
- (ბ) 120
- (გ) 70
- (დ) 60

48. მასწავლებელმა გიორგის ორი აქტივობა შესთავაზა:

- I. მუყაოსგან გამოჭრილია სამკუთხედები, კვადრატები, მართკუთხედები, ხუთკუთხედები. მოსწავლის ამოცანაა, ერთნაირი ფიგურები ერთად დაალაგოს.
- II. ფურცელზე დახაზულია სამკუთხედი, კვადრატი, მართკუთხედი, ხუთკუთხედი. მოსწავლის ამოცანაა, თითოეულ ფიგურას მიუწეროს შესაბამისი სახელი.

გიორგიმ I დავალება წარმატებით შეასრულა, II კი – ვერა. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დავალების შესრულებისას შეიძლება დასჭირდეს გიორგის მასწავლებლის დახმარება?

- (ა) ფურცელზე დახაზულია სამკუთხედები, კვადრატები, მართკუთხედები; მოსწავლის ამოცანაა, ერთმანეთთან ხაზებით დააკავშიროს ერთნაირი ფიგურები.
- (ბ) მასწავლებელი დაფაზე ხაზავს სამკუთხედს, კვადრატს, მართკუთხედს; მოსწავლის ამოცანაა, გადაიხაზოს რვეულში ეს ფიგურები.
- (გ) დაფაზე დახაზულია ხუთკუთხედი და ოთხკუთხედი; მოსწავლის ამოცანაა, დათვალოს თითოეულ ფიგურაზე კუთხეების რაოდენობა.
- (დ) მოსწავლის ამოცანაა, ერთმანეთთან ხაზებით დააკავშიროს ფიგურები და შესაბამისი დასახელებები.

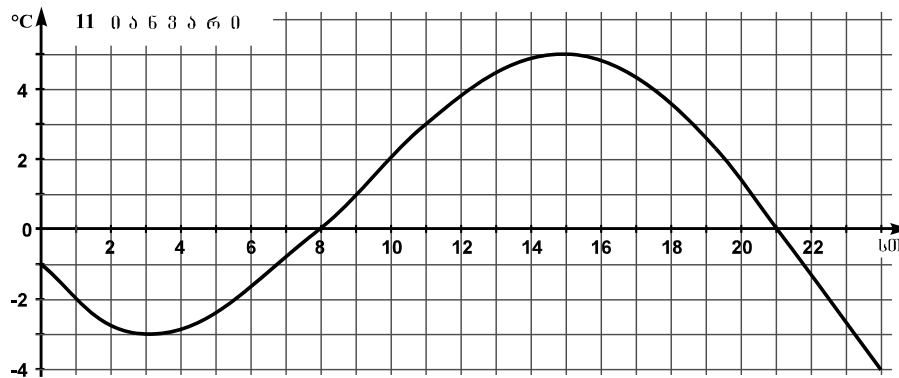
49. ლანგარზე ნამცხვრის 14 ნაჭერი იდო. მას შემდეგ, რაც ელენემ რამდენიმე ნაჭერი ოთხად დაჭრა, ლანგარზე ნამცხვრის 26 ნაჭერი აღმოჩნდა. რამდენი ნაჭერი დაუჭრია ელენეს?

- (ა) 3
- (ბ) 4
- (გ) 5
- (დ) 6

50. ჩამოთვლილი ციფრებიდან რომლით შეიძლება იყოს დაბოლოებული ორი მომდევნო ნატურალური რიცხვის ნამრავლის ციფრული ჩანაწერი?

- (ა) 4
- (ბ) 5
- (გ) 6
- (დ) 7

დიაგრამაზე მოცემულია, თუ როგორ იცვლებოდა ჰაერის ტემპერატურა 11 იანვარს მთელი დღე-ღამის განმავლობაში:

დიაგრამის მიხედვით უპასუხეთ შემდეგ 2 შეკითხვას:

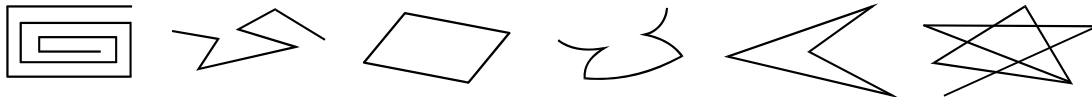
51. რამდენი გრადუსით შეიცვალა ტემპერატურა 3 სთ-დან 15 სთ-მდე?

- (ა) 2°-ით
- (ბ) 4°-ით
- (გ) 6°-ით
- (დ) 8°-ით

52. სულ რამდენი საათის განმავლობაში იყო ყინვა?

- (ა) 3 სთ
- (ბ) 8 სთ
- (გ) 11 სთ
- (დ) 13 სთ

53. ნახაზზე მოცემული 6 ფიგურიდან რამდენია ტეხილი?

- (ა) 5
- (ბ) 4
- (გ) 3
- (დ) 2

54. 3 კგ ვაშლისგან 1,2 კგ ვაშლის ჩირი მიიღება. რამდენი კილოგრამი ვაშლია საჭირო 3 კგ ჩირის მისაღებად?

- (ა) 6 კგ 200 გ
- (ბ) 6 კგ 750 გ
- (გ) 7 კგ 250 გ
- (დ) 7 კგ 500 გ

55. ბექა მეორე კლასში სწავლობს. როცა მასწავლებელი სთხოვს მას, დაფაზე დაწეროს რიცხვები: „ორმოცდახუთი“, „სამოცდაექსი“, „ოთხმოცდაერთი“, „თორმეტი“, ბექა წერს: 25, 36, 41, 12.

როცა მასწავლებელი ბექას სთხოვს, წაიკითხოს შემდეგი რიცხვების ციფრული ჩანაწერები: 19, 35, 41, ბექა კითხულობს: „ცხრამეტი“, „სამოცდახუთი“, „ოთხმოცდაერთი“.

მოცემულია მასწავლებლის 5 აქტივობა:

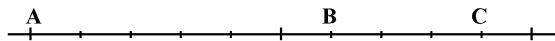
- I. მასწავლებელი სთხოვს ბექას, მეტი ივარჯიშოს 1-დან 100-მდე თვლაში.
- II. მასწავლებელი აწვდის ბექას 41 პატარა მაგნიტს და სთხოვს, დააწყოს ისინი მაგნიტურ დაფაზე ათეულებად და ნაშთებად, შემდეგ კი შეადაროს ციფრულ ჩანაწერს „41“.
- III. მასწავლებელი სთხოვს ბექას, ათეულებად და ნაშთებად დაწყობილი 41 პატარა მაგნიტი გადათვალოს ოცეულებად და შეადაროს სახელწოდებას „ორმოცდაერთი“.
- IV. მასწავლებელი აძლევს ბექას სავარჯიშოებს ორნიშნა რიცხვების შედარებაზე.
- V. მასწავლებელი აჩვენებს ბექას დასახელებულ რიცხვებს – 19, 35, 41 – „რიცხვთა კიბეზე“ ან „რიცხვთა ღერძზე“.

ამ აქტივობებიდან რომელია ადეკვატური ბექას პრობლემის დასაძლევად?

- (ა) I და III
- (ბ) I და IV
- (გ) II და III
- (დ) II და V

56. რიცხვთა სხივზე მონიშნული A, B და C წერტილებიდან A წერტილის კოორდინატი 4200-ის ტოლია, C-სი – 4560-ის. რის ტოლია B წერტილის კოორდინატი?

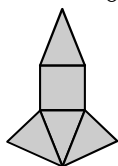
- (ა) 4480
- (ბ) 4440
- (გ) 4400
- (დ) 4260

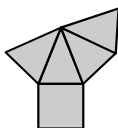
57. ნინოს, ეკასა და გვანცას აცვიათ წითელი, ყვითელი და მწვანე ფერის კაბები (არა აუცილებლად ამ თანმიმდევრობით) და ახურავთ ამავე სამი ფერის ქუდები. ნინოს კაბისა და ქუდის ფერი არ არის წითელი. გვანცას მწვანე ქუდი ახურავს, ხოლო ეკას კაბა და ნინოს ქუდი ერთი ფერისაა. ეკას კაბისა და ქუდის ფერებია:

- (ა) ყვითელი, მწვანე
- (ბ) მწვანე, წითელი
- (გ) მწვანე, ყვითელი
- (დ) ყვითელი, წითელი

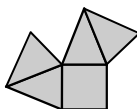
58. ნახაზზე მოცემულია 4 ფიგურა:

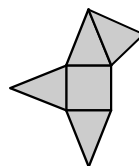
I.

II.

III.

IV.

ამ ფიგურებიდან რომელი არ არის ოთხკუთხა პირამიდის შლილი?

- (ა) I
- (ბ) II
- (გ) III
- (დ) IV

59. ნანამ გაყოფა არასწორად შეასრულა. მან დაწერა, რომ $5 : 5 = 0$.

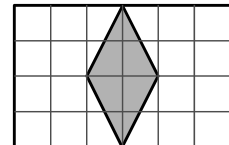
ჩამოთვლილთაგან რომელი აქტივობაა ყველაზე ადეკვატური მოსწავლის დასახმარებლად?

- (ა) მასწავლებელი ეკითხება ნანას: თუ მაღაზიაში ხუთ ლარად ხუთ საშლელს იყიდი, რამდენს გადაიხდი თითოეულში?
- (ბ) მასწავლებელი ეკითხება ნანას: თუ ხუთ ფანქარს ხუთ მეგობარს თანაბრად გაუნაწილებ, რამდენი შეხვდება თითოეულს?
- (გ) მასწავლებელი შეახსენებს ნანას: თუ ნულისგან განსხვავებულ რიცხვს გავყოფთ ამავე რიცხვზე, მივიღებთ ერთს.
- (დ) მასწავლებელი შეახსენებს ნანას: თუ გასაყოფი და გამყოფი ერთმანეთის ტოლია, მაშინ განაყოფი ერთის ტოლია.

60. რამდენით აღემატება რაიმე ნატურალურ რიცხვზე მეტი უმცირესი კენტი რიცხვი იმავე ნატურალურ რიცხვზე ნაკლებ უდიდეს ლუწ რიცხვს?

- (ა) 1-ით
- (ბ) 2-ით
- (გ) 3-ით
- (დ) 4-ით

61. მართკუთხედი დაყოფილია ტოლ უჯრედებად. გამუქებული ოთხკუთხედის წვეროები უჯრედების წვეროებს ემთხვევა (იხ. ნახაზი). რამდენჯერ ნაკლებია გამუქებული ოთხკუთხედის ფართობი მართკუთხედის ფართობზე?

- (ა) 6-ჯერ
- (ბ) 5,5-ჯერ
- (გ) 5-ჯერ
- (დ) 4,5-ჯერ

62. ცხრილში მოცემულია ინფორმაცია ზოგიერთი მცენარის სიმაღლისა და მისი თესლის ღიაშესახადის შესახებ.

მცენარე	სიმაღლე	თესლის ღიაშესახადი
ვაშლის ხე	4-5 მ	2-3 მმ
აბრის ხე	3-4 მ	2-3 სმ
ბლის ხე	6-7 მ	5-8 მმ
ბარბრის ხე	10-14 მ	1-2 სმ

ცხრილთან დაკავშირებით მასწავლებელმა მოამზადა შემდეგი 4 შეკითხვა:

- I. რომელი ხილის თესლია ყველაზე პატარა?
- II. დამოკიდებულია თუ არა თესლის სიდიდე ხის სიმაღლეზე?
- III. რამდენი მეტრით მეტია ყველაზე დიდი ხის სიმაღლე ყველაზე პატარა ხის სიმაღლეზე?
- IV. რამდენი მეტრია ბლის ხის სიმაღლე?

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ პასუხშია დალაგებული შეკითხვები სირთულის მიხედვით (მარტივიდან რთულისაკენ)?

- (ა) IV, I, II, III
- (ბ) IV, I, III, II
- (გ) I, IV, II, III
- (დ) I, IV, III, II

63. სამი რიცხვიდან ერთი რიცხვი მეორეზე 7-ით ნაკლებია, მესამეზე კი – 5-ით მეტი. ამ რიცხვებს შორის უდიდესია $x + 3$. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი გამოსახულების ტოლია ამ სამი რიცხვის ჯამი?

- (১) $3x - 10$
 (২) $3x - 1$
 (৩) $3x + 1$
 (৪) $3x + 15$

64. ავტოსადგურიდან ავტობუსი დილის 8.00 სთ-ზე გავიდა, მიკროავტობუსი კი იმავე მიმართულებით – 10.00 სთ-ზე. ავტობუსის სიჩქარე იყო 70 კმ/სთ, ხოლო მიკროავტობუსისა – 110 კმ/სთ. ორივე შეუფერხებლად, თანაბარი სიჩქარით მოძრაობდა. რომელ საათზე დაეწევა მიკროავტობუსი ავტობუსს?
ამოცანის ამოხსნა ჩაწერეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 3)

This image shows a full page of blank graph paper. The grid consists of small, equal-sized squares formed by thin black lines. There are no margins, text, or other markings on the page.

65. მოსწავლეებმა შემდეგი სამუშაო შეასრულეს:

- 1) იანგარიშეთ: I. $289 + 37 + 111 + 563$
 II. $2708 - 361 - 32 - 4$
 III. $250 \cdot 9 \cdot 4 \cdot 2$

2) ნიკამ პირველი შესაკრების ასეულების აღმნიშვნელ ციფრ 6-ის ნაცვლად ჩაწერა ციფრი 4, ხოლო მეორე შესაკრების ასეულების აღმნიშვნელ ციფრ 4-ის ნაცვლად ჩაწერა ციფრი 6. ამის შემდეგ მან შეკრება სწორად შეასრულა და მიიღო რიცხვი 1435.

რა რიცხვს მიიღებდა ნიკა, თუ იგი ორივე შესაკრებს სწორად ჩაწერდა და შეკრებასაც სწორად შეასრულებდა?

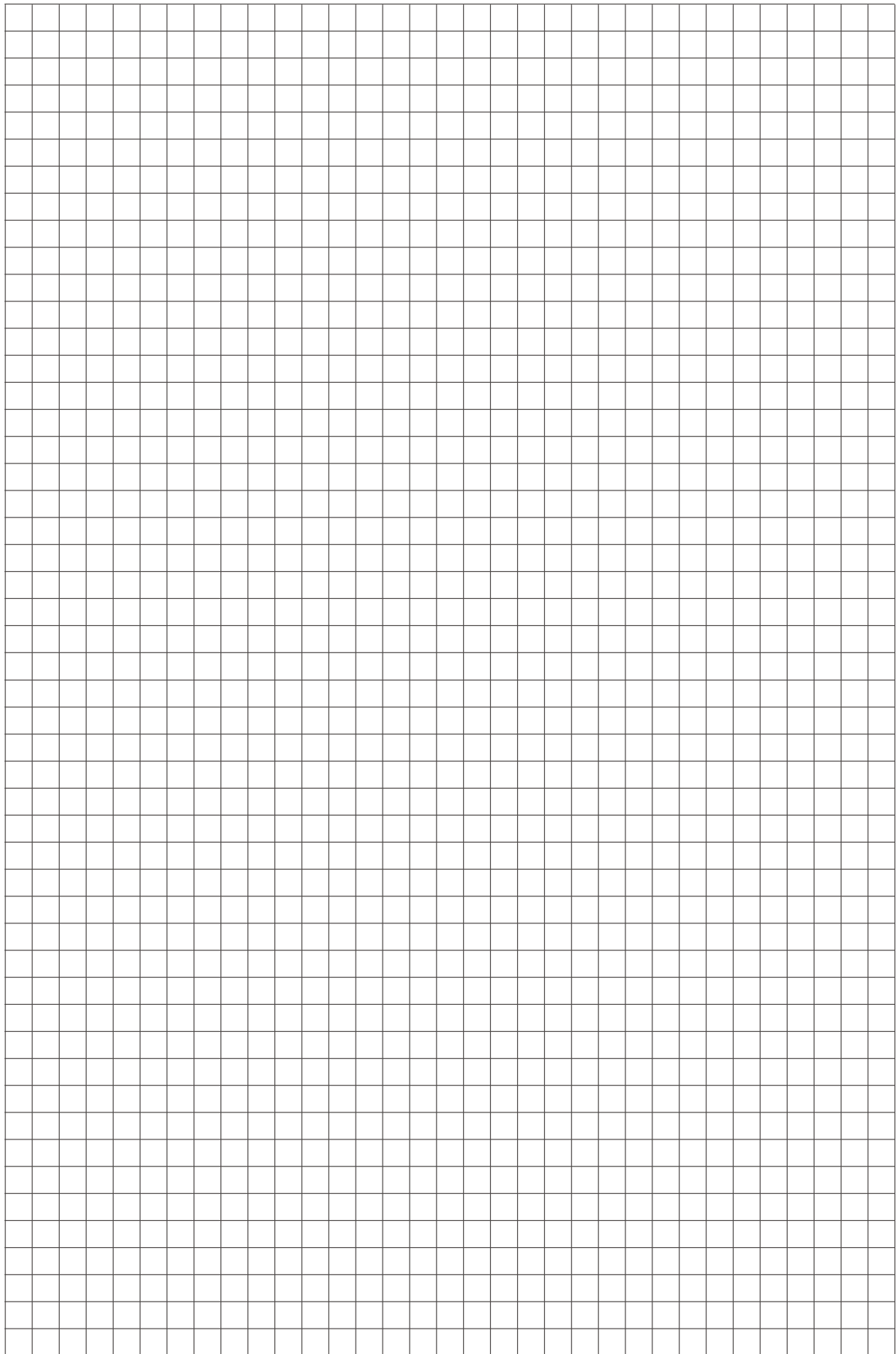
3) ბრიგადას 750 მ სიგრძის არხის გაჭრა დაევალა. ბრიგადა მუშაობს ყოველდღე, გარდა შაბათისა და კვირისა, და ყოველ სამუშაო დღეს 50 მ სიგრძის არხს ჭრის. რამდენი დღის შემდეგ დაასრულებს სამუშაოს ბრიგადა, თუ მან მუშაობა ორშაბათს დაიწყო?

ერთ-ერთი მოსწავლის ნამუშევარი ასეთი იყო:

1) I. $289 + 37 + 111 + 563 = (289 + 37) + (111 + 563) =$
 $= 326 + 674 = 1000$
 II. $2708 - 361 - 32 - 4 = (2708 - 361) - (32 - 4) =$
 $= 2347 - 28 = 2319$
 III. $250 \cdot 9 \cdot 4 \cdot 2 = (250 \cdot 9) \cdot (4 \cdot 2) = 2250 \cdot 8 =$
 $= 18000$
 2) პირველ შესაკრებში 6-იანი შეიცვალა 4-იანით, მეორეში 4-იანი შეიცვალა 6-იანით, ამიტომ ჯამი ახ შეიცვლება. მიიღებდ ისევ 1435-ს.
 3) $750 : 50 = 15$ დღე. $15 : 3 = 3$ სამუშაო ჯგუფი.
 1 ჯგუფი = 7 დღე. $3 \cdot 7 = 21$. სამუშაოს დასრულებს 21 დღის შემდეგ.

- მიუთითეთ მოსწავლის მიერ დაშვებული თითოეული შეცდომა და დაწერეთ შესწორებული ვარიანტი.
- მოსწავლის მიერ დაშვებული შეცდომებიდან რომელია ყველაზე არსებითი? პასუხი დაასაბუთეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 4)

აკადემიური უნარები

წაკითხული ტექსტის გააზრება

ყურადღებით წაკითხეთ და გაიაზრეთ ტექსტი. თითოეული შეკითხვის სავარაუდო პასუხებიდან აირჩიეთ ის ვარიანტი, რომელიც მართებულია მოცემული ტექსტის მიხედვით.

6-8 წლის ბავშვმა პრაქტიკულად საკმაოდ კარგად იცის მშობლიური ენა – ის არა მხოლოდ ლაპარაკობს ამ ენაზე, არამედ იცავს კიდევ გრამატიკის შესაბამის წესებს. მიუხედავად ამისა, მისთვის ჯერ არაფერია ცნობილი ამ წესების შესახებ. მათ გაცნობიერებაში ბავშვს უკვე სკოლა ეხმარება: სკოლაში ის გრამატიკას სწავლობს და ამით ენობრივი განვითარების ახალ საფეხურზე აღის. თუ აქამდე ბავშვი არაგაცნობიერებულ იცავდა ენის წესებს, ახლა მას არა მარტო ლაპარაკი შეუძლია ამ წესების მიხედვით, არამედ იმის ცოდნაც აქვს, თუ რატომ ლაპარაკობს ამგვარად.

გრამატიკის სწავლა ინტელექტუალური და, საზოგადოდ, ფსიქიკური განვითარების საკმაოდ მაღალ დონეს მოითხოვს. სკოლაში სწავლის პირველ წლებში ბავშვის ინტერესი ენის შინაარსობრივი მხარისკენაა მიმართული. ბავშვს ჯერ კიდევ არ აქვს განვითარებული აბსტრაქტული, ცნებითი აზროვნება და, შესაბამისად, უჭირს ენის ფორმალური მხარის გაცნობიერება, რასაც გრამატიკის სწავლა გულისხმობს. ამრიგად, სკოლის პირველ საფეხურზე გრამატიკის ცოდნის მხოლოდ საწყისი ელემენტების შესახებ შეიძლება საუბარი.

პ. ბეკმანი, რომელიც გრამატიკის წესების გამოყენების თავისებურებებს ბავშვების ნაწერების საფუძველზე შეისწავლიდა, ასკვნის: ყველაზე ხშირად ბავშვი არსებით სახელს იყენებს; ეს უკანასკნელი მის მიერ გამოყენებული მეტყველების ნაწილების საერთო რაოდენობის 23%-ს შეადგენს და ნებისმიერ ასაკობრივ საფეხურზე დაახლოებით ერთი და იმავე სიხშირით გვხვდება. შეიძლება გვეფიქრა, რომ არსებითი სახელი სწორედ ის გრამატიკული კატეგორიაა, რომლის გამოყენება, შინაარსის მიუხედავად, სასკოლო ასაკის ყველა საფეხურისთვის თანაბრად ადვილია. მაგრამ საკმარისია, აბსტრაქტული შინაარსის მქონე არსებითი სახელები ცალკე გამოვყოთ და სხვადასხვა ასაკში მათი გამოყენების სიხშირე აღვრიცხოთ, რომ დავრწმუნდეთ, ეს ასე არ არის: 6-8 წლის ბავშვებთან მათი გამოყენების წილი დაახლოებით 1%-ს შეადგენს. ეს მაჩვენებელი საკმაოდ დაბალი რჩება 10-11 წლამდე და მკვეთრად იზრდება 11-12 წლის მოზარდებთან. ამრიგად, 11-12 წელი არის გარდატეხის ხანა. მანამდე ბავშვი განყენებული (აბსტრაქტული) შინაარსის არსებით სახელებს გააზრებულად თითქმის ვერ იყენებს.

ასაკობრივი დიფერენციაციის საშუალებას იძლევა, აგრეთვე, მიმართებითი ნაცვალსახელების გამოყენებაზე დაკვირვება. 11-12 წლის მოზარდებთან მათი გამოყენების სიხშირე მკვეთრად იზრდება. როგორც ჩანს, ამ ორი კატეგორიის სიტყვების (აბსტრაქტული არსებითი სახელებისა და მიმართებითი ნაცვალსახელების) ხმარების სიხშირის ზრდას ერთი და იგივე ფსიქოლოგიური საფუძველი აქვს – კონკრეტულ-საგნობრივი აზროვნების თანდათანობითი ჩანაცვლება აბსტრაქტული აზროვნებით.

საინტერესო კანონზომიერება შეინიშნება ზმნიშედის გამოყენებასთან დაკავშირებით: მისი გამოყენების სიხშირე მაქსიმალურია (18%) 6-7 წლის ბავშვებთან და ამის შემდეგ, ასაკის მატებასთან ერთად, მცირდება ისე, რომ 13-14 წლის ასაკში ეს მაჩვენებელი 5%-ს შეადგენს. ბეკმანის აზრით, ამის მიზეზი ისაა, რომ, ჯერ ერთი, პატარა ბავშვს გაზვიადება უყვარს და ამიტომ ზმნას ემოციის გასაძლიერებლად სიტყვებს უმატებს (ძალიან, უფრო), და მეორე – მას სიტყვების მწირი მარაგი აქვს და ზმნიშედა აზრის შედარებით ნათლად გამოთქმაში ეხმარება.

66. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ წინადადებაში არ არის ასახული სკოლის როლი ბავშვის ენობრივი განვითარების პროცესში?

- (ა) მისთვის ჯერ არაფერია ცნობილი ამ წესების შესახებ – მათ გაცნობიერებაში ბავშვს უკვე სკოლა ეხმარება.
- (ბ) თუ აქამდე ბავშვი არაგაცნობიერად იცავდა ენის წესებს, ახლა მას იმის ცოდნაც აქვს, თუ რატომ ლაპარაკობს ამგვარად.
- (გ) სკოლაში ის გრამატიკას სწავლობს და ამით ენობრივი განვითარების ახალ საფეხურზე აღის.
- (დ) ის არა მხოლოდ ლაპარაკობს ამ ენაზე, არამედ იცავს კიდევაც შესაბამის გრამატიკულ წესებს.

67. გრამატიკის სწავლა გონებრივი განვითარების საკმაოდ მაღალ დონეს მოითხოვს, რადგან:

- (ა) ამ დროს საჭიროა ყურადღების გადატანა ენის შინაარსობრივი მხარიდან მის ფორმალურ მახასიათებლებზე, რაც აბსტრაქტული აზროვნების გარეშე შეუძლებელია.
- (ბ) ამ დროს გრამატიკის სწავლა ენის საწყისი ელემენტების გაცნობიერებასა და ათვისებას ემსახურება, რაც კონკრეტულ-საგნობრივი აზროვნების მონაწილეობას მოითხოვს.
- (გ) სკოლის პირველ საფეხურზე ძირითადი ყურადღება ლექსიკური მრავალფეროვნების მიღწევაზეა გადატანილი, რაც ინტელექტუალური განვითარების საწინდარია.
- (დ) სწავლის პირველ წლებში ბავშვის ინტერესი მიმართულია სიტყვათა მნიშვნელობების წვდომაზე, რაც ცნებითი აზროვნების ჩართვას მოითხოვს.

68. რა დაადასტურა 6-8 წლის მოსწავლეთა მიერ არსებითი სახელების გამოყენების სიხშირეთა ანალიზმა?

- (ა) ამ ასაკის ბავშვებისთვის ერთნაირად ადვილია როგორც კონკრეტული, ისე აბსტრაქტული შინაარსის მქონე არსებითი სახელების გაგება და გამოყენება.
- (ბ) ამ ასაკის ბავშვების ლექსიკური მარაგი, ძირითადად, კონკრეტული შინაარსის არსებით სახელებს მოიცავს.
- (გ) ამ ასაკის ბავშვები ერთმანეთისგან ვერ განასხვავებენ აბსტრაქტული და კონკრეტული შინაარსის მქონე არსებით სახელებს.
- (დ) ამ ასაკის ბავშვების ლექსიკური მარაგი მწირია, რაც ხელს უშლის აზრის ნათლად გამოხატვას.

69. რა მნიშვნელობითაა გამოყენებული ტექსტის III აბზაცის ბოლოს გამოთქმა „გარდატეხის ხანა“?

- (ა) გარდატეხის ასაკთან დაკავშირებული ცვლილებების აღსანიშნავად
- (ბ) სიტყვათა მარაგის იმ მოცულობის აღსანიშნავად, რომლის მიღწევის შემდეგ მოსწავლეთა ენობრივ განვითარებაში შენელება შეიმჩნევა
- (გ) გონებრივი განვითარების იმ ეტაპის აღსანიშნავად, როდესაც მოზარდის სიტყვათა მარაგში მკვეთრი თვისებრივი ცვლილებები ხდება
- (დ) იმ ასაკობრივი საფეხურის აღსანიშნავად, როდესაც ბავშვის ლექსიკაში მკვეთრად მცირდება არსებითი სახელების წილი

70. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დებულებაა მართებული?

- (ა) არსებითი სახელებისა და ზმნიშედების გამოყენების სიხშირე ასაკობრივი დიფერენცირების შესაძლებლობას იძლევა, რასაც ვერ ვიტყვით მიმართებითი ნაცვალსახელების შესახებ.
- (ბ) არსებითი სახელების მსგავსად, მიმართებითი ნაცვალსახელები ნებისმიერ ასაკობრივ საფეხურზე ერთი და იმავე რაოდენობითაა წარმოდგენილი, რასაც ვერ ვიტყვით ზმნიშედების შესახებ.
- (გ) ასაკობრივი განსხვავებების ძირითადი მაჩვენებელია აბსტრაქტული არსებითი სახელების, ნაცვალსახელებისა და ზმნიშედების ერთობლივი წილი ბავშვის სიტყვათა მარაგში.
- (დ) ასაკობრივ თავისებურებებზე მიუთითებს აბსტრაქტული და კონკრეტული შინაარსის მქონე არსებით სახელთა, ასევე, მიმართებითი ნაცვალსახელებისა და ზმნიშედების გამოყენების სიხშირე.

71. რა მიმართებაა II აბზაცსა და III-V აბზაცებს შორის?

- (ა) II აბზაცში საუბარია ბავშვის აზროვნების და, შესაბამისად, ენობრივი განვითარების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან თავისებურებაზე, რომელიც განხილულია III-IV აბზაცებში, ხოლო V აბზაცში მითითებულია ენობრივი განვითარების კიდევ ერთი თავისებურება.
- (ბ) II აბზაცში ნაჩვენებია ბავშვის ენობრივი განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კანონზომიერება, რომელიც დეტალურადაა განხილული V აბზაცში, ხოლო III-IV აბზაცებში საუბარია ასაკობრივი დიფერენციაციის ძირითად ფაქტორებზე.
- (გ) II აბზაცში მითითებულია ბავშვის ასაკობრივი განვითარების ერთ-ერთი პრობლემური მხარე, რომლის დაძლევის ეტაპები წარმოდგენილია III-V აბზაცებში.
- (დ) II აბზაცში განხილულია ბავშვის ინტელექტუალური განვითარების კანონზომიერება, რომელიც ექვექვეშ არის დაყენებული III-V აბზაცებში.

72. ტექსტის ავტორის ძირითადი მიზანია:

- (ა) გააანალიზოს ის განსხვავება, რომელიც შეინიშნება ბავშვის მიერ მშობლიური ენის ათვისების პროცესში სკოლამდელ და სკოლაში სწავლის პერიოდში
- (ბ) გამოკვეთოს სკოლის როლი ბავშვის მიერ გრამატიკის ათვისებისა და, საზოგადოდ, ენობრივი განვითარების პროცესში
- (გ) კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით წარმოაჩინოს გრამატიკის სწავლების მნიშვნელობა ბავშვის ინტელექტუალური განვითარებისათვის
- (დ) გააცნოს მკითხველს ის ასაკობრივი თავისებურებები, რომელთა გათვალისწინება აუცილებელია ბავშვისთვის გრამატიკის სწავლების პროცესში

ანალიტიკური წერა

73. წაიკითხეთ პანს ქრისტიან ანდერსენის ზღაპრის, „შიშველი მეფის“, ადაპტირებული ვერსია:

მრავალი წლის წინ ერთ სამეფოში ახირებული ზნის მეფე ცხოვრობდა, მთელ ფულს ჩაცმა-დახურვაზე ხარჯავდა. ქალაქი, სადაც მეფე ცხოვრობდა, ხალხმრავალი იყო, ყოველდღიურად ათასი ჯურის უცხოელი ჩადიოდა. ერთხელ ამ ქალაქში ორი თაღლითი ჩავიდა, თავი ფეიქრებად გაასაღეს და ამტკიცებდნენ, ისეთი ქსოვილის მოქსოვა შეგვიძლია, უკეთესს ვერავინ ინატრებს, თუმცა, მთავარი მაინც სამოსის გასაოცარი თვისებაა – უხილავი გახდება უხეირო ან სუღელი ხელქვეითებისთვისო.

– რა დიდებულია! – გაიფიქრა მეფემ, – ჩავიცვამ მისგან შეკერილ ტანსაცმელს და მაშინვე მივხვდები, ვინ არის უხეირო ან სუღელი ხელქვეითი ჩემს სამეფოში. მეფემ თაღლითებს ბევრი ფული გადაუხადა და უბრძანა, მისთვის ტანსაცმელი შეეკერათ. გაიძვერებმა ორი საქსოვი დაზგა დადგეს, გამჭვირვალე აბრეშუმი და ოქრო მოითხოვეს, ყველაფერი გადამალეს და გვიანობამდე ცარიელ დაზგებთან იმუშავეს.

მეფემ გაიფიქრა, ჩემს მოხუც და პატიოსან მინისტრს გავგზავნი ქსოვილის სანახავად, ის არც უხეიროა და არც სუღელიო. მინისტრი თამამად გაემართა დარბაზისკენ, სადაც თაღლითები ქსოვდნენ, მაგრამ მისვლისთანავე შეცბა.

– ღმერთო, ნუთუ სუღელი ვარ ან უხეირო, – ფიქრობდა მოხუცი. საბრალო მინისტრი სათვალთ დასცქეროდა დაზგას და თან ამბობდა: რა მშვენიერია, შესანიშნავადაა მოჩითული!

მოხუცმა მინისტრმა მეფეს მოახსენა, რომ ქსოვილი ძალიან მოეწონა.

მალე მეფემ ერთი პატიოსნებით განთქმული მოხელე გაგზავნა იმის გასაგებად, როდის დაამთავრებდნენ ქსოვას. მაგრამ მანაც ვერაფერი დაინახა, თუმცა, მეფეს მოახსენა, ძალიან ლამაზიაო. უკვე მთელი ქალაქი ალაპარაკდა მეფის საოცარ ქსოვილზე.

მეფე დიდებული ამალით გაეშურა გაიძვერა ფეიქრებისკენ.

– ხედავთ, რა მშვენიერია! – თქვეს მინისტრებმა და ცარიელ დაზგებზე მიუთითეს.

– ნუთუ სუღელი ვარ? იქნებ მეფედაც არ ვვარგივარ? – გაიფიქრა მეფემ.

– ძალიან ლამაზია, საჭაროდ ვიწონებ! – ამბობდა მეფე და კმაყოფილი თავს აქნევდა. მეფეს მთელი ამაღა კვერს უკრავდა, თან ურჩევდნენ, მომავალი დღესასწაულისთვის ამ ქსოვილისგან შეეკერა სამოსი.

დღესასწაულის დღეს თაღლითებმა გამოაცხადეს: სამოსი მზადაა!

მეფე მათთან წარჩინებული ხელქვეითების თანხლებით შევიდა. ფეიქრებმა ხელები მაღლა ასწიეს, თითქოს რაღაც ეჭირათ და თქვეს:

– ნება მოგვეცით, ტანსაცმელი გამოგიცვალოთ!

მეფემ გაიხადა. ფეიქრები არარსებულ ტანსაცმელს აცმევდნენ, ვითომ შლეიფს უმაგრებდნენ სამოსზე. მეფე სარკის წინ ტრიალებდა.

– ძალიან გიხდებათ! – ერთხმად წამოიძახეს დიდებულებმა. კამერჰერებმა იატაკზე მოათათურეს ხელები, თითქოს შლეიფი ასწიეს და უკან გაჰყვნენ მეფეს.

ქუჩაში უამრავი ხალხი გამოსულიყო, ყველა აღტაცებული იყო მეფის ახალი სამოსით.

– მეფე შიშველია! – უცებ წამოიძახა ერთმა ბავშვმა.

ბავშვის სიტყვებს ხალხი ჩურჩულით გადასცემდა ერთმანეთს.

– მეფე შიშველია! – იხუვლა ერთხმად ხალხმა.

მეფემ უხერხულობა იგრძნო: მოეჩვენა, რომ ხალხი მართალს ამბობდა, თუმცა, არაფერი შეიმჩნია და უფრო მედიდურად განაგრძო სვლა.

- თქვენ მიერ დაწერილი თხზულება უნდა შეიცავდეს, სულ მცირე, 100 სიტყვას.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

მასწავლებელთა სასერთიფიკაციო გამოცდა

ტესტი დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთათვის ქართული ენა და ლიტერატურა

2012

ინსტრუქცია

ტესტი ორი ნაწილისგან შედგება – პროფესიული ცოდნა და მეთოდика და აკადემიური უნარები. ის 50 დავალებას შეიცავს. ზოგიერთ დავალებას ახლავს საგარეუდო პასუხები, ზოგიერთის პასუხი კი თქვენ თავად უნდა დანეროთ.

პასუხები აუცილებლად გადაიტანეთ პასუხების ფურცელზე, რომელიც თან ახლავს ტესტს (შესაბამისი ინსტრუქცია იხილეთ შემდეგ გვერდზე). ტესტირების შედეგი დადგინდება მხოლოდ და მხოლოდ პასუხების ფურცლის საფუძველზე.

ყურადღებით წაიკითხეთ თითოეული დავალების ინსტრუქცია, კარგად გაიაზრეთ, რა მოგეთხოვებათ დავალების შესრულებისას, და შემდეგ აირჩიეთ ან დანერეთ პასუხი.

ზოგიერთი დავალება, ერთი შეხედვით, სპეციფიკურ თეორიულ ცოდნას მოითხოვს, თუმცა, რეალურად ამ დავალებათა შესრულება საკვებით შესაძლებელია პედაგოგიურ გამოცდილებაზე დაყრდნობით.

შავი სამუშაოსათვის შეგიძლიათ გამოიყენოთ ტესტის ფურცლებზე არსებული ცარიელი ადგილები.

სამუშაოდ გეძლევათ 5 საათი.

დროის ამოწურვის შესახებ გაცნობებთ მეთვალყურე.

გისურვებთ წარმატებას!

სხვადასხვა ტიპის დავალებათა ინსტრუქციები

ტესტში წარმოდგენილი დავალებები სხვადასხვაგვარია ფორმატის თვალსაზრისით. ტესტში შეგხვდებათ:

- დავალებები არჩევითი პასუხებით;
- დავალებები ღია დაბოლოებით;
- შესაბამისობის დადგენა;
- თხზულება (ესეი).

არჩევითპასუხებიან დავალებებში პირობასა თუ შეკითხვასთან ერთად სავარაუდო პასუხებიც არის მოცემული. დავალების შესრულება გულისხმობს ოთხი სავარაუდო პასუხიდან ერთი სწორი პასუხის არჩევას.

პასუხის მონიშვნისას:

- *პასუხების ფურცელზე მოძებნეთ დავალების შესაბამისი ნომერი;*
- *ნომრის ქვეშ იპოვეთ უჯრა, რომელიც თქვენ მიერ არჩეულ პასუხს შეესაბამება;*
- *დასვით X ნიშანი ამ უჯრაში.*

თუ გსურთ პასუხების ფურცელზე მონიშნული პასუხის გადასწორება, მთლიანად გააფერადეთ უჯრა, რომელშიც დასვით X ნიშანი, ხოლო შემდეგ მონიშნეთ პასუხის ახალი ვარიანტი (დასვით X ნიშანი ახალ უჯრაში).

თითოეული არჩევითპასუხებიანი დავალება 1 ქულით ფასდება.

დავალებები ღია დაბოლოებით მოითხოვს დასმულ შეკითხვაზე პასუხის ჩამოყალიბებას, საკუთარი მსჯელობის გამყარებას სათანადო არგუმენტებით. თითოეული ღიადაბოლოებიანი დავალება ფასდება სპეციალური სქემის მიხედვით. შესასრულებელი ნაბიჯების გათვალისწინებით, დავალება შეიძლება შეფასდეს 1, 2 ან მეტი ქულით. ამგვარ დავალებებზე პასუხის გასაცემად პასუხების ფურცელზე გამოყოფილია საგანგებო ადგილები.

შესაბამისობის დადგენის დავალებებში წარმოდგენილია მონაცემთა ორი სვეტი. ერთ სვეტში მოცემულია ე. წ. პირობა (მოვლენები, ფრაზები და ა. შ.), მეორეში კი – სავარაუდო პასუხები (ცნებები, ტერმინები და ა. შ.). დავალების შესრულება გულისხმობს ერთ სვეტში მოცემული ინფორმაციის მისადაგებას მეორე სვეტში მოცემულ ინფორმაციასთან. შესაბამისობის თითოეული დავალებისთვის პასუხების ფურცელზე მოცემულია ცხრილი. თქვენ უნდა შეავსოთ ცხრილის ცარიელი გრაფები – პირობის აღმნიშვნელი ასოს ქვეშ ჩაწეროთ მისი პასუხის შესაბამისი რიგითი ნომერი.

შესაბამისობის დადგენის თითოეული დავალება 1 ქულით ფასდება.

თხზულებაში უნდა წარმოაჩინოთ თქვენი პოზიცია, მოსაზრებები შემოთავაზებული საკითხის შესახებ, კონკრეტული არგუმენტებით დაასაბუთოთ სათქმელი. თხზულების დასაწერად პასუხების ფურცელზე გამოყოფილია საგანგებო ადგილი.

თხზულების მაქსიმალური ქულაა 13.

პროფესიული ცოდნა და მეთოდика

1. ყველა სამპირიანი ზმნა გარდამავალია.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი წინადადება დაადასტურებს ამ დებულების მცდარობას?

- (ა) მეფემ ვეზირს დიდძალი ოქრო უწყალობა.
- (ბ) ვეზირმა მეფეს განთავისუფლება სთხოვა.
- (გ) მეფემ ვეზირს წყლის მოტანა დაავალა.
- (დ) ვეზირი მეფეს წყალობას შეევედრა.

2. ჩამოთვლილთაგან რომელი ასახავს სწორად ორთოეპიისა და ორთოგრაფიის ცნებათა ურთიერთმიმართებას?

- (ა) ორთოეპია განსაზღვრავს ზეპირმეტყველების კანონებს, ხოლო წერითი მეტყველებისას – ორთოგრაფია
- (ბ) ორთოეპია განსაზღვრავს წერითი მეტყველების კანონებს, ხოლო ზეპირმეტყველებისას – ორთოგრაფია
- (გ) ორთოგრაფია განსაზღვრავს ბგერათა სწორად წარმოთქმის წესებს, ხოლო სახელის ფორმაწარმოების წესებს – ორთოეპია
- (დ) ორთოგრაფია განსაზღვრავს მხოლოდ მართლმეტყველების წესებს, ხოლო მხოლოდ მართლწერის წესებს – ორთოეპია

3. თუ მსაზღვრელი მრავლის გამომხატველი სიტყვაა, მაშინ საზღვრული აუცილებლად მხოლოდით რიცხვში უნდა იყოს.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ შემთხვევაზე არ ვრცელდება ეს წესი?

თუ გვაქვს:

- (ა) ებიანი მრავლობითი
- (ბ) ნართანიანი მრავლობითი
- (გ) თანხმოვანფუძიანი მსაზღვრელი
- (დ) ხმოვანფუძიანი საზღვრული

4. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი ზმნის ფორმა პასუხობს II თურმეობითის მწკრივის შეკითხვას?

- (ა) დამეწეროს
- (ბ) დავწერდე
- (გ) დამეწერა
- (დ) ვწერდი

5. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელშია წარმოდგენილი მართული მსაზღვრელის მაგალითი?

- (ა) პანორამით მოხიბლული
- (ბ) დაჭრილი ვეფხვი
- (გ) ხის სკამი
- (დ) ორი მაგიდა

6. მოცემულია ოთხი წინადადება:

- 1. ცხვრის ფარა წყალს მისცვივდა.
- 2. რიყეზე კენჭები ყრია.
- 3. ხიდან ფოთლები ცვივა.
- 4. ბუდიდან წიწილები ამოვსვი.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელშია ზმნა მცდარი ფორმით?

- (ა) მხოლოდ I-ში
- (ბ) II-სა და III-ში
- (გ) III-სა და IV-ში
- (დ) მხოლოდ IV-ში

7. ქვემოთ მოცემულ უცხო სიტყვათაგან რომელშია დაშვებული ორთოგრაფიული შეცდომა?

- (ა) პლაჟი
- (ბ) სპეციფიური
- (გ) ეკვივალენტური
- (დ) ტრანსლაცია

8. წინადადებაში – ირემი მონადირეს დაემალა – ზმნას არ აქვს წარმოქმნის კატეგორია კონტაქტი, რადგან იგი:

- (ა) აწმყო დროს გვიჩვენებს
- (ბ) ორპირიანი ზმნაა
- (გ) გარდაუვალი ზმნაა
- (დ) სუბიექტური წყობის ზმნაა

9. მოსწავლემ საშინელი სიბნელის აღსანიშნავად გამოიყენა სიტყვა „დეღმა“. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან აირჩიეთ ის სიტყვა, რომელიც მოსწავლეს უნდა გამოეყენებინა.

- (ა) წკვარამი
- (ბ) წრიაპი
- (გ) რიბირაბო
- (დ) დაფიონი

10. წაიკითხეთ ლექსი:

ო, სიცოცხლეო, და რა მინდები!
შემოეხვევა მზეს ქლამინდები,
გაიდარებენ დარ-ამინდები,
ბინდის წისქვილში დანამინდები,
სიტყვა ხარ, ზეობ და „ამინდები“.

ამ ტიპის ლექსს ეწოდება:

- (ა) ელეგია
- (ბ) მადრიგალი
- (გ) მაჯამა
- (დ) მუხამბაზი

11. როგორც წესი, რომელი ტიპის ნაწარმოებს ახასიათებს რემარკა?

- (ა) რომანს
- (ბ) ნოველას
- (გ) პიესას
- (დ) მინიატურას

12. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან, ძირითადად, რომელი წიგნიდან შეიძლება მოიძიოთ დამატებითი ინფორმაცია გალაკტიონ ტაბიძის შესახებ?

- (ა) „ტრაგიკული ნიღბები“
- (ბ) „ჭაბუკები დარჩნენ მარად“
- (გ) „ტიციანი და მისი მეგობრები“
- (დ) „უცნობი“

13. ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილზე ტერმინის „ცეზურა“ განმარტება გამოგადგებათ:

- (ა) სტილისტიკის საკითხების სწავლებისას
- (ბ) ლექსთმცოდნეობის საკითხების სწავლებისას
- (გ) ფონეტიკის საკითხების სწავლებისას
- (დ) პუნქტუაციის საკითხების სწავლებისას

განმარტეთ ეს ტერმინი.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

14. წაიკითხეთ ფრაგმენტები გალაკტიონის ლექსებიდან:

„ელვარე და ლომფერი
იყო ცხრა ოქტომბერი,
მაგრამ თვალმა დათვალა
მზე ბევრი და ცხრათვალა...
ოჰ, მზით გადანაცხარო,
ცხრამუხა და ცხრაწყარო.“

„მხოლოდ ნისლის თარეშში, სამუდამო მხარეში,
ზევით თუ სამარეში, წყევლით შენაჩვენები,
როგორც ზღვის ხეტიალი, როგორც ბედის ტრიალი,
ჩქარი გრგვინვა-გრივლით ქრიან ლურჯა ცხენები.“

„იგივე ქარი დაჰქრის, ილუნება ბზა.
იმგვარივე მზე, იმგვარივე გზა...
ძლიერ... ძლიერ... ძლიერ... ვეტყვი ზენა ქარს
იმგვარივე ხმით იმგვარსავე ზარს.“

რა მიზნით შეიძლება მოიყვანოს მასწავლებელმა გაკვეთილზე *სამივე* ნაწყვეტი?

- (ა) ჰიპერბოლის სასწავლებლად
- (ბ) სიტყვათა გამეორების ეფექტის საჩვენებლად
- (გ) ალიტერაციის სასწავლებლად
- (დ) ერთფეროვანი რითმების განსახილველად

დაასაბუთეთ თქვენი არჩევანი.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

15. დაადგინეთ შესაბამისობა ჩამოთვლილ დიალექტებსა და იმ ქვეყნებს შორის, რომელთა საზღვრებშიც ისინი ამჟამად გვხვდება – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში დიალექტების აღმნიშვნელ ასოებს მიუწერეთ ქვეყნების შესაბამისი ნომრები.

(ა) იმერხელი	1. აზერბაიჯანი
(ბ) ინგილოური	2. ირანი
(გ) ფერეიდნული	3. თურქეთი
	4. სომხეთი

ა	ბ	გ

16. დაადგინეთ შესაბამისობა სიტყვებსა და მათ განმარტებებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში განმარტების აღმნიშვნელ ასოს მიუწერეთ შესაბამისი სიტყვის რიგითი ნომერი.

- (ა) წყარო, რომელიც მდინარის წყალს გამოეყოფა და შორიახლოს, მიწისქვეშიდან ამოხეთქავს
 (ბ) მდინარის კიდეებზე კლდის ხვრელებიდან გამომდინარე წყარო, რომელშიც ზამთრობით თევზები იბუდებენ
 (გ) მლაშე ან მჟავე გემოს მინერალური წყალი

1. ფშა
2. ღრუდე
3. ბინული
4. ვეძა

ა	ბ	გ

17. დაადგინეთ შესაბამისობა ჩამოთვლილ სიტყვებსა და მათ მიერ აღნიშნულ ობიექტებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში სიტყვათა აღმნიშვნელ ასოებს მიუწერეთ შესაბამისი ობიექტების ნომრები (შესაძლებელია პასუხის გამეორება).

- (ა) ტაიჭი
 (ბ) ერკემალი
 (გ) ჰუნე
 (დ) არვე
1. ცხენი
 2. ჯოგი
 3. ცხვარი

ა	ბ	გ	დ

18. დაადგინეთ შესაბამისობა ავტორებსა და მათ ნაწარმოებებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში ნაწარმოების აღმნიშვნელ ასოს მიუწერეთ ავტორის შესაბამისი ნომერი (შესაძლებელია პასუხის გამეორება).

- (ა) მაუგლი
 (ბ) მაწანწალა რასმუსი
 (გ) ყველაფერი ყირამალა
 (დ) ბიჭუნა და სახურავის ბინადარი კარლსონი
1. დონალდ ბისეტი
 2. რადიარდ კიპლინგი
 3. ასტრიდ ლინდგრენი

ა	ბ	გ	დ

19. დაადგინეთ შესაბამისობა სულხან-საბას იგავებსა და ცნობილ შეგონებებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში იგავების აღმნიშვნელ ასოებს მიუწერეთ შეგონებათა შესაბამისი ნომრები (შესაძლებელია პასუხის გამეორება).

- (ა) „უსამართლო შირვან-შაჰი“
- (ბ) „ავსიტყვა“
- (გ) „მთიელი და კაკლის ხე“
- (დ) „აქლემი და ვირი“
- (ე) „მეფე და მხატვარი“

1. რაც არ იცოდე, არას იტყოდე.
2. რასაც კაცი თავის თავს უზამს, ვერა მტერი ვერ უზამსო.
3. ავსა კაცსა ავი სიტყვა ურჩევნია სულსა, გულსა.
4. ხერხი სჯობია ღონესა, თუ კაცი მოიგონებსა.

ა	ბ	გ	დ	ე

20. ილია ჭავჭავაძის მოთხრობა „კაცია ადამიანი?!“ ასე იწყება:

„კარგი რამ იყო თავად თათქარიძის სახლ-კარი. წარმოიდგინეთ შუა კახეთის პატარა სოფელში ერთი ტრიალი, დაცემული ადგილი და იმ ადგილის შუაგულსა – ორსართულიანი სახლი ქვიტკირისა“.

მოსწავლეებისათვის ირონიის, როგორც მხატვრული ხერხის, სწავლების მიზნით რომელი სიტყვები შეგიძლიათ მოიყვანოთ ამ ნაწყვეტიდან და რატომ?

(მაქსიმალური ქულა – 1)

21. წაიკითხეთ ლექსის ნაწყვეტი:

„გადაიხარა მთებზე ირიბად

დაისი მყუდრო ფერისცვალებით...“

მიუთითეთ და განმარტეთ, ტროპის რომელი სახეა წარმოდგენილი ამ ნაწყვეტში.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

22. ქვემოთ მოცემულია მოსწავლის ნაწერი, რომელშიც დაშვებულია რამდენიმე გრამატიკული შეცდომა. ამოიწერეთ შეცდომით დაწერილი სიტყვები, მიუთითეთ სწორი ფორმა და პასუხი დაასაბუთეთ. თითოეული შეცდომის გასწორება და შესაბამისი დასაბუთება ფასდება 2 ქულით.

გაითვალისწინეთ, რომ მოსწავლის მიერ სწორად დაწერილი თითოეული სიტყვის მცდარი ფორმით შეცვლის შემთხვევაში დაგაკლდებათ 1 ქულა.

კიკინგებო იყვნენ ნორვეგიელი, შვედი და დანიელი ზომიერები. სიმშობის გასაღმავალი ფეხები ისინი მაკვანძოვით ეზრდნენ ზედას. კიკინგებო აკვანძნენ ხის ღამბ გეგებს, რომელსაც ოთხეუთხა აჭრებს უკეთებდნენ. ისინი ზოგ-ზაფხუოდნენ სხვადასხვა ქვეყნებში. X საუკუნეში ეხი-ეხიშ კიკინგმა ნორვეგიიდან აქცინა ოქანა გაცუხა, ხაბა ტუნდრა გრენდინიშ კიკინგმა ყოფილა დაეარსებია.

23. წაიკითხეთ ნაწყვეტი ლია სტურუას ლექსიდან „ქართულის გაკვეთილები“.

„მე პირველად მაშინ მივხვდი,
რომ მიყვარს სიტყვა,
როცა გრამატიკის გაკვეთილზე
მას შემოაცალეს აზრის და რითმის სამოსელი,
ქინძისთავებით მიამაგრეს დაფას
და დაუწყეს დაქუცმაცება,
არა იმიტომ, რომ რამე ტკიოდა და ეშველათ,
არამედ ჩვენთვის რომ ესწავლებინათ ანატომია,
რომელიც მე ვერასოდეს ვერ ვისწავლე.“

დაეხმარეთ VI კლასის მოსწავლეებს ლექსის ამ ნაწყვეტის გააზრებაში.

(მაქსიმალური ქულა – 3)

წაიკითხეთ ოთარ ჭილაძის ლექსი „კიდევ ერთი გულუბრყვილო ზღაპარი“, შეასრულეთ 24-ე და 25-ე დავალებები.

წყალი მოჰქონდა გოგოს წყაროდან,
გულისფრიალით გამოსცდა ბოგირს,
წყალი მოჰქონდა და უხაროდა
სიმძიმეცა და სიგრილეც დოქის.

წელზე შეება ჭრელი ბაწარი,
მოტანტალებდა ყვავილის მტვერში,
შინ კი უცდიდა დედინაცვალი –
ეკლიან წვეპლით და ჭიქით ხელში.

სულ ერთი ბეწო, სულ ერთი ციდა,
ერთი ყვავილის სურნელით მთვრალი,
მოტანტალებდა და უცებ ციდან
ერთად დაადგა მზემ ცხრავე თვალი.

მზემ დაინახა და დააფრინდა
და გაიტაცა ცაში ხარხარით,
როგორც სიზმრიდან ანდა ზღაპრიდან
გადმოპარული მზეთუნახავი.

24. მოძებნეთ ლექსში მეტაფორის, ეპითეტის და შედარების ნიმუშები. ამოწერეთ თითოეული მათგანი და განუმარტეთ V კლასის მოსწავლეებს.

ეპითეტი

შედარება

მეტაფორა

(მაქსიმალური ქულა – 3)

25. რა პარალებს შესთავაზებთ მოსწავლეებს ლექსებიდან, ზღაპრებიდან და ა. შ. ამ ლექსის გასააზრებლად? (პასუხი დაასაბუთეთ)

(მაქსიმალური ქულა – 2)

წაიკითხეთ ვაჟა-ფშაველას მოთხრობა „მთის წყარო“, შეასრულეთ 26-ე, 27-ე და 28-ე დავალებები.

არაფერი ცოდვა არ მიქნია ჩემს სიცოცხლეში. ვერც ერთი სულიერი, თუნდ უსულო, ჩემს ცოდვას, ჩემს სიავეს ვერ იტყვის. ღმერთს ესე დაუწესებია: უნდა ვიძინო, ვიძინო; ყველამ ჩემით უნდა მოიკლას წყურვილი. გახურებულს ზაფხულის ღლეში რამდენი ნადირი მოდის, სვამს ჩემს წყალსა, რამდენი დაღლილ-დაქანცული მუშა მოვა, მოიტანს ცელს, ნამგალს გასალესად. კაცნი მსმენ და ათასში ერთი თუ იტყვის: „დაილოცე, ცივო მთის წყაროვ, რომელი ღვინო შეგედრებაო?!“ რა ბედნიერადა ვგრძნობ ჩემს თავსა, ღმერთო! რა კარგი მეგობრები მყვანან გვერდსა! აი, ჯერ ეს ლოდები, სქლად მწვანე ხავსი რომ გადაჰკვრია, აი, კიდევ, ჩემს თავზე პირყვითელი კლდე რომ დაყუდებულა და დამცქერის, მეხურება თავზედ მუზარადივით. ეს ღვებივით ქორაფები როგორ აწვდილან ზეცად და მზის სხივსაც არ უშვებენ ჩემამდის!

ორისა თუ სამის ვერსის სიგრძეზე ვარ მხოლოდ ბედნიერი და უცოდველი. მერე დამლევს, ჩამნთქავს უზარმაზარი მდინარე, დაიკარგება ჩემი სახელი, ჩემი ვინაობა. როგორც უნდა, ისე მათამაშებს. თვითონ ხომ ღრიალებს, ბორგავს, აწყდება აქეთ-იქით, ანგრევს დედამიწას, გლეჯავს ხეებსა და მიათრევს, მეც იმასვე ჩამადენინებს. მაგრამ მაშინ მე ის აღარა ვარ, რაც ეხლა ამ წამში, როდესაც პირველად კლდიდან ვიბადები.

ნეტავი დამბადებელს ესე არ დავეწესებინე და სულ დაუსრულებლად მედინა, მერწყო მცენარენი, დედამიწის ლამაზი გული, მომეკლა კაცთა და ცხოველთათვის წყურვილი! რა ბედნიერად ვგრძნობ ხოლმე ჩემს თავს, როცა მე ჩავუვლი გასახმობად დამზადებულს ბუერასა და იგი თავს დამიკრავს. მერე რომ ჩადუნიაში ჩავრაკრაკლები და ისინიც გარს შემომერტყმიან.

წუხელის რა ცუდი სიზმარი ვნახე!.. ღმერთო, დამბადებელო, კარგად ამიხდინე!.. ვნახე, ვითომ ვიღუპებოდი. გვალვა, დიდი გვალვა დამდგარიყო; ბალახნი, ხენი, ჩემნი მშობელნი, დამჰკნარიყვნენ, მეც დავმშრალიყავი თითქმის. ლაბუა, ლამაზი წიფლისჩიტა ჩამოფრინდა ვერხვის ტოტიდან და უნდოდა ჩემს გუბეში ბანაობა, მაგრამ ველარ დაისველა მხრები და დაიწყო ტირილი. ვხედავდი ამას და გული მიკვდებოდა: „სად წახველ, ჩემო მადლო-მეთქი“, – ვდუდუნებდი. დამჰკნარი დიყი, შუპყა, შამბი, არყი, ცაცხვი და ურძანი, ყველანი ერთად შფოთავდნენ: „მივაშველოთ წყაროს წყალი, არ დაგვიშრესო!“ მაწვდიდნენ ფოთლებიდან, ტოტებიდან, ფესვებიდან თითო-ოროლა ნამობით, მაგრამ ველარას მშველიდნენ.

შემეშინდა და გამომეღვიძა. გული მიკანკალებდა, ავიხედე, ნისლებით გაჭედულიყო ხევ-ხუვი. ქორაფმა ტოტები დამკრა, აკვანი დამირწია და დამდუღუნა: „ნუ გეშინია, პატარავ, არ დაშრები, არ დაიკარგებიო!“ ამ დროს ზურგზე რქებგადაყრილი ირემი მოვარდა გაჩქარებით, დაეწაფა ჩემს წმინდა წყალს და დალია. მაშინ გულდამშვიდებულმა ვსთქვი: „არა ვარ გამშრალი, არაო!“

26. გამოყავით ძირითადი საკითხები, რომლებსაც ვაჟა-ფშაველა წამოჭრის ამ მოთხრობაში.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

27. დაუსვით VI კლასის მოსწავლეებს შეკითხვები, რომლებზეც პასუხის გაცემა დაეხმარება მათ თქვენ მიერ მითითებული თითოეული საკითხის გააზრებაში.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

28. თქვენი მიზანია, მოსწავლეებს დაეხმაროთ შემეცნებითი და შემოქმედებითი უნარების განვითარებაში. რა აქტივობებს შესთავაზებთ მათ მოცემული ნაწყვეტის გამოყენებით ამ უნარების გასავითარებლად? (პასუხი დაასაბუთეთ)

შემეცნებითი

შემოქმედებითი

(მაქსიმალური ქულა – 2)

კითხვისა და წერის სწავლება

29. ქვემოთ მოცემულია აქტივობები, რომლებიც გამოიყენება კითხვის სწავლების საწყის ეტაპზე:

- I. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც სიტყვები წერია; მან უნდა წაიკითხოს, რა წერია ბარათებზე.
- II. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც ნახატთან ერთად წერია შესაბამისი სიტყვა; მან უნდა წაიკითხოს, რა წერია ბარათებზე.
- III. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც წინადადებები წერია; მასწავლებელი ასახელებს სიტყვას, მოსწავლემ უნდა იპოვოს ეს სიტყვა წინადადებაში.
- IV. ბარათებზე მოცემულია სიტყვები და ნახატები ცალ-ცალკე; მოსწავლემ თითოეულ ნახატს უნდა შეუსაბამოს სიტყვა.

პასუხის რომელ ვარიანტშია დალაგებული აქტივობები იმ თანმიმდევრობით, რომლითაც მიზანშეწონილია მათი შესრულება?

- (ა) I, IV, II, III
- (ბ) II, IV, I, III
- (გ) IV, I, III, II
- (დ) IV, III, I, II

30. კითხვისა და წერის სწავლის პროცესში მნიშვნელოვანია, მოსწავლემ გააცნობიეროს და შეაფასოს საკუთარი შეცდომები და შესაძლებლობები.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან მასწავლებლის რომელი აქტივობა იქნება ყველაზე ადეკვატური ამ მიზნის მისაღწევად?

- (ა) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეს, საკუთარი ნაწერის მიხედვით შეაფასოს თანაკლასელის ნამუშევარი და აღმოაჩინოს მასში დაშვებული შეცდომები.
- (ბ) მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს სხვადასხვა სირთულის დავალებებს, მოსწავლეები თვითონ ირჩევენ, რა სირთულის დავალება შეასრულონ.
- (გ) მასწავლებელი უსწორებს მოსწავლეს ნაწერს, აღნიშნავს შეცდომებს და თითოეულს ურთავს სიტყვიერ კომენტარს.
- (დ) მასწავლებლის თხოვნით, მოსწავლეები დამოუკიდებლად ასრულებენ დავალებას, შემდეგ ერთად განიხილავენ ამ დავალების სწორად შესრულებულ ვარიანტს, რის მიხედვითაც თითოეული მოსწავლე აფასებს საკუთარ ნამუშევარს.

31. III კლასის მოსწავლეებს მასწავლებელი წასაკითხად სთავაზობს ტექსტს, რომელშიც რამდენიმე მათთვის უცნობი სიტყვაა მოცემული. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დავალების შესრულება იქნება მოსწავლეებისთვის ყველაზე ძნელი?

- (ა) მასწავლებელი თითოეულ მოსწავლეს ფურცელზე უწერს უცნობ სიტყვებს, მოსწავლეებმა ხაზი უნდა გაუსვან იმ სიტყვებს, რომლებიც ტექსტში შეხვდათ.
- (ბ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ამოწერონ ტექსტიდან უცნობი სიტყვები და მათი გამოყენებით შეადგინონ წინადადებები.
- (გ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, კონტექსტიდან გამომდინარე, გამოთქვან მოსაზრებები, რას შეიძლება ნიშნავდეს ეს სიტყვები.
- (დ) მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს იმავე ტექსტს, თუმცა, მასში უცნობი სიტყვები ბავშვებისთვის ნაცნობი სინონიმებითაა ჩანაცვლებული. ტექსტზე დაყრდნობით მოსწავლეებმა უნდა ამოიცნონ თითოეული უცნობი სიტყვის მნიშვნელობა.

32. მასწავლებელი მოსწავლეებს ხმამაღლა უკითხავს ტექსტს. შემდეგ ურიგებს ბარათებს, რომლებზეც წერია დაუსრულებელი წინადადებები წაკითხული ტექსტიდან. მოსწავლეების ამოცანაა, დაასრულონ წინადადებები და დაალაგონ ისინი ტექსტში მათი თანმიმდევრობის შესაბამისად. შემდეგ მასწავლებელი აღნიშნული ტექსტის სრულ წერილობით ვერსიას ურიგებს მოსწავლეებს, რათა მათ შეაფასონ, რამდენად სწორად შეასრულეს დავალება.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი უნარის განვითარებას არ ისახავს მიზნად აღწერილი აქტივობა?

- (ა) წაკითხული/მოსმენილი ტექსტის კრიტიკული გააზრება
- (ბ) კონტექსტის დახმარებით სიტყვების სწორად გამოყენება
- (გ) ტექსტში აღწერილ მოვლენათა თანმიმდევრობის გაცნობიერება
- (დ) დამოუკიდებლად მუშაობა და საკუთარი შეცდომების აღმოჩენა

33. კითხვის სწავლების ერთ-ერთი მეთოდია „კითხვა ნიშანთა სისტემით“, რომელიც გულისხმობს ტექსტის დამუშავებას შემდეგი აღნიშვნების გამოყენებით: „V“ – მე ეს უკვე ვიცოდი; „–“ – მე ეს სხვაგვარად ვიცოდი; „+“ – მე ეს არ ვიცოდი; „?“ – მე ამის შესახებ მეტის გაგება მინდა.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელია ის ძირითადი მიზანი, რომლის მიღწევაც შესაძლებელია აღნიშნული მეთოდით?

- (ა) ნიშნების/სიმბოლოების გამოყენება ტექსტის ანალიზისას
- (ბ) ჩუმად, დამოუკიდებლად კითხვის ჩვევის ჩამოყალიბება
- (გ) გამოცდილებასა და ახლად მიღებულ ინფორმაციას შორის კავშირის დამყარება
- (დ) მოსწავლეთა კითხვის ტემპის დადგენა და თემის მიმართ ინტერესის გაღვივება

34. მასწავლებელი I კლასის მოსწავლეს სთავაზობს ბარათებს და ეუბნება: „მაჩვენე სიტყვა, რომელიც ზუსტად ისეთია, როგორიც – ჩარჩოში ჩასმული!“

კარი	თავი ბარი კარი კანი
--	---------------------

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი უნარის განვითარებაა აუცილებელი იმისათვის, რომ მოსწავლემ ამ დავალების წარმატებით შესრულება შეძლოს?

- (ა) ასოსა და ბგერას შორის კავშირის აღქმა და გაცნობიერება
- (ბ) ბარათებზე წარმოდგენილი სიტყვების ამოკითხვა
- (გ) მსგავსად მჭიდრო ბგერების ერთმანეთისგან გარჩევა
- (დ) მსგავსი ვიზუალური სიმბოლოების ერთმანეთისგან გარჩევა

35. მასწავლებელი სთხოვს III კლასის მოსწავლეს, უამბოს თანაკლასელებს იგავი ტექსტთან ზედმიწევნით ახლოს, ტექსტის ლექსიკისა და გრამატიკული კონსტრუქციების გამოყენებით.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი ვერ იქნება მასწავლებლის არგუმენტი ამ მიდგომის სასარგებლოდ?

- (ა) მოსწავლე სწავლობს მსჯელობას ტექსტში მოცემული თემის ირგვლივ.
- (ბ) მოსწავლე სწავლობს წინადადების წევრების სწორად გამოყენებას.
- (გ) მოსწავლეს უვითარდება ზეპირმეტყველების უნარი.
- (დ) მოსწავლე იმდიდრებს ლექსიკურ მარაგს.

36. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს ილუსტრირებულ ტექსტს, სთხოვს მათ, შეხედონ ტექსტის სათაურსა და ილუსტრაციებს, და არკვევს, რა აზრებს, ასოციაციებს აღძრავს ისინი მოსწავლეებში. შემდეგ მასწავლებელი ირჩევს ტექსტიდან სიტყვას ან ფრაზას და წარმართავს საუბარს მის ირგვლივ, რათა მოსწავლეებმა მსჯელობის საგანთან დაკავშირებული სხვა საკითხები და იდეებიც განიხილონ. ბოლოს კი მასწავლებელი ეკითხება, რის გაგება სურთ ამ თემასთან დაკავშირებით.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი მიზანი ვერ მიიღწევა აღწერილი აქტივობის გამოყენებით?

- (ა) მოსწავლეთა გამოცდილებისა და ცოდნის აქტივაცია
- (ბ) მოსწავლეთა მოტივაციისა და ტექსტის მიმართ ინტერესის გაღვივება
- (გ) სხვების მოსმენით ახალი ცოდნის მიღება
- (დ) თემის ირგვლივ გამოთქმული ვარაუდების გადამოწმება

37. ცნობილია, რომ სწავლება მაშინ არის განსაკუთრებით ეფექტიანი, როდესაც მასწავლებელი მოსწავლეს მის უნარებთან შედარებით რთულ მასალას სთავაზობს და, ასევე, საკმარის დახმარებას უწევს.

თქვენი ერთ-ერთი მოსწავლე ცნობს და ასახელებს ყველა ასოს, თუმცა წერის დროს ხშირად უშვებს შეცდომებს, ტოვებს ან ამატებს ასოებს. ზემოთ მოცემული მსჯელობიდან გამომდინარე, რომელ აქტივობას შესთავაზებდით მას?

- (ა) მასწავლებელი დაფაზე წერს სიტყვას, შემდეგ საჩვენებელ ჯოხს ადებს თითოეულ ასოს და სთხოვს მოსწავლეს, ამოიკითხოს სიტყვა ასო-ასო.
- (ბ) მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეს ბარათებს, რომლებზეც წერია სიტყვები გამოტოვებული ასოებით. მოსწავლემ უნდა ჩასვას შესაბამისი ასოები.
- (გ) მასწავლებელი კარნახობს მოსწავლეს სიტყვებს, შემდეგ აძლევს ბარათებს, რომლებზეც იგივე სიტყვები წერია, რათა მოსწავლემ შეასწოროს საკუთარი ნაწერი.
- (დ) მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეს მუყაოსგან გამოჭრილ ასოებს, მოსწავლემ ისინი ისე უნდა განალაგოს, რომ სიტყვა მიიღოს.

38. კითხვის სწავლების დადგენილი მოდელის მიხედვით, კითხვა მნიშვნელობის წვდომაზე დაფუძნებული პროცესია, ამიტომ კითხვის სწავლებისას ასო-ბგერების გარჩევა და ცნობა ბავშვს სიტყვის მნიშვნელობის კონტექსტში უნდა ვასწავლოთ.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი მეტყველებს ამ მოდელის სასარგებლოდ?

- (ა) შემთხვევითი თანმიმდევრობით დაწერილი ასოების ამოკითხვა ბავშვებს უფრო უჭირთ, ვიდრე აზრის მქონე სიტყვებისა.
- (ბ) კითხვისას თვალი ორიენტაციას იღებს იმ ასოებზე, რომლებიც სიტყვის მთლიანობიდან გამოირჩევა განსაკუთრებული თვისებებით. თავდაპირველად სწორედ ეს დომინანტი ასოები აღიქმება.
- (გ) კითხვის სწავლის საწყის ეტაპზე ბავშვი მეტყველებას უფრო დანაწევრებულად აღიქვამს, იგი ცალკეული სიტყვის მნიშვნელობის დახმარებით იგებს მთლიან აზრს.
- (დ) წერის პროცესში ხდება ასოს დეტალიზაცია, რაც მისი მთლიანობით აღქმის შესაძლებლობას ამცირებს და უარყოფითად მოქმედებს სიტყვაში ასოს ცნობაზე.

39. ცნობილია, რომ კითხვის სწავლების საწყის ეტაპზე განსაკუთრებით ეფექტიანია მულტისენსორული მეთოდის გამოყენება, რომელიც გულისხმობს სასწავლო აქტივობაში ერთდროულად რამდენიმე სენსორული ფუნქციის (სმენის, მხედველობის, შეხების) მონაწილეობას. აღწერეთ აღნიშნული მეთოდის შესაბამისი აქტივობა, რომელსაც გამოიყენებდით ასოსა და ბგერას შორის კავშირის სწავლების დროს.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

წაკითხეთ IV კლასის მოსწავლეებისთვის განკუთვნილი ტექსტი და შეასრულეთ მე-40, 41-ე და 42-ე დავალებები.

„პირველი ზღვაოსნები იშვიათად დაცურავდნენ ღამით, როდესაც სანაპირო ზოლი, კლდეები და რიფები ძნელად შესამჩნევია. ისინი ამჯობინებდნენ, ღუზა ჩაეშვათ ზღვაში ან ნაპირთან გაჩერებულიყვნენ გათენებამდე (რა თქმა უნდა, თუ თავდასხმის საფრთხე არ ემუქრებოდათ). მაგრამ ფინიკიელმა და სხვა ზღვაოსნებმა ისწავლეს გემის მართვა ვარსკვლავების მიხედვით და ღამის ცის, როგორც წიგნის, წაკითხვა (მაგალითად, ნათელი და კაშკაშა პოლარული ვარსკვლავი მუდმივად ჩრდილოეთისკენ მიუთითებს). დღისით ფინიკიელები მიმართულებას ცის კაბადონზე მზის ადგილმდებარეობის მიხედვით ადგენდნენ. ისინი ცდილობდნენ, ნაპირის გასწვრივ ეცურათ. ეს მათ რუკაზე მთების, ყურეებისა და კუნძულების აღნიშვნასაც უადვილებდა“.

40. შეარჩიეთ ტექსტიდან ერთი სიტყვა (გამოთქმა), რომლის გასააზრებლად მოსწავლისთვის მნიშვნელოვანია სიტყვის კონტექსტის გამოყენება. დაასაბუთეთ თქვენი არჩევანი.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

41. ზემოთ მოცემულ ტექსტთან დაკავშირებით დაუსვით მოსწავლეებს შეკითხვა, რომლის საშუალებით დაადგენთ, შეუძლიათ თუ არა მათ მოვლენათა შორის მიზეზშედეგობრივი მიმართებების დანახვა.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

42. დაუსვით მოსწავლეებს შეკითხვა, რომლის საშუალებით დაადგენთ, შეუძლიათ თუ არა მათ ტექსტის სხვადასხვა ნაწილში მოცემული ინფორმაციის ერთმანეთთან დაკავშირება და მასზე დაყრდნობით დასკვნის გამოტანა.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

აკადემიური უნარები

წაკითხული ტექსტის გააზრება

ყურადღებით წაკითხეთ და გაიაზრეთ ტექსტი. თითოეული შეკითხვის სავარაუდო პასუხებიდან აირჩიეთ ის ვარიანტი, რომელიც მართებულია მოცემული ტექსტის მიხედვით.

6-7 წლის ბავშვს, ძირითადად, უკვე ათვისებული აქვს მშობლიური ენა – მეტყველებისას ის გრამატიკის თითქმის ყველა წესს იცავს, მიუხედავად იმისა, რომ არაფერი იცის ამ წესების შესახებ. ამ წესების გაცნობიერებაში ბავშვს სკოლა ეხმარება: სკოლაში ის გრამატიკას სწავლობს და ამით ენობრივი განვითარების ახალ საფეხურზე აღის. თუ წინათ ენის რომელიმე ფორმის უჩვეულო კონტექსტში გამოყენებისას ბავშვი მხოლოდ თავის ალღოს ეყრდნობოდა და ამიტომ ნათქვამის სისწორეში დარწმუნებული არ იყო, ახლა მას გრამატიკის კანონების ცოდნის საფუძველზე თავისი გამონათქვამის მართებულობის დასაბუთება შეუძლია.

სკოლაში სწავლის პირველ წლებში ბავშვის ინტერესი ენის შინაარსობრივი მხარისკენაა მიმართული. მას ჯერ კიდევ არ აქვს განვითარებული ცნებითი აზროვნება, აზრთა შორის ლოგიკური მიმართებების წვდომის უნარი და, შესაბამისად, უჭირს ენის ფორმალური მხარის გაცნობიერება, რასაც გრამატიკის სწავლა მოითხოვს. ამრიგად, სკოლის პირველ საფეხურზე გრამატიკის მხოლოდ საწყისი ელემენტების ცოდნის შესახებ შეიძლება ლაპარაკი, უფრო იმ მასალის დაგროვების შესახებ, რომელიც 11-12 წლიდან გრამატიკის საფუძვლიანად სწავლებაზე გადასვლას გააადვილებდა.

ბავშვის ენობრივი განვითარების თავისებურებათა შესწავლის ერთ-ერთი ეფექტური გზაა სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეთა ნაწერების ანალიზი. ამ მეთოდით ჩატარებული კვლევიდან გაირკვა, რომ სკოლაში სწავლის პერიოდში მარტივი წინადადებები უფრო ხშირად გამოიყენება, ვიდრე – რთული. მაგრამ თუ პირველ კლასში, როგორც წესი, მხოლოდ მარტივი წინადადებები გამოიყენება, მეორე კლასში სურათი მკვეთრად იცვლება: ამგვარ წინადადებათა გამოყენების მაჩვენებლები 92%-დან 71%-მდე მცირდება და მათ პარალელურად წინადადებების სხვა ტიპებიც ჩნდება. მნიშვნელოვანი წინსვლა ბავშვის ლექსიკის გამდიდრების თვალსაზრისითაც შეინიშნება. ყოველივე ეს, ალბათ, სკოლის გავლენით აიხსნება. პირველი სასკოლო წლის განმავლობაში წერა-კითხვის სწავლა ენობრივი ფორმებისა და კონსტრუქციების გაცნობიერების პირველ ბიძგს იძლევა და მისი ეფექტი განსაკუთრებით თვალსაჩინოა სწორედ საწყის ეტაპზე.

საყურადღებოა წინადადებათა ურთიერთდაკავშირების ის კანონზომიერებებიც, რომლებიც თავს იჩენს ასაკობრივ და შესაბამის გონებრივ განვითარებასთან ერთად. II კლასში წინადადებათა დაკავშირება, ძირითადად, „და“-ს საშუალებით ხდება. თუმცა, 8-9 წლისა და 12-13 წლის ასაკში ამ კავშირის გამოყენების სიხშირე მკვეთრად იკლებს. პირველად ეს წინადადებათა ასინდეტური წყობის, ანუ წინადადებების კავშირების გარეშე გამოყენების – მძიმეებით გამოყოფის ხარჯზე ხდება. მოგვიანებით კი ამას ემატება წინადადებათა შესაერთებლად ადგილისა და დროის აღმნიშვნელი, მიზეზშედეგობრივი, მიმართებითი და სხვა კავშირების გამოყენებაც.

ბავშვის ენობრივი განვითარების პროცესში მეორე-მესამე, მეექვსე და მერვე კლასებს განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს. განვითარება ყველაზე თვალსაჩინოა მეორე-მესამე კლასებში, როდესაც ბავშვის მეტყველება ახალი სიტყვებით და წინადადებების ახალი ტიპებით მდიდრდება. მეექვსე სასწავლო წელი აბსტრაქტულ სიტყვათა გამოყენების სიხშირის ზრდით ხასიათდება. დასასრულ, მერვე კლასში ყურადღებას იპყრობს იმ გრამატიკული კატეგორიების გამოყენების სიხშირის ზრდა, რომელთა გაცნობიერება შეუძლებელია ისეთი სააზროვნო ოპერაციების გარეშე, როგორებიცაა ანალიზი, სინთეზი, განზოგადება.

43. რა დანიშნულება აქვს ბოლო წინადადებას I აბზაცში?

- (ა) მასში ექვეყნება დაყენებული გრამატიკის წესების სწავლის საჭიროება სკოლამდელ პერიოდში.
- (ბ) ის განმარტავს, რა სახით ვლინდება ენობრივი განვითარების თვალსაზრისით ბავშვის წინსვლა, რომელსაც სკოლაში მიღებული ცოდნა განაპირობებს.
- (გ) ესაა სიტყვის სხვადასხვა კონტექსტში გამოყენების თავისებურებათა ერთგვარი ილუსტრაცია.
- (დ) მასში ნაჩვენებია ის სირთულეები, რომელთა გადალახვა უხდება ბავშვს ენობრივი განვითარების გზაზე.

44. სკოლაში სწავლის პირველ წლებში მოსწავლეები ვერ ახერხებენ გრამატიკის სრულფასოვნად ათვისებას იმის გამო, რომ:

- (ა) მათ უჭირთ ცნებებსა თუ აზრებს შორის არსებული ლოგიკური კავშირების გაგება და დამყარება.
- (ბ) მეტყველების დროს სწორი გრამატიკული ფორმების გამოყენებისას ისინი მხოლოდ თავიანთ ალღოს ეყრდნობიან.
- (გ) სწავლის ამ ეტაპზე მათ ჯერ კიდევ უჭირთ სიტყვების შინაარსისა და აზრის გაგება.
- (დ) ისინი ვერ ახერხებენ სიტყვათა ურთიერთდაკავშირებასა და წინადადების სახით გაერთიანებას.

45. სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეთა ნაწერების გაანალიზება ეფექტური მეთოდია:

- (ა) სხვადასხვა ასაკის ბავშვთა მიერ შესრულებული ნაწერების ერთმანეთთან შესადარებლად ხარისხის მიხედვით
- (ბ) იმ განსხვავებათა დასადგენად, რომლებიც იკვეთება ზეპირი და წერიტი მეტყველების დროს გამოყენებულ ენობრივ კონსტრუქციებს შორის
- (გ) სკოლაში სწავლის მთელი პერიოდის განმავლობაში ბავშვის გონებრივი შესაძლებლობების საკვლევად
- (დ) ბავშვის ენობრივი განვითარების იმ კანონზომიერებათა გამოსავლენად, რომლებიც განპირობებულია ასაკის მატებითა და ინტელექტუალური ზრდით

46. რა განაპირობებს იმ განსხვავებას, რომელიც შეინიშნება I და II კლასის მოსწავლეებს შორის ამა თუ იმ ტიპის წინადადებათა გამოყენების თვალსაზრისით?

- (ა) სკოლაში სწავლის პროცესში ბავშვის მიერ მარტივი წინადადებების გამოყენების ტენდენციის გაძლიერება
- (ბ) ბავშვის ლექსიკური მარაგის გამდიდრება
- (გ) კითხვისა და წერის სწავლის შედეგად ახალი, უფრო რთული ენობრივი კონსტრუქციების გაცნობიერება
- (დ) აზრების მარტივი ენით გადმოცემის ნაცვლად რთულად ფორმულირებული წინადადებების გამოყენების ტენდენცია

47. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დებულებაა მართებული?

8-9 წლის ბავშვებთან ასინდეტური წყობის წინადადებათა რაოდენობის ზრდა:

- (ა) ერთგვარი შუალედური ეტაპია მარტივი კონსტრუქციებიდან რთული ლოგიკური მიმართებების შემცველი წინადადებების გამოყენებაზე გადასვლისას
- (ბ) გონებრივი განვითარების იმ ეტაპის მიმანიშნებელია, როდესაც უპირატესობა ენიჭება მოკლე, მარტივ წინადადებებს, რომლებიც არ საჭიროებს მაკავშირებელი სიტყვების გამოყენებას
- (გ) იმის მაჩვენებელია, რომ წერითი მეტყველების განვითარების ამ ეტაპზე ფერხდება მაკავშირებელი სიტყვების ათვისების პროცესი
- (დ) იმის მაჩვენებელია, რომ ენობრივი განვითარების ამ ეტაპზე ბავშვი აქტიურად იწყებს რთული სინტაქსური კონსტრუქციების გამოყენებას

48. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელშია სწორად მითითებული ბოლო აბზაცის დანიშნულება ამ ტექსტში?

ბოლო აბზაცში:

- (ა) გამოკვეთილი და გაანალიზებულია ენის სწავლების ის მეთოდები, რომელთა შესახებ საუბარია II აბზაცში
- (ბ) წამოჭრილია პრობლემა, რომელიც არ იყო განხილული დანარჩენ აბზაცებში და რომლის გათვალისწინება აუცილებელია ბავშვის ენობრივ განვითარებაზე საუბრისას
- (გ) გარკვეული სახით შეჯამებულია II-IV აბზაცებში წარმოდგენილი მოსაზრებები და შეესებულება დამატებითი ინფორმაციით
- (დ) განსხვავებული კუთხითაა წარმოდგენილი ბავშვის განვითარების ის ეტაპები, რომელთა მნიშვნელობა გამოკვეთილი იყო წინა აბზაცებში

49. ტექსტის ავტორის ძირითადი მიზანია:

- (ა) გამოკვეთოს სკოლის როლი ბავშვის მიერ გრამატიკის ათვისებისა და, საზოგადოდ, ენობრივი განვითარების პროცესში
- (ბ) კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით წარმოაჩინოს გრამატიკის სწავლების მნიშვნელობა ბავშვის ინტელექტუალური განვითარებისათვის
- (გ) გაანალიზოს ის განსხვავება, რომელიც შეინიშნება ბავშვის მიერ მშობლიური ენის ათვისების პროცესში სკოლამდელ და სკოლაში სწავლის პერიოდში
- (დ) განიხილოს ბავშვის ენობრივი განვითარების თავისებურებები ასაკობრივი, გონებრივი განვითარების კრილში

ანალიტიკური წერა

50. წაკითხეთ პანს ქრისტიან ანდერსენის ზღაპრის „შიშველი მეფის“ ადაპტირებული ვერსია და ნაწყვეტი ერის რასპეს მოთხრობიდან „ბარონ მიუნჰაუზენის თავგადასავალი“.

ერთ სამეფოში ახირებული ზნის მეფე ცხოვრობდა. ერთხელ მის ქალაქში ფეიქრები გამოჩნდნენ, რომლებიც ამტკიცებდნენ, რომ მათ მიერ შექმნილი ქსოვილი უხილავი იქნებოდა უხეირო ან სულელი ხელქვეითებისთვის. მეფემ გაიფიქრა: ჩავიცვამ მისგან შეკერილ ტანსაცმელს და მაშინვე მივხვდები, ვინ არის უხეირო ხელქვეითი ჩემს სამეფოში, იმასაც შევძლებ, ჭკვიანი სულელისგან განვასხვაო.

ფეიქრებმა აბრეშუმი და ოქრო მოითხოვეს და რამდენიმე დღე ცარიელ დაზგებთან იმუშავეს. მეფემ ქსოვილის სანახავად პატიოსნებით განთქმული მოხუცი მინისტრი გაგზავნა, რომელმაც ქსოვილი ვერ დაინახა, მაგრამ სიმართლის თქმა ვერ გაბედა და მეფეს მოახსენა, მშვენივრად არის მოჩითულიო. ასევე მოიტყვნენ მეფის სხვა ხელქვეითები. დღესასწაულის დღეს ფეიქრებმა სამუშაო დაამთავრეს. როდესაც მეფემ ქსოვილი ნახა, იფიქრა, ალბათ სულელი ვარ ან უხეირო, არ თქვა, რომ ვერ ხედავდა და საჯაროდ მოიწონა ფეიქართა ნახელავი.

მეფემ გაიხადა. ფეიქრებმა არარსებული ტანსაცმელი ჩააცვეს. დიდებულებმა ერთხმად მოუწონეს, ძალიან გიხდებათო, შლიეფი ასწიეს და უკან გაჰყვნენ მეფეს.

ქუჩაში უამრავი ხალხი გამოსულიყო. ყველა აღფრთოვანდა მეფის ახალი სამოსით.

– მეფე შიშველია! – უცებ წამოიძახა ერთმა ბავშვმა.

ბავშვის სიტყვებს ხალხი ჩურჩულით გადასცემდა ერთმანეთს.

– მეფე შიშველია! – იხუვლა ერთხმად ხალხმა.

მეფეს მოეჩვენა, რომ ხალხი მართალს ამბობდა, თუმცა, არაფერი შეიმჩნია და უფრო მედიდურად განაგრძო სვლა.

დიდცხვირა ჩია ბერიკაცი ბუხართან იჯდა და თავის თავგადასავალს უამბობდა ირგვლივ შემოკრებილ ხალხს.

– ჰოდა, ავფრინდი მთვარეზე...

– კიდევ სად ყოფილხარ, მიუნჰაუზენ, სად? – სიცილით ეკითხებოდნენ აქეთ-იქიდან.

– სად არ ვყოფილვარ, რა არ მინახავს, ერთხელ თავიც მომწყდა!

– კარგი, კაცო, ტყუილებით ნუ გაგვბერე! – შეუძახებდა ვინმე.

მოხუცი ყურადღებას არ აქცევდა ამ სიცილ-ხარხარს და ხალხს იმ ირმის ამბავს მოუთხრობდა, თავზე რომ ალუბლის ხე ამოუვიდა.

შემდეგ მიუნჰაუზენმა თურქებთან ბრძოლის ამბებიც გაიხსენა:

– ერთხელ თურქებს გავეჩეცი. მინდოდა, ცხენით ჭაობზე გადავმტარიყავი, მაგრამ ცხენმა ნაპირს ვერ მიაღწია, ლაფში ჩავცვივდი და ვიხრჩობოდი. ჭაობი სულ უფრო და უფრო ღრმად გვითრევდა. მალე ცხენი მთლად დაიფარა ლაფში. ნელ-ნელა მეც ვეფლობოდი შიგ. ბოლოს მხოლოდ ჩემი პარიკის ნაწნავი მოჩანდა.

– რა უნდა მექნა? უთუოდ დავიდუშებოდი, ხელებში საკვირველი ძალა რომ არ მქონოდა. წავივლე ხელი ნაწნავში, მთელი ძალ-ღონით ავწიე ზევით, თან ცხენს ფეხები მარწუხებივით მოვუჭირე და ადვილად ამოვატრიე ჭაობიდან ჩემი თავიც და ცხენიც.

„შიშველი მეფე“ და „ბარონ მიუნჰაუზენის თავგადასავალი“ ლიტერატურული ზღაპრის ნიმუშებია. ორივე ნაწარმოების პერსონაჟები ცრუობენ.

- იმჯელოთ, როდის და რატომ ამბობენ ადამიანები ტყუილს და რა შეიძლება იყოს ამის შედეგი.
- მსჯელობის გასამყარებლად მოიყვანეთ არგუმენტები და მაგალითები.

თქვენ მიერ დაწერილი თხზულება უნდა შეიცავდეს, სულ მცირე, 100 სიტყვას.

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 horizontal blue or grey lines spaced evenly apart, typical of notebook paper. The lines extend across the entire width of the page, leaving small margins at the top and bottom. There are no vertical lines, text, or other markings on the page.

მასწავლებელთა სასერთიფიკაციო გამოცდა

ტესტი დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთათვის ბუნებისმეტყველება

2012

ინსტრუქცია

ტესტი ორი ნაწილისგან შედგება – პროფესიული ცოდნა და მეთოდика და აკადემიური უნარები. ის 58 დავალებას შეიცავს. ზოგიერთ დავალებას ახლავს საგარეუდო პასუხები, ზოგიერთის პასუხი კი თქვენ თავად უნდა დანეროთ.

პასუხები აუცილებლად გადაიტანეთ პასუხების ფურცელზე, რომელიც თან ახლავს ტესტს (შესაბამისი ინსტრუქცია იხილეთ შემდეგ გვერდზე). ტესტირების შედეგი დადგინდება მხოლოდ და მხოლოდ პასუხების ფურცლის საფუძველზე.

ყურადღებით წაიკითხეთ თითოეული დავალების ინსტრუქცია, კარგად გაიაზრეთ, რა მოგეთხოვებათ დავალების შესრულებისას, და შემდეგ აირჩიეთ ან დანერეთ პასუხი.

ზოგიერთი დავალება, ერთი შეხედვით, სპეციფიკურ თეორიულ ცოდნას მოითხოვს, თუმცა, რეალურად ამ დავალებათა შესრულება სავსებით შესაძლებელია პედაგოგიურ გამოცდილებაზე დაყრდნობით.

შავი სამუშაოსათვის შეგიძლიათ გამოიყენოთ ტესტის ფურცლებზე არსებული ცარიელი ადგილები.

სამუშაოდ გეძლევათ 5 საათი.

დროის ამოწურვის შესახებ გაცნობებთ მეთვალყურე.

გისურვებთ წარმატებას!

სხვადასხვა ტიპის დავალებათა ინსტრუქციები

ტესტში წარმოდგენილი დავალებები სხვადასხვაგვარია ფორმატის თვალსაზრისით. ტესტში შეგხვდებათ:

- დავალებები არჩევითი პასუხებით;
- დავალებები ღია დაბოლოებით;
- შესაბამისობის დადგენა;
- თხზულება (ესეი).

არჩევითპასუხებიან დავალებებში პირობასა თუ შეკითხვასთან ერთად სავარაუდო პასუხებიც არის მოცემული. დავალების შესრულება გულისხმობს ოთხი სავარაუდო პასუხიდან ერთი სწორი პასუხის არჩევას.

პასუხის მონიშვნისას:

- *პასუხების ფურცელზე მოძებნეთ დავალების შესაბამისი ნომერი;*
- *ნომრის ქვეშ იპოვეთ უჯრა, რომელიც თქვენ მიერ არჩეულ პასუხს შეესაბამება;*
- *დასვით X ნიშანი ამ უჯრაში.*

თუ გსურთ პასუხების ფურცელზე მონიშნული პასუხის გადასწორება, მთლიანად გააფერადეთ უჯრა, რომელშიც დასვით X ნიშანი, ხოლო შემდეგ მონიშნეთ პასუხის ახალი ვარიანტი (დასვით X ნიშანი ახალ უჯრაში).

თითოეული არჩევითპასუხებიანი დავალება 1 ქულით ფასდება.

დავალებები ღია დაბოლოებით მოითხოვს დასმულ შეკითხვაზე პასუხის ჩამოყალიბებას, საკუთარი მსჯელობის გამყარებას სათანადო არგუმენტებით. თითოეული ღიაბოლოიანი დავალება ფასდება სპეციალური სქემის მიხედვით. შესასრულებელი ნაბიჯების გათვალისწინებით, დავალება შეიძლება შეფასდეს 1, 2 ან მეტი ქულით. ამგვარ დავალებებზე პასუხის გასაცემად პასუხების ფურცელზე გამოყოფილია საგანგებო ადგილები.

შესაბამისობის დადგენის დავალებებში წარმოდგენილია მონაცემთა ორი სვეტი. ერთ სვეტში მოცემულია ე. წ. პირობა (მოვლენები, ფრაზები და ა. შ.), მეორეში კი – სავარაუდო პასუხები (ცნებები, ტერმინები და ა. შ.). დავალების შესრულება გულისხმობს ერთ სვეტში მოცემული ინფორმაციის მისადაგებას მეორე სვეტში მოცემულ ინფორმაციასთან. შესაბამისობის თითოეული დავალებისთვის პასუხების ფურცელზე მოცემულია ცხრილი. თქვენ უნდა შეავსოთ ცხრილის ცარიელი გრაფები – პირობის აღმნიშვნელი ასოს ქვეშ ჩაწეროთ მისი პასუხის შესაბამისი რიგითი ნომერი.

შესაბამისობის დადგენის თითოეული დავალება 1 ქულით ფასდება.

თხზულებაში უნდა წარმოაჩინოთ თქვენი პოზიცია, მოსაზრებები შემოთავაზებული საკითხის შესახებ, კონკრეტული არგუმენტებით დაასაბუთოთ სათქმელი. თხზულების დასაწერად პასუხების ფურცელზე გამოყოფილია საგანგებო ადგილი.

თხზულების მაქსიმალური ქულაა 13.

პროფესიული ცოდნა და მეთოდика

1. ქვემოთ მოცემულია ეკოსისტემასთან დაკავშირებული ფაქტორების 4 ჯგუფი. რომელი ჯგუფი შედგება მხოლოდ აბიოტური ფაქტორებისგან?

- (ა) მწვანე მცენარეები, ნალექიანობა, კონსუმენტი, ჟანგბადი
- (ბ) კლიმატი, ნალექიანობა, მინერალები, აირები
- (გ) მწვანე მცენარეები, ნალექიანობა, პროდუცენტი, ნახშირორჟანგი
- (დ) ნალექიანობა, კონსუმენტი, პროდუცენტი, წყალი

2. თქვენი მიზანია, აუხსნათ IV კლასის მოსწავლეებს, როგორ წარმოიქმნება ბგერა. ქვემოთ მოცემული აქტივობებიდან რომელს გამოიყენებდით ამისთვის?

- (ა) მასწავლებელი ასმენინებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ხმას, მაგალითად, ჩიტების ჭიკჭიკს, მანქანების ხმაურს და ა. შ. ბავშვებმა უნდა ამოიცნონ, რისი ხმაა ეს.
- (ბ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, დაუკრან პიანინოზე და დააკვირდნენ, როგორ წარმოიქმნება ბგერები.
- (გ) მასწავლებელი სახაზავის ერთ ბოლოს მაგიდაზე ამაგრებს და სთხოვს მოსწავლეებს, ხელი ჩამოჰკრან მეორე ბოლოს და დააკვირდნენ სახაზავის მოძრაობასა და ხმას.
- (დ) მასწავლებელი უყვება მოსწავლეებს წყლის ჩუხჩუხის, ფუტკრის ბზუილისა და ბუნებაში წარმოქმნილი ხმების მრავალფეროვნების შესახებ.

3. გლობალური დათბობით გამოწვეული უარყოფითი შედეგებია:

- I. ძლიერი ქარები, ვულკანების გააქტიურება, დედამიწაზე საშუალო ტემპერატურის მატება.
- II. პოლარული ყინულის დნობა, ძლიერი მიწისძვრები, მსოფლიო ოკეანის დონის მატება.
- III. დედამიწაზე საშუალო ტემპერატურის მატება, კონტინენტური ყინულის დნობა, მსოფლიო ოკეანის დონის მატება.

- (ა) მხოლოდ I
- (ბ) მხოლოდ II
- (გ) მხოლოდ III
- (დ) მხოლოდ I და II

4. ჩამოთვლილთაგან რომელი განსაზღვრავს ყველაზე მეტად ნიადაგის ნაყოფიერებას?

- (ა) ნიადაგში თიხის რაოდენობა
- (ბ) ნიადაგში კარბონატების რაოდენობა
- (გ) ნიადაგში რკინის რაოდენობა
- (დ) ნიადაგში ჰუმუსის რაოდენობა

5. თუ პინგ-პონგის ერთ ბურთსა და სხვადასხვა მასის მქონე რკინის ორ ბურთულას ვაკუუმში 3 მეტრის სიმაღლიდან ერთდროულად ჩამოვაგდებთ, მაშინ:

- (ა) რკინის ორივე ბურთულა ერთდროულად დაეცემა ძირს, ხოლო პინგ-პონგის ბურთი – უფრო გვიან
- (ბ) რკინის უფრო მძიმე ბურთულა პირველად დაეცემა ძირს
- (გ) რკინის უფრო მსუბუქი ბურთულა პირველად დაეცემა ძირს
- (დ) სამივე ერთდროულად დაეცემა ძირს

6. ჩამოთვლილთაგან რომელია ოკეანის ცივი დინება?

- (ა) ლაბრადორი
- (ბ) კუროსიო
- (გ) გოლფსტრიმი
- (დ) პასატური

7. ფოთლების მწვანე ფერს განაპირობებს:

- (ა) უჯრედული წვენი
- (ბ) ქრომოპლასტები
- (გ) ლეიკოპლასტები
- (დ) ქლოროპლასტები

8. ცილები ბიოლოგიური პოლიმერებია, რომელთა მონომერებია:

- (ა) ამინომჟავები
- (ბ) ნუკლეოტიდები
- (გ) ნახშირწყლები
- (დ) ფერმენტები

9. ქვემოთ ჩამოთვლილია მიკროსკოპით მუშაობისას საჭირო მოქმედებები.

- I. სარკის მეშვეობით მიმართეთ სინათლე სასაგნე მაგიდის ხვრელში.
- II. დააყენეთ მიკროსკოპი მაგიდის კიდიდან 5-10 სმ-ის დაშორებით შტატივით თქვენკენ.
- III. მოათავსეთ პრეპარატი სასაგნე მაგიდაზე.
- IV. ჩაიხედეთ ოკულარში, თან ხრახნის მეშვეობით აუჩქარებლად ამოძრავეთ ზემოთ ტუბუსი, სანამ არ მიიღებთ საგნის მკაფიო გამოსახულებას.
- V. ხრახნის დახმარებით ფრთხილად ჩამოწიეთ ტუბუსი ისე, რომ ობიექტივის ქვედა კიდე პრეპარატისგან 1-2 სმ-ის მანძილზე აღმოჩნდეს.

რომელ პასუხშია წარმოდგენილი მოქმედებათა სწორი თანმიმდევრობა?

- (ა) II, I, III, V, IV
- (ბ) III, II, I, IV, V
- (გ) II, III, IV, I, V
- (დ) III, I, V, II, IV

10. დაკვირვებით გამრავლება ახასიათებს:

- (ა) ქუდიან სოკოს
- (ბ) საფუარ სოკოს
- (გ) ხავსს
- (დ) ვირუსს

11. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი არ არის ძუძუმწოვრებისთვის სითბოს შენარჩუნების საშუალება?

- (ა) კანკალი
- (ბ) ოფლდენა
- (გ) ბეწვის აბურძგნა
- (დ) გარკვეული სისხლძარღვების სპაზმი

12. ანაბიოზი არის:

- (ა) მცენარეების მიერ ნახშირწყლების წარმოქმნა
- (ბ) სინათლის წყაროსკენ მცენარეთა მოძრაობა
- (გ) ორგანიზმთა ადაპტაცია ზამთრის პირობების გადასატანად
- (დ) სიმბიოზის მსგავსი მოვლენა

13. რომელი ზღვები და სრუტეები უნდა გავიაროთ თანმიმდევრობით შავი ზღვიდან ხმელთაშუა ზღვაში მოსახვედრად?

- (ა) ბოსფორის სრუტე, მარმარილოს ზღვა, დარდანელის სრუტე, ეგეოსის ზღვა
- (ბ) დარდანელის სრუტე, ეგეოსის ზღვა, ბოსფორის სრუტე, მარმარილოს ზღვა
- (გ) ბოსფორის სრუტე, ეგეოსის ზღვა, დარდანელის სრუტე, მარმარილოს ზღვა
- (დ) დარდანელის სრუტე, მარმარილოს ზღვა, ბოსფორის სრუტე, ეგეოსის ზღვა

14. ჩამოთვლილთაგან რომელი ბუნებრივი ზონაა ზღვის დონიდან ყველაზე მაღლა?

- (ა) წიწვოვანი ტყეები
- (ბ) ალპური მდელოები
- (გ) სუბალპური მდელოები
- (დ) სტეპები

15. ჭიამიას შეფერილობა არის:

- (ა) მფარველობითი
- (ბ) გამაფრთხილებელი
- (გ) დეკორატიული
- (დ) მიმიკრიის მაგალითი

16. ცხოველური ორგანიზმის პარაზიტია:

- (ა) ბაქტერიოფაგი
- (ბ) მოზაიკური დაავადების გამომწვევი ვირუსი
- (გ) პოლიომიელიტის ვირუსი
- (დ) საფუარი სოკო

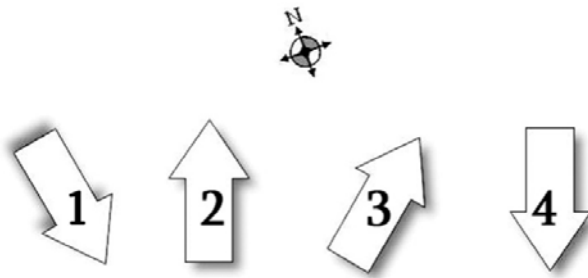
17. ბუნებაში არსებული ღვობის ბაქტერიები მიეკუთვნებიან ——— , ხოლო რკინაბაქტერიები ——— .

- (ა) პროდუცენტებს / რედუცენტებს
- (ბ) რედუცენტებს / კონსუმენტებს
- (გ) კონსუმენტებს / პროდუცენტებს
- (დ) რედუცენტებს / პროდუცენტებს

18. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი განსაზღვრება არ არის მართებული?

- (ა) პალეონტოლოგია ეწოდება მეცნიერებას ნამარხი ორგანიზმების შესახებ
- (ბ) ემბრიოლოგია ეწოდება მეცნიერებას ინდივიდუალური განვითარების პროცესში ორგანიზმის ფორმირების შესახებ
- (გ) ციტოლოგია ეწოდება მეცნიერებას უჯრედის აგებულებისა და ცხოველმოქმედების შესახებ
- (დ) მიკრობიოლოგია ეწოდება მეცნიერებას მცენარეთა და ცხოველთა უჯრედებისა და ქსოვილების მიკროსკოპული აგებულების შესახებ

19. ნახატის მიხედვით, რომელი ისარი აჩვენებს სამხრეთის მიმართულებას?

- (ა) 1
- (ბ) 2
- (გ) 3
- (დ) 4

20. სისხლძარღვებში სისხლის მოძრაობას ძირითადად იწვევს:

- (ა) წნევითა სხვაობა სისხლძარღვთა სისტემის სხვადასხვა უბანზე
- (ბ) გულმკერდის შემწოვი ძალა მისი გაფართოების დროს
- (გ) გულის რიტმული მუშაობა
- (დ) სამივე ფაქტორი, რომლებიც (ა), (ბ) და (გ) პასუხებშია მოცემული

21. რომელია მტკვრის მარჯვენა შენაკადი?

- (ა) იორი
- (ბ) ალაზანი
- (გ) ხრამი
- (დ) ლიახვი

22. დაადგინეთ შესაბამისობა კონტინენტებსა და მათა სისტემებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში მათა სისტემების აღმნიშვნელ ასოებს მიუწერეთ კონტინენტების შესაბამისი ნომრები (შესაძლებელია პასუხის გამეორება).

(ა) ტიანშანი	1. ავსტრალია
(ბ) ჰიმალაი	2. აფრიკა
(გ) აპენინი	3. ევროპა
(დ) ატლასი	4. აზია
(ე) ალპები	
(ვ) დიდი წყალგამყოფი ქედი	

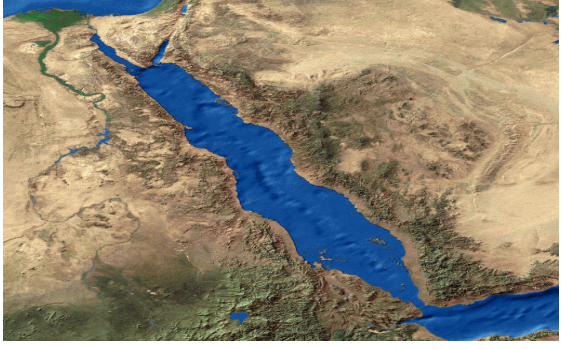
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ

23. დაადგინეთ შესაბამისობა საბადოების ადგილმდებარეობასა და სასარგებლო წიაღისეულს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში თითოეული საბადოს აღმნიშვნელ ასოს მიუწერეთ შესაბამისი წიაღისეულის ნომერი (შესაძლებელია პასუხის გამეორება).

(ა) მირზაანი	1. ნავთობი
(ბ) ტყიბული	2. ქვანახშირი
(გ) სამგორ-პატარძელის	3. მანგანუმი
(დ) ჭიათურა	4. ტყვია-თუთია
(ე) ტყვარჩელი	
(ვ) კვანისა	

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ

24. დაადგინეთ შესაბამისობა ზღვების სახელწოდებებსა და რუკის ფრაგმენტებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში ზღვების აღმნიშვნელ ასოებს მიუწერეთ რუკის ფრაგმენტების შესაბამისი ნომრები (შესაძლებელია პასუხების გამეორება).

ზღვა	რუკის ფრაგმენტი	
ა. მარმარილოს ზღვა ბ. წითელი ზღვა გ. ბალტიის ზღვა დ. ჩრდილოეთის ზღვა ე. აზოვის ზღვა ვ. შავი ზღვა	1.	
	2.	
	3.	

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ

25. შეუსაბამეთ გეოგრაფიული ობიექტების სახელწოდებებს რელიეფის ფორმები – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში თითოეული გეოგრაფიული ობიექტის აღმნიშვნელ ასოს მიუწერეთ რელიეფის ფორმის შესაბამისი ნომერი (შესაძლებელია პასუხების გამეორება).

(ა) კოლხეთის	1. ქვაბული
(ბ) რაჭის	2. ზეგანი
(გ) თიანეთის	3. დაბლობი
(დ) ივრის	
(ე) ახალციხის	

ა	ბ	გ	დ	ე

26. დაადგინეთ შესაბამისობა განსაზღვრებებსა და ტერმინებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში თითოეული განსაზღვრების აღმნიშვნელ ასოს მიუწერეთ შესაბამისი ტერმინის ნომერი.

(ა) სახეობის ისტორიული განვითარება
(ბ) შთამომავლობისათვის ნიშან-თვისებების გადაცემის უნარი
(გ) გარემოს ზემოქმედების საპასუხოდ ახალ ნიშან-თვისებათა შექმნის უნარი
(დ) გარემოსთან უკეთ შეგუებული ორგანიზმების გადარჩენის პროცესი

1. დივერგენცია
2. ცვალებადობა
3. მემკვიდრეობითობა
4. ბუნებრივი გადარჩევა
5. ფილოგენეზი

ა	ბ	გ	დ

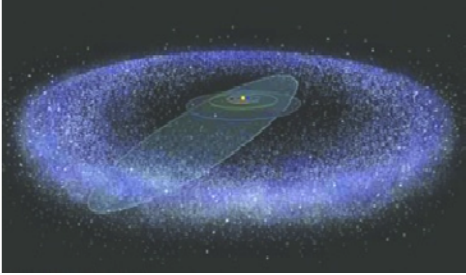
27. დაადგინეთ შესაბამისობა ტერმინებსა და განსაზღვრებებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში თითოეული ტერმინის აღმნიშვნელ ასოს მიუწერეთ შესაბამისი განსაზღვრების ნომერი.

(ა) მდინარის კალაპოტი
(ბ) დელტა
(გ) ჭალა
(დ) მდინარის აუზი

1. ტერიტორია, საიდანაც მდინარე იკრებს წყლებს
2. ადგილი, საიდანაც მდინარე იწყება
3. მდინარის ხეობის ის ნაწილი, რომელიც წყალდიდობისას იტბორება
4. მდინარის შესართავი ადგილი, სადაც ის იტოტება
5. ხეობის ყველაზე დაბალი ადგილი, სადაც წყალი მუდმივად მიედინება

ა	ბ	გ	დ

28. დაადგინეთ შესაბამისობა ფოტოსურათებზე გამოსახულ კოსმოსურ სხეულებსა და მათ სახელწოდებებს შორის – ქვემოთ მოცემულ ცხრილში სურათის აღმნიშვნელ ასოებს მიუწერეთ კოსმოსური სხეულების სახელწოდებათა შესაბამისი ნომრები (შესაძლებელია პასუხის გამეორება).

სურათები		კოსმოსური სხეულები
ა		1. კომეტა 2. ასტეროიდების სარტყელი 3. გალაქტიკა
ბ		
გ		
დ		

ა	ბ	გ	დ

დააკვირდით ხმელთაშუა ზღვისა და აფრიკის კონტურულ რუკას და შეასრულეთ 29-ე დავალება.

29. ზემოთ მოცემულ კონტურულ რუკაზე ზოგიერთი გეოგრაფიული ობიექტის სახელწოდება არასწორადაა დატანილი. ამოიწერეთ, რომელი სახელწოდებაა არასწორად მოცემული და გვერდით მიუთითეთ სწორი ვარიანტი. თითოეული შეცდომის გასწორება ფასდება 1 ქულით. რუკაზე სწორად აღნიშნული თითოეული ობიექტის სახელწოდების მცდარი ფორმით შეცვლის შემთხვევაში დაგაკლებათ 1 ქულა.

30. მოცემულია:

I. პურის ნაჭერი

II. კარტოფილი

III. ბრინჯი

IV. სპირტით გაუფერულებული მწვანე ფოთოლი

თითოეულ მათგანს დააწვეთეს X ხსნარი, ყველა მათგანი გალურჯდა. რას წარმოადგენს X ხსნარი? რომელი ნივთიერების იდენტიფიცირება მოხდა ამ შემთხვევაში?

(მაქსიმალური ქულა – 1)

31. სახლის აკვარიუმში არის წყალი, ჟანგბადის ტუმბო, სინათლის წყარო (ნათურა), წყალმცენარე, ოქროს თევზები და მცენარით მკვებავი ლოკოკინა.

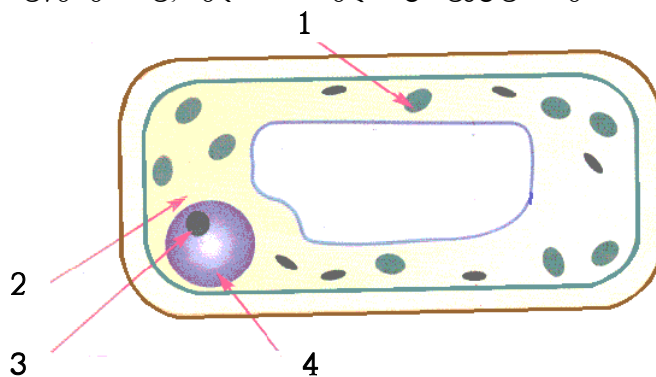
1. ჩამოთვალეთ ამ გარემოში არსებული აბიოტური ფაქტორები.

2. ამ აკვარიუმის სისტემიდან რა განიხილება, როგორც პოპულაცია?

3. ამ აკვარიუმის სისტემიდან რა განიხილება, როგორც თანასაზოგადოება?

(მაქსიმალური ქულა – 3)

32. სურათზე მოცემულია მცენარეული უჯრედის გამოსახულება. ისრის შესაბამის ნომერს მიუწერეთ, უჯრედის რომელ სტრუქტურაზეა ის მიმართული.

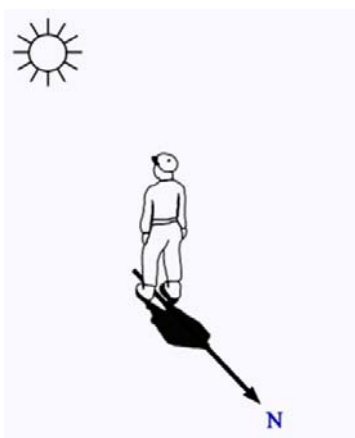

სტრუქტურების სახელწოდებები:

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

(მაქსიმალური ქულა – 1)

33. სურათზე ნაჩვენებია შუადღის ჩრდილი. განსაზღვრეთ, რომელ ნახევარსფეროში იმყოფება ბავშვი? პასუხი დაასაბუთეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

34. მოცემულია სუფრის მარილის, რკინის ფხვნილისა და ხის ნახერხის ნარევი. აუხსენით VI კლასის მოსწავლეებს, როგორ უნდა დააცილონ ეს სამი ნივთიერება ერთმანეთს.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

35. IV კლასის მოსწავლეებზე შესასრულები კროსვორდი თემაზე „რელიგიის ფორმები“.

					ქ	ე	ლ	ო
მ	ყ	ო	ნ	ვ	პ	ა	რ	ი
		მ	თ	ა				
					ბ	გ	დ	ე
					ჟ	რ	ი	ო
მ	წ	ვ	ე	რ	პ	ა	ნ	
			მ	ლ	ი	ნ	ა	რ

ამოწერეთ, რა მიიჩნია მოსწავლეებ შეცდომით რელიგიის ფორმად.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

36. დათომ შემდეგი ცდა ჩაატარა: მან 200 მლ წყალი ორ ერთნაირ ჭურჭელში ჩაასხა და თითოეულში ერთი და იმავე მცენარის ფოთლებიანი ყლორტი მოათავსა. ორივე ჭურჭელში ჩაამატა საჭმლის ზეთი ისე, რომ წყლის ზედაპირი ზეთის თხელი ფენით დაიფარა. შემდეგ დათომ თითოეულ ჭურჭელზე მონიშნა წყლის დონე და ერთი სინათლეზე მოათავსა, მეორე კი – სიბნელეში. ტემპერატურა ორივე მცენარისათვის ერთნაირი იყო და ის უცვლელი რჩებოდა ექსპერიმენტის მიმდინარეობისას.

დათო 6 დღის განმავლობაში აკვირდებოდა ორივე მცენარის მიერ დახარჯული წყლის რაოდენობას. აღმოჩნდა, რომ სინათლეზე მყოფი მცენარის ჭურჭელში წყლის დონემ დაიკლო, მაშინ, როდესაც სიბნელეში მყოფი მცენარის ჭურჭელში წყლის დონე თითქმის შეცვლილი დარჩა.

ცდის შესახებ მოცემულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით შეასრულეთ შემდეგი დავალებები:

1. მიუთითეთ კონკრეტული საკითხი, რომლის სწავლებისას სთხოვდით მოსწავლეებს ამგვარი ცოდის ჩატარებას. პასუხი დაასაბუთეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

2. რატომ იყო საჭირო ზეთის გამოყენება ცდის ჩატარებისას?

(მაქსიმალური ქულა – 1)

3. თქვენს შეკითხვას – „აუცილებელი იყო, დათოს ცდაში ერთი და იმავე მცენარის ყლორტი გამოეყენებინა?“ მოსწავლემ შეცდომით უპასუხა: „არ აქვს მნიშვნელობა, ერთი და იმავე მცენარის ყლორტებს გამოიყენებდა თუ სხვადასხვისას“. შეცდომის გამოსასწორებლად მას უნდა დაეხმაროთ იმის გააზრებაში, რომ მოვლენაზე ამა თუ იმ კონკრეტული ფაქტორის გავლენის კვლევისას მნიშვნელოვანია, გამოირიცხოს სხვა ფაქტორების ზემოქმედება ამ მოვლენაზე.

შესთავაზეთ მოსწავლეს კონკრეტული აქტივობა, მაგალითები ან დაუსვით შეკითხვები ისე, რომ ის სწორ პასუხამდე მიიყვანოთ.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

კითხვისა და წერის სწავლება

37. ქვემოთ მოცემულია აქტივობები, რომლებიც გამოიყენება კითხვის სწავლების საწყის ეტაპზე:

- I. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც სიტყვები წერია; მან უნდა წაიკითხოს, რა წერია ბარათებზე.
- II. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც ნახატთან ერთად წერია შესაბამისი სიტყვა; მან უნდა წაიკითხოს, რა წერია ბარათებზე.
- III. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც წინადადებები წერია; მასწავლებელი ასახელებს სიტყვას, მოსწავლემ უნდა იპოვოს ეს სიტყვა წინადადებაში.
- IV. ბარათებზე მოცემულია სიტყვები და ნახატები ცალ-ცალკე; მოსწავლემ თითოეულ ნახატს უნდა შეუსაბამოს სიტყვა.

პასუხის რომელ ვარიანტშია დალაგებული აქტივობები იმ თანმიმდევრობით, რომლითაც მიზანშეწონილია მათი შესრულება?

- (ა) I, IV, II, III
- (ბ) II, IV, I, III
- (გ) IV, I, III, II
- (დ) IV, III, I, II

38. კითხვისა და წერის სწავლის პროცესში მნიშვნელოვანია, მოსწავლემ გააცნობიეროს და შეაფასოს საკუთარი შეცდომები და შესაძლებლობები.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან მასწავლებლის რომელი აქტივობა იქნება ყველაზე ადეკვატური ამ მიზნის მისაღწევად?

- (ა) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეს, საკუთარი ნაწერის მიხედვით შეაფასოს თანაკლასელის ნამუშევარი და აღმოაჩინოს მასში დაშვებული შეცდომები.
- (ბ) მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს სხვადასხვა სირთულის დავალებებს, მოსწავლეები თვითონ ირჩევენ, რა სირთულის დავალება შეასრულონ.
- (გ) მასწავლებელი უსწორებს მოსწავლეს ნაწერს, აღნიშნავს შეცდომებს და თითოეულს ურთავს სიტყვიერ კომენტარს.
- (დ) მასწავლებლის თხოვნით, მოსწავლეები დამოუკიდებლად ასრულებენ დავალებას, შემდეგ ერთად განიხილავენ ამ დავალების სწორად შესრულებულ ვარიანტს, რის მიხედვითაც თითოეული მოსწავლე აფასებს საკუთარ ნამუშევარს.

39. III კლასის მოსწავლეებს მასწავლებელი წასაკითხად სთავაზობს ტექსტს, რომელშიც რამდენიმე მათთვის უცნობი სიტყვაა მოცემული. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დავალების შესრულება იქნება მოსწავლეებისთვის ყველაზე ძნელი?

- (ა) მასწავლებელი თითოეულ მოსწავლეს ფურცელზე უწერს უცნობ სიტყვებს, მოსწავლეებმა ხაზი უნდა გაუსვან იმ სიტყვებს, რომლებიც ტექსტში შეხვდათ.
- (ბ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ამოწერონ ტექსტიდან უცნობი სიტყვები და მათი გამოყენებით შეადგინონ წინადადებები.
- (გ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, კონტექსტიდან გამომდინარე, გამოთქვან მოსაზრებები, რას შეიძლება ნიშნავდეს ეს სიტყვები.
- (დ) მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს იმავე ტექსტს, თუმცა, მასში უცნობი სიტყვები ბავშვებისთვის ნაცნობი სინონიმებითაა ჩანაცვლებული. ტექსტზე დაყრდნობით მოსწავლეებმა უნდა ამოიცნონ თითოეული უცნობი სიტყვის მნიშვნელობა.

40. მასწავლებელი მოსწავლეებს ხმამაღლა უკითხავს ტექსტს. შემდეგ ურიგებს ბარათებს, რომლებზეც წერია დაუსრულებელი წინადადებები წაკითხული ტექსტიდან. მოსწავლეების ამოცანაა, დაასრულონ წინადადებები და დაალაგონ ისინი ტექსტში მათი თანმიმდევრობის შესაბამისად. შემდეგ მასწავლებელი აღნიშნული ტექსტის სრულ წერილობით ვერსიას ურიგებს მოსწავლეებს, რათა მათ შეაფასონ, რამდენად სწორად შეასრულეს დავალება.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი უნარის განვითარებას არ ისახავს მიზნად აღწერილი აქტივობა?

- (ა) წაკითხული/მოსმენილი ტექსტის კრიტიკული გააზრება
- (ბ) კონტექსტის დახმარებით სიტყვების სწორად გამოყენება
- (გ) ტექსტში აღწერილ მოვლენათა თანმიმდევრობის გაცნობიერება
- (დ) დამოუკიდებლად მუშაობა და საკუთარი შეცდომების აღმოჩენა

41. კითხვის სწავლების ერთ-ერთი მეთოდია „კითხვა ნიშანთა სისტემით“, რომელიც გულისხმობს ტექსტის დამუშავებას შემდეგი აღნიშვნების გამოყენებით: „V“ – მე ეს უკვე ვიცოდი; „–“ – მე ეს სხვაგვარად ვიცოდი; „+“ – მე ეს არ ვიცოდი; „?“ – მე ამის შესახებ მეტის გაგება მინდა.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელია ის ძირითადი მიზანი, რომლის მიღწევაც შესაძლებელია აღნიშნული მეთოდით?

- (ა) ნიშნების/სიმბოლოების გამოყენება ტექსტის ანალიზისას
- (ბ) ჩუმად, დამოუკიდებლად კითხვის ჩვევის ჩამოყალიბება
- (გ) გამოცდილებასა და ახლად მიღებულ ინფორმაციას შორის კავშირის დამყარება
- (დ) მოსწავლეთა კითხვის ტემპის დადგენა და თემის მიმართ ინტერესის გაღვივება

42. მასწავლებელი I კლასის მოსწავლეს სთავაზობს ბარათებს და ეუბნება: „მაჩვენე სიტყვა, რომელიც ზუსტად ისეთია, როგორიც – ჩარჩოში ჩასმული!“

კარი	თავი ბარი კარი კანი
------	---------------------

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი უნარის განვითარებაა აუცილებელი იმისათვის, რომ მოსწავლემ ამ დავალების წარმატებით შესრულება შეძლოს?

- (ა) ასოსა და ბგერას შორის კავშირის აღქმა და გაცნობიერება
- (ბ) ბარათებზე წარმოდგენილი სიტყვების ამოკითხვა
- (გ) მსგავსად მჟღერი ბგერების ერთმანეთისგან გარჩევა
- (დ) მსგავსი ვიზუალური სიმბოლოების ერთმანეთისგან გარჩევა

43. მასწავლებელი სთხოვს III კლასის მოსწავლეს, უამბოს თანაკლასელებს იგავი ტექსტთან ზედმიწევნით ახლოს, ტექსტის ლექსიკისა და გრამატიკული კონსტრუქციების გამოყენებით.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი ვერ იქნება მასწავლებლის არგუმენტი ამ მიდგომის სასარგებლოდ?

- (ა) მოსწავლე სწავლობს მსჯელობას ტექსტში მოცემული თემის ირგვლივ.
- (ბ) მოსწავლე სწავლობს წინადადების წევრების სწორად გამოყენებას.
- (გ) მოსწავლეს უვითარდება ზეპირმეტყველების უნარი.
- (დ) მოსწავლე იმდიდრებს ლექსიკურ მარაგს.

44. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს ილუსტრირებულ ტექსტს, სთხოვს მათ, შეხედონ ტექსტის სათაურსა და ილუსტრაციებს, და არკვევს, რა აზრებს, ასოციაციებს აღძრავს ისინი მოსწავლეებში. შემდეგ მასწავლებელი ირჩევს ტექსტიდან სიტყვას ან ფრაზას და წარმართავს საუბარს მის ირგვლივ, რათა მოსწავლეებმა მსჯელობის საგანთან დაკავშირებული სხვა საკითხები და იდეებიც განიხილონ. ბოლოს კი მასწავლებელი ეკითხება, რის გაგება სურთ ამ თემასთან დაკავშირებით.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი მიზანი ვერ მიიღწევა აღწერილი აქტივობის გამოყენებით?

- (ა) მოსწავლეთა გამოცდილებისა და ცოდნის აქტივაცია
- (ბ) მოსწავლეთა მოტივაციისა და ტექსტის მიმართ ინტერესის გაღვივება
- (გ) სხვების მოსმენით ახალი ცოდნის მიღება
- (დ) თემის ირგვლივ გამოთქმული ვარაუდების გადამოწმება

45. ცნობილია, რომ სწავლება მაშინ არის განსაკუთრებით ეფექტიანი, როდესაც მასწავლებელი მოსწავლეს მის უნარებთან შედარებით რთულ მასალას სთავაზობს და, ასევე, საკმარის დახმარებას უწევს.

თქვენი ერთ-ერთი მოსწავლე ცნობს და ასახელებს ყველა ასოს, თუმცა წერის დროს ხშირად უშვებს შეცდომებს, ტოვებს ან ამატებს ასოებს. ზემოთ მოცემული მსჯელობიდან გამომდინარე, რომელ აქტივობას შესთავაზებდით მას?

- (ა) მასწავლებელი დაფაზე წერს სიტყვას, შემდეგ საჩვენებელ ჯოხს ადებს თითოეულ ასოს და სთხოვს მოსწავლეს, ამოიკითხოს სიტყვა ასო-ასო.
- (ბ) მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეს ბარათებს, რომლებზეც წერია სიტყვები გამოტოვებული ასოებით. მოსწავლემ უნდა ჩასვას შესაბამისი ასოები.
- (გ) მასწავლებელი კარნახობს მოსწავლეს სიტყვებს, შემდეგ აძლევს ბარათებს, რომლებზეც იგივე სიტყვები წერია, რათა მოსწავლემ შეასწოროს საკუთარი ნაწერი.
- (დ) მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეს მუყაოსგან გამოჭრილ ასოებს, მოსწავლემ ისინი ისე უნდა განალაგოს, რომ სიტყვა მიიღოს.

46. კითხვის სწავლების დადგენილი მოდელის მიხედვით, კითხვა მნიშვნელობის წვდომაზე დაფუძნებული პროცესია, ამიტომ კითხვის სწავლებისას ასო-ბგერების გარჩევა და ცნობა ბავშვს სიტყვის მნიშვნელობის კონტექსტში უნდა ვასწავლოთ.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი მეტყველებს ამ მოდელის სასარგებლოდ?

- (ა) შემთხვევითი თანმიმდევრობით დაწერილი ასოების ამოკითხვა ბავშვებს უფრო უჭირთ, ვიდრე აზრის მქონე სიტყვებისა.
- (ბ) კითხვისას თვალი ორიენტაციას იღებს იმ ასოებზე, რომლებიც სიტყვის მთლიანობიდან გამოირჩევა განსაკუთრებული თვისებებით. თავდაპირველად სწორედ ეს დომინანტი ასოები აღიქმება.
- (გ) კითხვის სწავლის საწყის ეტაპზე ბავშვი მეტყველებას უფრო დანაწევრებულად აღიქვამს, იგი ცალკეული სიტყვის მნიშვნელობის დახმარებით იგებს მთლიან აზრს.
- (დ) წერის პროცესში ხდება ასოს დეტალიზაცია, რაც მისი მთლიანობითი აღქმის შესაძლებლობას ამცირებს და უარყოფითად მოქმედებს სიტყვაში ასოს ცნობაზე.

47. ცნობილია, რომ კითხვის სწავლების საწყის ეტაპზე განსაკუთრებით ეფექტიანია მულტისენსორული მეთოდის გამოყენება, რომელიც გულისხმობს სასწავლო აქტივობაში ერთდროულად რამდენიმე სენსორული ფუნქციის (სმენის, მხედველობის, შეხების) მონაწილეობას. აღწერეთ აღნიშნული მეთოდის შესაბამისი აქტივობა, რომელსაც გამოიყენებდით ასოსა და ბგერას შორის კავშირის სწავლების დროს.

წაკითხეთ IV კლასის მოსწავლეებისთვის განკუთვნილი ტექსტი და შეასრულეთ 48-ე, 49-ე და 50-ე დავალებები.

„პირველი ზღვაოსნები იშვიათად დაცურავდნენ ღამით, როდესაც სანაპირო ზოლი, კლდეები და რიფები ძნელად შესამჩნევია. ისინი ამჯობინებდნენ, ღუზა ჩაეშვათ ზღვაში ან ნაპირთან გაჩერებულიყვნენ გათენებამდე (რა თქმა უნდა, თუ თავდასხმის საფრთხე არ ემუქრებოდათ). მაგრამ ფინიკიელმა და სხვა ზღვაოსნებმა ისწავლეს გემის მართვა ვარსკვლავების მიხედვით და ღამის ცის, როგორც წიგნის, წაკითხვა (მაგალითად, ნათელი და კაშკაშა პოლარული ვარსკვლავი მუდმივად ჩრდილოეთისკენ მიუთითებს). ღღისით ფინიკიელები მიმართულებას ცის კაბადონზე მზის ადგილმდებარეობის მიხედვით ადგენდნენ. ისინი ცდილობდნენ, ნაპირის გასწვრივ ეცურათ. ეს მათ რუკაზე მთების, ყურეებისა და კუნძულების აღნიშვნასაც უადვილებდა“.

48. შეარჩიეთ ტექსტიდან ერთი სიტყვა (გამოთქმა), რომლის გასააზრებლად მოსწავლისთვის მნიშვნელოვანია სიტყვის კონტექსტის გამოყენება. დაასაბუთეთ თქვენი არჩევანი.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

49. ზემოთ მოცემულ ტექსტთან დაკავშირებით დაუსვით მოსწავლეებს შეკითხვა, რომლის საშუალებით დაადგენთ, შეუძლიათ თუ არა მათ მოვლენათა შორის მიზეზშედეგობრივი მიმართებების დანახვა.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

50. დაუსვით მოსწავლეებს შეკითხვა, რომლის საშუალებით დაადგენთ, შეუძლიათ თუ არა მათ ტექსტის სხვადასხვა ნაწილში მოცემული ინფორმაციის ერთმანეთთან დაკავშირება და მასზე დაყრდნობით დასკვნის გამოტანა.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

აკადემიური უნარები

წაკითხული ტექსტის გააზრება

ყურადღებით წაკითხეთ და გაიაზრეთ ტექსტი. თითოეული შეკითხვის სავარაუდო პასუხებიდან აირჩიეთ ის ვარიანტი, რომელიც მართებულია მოცემული ტექსტის მიხედვით.

6-7 წლის ბავშვს, ძირითადად, უკვე ათვისებული აქვს მშობლიური ენა – მეტყველებისას ის გრამატიკის თითქმის ყველა წესს იცავს, მიუხედავად იმისა, რომ არაფერი იცის ამ წესების შესახებ. ამ წესების გაცნობიერებაში ბავშვს სკოლა ეხმარება: სკოლაში ის გრამატიკას სწავლობს და ამით ენობრივი განვითარების ახალ საფეხურზე აღის. თუ წინათ ენის რომელიმე ფორმის უჩვეულო კონტექსტში გამოყენებისას ბავშვი მხოლოდ თავის ალღოს ეყრდნობოდა და ამიტომ ნათქვამის სისწორეში დარწმუნებული არ იყო, ახლა მას გრამატიკის კანონების ცოდნის საფუძველზე თავისი გამონათქვამის მართებულობის დასაბუთება შეუძლია.

სკოლაში სწავლის პირველ წლებში ბავშვის ინტერესი ენის შინაარსობრივი მხარისკენაა მიმართული. მას ჯერ კიდევ არ აქვს განვითარებული ცნებითი აზროვნება, აზრთა შორის ლოგიკური მიმართებების წვდომის უნარი და, შესაბამისად, უჭირს ენის ფორმალური მხარის გაცნობიერება, რასაც გრამატიკის სწავლა მოითხოვს. ამრიგად, სკოლის პირველ საფეხურზე გრამატიკის მხოლოდ საწყისი ელემენტების ცოდნის შესახებ შეიძლება ლაპარაკი, უფრო იმ მასალის დაგროვების შესახებ, რომელიც 11-12 წლიდან გრამატიკის საფუძვლიანად სწავლებაზე გადასვლას გააადვილებდა.

ბავშვის ენობრივი განვითარების თავისებურებათა შესწავლის ერთ-ერთი ეფექტური გზაა სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეთა ნაწერების ანალიზი. ამ მეთოდით ჩატარებული კვლევიდან გაირკვა, რომ სკოლაში სწავლის პერიოდში მარტივი წინადადებები უფრო ხშირად გამოიყენება, ვიდრე – რთული. მაგრამ თუ პირველ კლასში, როგორც წესი, მხოლოდ მარტივი წინადადებები გამოიყენება, მეორე კლასში სურათი მკვეთრად იცვლება: ამგვარ წინადადებათა გამოყენების მაჩვენებლები 92%-დან 71%-მდე მცირდება და მათ პარალელურად წინადადებების სხვა ტიპებიც ჩნდება. მნიშვნელოვანი წინსვლა ბავშვის ლექსიკის გამდიდრების თვალსაზრისითაც შეინიშნება. ყოველივე ეს, ალბათ, სკოლის გავლენით აიხსნება. პირველი სასკოლო წლის განმავლობაში წერა-კითხვის სწავლა ენობრივი ფორმებისა და კონსტრუქციების გაცნობიერების პირველ ბიძგს იძლევა და მისი ეფექტი განსაკუთრებით თვალსაჩინოა სწორედ საწყის ეტაპზე.

საყურადღებოა წინადადებათა ურთიერთდაკავშირების ის კანონზომიერებებიც, რომლებიც თავს იჩენს ასაკობრივ და შესაბამის გონებრივ განვითარებასთან ერთად. II კლასში წინადადებათა დაკავშირება, ძირითადად, „და“-ს საშუალებით ხდება. თუმცა, 8-9 წლისა და 12-13 წლის ასაკში ამ კავშირის გამოყენების სიხშირე მკვეთრად იკლებს. პირველად ეს წინადადებათა ასინდეტური წყობის, ანუ წინადადებების კავშირების გარეშე გამოყენების – მძიმეებით გამოყოფის ხარჯზე ხდება. მოგვიანებით კი ამას ემატება წინადადებათა შესაერთებლად ადგილისა და დროის აღმნიშვნელი, მიზეზშედეგობრივი, მიმართებითი და სხვა კავშირების გამოყენებაც.

ბავშვის ენობრივი განვითარების პროცესში მეორე-მესამე, მეექვსე და მერვე კლასებს განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს. განვითარება ყველაზე თვალსაჩინოა მეორე-მესამე კლასებში, როდესაც ბავშვის მეტყველება ახალი სიტყვებით და წინადადებების ახალი ტიპებით მდიდრდება. მეექვსე სასწავლო წელი აბსტრაქტულ სიტყვათა გამოყენების სიხშირის ზრდით ხასიათდება. დასასრულ, მერვე კლასში ყურადღებას იპყრობს იმ გრამატიკული კატეგორიების გამოყენების სიხშირის ზრდა, რომელთა გაცნობიერება შეუძლებელია ისეთი სააზროვნო ოპერაციების გარეშე, როგორებიცაა ანალიზი, სინთეზი, განზოგადება.

51. რა დანიშნულება აქვს ბოლო წინადადებას I აბზაცში?

- (ა) მასში ექვეყნება დაყენებული გრამატიკის წესების სწავლის საჭიროება სკოლამდელ პერიოდში.
- (ბ) ის განმარტავს, რა სახით ვლინდება ენობრივი განვითარების თვალსაზრისით ბავშვის წინსვლა, რომელსაც სკოლაში მიღებული ცოდნა განაპირობებს.
- (გ) ესაა სიტყვის სხვადასხვა კონტექსტში გამოყენების თავისებურებათა ერთგვარი ილუსტრაცია.
- (დ) მასში ნაჩვენებია ის სირთულეები, რომელთა გადალახვა უხდება ბავშვს ენობრივი განვითარების გზაზე.

52. სკოლაში სწავლის პირველ წლებში მოსწავლეები ვერ ახერხებენ გრამატიკის სრულფასოვნად ათვისებას იმის გამო, რომ:

- (ა) მათ უჭირთ ცნებებსა თუ აზრებს შორის არსებული ლოგიკური კავშირების გაგება და დამყარება.
- (ბ) მეტყველების დროს სწორი გრამატიკული ფორმების გამოყენებისას ისინი მხოლოდ თავიანთ ალღოს ეყრდნობიან.
- (გ) სწავლის ამ ეტაპზე მათ ჯერ კიდევ უჭირთ სიტყვების შინაარსისა და აზრის გაგება.
- (დ) ისინი ვერ ახერხებენ სიტყვათა ურთიერთდაკავშირებასა და წინადადების სახით გაერთიანებას.

53. სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეთა ნაწერების გაანალიზება ეფექტური მეთოდია:

- (ა) სხვადასხვა ასაკის ბავშვთა მიერ შესრულებული ნაწერების ერთმანეთთან შესადარებლად ხარისხის მიხედვით
- (ბ) იმ განსხვავებათა დასადგენად, რომლებიც იკვეთება ზეპირი და წერიტი მეტყველების დროს გამოყენებულ ენობრივ კონსტრუქციებს შორის
- (გ) სკოლაში სწავლის მთელი პერიოდის განმავლობაში ბავშვის გონებრივი შესაძლებლობების საკვლევად
- (დ) ბავშვის ენობრივი განვითარების იმ კანონზომიერებათა გამოსავლენად, რომლებიც განპირობებულია ასაკის მატებითა და ინტელექტუალური ზრდით

54. რა განაპირობებს იმ განსხვავებას, რომელიც შეინიშნება I და II კლასის მოსწავლეებს შორის ამა თუ იმ ტიპის წინადადებათა გამოყენების თვალსაზრისით?

- (ა) სკოლაში სწავლის პროცესში ბავშვის მიერ მარტივი წინადადებების გამოყენების ტენდენციის გაძლიერება
- (ბ) ბავშვის ლექსიკური მარაგის გამდიდრება
- (გ) კითხვისა და წერის სწავლის შედეგად ახალი, უფრო რთული ენობრივი კონსტრუქციების გაცნობიერება
- (დ) აზრების მარტივი ენით გადმოცემის ნაცვლად რთულად ფორმულირებული წინადადებების გამოყენების ტენდენცია

55. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დებულებაა მართებული?

8-9 წლის ბავშვებთან ასინდეტური წყობის წინადადებათა რაოდენობის ზრდა:

- (ა) ერთგვარი შუალედური ეტაპია მარტივი კონსტრუქციებიდან რთული ლოგიკური მიმართებების შემცველი წინადადებების გამოყენებაზე გადასვლისას
- (ბ) გონებრივი განვითარების იმ ეტაპის მიმანიშნებელია, როდესაც უპირატესობა ენიჭება მოკლე, მარტივ წინადადებებს, რომლებიც არ საჭიროებს მაკავშირებელი სიტყვების გამოყენებას
- (გ) იმის მაჩვენებელია, რომ წერითი მეტყველების განვითარების ამ ეტაპზე ფერხდება მაკავშირებელი სიტყვების ათვისების პროცესი
- (დ) იმის მაჩვენებელია, რომ ენობრივი განვითარების ამ ეტაპზე ბავშვი აქტიურად იწყებს რთული სინტაქსური კონსტრუქციების გამოყენებას

56. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელშია სწორად მითითებული ბოლო აბზაცის დანიშნულება ამ ტექსტში?

ბოლო აბზაცში:

- (ა) გამოკვეთილი და გაანალიზებულია ენის სწავლების ის მეთოდები, რომელთა შესახებ საუბარია II აბზაცში
- (ბ) წამოჭრილია პრობლემა, რომელიც არ იყო განხილული დანარჩენ აბზაცებში და რომლის გათვალისწინება აუცილებელია ბავშვის ენობრივ განვითარებაზე საუბრისას
- (გ) გარკვეული სახით შეჯამებულია II-IV აბზაცებში წარმოდგენილი მოსაზრებები და შეესებულება დამატებითი ინფორმაციით
- (დ) განსხვავებული კუთხითაა წარმოდგენილი ბავშვის განვითარების ის ეტაპები, რომელთა მნიშვნელობა გამოკვეთილი იყო წინა აბზაცებში

57. ტექსტის ავტორის ძირითადი მიზანია:

- (ა) გამოკვეთოს სკოლის როლი ბავშვის მიერ გრამატიკის ათვისებისა და, საზოგადოდ, ენობრივი განვითარების პროცესში
- (ბ) კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით წარმოაჩინოს გრამატიკის სწავლების მნიშვნელობა ბავშვის ინტელექტუალური განვითარებისათვის
- (გ) გაანალიზოს ის განსხვავება, რომელიც შეინიშნება ბავშვის მიერ მშობლიური ენის ათვისების პროცესში სკოლამდელ და სკოლაში სწავლის პერიოდში
- (დ) განიხილოს ბავშვის ენობრივი განვითარების თავისებურებები ასაკობრივი, გონებრივი განვითარების კრილში

ანალიტიკური წერა

58. წაიკითხეთ ჰანს ქრისტიან ანდერსენის ზღაპრის „შიშველი მეფის“ ადაპტირებული ვერსია და ნაწყვეტი ერის რასპეს მოთხრობიდან „ბარონ მიუნჰაუზენის თავგადასავალი“.

ერთ სამეფოში ახირებული ზნის მეფე ცხოვრობდა. ერთხელ მის ქალაქში ფეიქრები გამოჩნდნენ, რომლებიც ამტკიცებდნენ, რომ მათ მიერ შექმნილი ქსოვილი უხილავი იქნებოდა უხეირო ან სულელი ხელქვეითებისთვის. მეფემ გაიფიქრა: ჩავიცვამ მისგან შეკერილ ტანსაცმელს და მაშინვე მივხვდები, ვინ არის უხეირო ხელქვეითი ჩემს სამეფოში, იმასაც შევძლებ, ჭკვიანი სულელისგან განვასხვაო.

ფეიქრებმა აბრეშუმი და ოქრო მოითხოვეს და რამდენიმე დღე ცარიელ დაზგებთან იმუშავეს. მეფემ ქსოვილის სანახავად პატიოსნებით განთქმული მოხუცი მინისტრი გაგზავნა, რომელმაც ქსოვილი ვერ დაინახა, მაგრამ სიმართლის თქმა ვერ გაბედა და მეფეს მოახსენა, მშვენივრად არის მოჩითულიო. ასევე მოიტყვნენ მეფის სხვა ხელქვეითები. დღესასწაულის დღეს ფეიქრებმა სამუშაო დაამთავრეს. როდესაც მეფემ ქსოვილი ნახა, იფიქრა, ალბათ სულელი ვარ ან უხეირო, არ თქვა, რომ ვერ ხედავდა და საჯაროდ მოიწონა ფეიქართა ნახელავი.

მეფემ გაიხადა. ფეიქრებმა არარსებული ტანსაცმელი ჩააცვეს. დიდებულებმა ერთხმად მოუწონეს, ძალიან გიხდებათო, შლიეფი ასწიეს და უკან გაჰყვნენ მეფეს.

ქუჩაში უამრავი ხალხი გამოსულიყო. ყველა აღფრთოვანდა მეფის ახალი სამოსით.

– მეფე შიშველია! – უცებ წამოიძახა ერთმა ბავშვმა.

ბავშვის სიტყვებს ხალხი ჩურჩულით გადასცემდა ერთმანეთს.

– მეფე შიშველია! – იხუვლა ერთხმად ხალხმა.

მეფეს მოეჩვენა, რომ ხალხი მართალს ამბობდა, თუმცა, არაფერი შეიმჩნია და უფრო მედიდურად განაგრძო სვლა.

დიდცხვირა ჩია ბერიკაცი ბუხართან იჯდა და თავის თავგადასავალს უამბობდა ირგვლივ შემოკრებილ ხალხს.

– ჰოდა, ავფრინდი მთვარეზე...

– კიდევ სად ყოფილხარ, მიუნჰაუზენ, სად? – სიცილით ეკითხებოდნენ აქეთ-იქიდან.

– სად არ ვყოფილვარ, რა არ მინახავს, ერთხელ თავიც მომწყდა!

– კარგი, კაცო, ტყუილებით ნუ გაგვბერე! – შეუძახებდა ვინმე.

მოხუცი ყურადღებას არ აქცევდა ამ სიცილ-ხარხარს და ხალხს იმ ირმის ამბავს მოუთხრობდა, თავზე რომ ალუბლის ხე ამოუვიდა.

შემდეგ მიუნჰაუზენმა თურქებთან ბრძოლის ამბებიც გაიხსენა:

– ერთხელ თურქებს გავეჩეცი. მინდოდა, ცხენით ჭაობზე გადავმხტარიყავი, მაგრამ ცხენმა ნაპირს ვერ მიაღწია, ლაფში ჩავცვივდით და ვიხრჩობოდით. ჭაობი სულ უფრო და უფრო ღრმად გვითრევდა. მალე ცხენი მთლად დაიფარა ლაფში. ნელ-ნელა მეც ვეფლობოდი შიგ. ბოლოს მხოლოდ ჩემი პარიკის ნაწნავი მოჩანდა.

– რა უნდა მექნა? უთუოდ დავიდუშებოდი, ხელებში საკვირველი ძალა რომ არ მქონოდა. წავივლე ხელი ნაწნავში, მთელი ძალ-ღონით ავწიე ზევით, თან ცხენს ფეხები მარწუხებივით მოვუჭირე და ადვილად ამოვატრიე ჭაობიდან ჩემი თავიც და ცხენიც.

- იმსჯელოთ, როდის და რატომ ამბობენ ადამიანები ტყუილს და რა შეიძლება იყოს ამის შედეგი.

- თქვენ მიერ დაწერილი თხზულება უნდა შეიცავდეს, სულ მცირე, 100 სიტყვას.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

მასწავლებელთა სასერთიფიკაციო გამოცდა

ტესტი დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთათვის მათემატიკა

2012

ინსტრუქცია

ტესტი ორი ნაწილისგან შედგება – პროფესიული ცოდნა და მეთოდოლოგია და აკადემიური უნარები. ის 55 დავალებას შეიცავს. ზოგიერთ დავალებას ახლავს საგარეუდო პასუხები, ზოგიერთის პასუხი კი თქვენ თავად უნდა დანეროთ.

პასუხები აუცილებლად გადაიტანეთ პასუხების ფურცელზე, რომელიც თან ახლავს ტესტს (შესაბამისი ინსტრუქცია იხილეთ შემდეგ გვერდზე). ტესტირების შედეგი დადგინდება მხოლოდ და მხოლოდ პასუხების ფურცლის საფუძველზე.

ყურადღებით წაიკითხეთ თითოეული დავალების ინსტრუქცია, კარგად გაიაზრეთ, რა მოგეთხოვებათ დავალების შესრულებისას, და შემდეგ აირჩიეთ ან დანერეთ პასუხი.

ზოგიერთი დავალება, ერთი შეხედვით, სპეციფიკურ თეორიულ ცოდნას მოითხოვს, თუმცა, რეალურად ამ დავალებათა შესრულება სავსებით შესაძლებელია პედაგოგიურ გამოცდილებაზე დაყრდნობით.

შავი სამუშაოსათვის შეგიძლიათ გამოიყენოთ ტესტის ფურცლებზე არსებული ცარიელი ადგილები.

სამუშაოდ გეძლევათ 5 საათი.

დროის ამოწურვის შესახებ გაცნობებთ მეთვალყურე.

გისურვებთ წარმატებას!

სხვადასხვა ტიპის დავალებათა ინსტრუქციები

ტესტში წარმოდგენილი დავალებები სხვადასხვაგვარია ფორმატის თვალსაზრისით. ტესტში შეგხვდებათ:

- დავალებები არჩევითი პასუხებით;
- დავალებები ღია დაბოლოებით;
- თხზულება (ესეი).

არჩევითპასუხებიან დავალებებში პირობასა თუ შეკითხვასთან ერთად სავარაუდო პასუხებიც არის მოცემული. დავალების შესრულება გულისხმობს ოთხი ან ხუთი სავარაუდო პასუხიდან ერთი სწორი პასუხის არჩევას.

პასუხის მონიშვნისას:

- *პასუხების ფურცელზე მოძებნეთ დავალების შესაბამისი ნომერი;*
- *ნომრის ქვეშ იპოვეთ უჯრა, რომელიც თქვენ მიერ არჩეულ პასუხს შეესაბამება;*
- *დასვით X ნიშანი ამ უჯრაში.*

თუ გსურთ პასუხების ფურცელზე მონიშნული პასუხის გადასწორება, მთლიანად გააფერადეთ უჯრა, რომელშიც დასვით X ნიშანი, ხოლო შემდეგ მონიშნეთ პასუხის ახალი ვარიანტი (დასვით X ნიშანი ახალ უჯრაში).

თითოეული არჩევითპასუხებიანი დავალება 1 ქულით ფასდება.

დავალებები ღია დაბოლოებით მოითხოვს დასმულ შეკითხვაზე პასუხის ჩამოყალიბებას, საკუთარი მსჯელობის გამყარებას სათანადო არგუმენტებით. თითოეული ღიაბოლოიანი დავალება ფასდება სპეციალური სქემის მიხედვით. შესასრულებელი ნაბიჯების გათვალისწინებით, დავალება შეიძლება შეფასდეს 1, 2 ან მეტი ქულით. ამგვარ დავალებებზე პასუხის გასაცემად პასუხების ფურცელზე გამოყოფილია საგანგებო ადგილები.

თხზულებაში უნდა წარმოაჩინოთ თქვენი პოზიცია, მოსაზრებები შემოთავაზებული საკითხის შესახებ, კონკრეტული არგუმენტებით დაასაბუთოთ სათქმელი. თხზულების დასაწერად პასუხების ფურცელზე გამოყოფილია საგანგებო ადგილი.

თხზულების მაქსიმალური ქულაა 13.

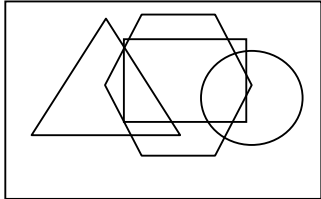
პროფესიული ცოდნა და მეთოდика

1. $\frac{2a}{b} - \frac{a}{3b} + \frac{2a}{2b} =$

- (ა) $\frac{8a}{3b}$
- (ბ) $\frac{7a}{2b}$
- (გ) $\frac{13a}{6b}$
- (დ) $\frac{4a}{5b}$

2. მასწავლებელი მოსწავლეს შემდეგ დავალებას სთავაზობს:

იპოვე მარჯვნივ დახაზული ფიგურა ქვემოთ მოცემულ ნახაზზე და გააფერადე!

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი უნარის განვითარება არ არის აუცილებელი იმისათვის, რომ მოსწავლემ ამ დავალების შესრულება შეძლოს?

- (ა) ობიექტურობის იდენტიფიცირების
- (ბ) ფიგურისა და ფონის ერთმანეთისგან გარჩევის
- (გ) ნახატზე გამოსახული ფიგურების ერთმანეთისგან გარჩევის
- (დ) მოცემული ფიგურების ცნობისა და დასახელების

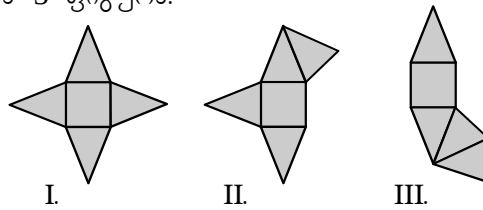
3. მარიამსა და ელენეს ტოლი რაოდენობის რვეულები ჰქონდათ. ირაკლიმ კიდევ 5 რვეული მოიტანა. მას შემდეგ, რაც ყველა რვეული სამივემ თანაბრად გაინაწილა, ელენეს უფრო ნაკლები რვეული აღმოაჩნდა, ვიდრე ჰქონდა. ირაკლის 11 რვეული რომ მოეტანა და რვეულები სამივეს ისევ თანაბრად გაენაწილებინა, მაშინ ელენეს უფრო მეტი რვეული აღმოაჩნდებოდა, ვიდრე ჰქონდა. რამდენი რვეული ჰქონდა ელენეს?

- (ა) 7
- (ბ) 8
- (გ) 9
- (დ) 10

4. x და y ნატურალური რიცხვების რამდენი წყვილი $(x; y)$ აკმაყოფილებს პირობას $3x^2 + y = 37$?

- (ა) 1
- (ბ) 2
- (გ) 3
- (დ) 4

5. ნახაზზე მოცემულია 3 ფიგურა:

ამ ფიგურებიდან რომელი არ არის ოთხკუთხა პირამიდის შლილი?

- (ა) მხოლოდ II
- (ბ) მხოლოდ III
- (გ) მხოლოდ I და II
- (დ) მხოლოდ II და III

6. თუ დღეს სამშაბათია, 31 იანვარი, დილის 8-ის ნახევარი, მაშინ 254 საათის წინ იყო:

- (ა) 20 იანვრის დილის 6-ის ნახევარი
- (ბ) 20 იანვრის საღამოს 6-ის ნახევარი
- (გ) 21 იანვრის დილის 6-ის ნახევარი
- (დ) 21 იანვრის საღამოს 6-ის ნახევარი

7. ცხრილში მოცემულია ინფორმაცია ზოგიერთი მცენარის სიმაღლისა და მისი თესლის დიამეტრის შესახებ.

მცენარე	სიმაღლე	თესლის დიამეტრი
ვაშლის ხე	4-5 მ	2-3 მმ
აბრის ხე	3-4 მ	2-3 სმ
ბლის ხე	6-7 მ	5-8 მმ
ბარბროს ხე	10-14 მ	1-2 სმ

ცხრილთან დაკავშირებით მასწავლებელმა მოამზადა შემდეგი 4 შეკითხვა:

- I. რომელი ხილის თესლია ყველაზე პატარა?
- II. დამოკიდებულია თუ არა თესლის სიდიდე ხის სიმაღლეზე?
- III. რამდენი მეტრით მეტია ყველაზე დიდი ხის სიმაღლე ყველაზე პატარა ხის სიმაღლეზე?
- IV. რამდენი მეტრია ბლის ხის სიმაღლე?

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ პასუხშია დალაგებული შეკითხვები სირთულის მიხედვით (მარტივიდან რთულისაკენ)?

- (ა) I, IV, II, III
- (ბ) I, IV, III, II
- (გ) IV, I, II, III
- (დ) IV, I, III, II

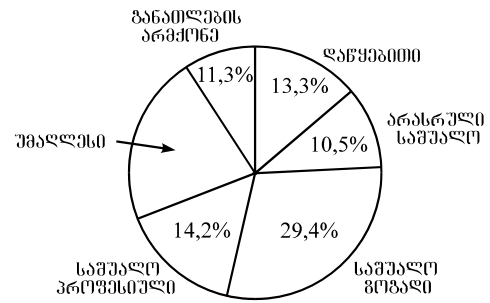
8. a რიცხვის 6-ზე გაყოფისას მიღებული ნაშთი 2-ის ტოლია. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომლის ტოლია არ შეიძლება იყოს ნაშთი a რიცხვის 30-ზე გაყოფისას?

- (ა) 10
- (ბ) 14
- (გ) 20
- (დ) 26

9. მიშეკოს სასწორი უყიდეს. მან სათამაშოების აწონისას აღმოაჩინა, რომ ავტომობილი იმდენივეს იწონიდა, რამდენსაც – 2 ბურთი და 3 კუბი ერთად. ავტომობილი და 2 ბურთი კი იმდენივეს იწონიდა, რამდენსაც – 6 კუბი. რამდენი ბურთის წონის ტოლია ავტომობილის წონა?

- (ა) 4
- (ბ) 5
- (გ) 6
- (დ) 7

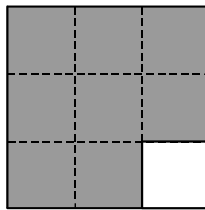
10. წრიულ დიაგრამაზე მოცემულია, A რეგიონში მამაკაცთა რამდენი პროცენტი ანათლების გარეშე და რამდენ პროცენტს აქვს დაწყებითი, არასრული საშუალო, საშუალო ზოგადი, საშუალო პროფესიული თუ უმაღლესი განათლება.

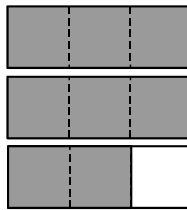
რის ტოლია A რეგიონში უმაღლესი განათლების მქონე მამაკაცთა რაოდენობა, თუ საშუალო პროფესიული განათლების მქონე მამაკაცთა რაოდენობა 130 ათასის ტოლია?

- (ა) 165 ათასის
- (ბ) 170 ათასის
- (გ) 180 ათასის
- (დ) 195 ათასის

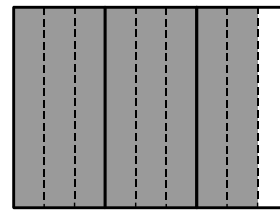
11. მოცემულია სამი ნახაზი:

I.

II.

III.

მათგან რომელზეა წარმოდგენილი თვალსაჩინოდ, რომ $8 \cdot \frac{1}{3} = 2\frac{2}{3}$?

- (ა) მხოლოდ I-სა და II-ზე
- (ბ) მხოლოდ I-სა და III-ზე
- (გ) მხოლოდ II-სა და III-ზე
- (დ) სამივეზე

12. საკოორდინატო სიბრტყეზე მდებარე წერტილები $A(-2; 1)$ და $B(4; 5)$ სიმეტრიულია K წერტილის მიმართ. რის ტოლია იმ წერტილის კოორდინატები, რომელიც $C(5; 0)$ წერტილის სიმეტრიულია იმავე K წერტილის მიმართ?

- (ა) $(-5; 0)$
- (ბ) $(-1; -4)$
- (გ) $(11; 4)$
- (დ) $(-3; 6)$

13. სკოლის ბიბლიოთეკის კარზე გაკრულია განცხადება:

• არასამუშაო საათებში ბიბლიოთეკაში დაიშვებიან მხოლოდ სკოლის თანამშრომლები.

ამავე დროს ცნობილია, რომ:

- ამ სკოლის ყველა თანამშრომელი სრულწლოვანია.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დასკვნა შეიძლება გამოვიტანოთ ამ ინფორმაციიდან?

(ა) არასამუშაო საათებში სხვა სკოლების ბიბლიოთეკებშიც მხოლოდ სრულწლოვანი ადამიანები დაიშვებიან

(ბ) ის, ვინც არასამუშაო საათებში ამ ბიბლიოთეკაში დაიშვება, სრულწლოვანია

(გ) ამ ბიბლიოთეკაში სამუშაო საათებში დაიშვებიან მოსწავლეები

(დ) ამ სკოლისგან განსხვავებით, სხვა სკოლების ზოგიერთი თანამშრომელი არასრულწლოვანია

14. ისეთი წილადებიდან, რომელთა მნიშვნელი 16-ის ტოლია, რამდენია $\frac{5}{12}$ -ზე მეტი,

მაგრამ $\frac{17}{24}$ -ზე ნაკლები?

- (ა) 5
- (ბ) 6
- (გ) 7
- (დ) 8

15. ABCD მართკუთხედის BC და CD გვერდებიდან

თითოეული M, N, E და F წერტილებით სამ ტოლ

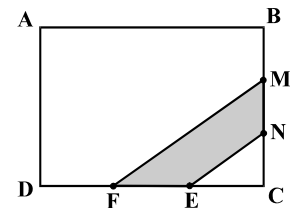
ნაწილადაა დაყოფილი. N წერტილი მონაკვეთით

შეერთებულია E წერტილთან, ხოლო M წერტილი – F

წერტილთან (იხ. ნახაზი). რის ტოლია ABCD მართკუთხედის

ფართობი, თუ FMNE ოთხკუთხედის ფართობია 18 სმ^2 ?

- (ა) 54 სმ^2
- (ბ) 81 სმ^2
- (გ) 108 სმ^2
- (დ) 162 სმ^2

16. ბექა მეორე კლასში სწავლობს. როცა მასწავლებელი სთხოვს მას, დაფაზე დაწეროს რიცხვები: „ორმოცდახუთი“, „სამოცდაექვსი“, „ოთხმოცდაერთი“, „თორმეტი“, ბექა წერს: 25, 36, 41, 12.

როცა მასწავლებელი ბექას სთხოვს, წაიკითხოს შემდეგი რიცხვების ციფრული ჩანაწერები: 19, 35, 41, ბექა კითხულობს: „ცხრამეტი“, „სამოცდახუთი“, „ოთხმოცდაერთი“.

მოცემულია მასწავლებლის 5 აქტივობა:

- I. მასწავლებელი სთხოვს ბექას, მეტი ივარჯიშოს 1-დან 100-მდე თვლაში.
- II. მასწავლებელი აწვდის ბექას 41 პატარა მაგნიტს და სთხოვს, დააწყოს ისინი მაგნიტურ დაფაზე ათეულებად და ნაშთებად, შემდეგ კი შეადაროს ციფრულ ჩანაწერს „41“.
- III. მასწავლებელი სთხოვს ბექას, ათეულებად და ნაშთებად დაწყობილი 41 პატარა მაგნიტი გადათვალოს ოცეულებად და შეადაროს სახელწოდებას „ორმოცდაერთი“.
- IV. მასწავლებელი აძლევს ბექას საგარჯიშოებს ორნიშნა რიცხვების შედარებაზე.
- V. მასწავლებელი აჩვენებს ბექას დასახელებულ რიცხვებს – 19, 35, 41 – „რიცხვთა კიბეზე“ ან „რიცხვთა ღერძზე“.

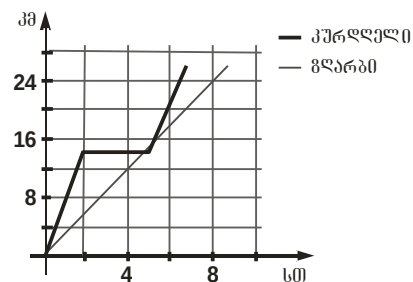
ამ აქტივობებიდან რომელია ადეკვატური ბექას პრობლემის დასაძლევად?

- (ა) I და III
- (ბ) I და IV
- (გ) II და III
- (დ) II და V

წაიკითხეთ ამოცანის პირობა და შეასრულეთ მე-17, მე-18 და მე-19 დავალებები.

კურდღელმა და ზღარბმა მარათონი მოაწყვეს. მათ 26 კმ გაიარეს. კურდღელი შემდეგი სტრატეგიით მოქმედებდა: 2 საათის განმავლობაში ის 6 კმ/სთ სიჩქარით მირბოდა, შემდეგი 3 საათი ისვენებდა. ზღარბი კი შეუსვენებლად, თანაბარი – 3 კმ/სთ – სიჩქარით მირბოდა. ვინ მივიდა ფინიშთან პირველი?

ერთ-ერთმა მოსწავლემ ამოცანის პირობაში წარმოდგენილი მონაცემების მიხედვით შემდეგი დიაგრამა დახაზა:

17. მოსწავლის მიერ დახაზული დიაგრამის მიხედვით:

- (ა) გაიმარჯვა კურდღელმა, რომელიც ფინიშთან დაახლოებით 2 საათით ადრე მივიდა, ვიდრე – ზღარბი.
- (ბ) გაიმარჯვა ზღარბმა, რომელიც ფინიშთან დაახლოებით 2 საათით ადრე მივიდა, ვიდრე – კურდღელი.
- (გ) კურდღელი და ზღარბი ფინიშთან ერთდროულად მივიდნენ.
- (დ) მარათონის დროს კურდღელი ყოველთვის უფრო წინ იყო, ვიდრე – ზღარბი.

18. დიაგრამა მოსწავლის მიერ შეცდომითაა დახაზული. ამოცანის პირობის რომელი მონაცემია არასწორად წარმოდგენილი ამ დიაგრამაზე?

- (ა) კურდღელი 2 საათის განმავლობაში მირბოდა, შემდეგი 3 საათი ისვენებდა.
- (ბ) კურდღელი 6 კმ/სთ სიჩქარით მირბოდა.
- (გ) ზღარბი 3 კმ/სთ სიჩქარით მირბოდა.
- (დ) კურდღელმაც და ზღარბმაც 26 კმ გაიარეს.

19. მოცემულია სამი მსჯელობა:

I. კურდღელი ყოველ 5 საათში 12 კმ-ს გარბის, ზღარბი კი – 15 კმ-ს, ამიტომ ფინიშთან პირველი ზღარბი მივა.

II. კურდღელი ყოველ 5 საათში 12 კმ-ს გარბის, ამიტომ მისი საშუალო სიჩქარეა 2,4 კმ/სთ, ზღარბის სიჩქარე კი 3 კმ/სთ-ია, ამიტომ ფინიშთან პირველი ზღარბი მივა.

III. კურდღელი ყოველ 5 საათში 12 კმ-ს გარბის, ამიტომ 10 საათში იგი გაივლის 24 კმ-ს, ზღარბი კი 10 სთ-ში 30 კმ-ს გაივლის. ამიტომ ფინიშთან პირველი ზღარბი მივა.

ამ მსჯელობებიდან რომელია სწორი?

- (ა) სამივე
- (ბ) მხოლოდ I
- (გ) მხოლოდ II
- (დ) მხოლოდ III

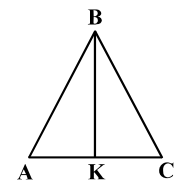
20. ავტომობილის ფასი 4-ჯერ შემცირდა, რაც ნიშნავს მისი ფასის შემცირებას:

- (ა) 80%-ით
- (ბ) 75%-ით
- (გ) 40%-ით
- (დ) 25%-ით

21. ABC ტოლფერდა სამკუთხედის AC ფუძის სიგრძეა 12 სმ, ფერდისა – 10 სმ. K წერტილი ფუძის შუაწერტილია, D წერტილი კი სიბრტყის ისეთი წერტილია, რომელიც B წვეროდან 2 სმ-ითაა დაშორებული.

მაქსიმუმ რის ტოლი შეიძლება იყოს მანძილი K წერტილიდან D წერტილამდე?

- (ა) 10 სმ
- (ბ) 12 სმ
- (გ) 6 სმ
- (დ) 8 სმ

22. სპილენძისა და კალის შეფარდება 2 კგ მასის ერთ შენადნობში არის 3 : 1, ხოლო 4 კგ მასის მეორე შენადნობში კი – 2 : 3. ამ ორი შენადნობის შეერთებით მიღებულ ახალ შენადნობში სპილენძისა და კალის შეფარდება იქნება:

- (ა) 32 : 28
- (ბ) 30 : 27
- (გ) 29 : 26
- (დ) 31 : 29

23. ოთხმა მეგობარმა სცადა, გამოეცნო, რამდენი მანდარინი იყო კალათში. მათ ასეთი ვარაუდები გამოთქვეს:

თამუნა: *კალათში ზუსტად 22 მანდარინია.*

ეკა: *მანდარინების რაოდენობა ლუწია.*

ნიკა: *კალათში 18-ზე მეტი და 23-ზე ნაკლები მანდარინია.*

გიორგი: *კალათში მანდარინების რაოდენობაა ზუსტად 21.*

ამათგან სწორი აღმოჩნდა მხოლოდ ერთი გოგონას და ერთი ბიჭის ვარაუდი.

რამდენი მანდარინი ყოფილა კალათში?

- (ა) 19
- (ბ) 20
- (გ) 21
- (დ) 22

24. *a* და *b* სამნიშნა რიცხვებია.

მოცემულია ორი პირობა:

I. *a*-ს ციფრულ ჩანაწერში ასეულების თანრიგში წერია ციფრი 5, ხოლო ათეულების თანრიგში – 6.

II. *b*-ს ციფრულ ჩანაწერში ასეულების თანრიგში წერია ციფრი 7, ხოლო ათეულების თანრიგში – 3.

იმის გასარკვევად, თუ რა ციფრი წერია *a* და *b* რიცხვების ჯამის ციფრული ჩანაწერის ასეულების თანრიგში:

- (ა) I პირობა საკმარისია, II კი – არა
- (ბ) II პირობა საკმარისია, I კი – არა
- (გ) I და II პირობა ერთად საკმარისია, ცალ-ცალკე არც ერთი არ არის საკმარისი
- (დ) საკმარისია ცალ-ცალკე როგორც I, ასევე, II პირობა
- (ე) მოცემული პირობები არ არის საკმარისი

25. ვაჟას, დავითის და ლიას სიმაღლეთა საშუალო 174 სმ-ია.

მოცემულია ორი პირობა:

I. დავითი ლიაზე 8 სმ-ით მაღალია.

II. დავითის სიმაღლე ვაჟასა და ლიას სიმაღლეთა საშუალოზე 9 სმ-ით მეტია.

იმის გასარკვევად, თუ რა სიმაღლისაა ვაჟა:

(ა) I პირობა საკმარისია, II კი – არა

(ბ) II პირობა საკმარისია, I კი – არა

(გ) I და II პირობა ერთად საკმარისია, ცალ-ცალკე არც ერთი არ არის საკმარისი

(დ) საკმარისია ცალ-ცალკე როგორც I, ასევე, II პირობა

(ე) მოცემული პირობები არ არის საკმარისი

26. სასტუმროში ერთადგილიანი, ორადგილიანი და სამადგილიანი ნომრებია, სულ – 30 ნომერი.

მოცემულია შემდეგი ორი პირობა:

I. ორადგილიანი ნომრების რაოდენობა 5-ით მეტია ერთადგილიანი ნომრების რაოდენობაზე და 10-ით მეტია სამადგილიანი ნომრების რაოდენობაზე.

II. ორადგილიანი ნომრების რაოდენობა ერთადგილიანი და სამადგილიანი ნომრების საერთო რაოდენობის ტოლია.

იმის გასარკვევად, თუ რამდენი ორადგილიანი ნომერია სასტუმროში:

(ა) I პირობა საკმარისია, II კი – არა

(ბ) II პირობა საკმარისია, I კი – არა

(გ) I და II პირობა ერთად საკმარისია, ცალ-ცალკე არც ერთი არ არის საკმარისი

(დ) საკმარისია ცალ-ცალკე როგორც I, ასევე, II პირობა

(ე) მოცემული პირობები არ არის საკმარისი

27. მოცემულია სამი მონაკვეთი, რომელთა სიგრძეებია a , b და c , ამასთან $a < b < c$.

მოცემულია ორი პირობა:

I. $b > c - a$.

II. $c = 3a$.

იმის დასადგენად, შეიძლება თუ არა ამ მონაკვეთებისგან სამკუთხედის შედგენა:

(ა) I პირობა საკმარისია, II კი – არა

(ბ) II პირობა საკმარისია, I კი – არა

(გ) I და II პირობა ერთად საკმარისია, ცალ-ცალკე არც ერთი არ არის საკმარისი

(დ) საკმარისია ცალ-ცალკე როგორც I, ასევე, II პირობა

(ე) მოცემული პირობები არ არის საკმარისი

28. k ნატურალური რიცხვია. რომელია მეტი: $\frac{k+1}{k}$ თუ $\frac{k+2}{k+1}$?
დასაბუთება ჩაწერეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

A full-page sheet of white graph paper featuring a uniform grid of thin, light gray horizontal and vertical lines. The grid consists of small squares covering the entire area of the page.

29. მასწავლებელმა მოსწავლეებს ასეთი დავალება მისცა:

ავტობუსში ქალების რაოდენობა მგზავრების რაოდენობის 5/8 ნაწილს შეადგენდა. გაჩერებაზე ავტობუსიდან მხოლოდ ქალები ჩავიდნენ, რის შემდეგაც ავტობუსში ქალების რაოდენობა განახევრდა. ამ გაჩერების შემდეგ ავტობუსში მყოფი მგზავრების რაოდენობის რა ნაწილი იქნება ქალების რაოდენობა?

ერთ-ერთმა მოსწავლემ ვერ შეძლო შეკითხვაზე სწორი პასუხის გაცემა. მან ასე იმსჯელა:

raki qalebis raodenoba mgzavrebis raodenobis $\frac{5}{8}$ nawils Seadgenda, gaCerebis
Semdeg ki maTi raodenoba ganaxevrda, amitom gaCerebis Semdeg qalebis raodenoba
iqneba avtobusSi myofi mgzavrebis $\frac{5}{8} : 2 = \frac{5}{16}$ nawili.

მოძებნეთ სწორი პასუხი და ჩაწერეთ, როგორ მიიყვანდით მოსწავლეს სწორ პასუხამდე.

(მაქსიმალური ქულა – 3)

A full-page sheet of white graph paper with a light gray grid pattern. The grid consists of small, uniform squares covering the entire area. There are no margins, text, or other markings on the page.

30. ვთქვათ, ნებისმიერი a და b რიცხვებისთვის $a \otimes b$ განისაზღვრება ტოლობით:

$$a \otimes b = ab + a + b$$

I. რის ტოლია $(1 \otimes 2) \otimes 3$?

II. ტოლობებიდან $a \otimes b = b \otimes a$ და $(a \otimes b) \otimes c = a \otimes (b \otimes c)$ რომელია მართებული მასში შემავალი ასოების ნებისმიერი მნიშვნელობებისათვის?

დასაბუთება ჩაწერეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 3)

[illegible]

31. სახლიდან აგარაკამდე მისასვლელად სანდროს სჭირდება 30 წუთი, ნინოს კი აგარაკიდან სახლამდე იმავე გზით მისასვლელად – 45 წუთი. დილის 11 საათზე სანდრო სახლიდან აგარაკისკენ გაემართა, ნინო კი, პირიქით, აგარაკიდან სახლისკენ წამოვიდა. დავუშვათ, სანდროც და ნინოც თანაბარი სიჩქარით მოძრაობენ. რომელ საათზე შეხვდებიან ისინი ერთმანეთს?

პასუხი დაასაბუთეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 3)

[illegible]

32. კვადრატის პერიმეტრი ისე შეეფარდება მართკუთხედის პერიმეტრს, როგორც 2 : 3. მართკუთხედის ერთი გვერდის შეფარდება მეორესთან m -ის ტოლია. რის ტოლია კვადრატის ფართობის შეფარდება მართკუთხედის ფართობთან?

პასუხი დაასაბუთეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 3)

[illegible]

33. მოსწავლეებმა შემდეგი სამუშაო შეასრულეს:

1. გამოთვალეთ $7+6(a+b^2)$ გამოსახულების მნიშვნელობა, თუკი $a=2$, $b=-3$.
2. გაარკვეით: I. რომელია ის რიცხვი, რომელიც 14-ის $\frac{3}{7}$ ნაწილის ტოლია;
II. რომელია ის რიცხვი, რომლის $\frac{4}{5}$ ნაწილი 20-ის ტოლია.
3. აკვარიუმის სიგრძეა 45 სმ, სიგანე – 40 სმ, ხოლო სიმაღლე – 60 სმ. რა სიმაღლეზე შეავსებს აკვარიუმს 36 ლ წყალი?
4. ტურისტს A პუნქტიდან B-მდე მანძილი სამ დღეში უნდა გაეგვლო. პირველ დღეს მან გაიარა ამ მანძილის $\frac{3}{5}$, მეორე დღეს $-\frac{1}{4}$. მესამე დღეს მას გასავლელი დარჩა 6 კმ. რის ტოლია მანძილი A და B პუნქტებს შორის?

ერთ-ერთი მოსწავლის ნამუშევარი ასეთი იყო:

1. $7+6 \cdot (2-3^2) = 7-42 = -35$

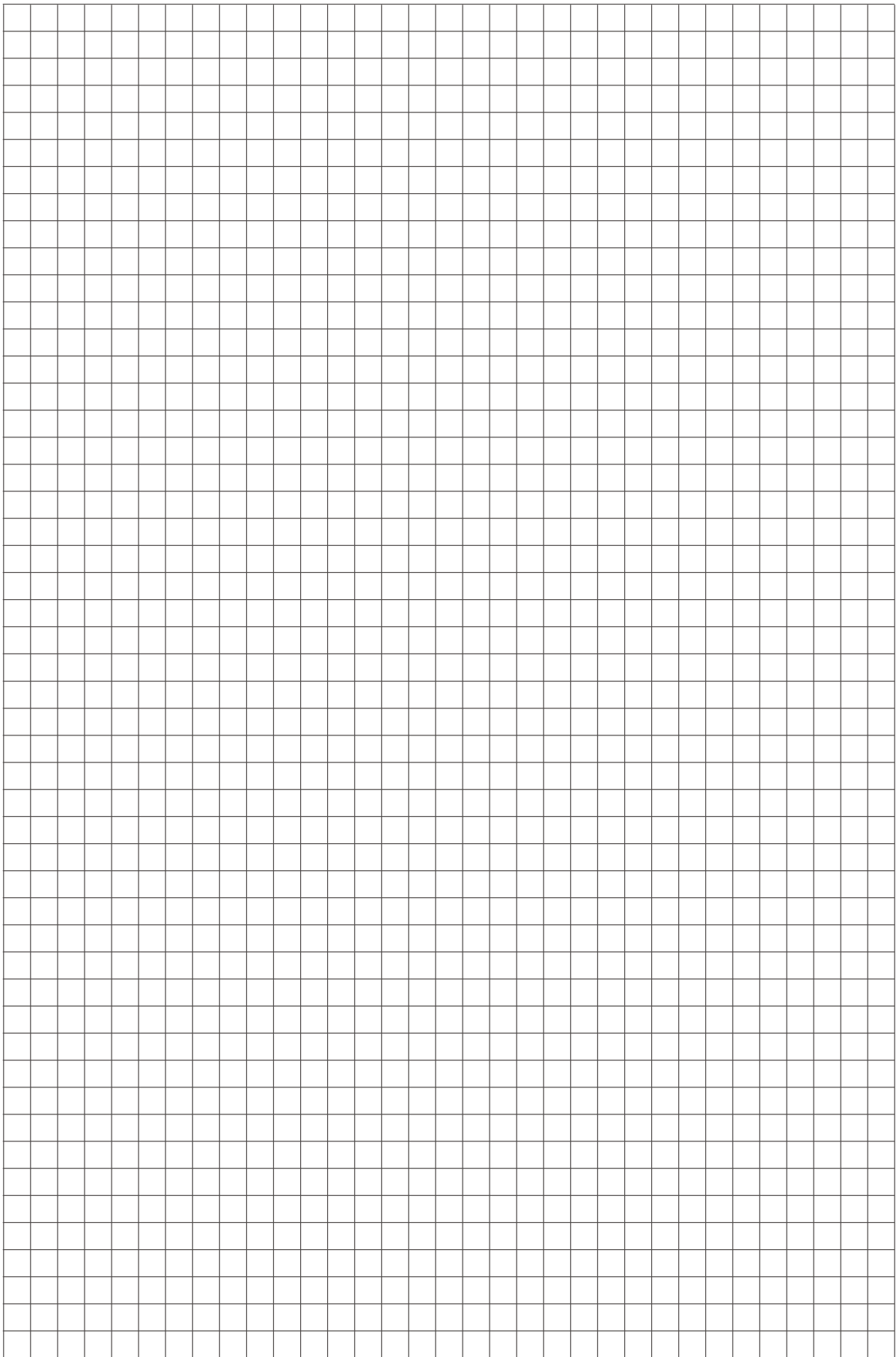
2. I. $14 \cdot \frac{3}{7} = 6$; II. $\frac{4}{5} \cdot 20 = 16$

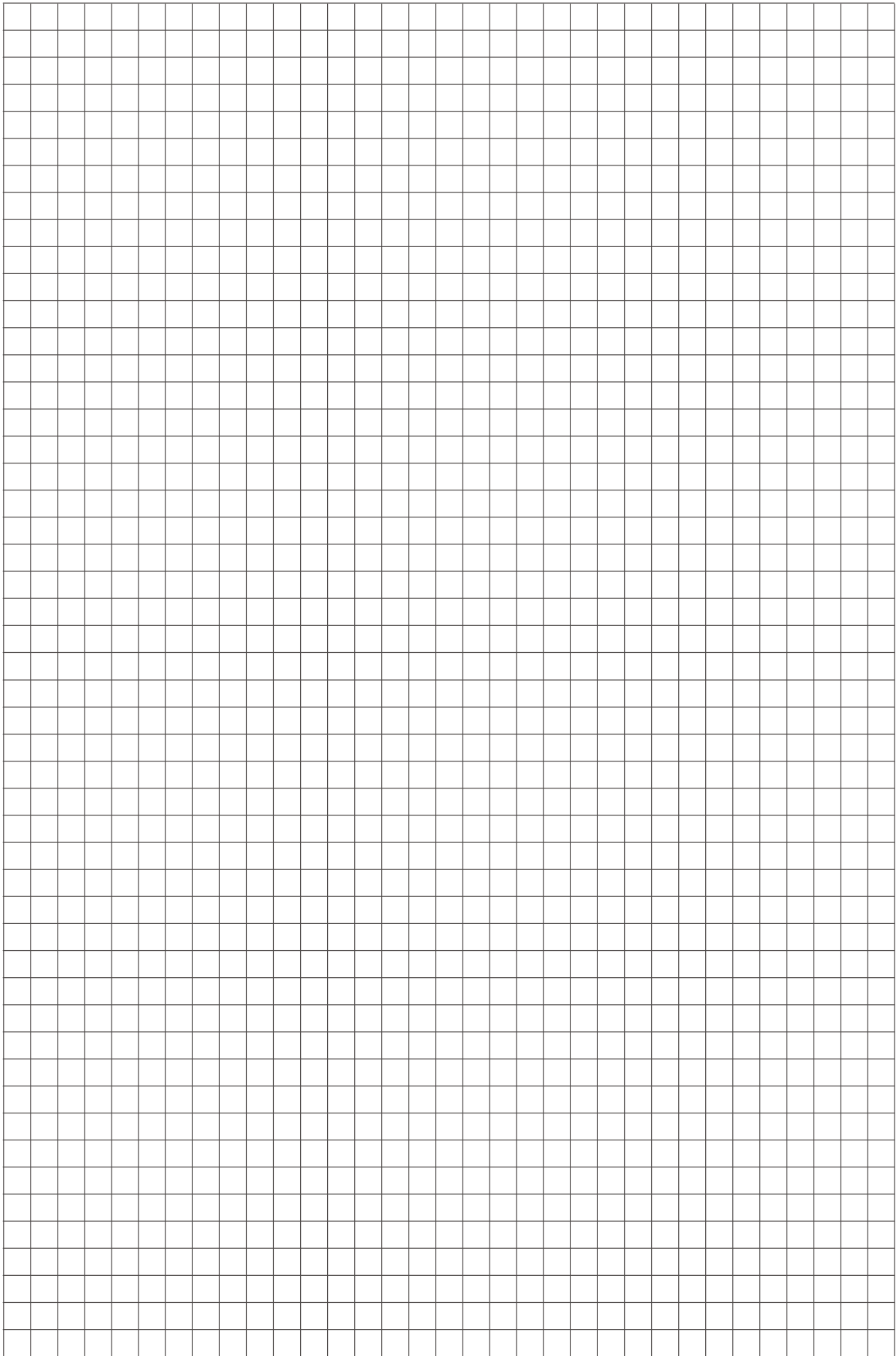
3. $45 \cdot 40 \cdot 60 = 108\,000 = 108$ ლ,
 $108 : 36 = 3$, $60 : 3 = 20$
შევსებს 20 სმ სიმაღლეზე.

4. I და II დღე ჯამად $-\frac{3}{5} + \frac{1}{4} = \frac{7}{20}$,
III დღე -6 , სულ $-\frac{7}{20} + 6 = 5\frac{13}{20}$
A და B პუნქტებს შორის მანძილი $6\frac{13}{20}$ კმ.

- მიუთითეთ მოსწავლის მიერ დაშვებული თითოეული შეცდომა და ჩაწერეთ შესწორებული სახით.
- ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით V-VI კლასებში მოსწავლე ფასდება ათქულიანი სისტემით. რამდენი ქულით შეაფასებდით მოსწავლეს ამ ნამუშევრის მიხედვით? პასუხი დაასაბუთეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 4)

კითხვისა და წერის სწავლება

34. ქვემოთ მოცემულია აქტივობები, რომლებიც გამოიყენება კითხვის სწავლების საწყის ეტაპზე:

- I. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც სიტყვები წერია; მან უნდა წაიკითხოს, რა წერია ბარათებზე.
- II. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც ნახატთან ერთად წერია შესაბამისი სიტყვა; მან უნდა წაიკითხოს, რა წერია ბარათებზე.
- III. მოსწავლეს სთავაზობენ ბარათებს, რომლებზეც წინადადებები წერია; მასწავლებელი ასახელებს სიტყვას, მოსწავლემ უნდა იპოვოს ეს სიტყვა წინადადებაში.
- IV. ბარათებზე მოცემულია სიტყვები და ნახატები ცალ-ცალკე; მოსწავლემ თითოეულ ნახატს უნდა შეუსაბამოს სიტყვა.

პასუხის რომელ ვარიანტშია დალაგებული აქტივობები იმ თანმიმდევრობით, რომლითაც მიზანშეწონილია მათი შესრულება?

- (ა) I, IV, II, III
- (ბ) II, IV, I, III
- (გ) IV, I, III, II
- (დ) IV, III, I, II

35. კითხვისა და წერის სწავლის პროცესში მნიშვნელოვანია, მოსწავლემ გააცნობიეროს და შეაფასოს საკუთარი შეცდომები და შესაძლებლობები.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან მასწავლებლის რომელი აქტივობა იქნება ყველაზე ადეკვატური ამ მიზნის მისაღწევად?

- (ა) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეს, საკუთარი ნაწერის მიხედვით შეაფასოს თანაკლასელის ნამუშევარი და აღმოაჩინოს მასში დაშვებული შეცდომები.
- (ბ) მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს სხვადასხვა სირთულის დავალებებს, მოსწავლეები თვითონ ირჩევენ, რა სირთულის დავალება შეასრულონ.
- (გ) მასწავლებელი უსწორებს მოსწავლეს ნაწერს, აღნიშნავს შეცდომებს და თითოეულს ურთავს სიტყვიერ კომენტარს.
- (დ) მასწავლებლის თხოვნით, მოსწავლეები დამოუკიდებლად ასრულებენ დავალებას, შემდეგ ერთად განიხილავენ ამ დავალების სწორად შესრულებულ ვარიანტს, რის მიხედვითაც თითოეული მოსწავლე აფასებს საკუთარ ნამუშევარს.

36. III კლასის მოსწავლეებს მასწავლებელი წასაკითხად სთავაზობს ტექსტს, რომელშიც რამდენიმე მათთვის უცნობი სიტყვაა მოცემული. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დავალების შესრულება იქნება მოსწავლეებისთვის ყველაზე ძნელი?

- (ა) მასწავლებელი თითოეულ მოსწავლეს ფურცელზე უწერს უცნობ სიტყვებს, მოსწავლეებმა ხაზი უნდა გაუსვან იმ სიტყვებს, რომლებიც ტექსტში შეხვდათ.
- (ბ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ამოწერონ ტექსტიდან უცნობი სიტყვები და მათი გამოყენებით შეადგინონ წინადადებები.
- (გ) მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, კონტექსტიდან გამომდინარე, გამოთქვან მოსაზრებები, რას შეიძლება ნიშნავდეს ეს სიტყვები.
- (დ) მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს იმავე ტექსტს, თუმცა, მასში უცნობი სიტყვები ბავშვებისთვის ნაცნობი სინონიმებითაა ჩანაცვლებული. ტექსტზე დაყრდნობით მოსწავლეებმა უნდა ამოიცნონ თითოეული უცნობი სიტყვის მნიშვნელობა.

37. მასწავლებელი მოსწავლეებს ხმამაღლა უკითხავს ტექსტს. შემდეგ ურიგებს ბარათებს, რომლებზეც წერია დაუსრულებელი წინადადებები წაკითხული ტექსტიდან. მოსწავლეების ამოცანაა, დაასრულონ წინადადებები და დაალაგონ ისინი ტექსტში მათი თანმიმდევრობის შესაბამისად. შემდეგ მასწავლებელი აღნიშნული ტექსტის სრულ წერილობით ვერსიას ურიგებს მოსწავლეებს, რათა მათ შეაფასონ, რამდენად სწორად შეასრულეს დავალება.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი უნარის განვითარებას არ ისახავს მიზნად აღწერილი აქტივობა?

- (ა) წაკითხული/მოსმენილი ტექსტის კრიტიკული გააზრება
- (ბ) კონტექსტის დახმარებით სიტყვების სწორად გამოყენება
- (გ) ტექსტში აღწერილ მოვლენათა თანმიმდევრობის გაცნობიერება
- (დ) დამოუკიდებლად მუშაობა და საკუთარი შეცდომების აღმოჩენა

38. კითხვის სწავლების ერთ-ერთი მეთოდია „კითხვა ნიშანთა სისტემით“, რომელიც გულისხმობს ტექსტის დამუშავებას შემდეგი აღნიშვნების გამოყენებით: „V“ – მე ეს უკვე ვიცოდი; „–“ – მე ეს სხვაგვარად ვიცოდი; „+“ – მე ეს არ ვიცოდი; „?“ – მე ამის შესახებ მეტის გაგება მინდა.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელია ის ძირითადი მიზანი, რომლის მიღწევაც შესაძლებელია აღნიშნული მეთოდით?

- (ა) ნიშნების/სიმბოლოების გამოყენება ტექსტის ანალიზისას
- (ბ) ჩუმად, დამოუკიდებლად კითხვის ჩვევის ჩამოყალიბება
- (გ) გამოცდილებასა და ახლად მიღებულ ინფორმაციას შორის კავშირის დამყარება
- (დ) მოსწავლეთა კითხვის ტემპის დადგენა და თემის მიმართ ინტერესის გაღვივება

39. მასწავლებელი I კლასის მოსწავლეს სთავაზობს ბარათებს და ეუბნება: „მაჩვენე სიტყვა, რომელიც ზუსტად ისეთია, როგორიც – ჩარჩოში ჩასმული!“

კარი	თავი ბარი კარი კანი
--	---------------------

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი უნარის განვითარებაა აუცილებელი იმისათვის, რომ მოსწავლემ ამ დავალების წარმატებით შესრულება შეძლოს?

- (ა) ასოსა და ბგერას შორის კავშირის აღქმა და გაცნობიერება
- (ბ) ბარათებზე წარმოდგენილი სიტყვების ამოკითხვა
- (გ) მსგავსად მჭიდრო ბგერების ერთმანეთისგან გარჩევა
- (დ) მსგავსი ვიზუალური სიმბოლოების ერთმანეთისგან გარჩევა

40. მასწავლებელი სთხოვს III კლასის მოსწავლეს, უამბოს თანაკლასელებს იგავი ტექსტთან ზედმიწევნით ახლოს, ტექსტის ლექსიკისა და გრამატიკული კონსტრუქციების გამოყენებით.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი ვერ იქნება მასწავლებლის არგუმენტი ამ მიდგომის სასარგებლოდ?

- (ა) მოსწავლე სწავლობს მსჯელობას ტექსტში მოცემული თემის ირგვლივ.
- (ბ) მოსწავლე სწავლობს წინადადების წევრების სწორად გამოყენებას.
- (გ) მოსწავლეს უვითარდება ზეპირმეტყველების უნარი.
- (დ) მოსწავლე იმდიდრებს ლექსიკურ მარაგს.

41. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს ილუსტრირებულ ტექსტს, სთხოვს მათ, შეხედონ ტექსტის სათაურსა და ილუსტრაციებს, და არკვევს, რა აზრებს, ასოციაციებს აღძრავს ისინი მოსწავლეებში. შემდეგ მასწავლებელი ირჩევს ტექსტიდან სიტყვას ან ფრაზას და წარმართავს საუბარს მის ირგვლივ, რათა მოსწავლეებმა მსჯელობის საგანთან დაკავშირებული სხვა საკითხები და იდეებიც განიხილონ. ბოლოს კი მასწავლებელი ეკითხება, რის გაგება სურთ ამ თემასთან დაკავშირებით.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი მიზანი ვერ მიიღწევა აღწერილი აქტივობის გამოყენებით?

- (ა) მოსწავლეთა გამოცდილებისა და ცოდნის აქტივაცია
- (ბ) მოსწავლეთა მოტივაციისა და ტექსტის მიმართ ინტერესის გაღვივება
- (გ) სხვების მოსმენით ახალი ცოდნის მიღება
- (დ) თემის ირგვლივ გამოთქმული ვარაუდების გადამოწმება

42. ცნობილია, რომ სწავლება მაშინ არის განსაკუთრებით ეფექტიანი, როდესაც მასწავლებელი მოსწავლეს მის უნარებთან შედარებით რთულ მასალას სთავაზობს და, ასევე, საკმარის დახმარებას უწევს.

თქვენი ერთ-ერთი მოსწავლე ცნობს და ასახელებს ყველა ასოს, თუმცა წერის დროს ხშირად უშვებს შეცდომებს, ტოვებს ან ამატებს ასოებს. ზემოთ მოცემული მსჯელობიდან გამომდინარე, რომელ აქტივობას შესთავაზებდით მას?

- (ა) მასწავლებელი დაფაზე წერს სიტყვას, შემდეგ საჩვენებელ ჯოხს ადებს თითოეულ ასოს და სთხოვს მოსწავლეს, ამოიკითხოს სიტყვა ასო-ასო.
- (ბ) მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეს ბარათებს, რომლებზეც წერია სიტყვები გამოტოვებული ასოებით. მოსწავლემ უნდა ჩასვას შესაბამისი ასოები.
- (გ) მასწავლებელი კარნახობს მოსწავლეს სიტყვებს, შემდეგ აძლევს ბარათებს, რომლებზეც იგივე სიტყვები წერია, რათა მოსწავლემ შეასწოროს საკუთარი ნაწერი.
- (დ) მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეს მუყაოსგან გამოჭრილ ასოებს, მოსწავლემ ისინი ისე უნდა განალაგოს, რომ სიტყვა მიიღოს.

43. კითხვის სწავლების დადგენილი მოდელის მიხედვით, კითხვა მნიშვნელობის წვდომაზე დაფუძნებული პროცესია, ამიტომ კითხვის სწავლებისას ასო-ბგერების გარჩევა და ცნობა ბავშვს სიტყვის მნიშვნელობის კონტექსტში უნდა ვასწავლოთ.

ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი მეტყველებს ამ მოდელის სასარგებლოდ?

- (ა) შემთხვევითი თანმიმდევრობით დაწერილი ასოების ამოკითხვა ბავშვებს უფრო უჭირთ, ვიდრე აზრის მქონე სიტყვებისა.
- (ბ) კითხვისას თვალი ორიენტაციას იღებს იმ ასოებზე, რომლებიც სიტყვის მთლიანობიდან გამოირჩევა განსაკუთრებული თვისებებით. თავდაპირველად სწორედ ეს დომინანტი ასოები აღიქმება.
- (გ) კითხვის სწავლის საწყის ეტაპზე ბავშვი მეტყველებას უფრო დანაწევრებულად აღიქვამს, იგი ცალკეული სიტყვის მნიშვნელობის დახმარებით იგებს მთლიან აზრს.
- (დ) წერის პროცესში ხდება ასოს დეტალიზაცია, რაც მისი მთლიანობითი აღქმის შესაძლებლობას ამცირებს და უარყოფითად მოქმედებს სიტყვაში ასოს ცნობაზე.

44. ცნობილია, რომ კითხვის სწავლების საწყის ეტაპზე განსაკუთრებით ეფექტიანია მულტისენსორული მეთოდის გამოყენება, რომელიც გულისხმობს სასწავლო აქტივობაში ერთდროულად რამდენიმე სენსორული ფუნქციის (სმენის, მხედველობის, შეხების) მონაწილეობას. აღწერეთ აღნიშნული მეთოდის შესაბამისი აქტივობა, რომელსაც გამოიყენებდით ასოსა და ბგერას შორის კავშირის სწავლების დროს.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

წაკითხეთ IV კლასის მოსწავლეებისთვის განკუთვნილი ტექსტი და შეასრულეთ 45-ე, 46-ე და 47-ე დავალებები.

„პირველი ზღვაოსნები იშვიათად დაცურავდნენ ღამით, როდესაც სანაპირო ზოლი, კლდეები და რიფები ძნელად შესამჩნევია. ისინი ამჯობინებდნენ, ღუზა ჩაეშვათ ზღვაში ან ნაპირთან გაჩერებულიყვნენ გათენებამდე (რა თქმა უნდა, თუ თავდასხმის საფრთხე არ ემუქრებოდათ). მაგრამ ფინიკიელმა და სხვა ზღვაოსნებმა ისწავლეს გემის მართვა ვარსკვლავების მიხედვით და ღამის ცის, როგორც წიგნის, წაკითხვა (მაგალითად, ნათელი და კაშკაშა პოლარული ვარსკვლავი მუდმივად ჩრდილოეთისკენ მიუთითებს). დღისით ფინიკიელები მიმართულებას ცის კაბადონზე მზის ადგილმდებარეობის მიხედვით ადგენდნენ. ისინი ცდილობდნენ, ნაპირის გასწვრივ ეცურათ. ეს მათ რუკაზე მთების, ყურეებისა და კუნძულების აღნიშვნასაც უადვილებდა“.

45. შეარჩიეთ ტექსტიდან ერთი სიტყვა (გამოთქმა), რომლის გასააზრებლად მოსწავლისთვის მნიშვნელოვანია სიტყვის კონტექსტის გამოყენება. დაასაბუთეთ თქვენი არჩევანი.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

46. ზემოთ მოცემულ ტექსტთან დაკავშირებით დაუსვით მოსწავლეებს შეკითხვა, რომლის საშუალებით დაადგენთ, შეუძლიათ თუ არა მათ მოვლენათა შორის მიზეზშედეგობრივი მიმართებების დანახვა.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

47. დაუსვით მოსწავლეებს შეკითხვა, რომლის საშუალებით დაადგენთ, შეუძლიათ თუ არა მათ ტექსტის სხვადასხვა ნაწილში მოცემული ინფორმაციის ერთმანეთთან დაკავშირება და მასზე დაყრდნობით დასკვნის გამოტანა.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

აკადემიური უნარები

წაკითხული ტექსტის გააზრება

ყურადღებით წაკითხეთ და გაიაზრეთ ტექსტი. თითოეული შეკითხვის სავარაუდო პასუხებიდან აირჩიეთ ის ვარიანტი, რომელიც მართებულია მოცემული ტექსტის მიხედვით.

6-7 წლის ბავშვს, ძირითადად, უკვე ათვისებული აქვს მშობლიური ენა – მეტყველებისას ის გრამატიკის თითქმის ყველა წესს იცავს, მიუხედავად იმისა, რომ არაფერი იცის ამ წესების შესახებ. ამ წესების გაცნობიერებაში ბავშვს სკოლა ეხმარება: სკოლაში ის გრამატიკას სწავლობს და ამით ენობრივი განვითარების ახალ საფეხურზე აღის. თუ წინათ ენის რომელიმე ფორმის უჩვეულო კონტექსტში გამოყენებისას ბავშვი მხოლოდ თავის ალღოს ეყრდნობოდა და ამიტომ ნათქვამის სისწორეში დარწმუნებული არ იყო, ახლა მას გრამატიკის კანონების ცოდნის საფუძველზე თავისი გამონათქვამის მართებულობის დასაბუთება შეუძლია.

სკოლაში სწავლის პირველ წლებში ბავშვის ინტერესი ენის შინაარსობრივი მხარისკენაა მიმართული. მას ჯერ კიდევ არ აქვს განვითარებული ცნებითი აზროვნება, აზრთა შორის ლოგიკური მიმართებების წვდომის უნარი და, შესაბამისად, უჭირს ენის ფორმალური მხარის გაცნობიერება, რასაც გრამატიკის სწავლა მოითხოვს. ამრიგად, სკოლის პირველ საფეხურზე გრამატიკის მხოლოდ საწყისი ელემენტების ცოდნის შესახებ შეიძლება ლაპარაკი, უფრო იმ მასალის დაგროვების შესახებ, რომელიც 11-12 წლიდან გრამატიკის საფუძვლიანად სწავლებაზე გადასვლას გააადვილებდა.

ბავშვის ენობრივი განვითარების თავისებურებათა შესწავლის ერთ-ერთი ეფექტური გზაა სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეთა ნაწერების ანალიზი. ამ მეთოდით ჩატარებული კვლევიდან გაირკვა, რომ სკოლაში სწავლის პერიოდში მარტივი წინადადებები უფრო ხშირად გამოიყენება, ვიდრე – რთული. მაგრამ თუ პირველ კლასში, როგორც წესი, მხოლოდ მარტივი წინადადებები გამოიყენება, მეორე კლასში სურათი მკვეთრად იცვლება: ამგვარ წინადადებათა გამოყენების მაჩვენებლები 92%-დან 71%-მდე მცირდება და მათ პარალელურად წინადადებების სხვა ტიპებიც ჩნდება. მნიშვნელოვანი წინსვლა ბავშვის ლექსიკის გამდიდრების თვალსაზრისითაც შეინიშნება. ყოველივე ეს, ალბათ, სკოლის გავლენით აიხსნება. პირველი სასკოლო წლის განმავლობაში წერა-კითხვის სწავლა ენობრივი ფორმებისა და კონსტრუქციების გაცნობიერების პირველ ბიძგს იძლევა და მისი ეფექტი განსაკუთრებით თვალსაჩინოა სწორედ საწყის ეტაპზე.

საყურადღებოა წინადადებათა ურთიერთდაკავშირების ის კანონზომიერებებიც, რომლებიც თავს იჩენს ასაკობრივ და შესაბამის გონებრივ განვითარებასთან ერთად. II კლასში წინადადებათა დაკავშირება, ძირითადად, „და“-ს საშუალებით ხდება. თუმცა, 8-9 წლისა და 12-13 წლის ასაკში ამ კავშირის გამოყენების სიხშირე მკვეთრად იკლებს. პირველად ეს წინადადებათა ასინდეტური წყობის, ანუ წინადადებების კავშირების გარეშე გამოყენების – მძიმეებით გამოყოფის ხარჯზე ხდება. მოგვიანებით კი ამას ემატება წინადადებათა შესაერთებლად ადგილისა და დროის აღმნიშვნელი, მიზეზშედეგობრივი, მიმართებითი და სხვა კავშირების გამოყენებაც.

ბავშვის ენობრივი განვითარების პროცესში მეორე-მესამე, მეექვსე და მერვე კლასებს განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს. განვითარება ყველაზე თვალსაჩინოა მეორე-მესამე კლასებში, როდესაც ბავშვის მეტყველება ახალი სიტყვებით და წინადადებების ახალი ტიპებით მდიდრდება. მეექვსე სასწავლო წელი აბსტრაქტულ სიტყვათა გამოყენების სიხშირის ზრდით ხასიათდება. დასასრულ, მერვე კლასში ყურადღებას იპყრობს იმ გრამატიკული კატეგორიების გამოყენების სიხშირის ზრდა, რომელთა გაცნობიერება შეუძლებელია ისეთი სააზროვნო ოპერაციების გარეშე, როგორებიცაა ანალიზი, სინთეზი, განზოგადება.

48. რა დანიშნულება აქვს ბოლო წინადადებას I აბზაცში?

- (ა) მასში ექვეყნება დაყენებული გრამატიკის წესების სწავლის საჭიროება სკოლამდელ პერიოდში.
- (ბ) ის განმარტავს, რა სახით ვლინდება ენობრივი განვითარების თვალსაზრისით ბავშვის წინსვლა, რომელსაც სკოლაში მიღებული ცოდნა განაპირობებს.
- (გ) ესაა სიტყვის სხვადასხვა კონტექსტში გამოყენების თავისებურებათა ერთგვარი ილუსტრაცია.
- (დ) მასში ნაჩვენებია ის სირთულეები, რომელთა გადალახვა უხდება ბავშვს ენობრივი განვითარების გზაზე.

49. სკოლაში სწავლის პირველ წლებში მოსწავლეები ვერ ახერხებენ გრამატიკის სრულფასოვნად ათვისებას იმის გამო, რომ:

- (ა) მათ უჭირთ ცნებებსა თუ აზრებს შორის არსებული ლოგიკური კავშირების გაგება და დამყარება.
- (ბ) მეტყველების დროს სწორი გრამატიკული ფორმების გამოყენებისას ისინი მხოლოდ თავიანთ ალღოს ეყრდნობიან.
- (გ) სწავლის ამ ეტაპზე მათ ჯერ კიდევ უჭირთ სიტყვების შინაარსისა და აზრის გაგება.
- (დ) ისინი ვერ ახერხებენ სიტყვათა ურთიერთდაკავშირებასა და წინადადების სახით გაერთიანებას.

50. სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეთა ნაწერების გაანალიზება ეფექტური მეთოდია:

- (ა) სხვადასხვა ასაკის ბავშვთა მიერ შესრულებული ნაწერების ერთმანეთთან შესადარებლად ხარისხის მიხედვით
- (ბ) იმ განსხვავებათა დასადგენად, რომლებიც იკვეთება ზეპირი და წერიტი მეტყველების დროს გამოყენებულ ენობრივ კონსტრუქციებს შორის
- (გ) სკოლაში სწავლის მთელი პერიოდის განმავლობაში ბავშვის გონებრივი შესაძლებლობების საკვლევად
- (დ) ბავშვის ენობრივი განვითარების იმ კანონზომიერებათა გამოსავლენად, რომლებიც განპირობებულია ასაკის მატებითა და ინტელექტუალური ზრდით

51. რა განაპირობებს იმ განსხვავებას, რომელიც შეინიშნება I და II კლასის მოსწავლეებს შორის ამა თუ იმ ტიპის წინადადებათა გამოყენების თვალსაზრისით?

- (ა) სკოლაში სწავლის პროცესში ბავშვის მიერ მარტივი წინადადებების გამოყენების ტენდენციის გაძლიერება
- (ბ) ბავშვის ლექსიკური მარაგის გამდიდრება
- (გ) კითხვისა და წერის სწავლის შედეგად ახალი, უფრო რთული ენობრივი კონსტრუქციების გაცნობიერება
- (დ) აზრების მარტივი ენით გადმოცემის ნაცვლად რთულად ფორმულირებული წინადადებების გამოყენების ტენდენცია

52. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დებულებაა მართებული?

8-9 წლის ბავშვებთან ასინდეტური წყობის წინადადებათა რაოდენობის ზრდა:

- (ა) ერთგვარი შუალედური ეტაპია მარტივი კონსტრუქციებიდან რთული ლოგიკური მიმართებების შემცველი წინადადებების გამოყენებაზე გადასვლისას
- (ბ) გონებრივი განვითარების იმ ეტაპის მიმანიშნებელია, როდესაც უპირატესობა ენიჭება მოკლე, მარტივ წინადადებებს, რომლებიც არ საჭიროებს მაკავშირებელი სიტყვების გამოყენებას
- (გ) იმის მაჩვენებელია, რომ წერითი მეტყველების განვითარების ამ ეტაპზე ფერხდება მაკავშირებელი სიტყვების ათვისების პროცესი
- (დ) იმის მაჩვენებელია, რომ ენობრივი განვითარების ამ ეტაპზე ბავშვი აქტიურად იწყებს რთული სინტაქსური კონსტრუქციების გამოყენებას

53. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელშია სწორად მითითებული ბოლო აბზაცის დანიშნულება ამ ტექსტში?

ბოლო აბზაცში:

- (ა) გამოკვეთილი და გაანალიზებულია ენის სწავლების ის მეთოდები, რომელთა შესახებ საუბარია II აბზაცში
- (ბ) წამოჭრილია პრობლემა, რომელიც არ იყო განხილული დანარჩენ აბზაცებში და რომლის გათვალისწინება აუცილებელია ბავშვის ენობრივ განვითარებაზე საუბრისას
- (გ) გარკვეული სახით შეჯამებულია II-IV აბზაცებში წარმოდგენილი მოსაზრებები და შეესებულება დამატებითი ინფორმაციით
- (დ) განსხვავებული კუთხითაა წარმოდგენილი ბავშვის განვითარების ის ეტაპები, რომელთა მნიშვნელობა გამოკვეთილი იყო წინა აბზაცებში

54. ტექსტის ავტორის ძირითადი მიზანია:

- (ა) გამოკვეთოს სკოლის როლი ბავშვის მიერ გრამატიკის ათვისებისა და, საზოგადოდ, ენობრივი განვითარების პროცესში
- (ბ) კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით წარმოაჩინოს გრამატიკის სწავლების მნიშვნელობა ბავშვის ინტელექტუალური განვითარებისათვის
- (გ) გაანალიზოს ის განსხვავება, რომელიც შეინიშნება ბავშვის მიერ მშობლიური ენის ათვისების პროცესში სკოლამდელ და სკოლაში სწავლის პერიოდში
- (დ) განიხილოს ბავშვის ენობრივი განვითარების თავისებურებები ასაკობრივი, გონებრივი განვითარების კრილში

ანალიტიკური წერა

55. წაიკითხეთ ჰანს ქრისტიან ანდერსენის ზღაპრის „შიშველი მეფის“ ადაპტირებული ვერსია და ნაწყვეტი ერის რასპეს მოთხრობიდან „ბარონ მიუნჰაუზენის თავგადასავალი“.

ერთ სამეფოში ახირებული ზნის მეფე ცხოვრობდა. ერთხელ მის ქალაქში ფეიქრები გამოჩნდნენ, რომლებიც ამტკიცებდნენ, რომ მათ მიერ შექმნილი ქსოვილი უხილავი იქნებოდა უხეირო ან სულები ხელქვეითებისთვის. მეფემ გაიფიქრა: ჩავიცვამ მისგან შეკერილ ტანსაცმელს და მაშინვე მივხვდები, ვინ არის უხეირო ხელქვეითი ჩემს სამეფოში, იმასაც შევძლებ, ჭკვიანი სულებისგან განვასხვაო.

ფეიქრებმა აბრეშუმი და ოქრო მოითხოვეს და რამდენიმე დღე ცარიელ დაზგებთან იმუშავეს. მეფემ ქსოვილის სანახავად პატიოსნებით განთქმული მოხუცი მინისტრი გაგზავნა, რომელმაც ქსოვილი ვერ დაინახა, მაგრამ სიმართლის თქმა ვერ გაბედა და მეფეს მოახსენა, მშვენიერად არის მოჩითულიო. ასევე მოიტყნენ მეფის სხვა ხელქვეითები. დღესასწაულის დღეს ფეიქრებმა სამუშაო დაამთავრეს. როდესაც მეფემ ქსოვილი ნახა, იფიქრა, ალბათ სულები ვარ ან უხეირო, არ თქვა, რომ ვერ ხედავდა და საჩაროდ მოიწონა ფეიქართა ნახელავი.

მეფემ გაიხადა. ფეიქრებმა არარსებული ტანსაცმელი ჩააცვეს. დიდებულებმა ერთხმად მოუწონეს, ძალიან გიხდებათო, შლეიფი ასწიეს და უკან გაჰყვნენ მეფეს.

ქუჩაში უამრავი ხალხი გამოსულიყო. ყველა აღფრთოვანდა მეფის ახალი სამოსით.

– მეფე შიშველია! – უცებ წამოიძახა ერთმა ბავშვმა.

ბავშვის სიტყვებს ხალხი ჩურჩულით გადასცემდა ერთმანეთს.

– მეფე შიშველია! – იხუვლა ერთხმად ხალხმა.

მეფეს მოეჩვენა, რომ ხალხი მართალს ამბობდა, თუმცა, არაფერი შეიმჩნია და უფრო მედიდურად განაგრძო სვლა.

დიდცხვირა ჩია ბერიკაცი ბუხართან იჯდა და თავის თავგადასავალს უამბობდა ირგვლივ შემოკრებილ ხალხს.

– ჰოდა, აფერინდი მთვარეზე...

– კიდევ სად ყოფილხარ, მიუნჰაუზენ, სად? – სიცილით ეკითხებოდნენ აქეთ-იქიდან.

– სად არ ვყოფილვარ, რა არ მინახავს, ერთხელ თავიც მომწყდა!

– კარგი, კაცო, ტყუილებით ნუ გაგვბერე! – შეუძახებდა ვინმე.

მოხუცი ყურადღებას არ აქცევდა ამ სიცილ-ხარხარს და ხალხს იმ ირმის ამბავს მოუთხრობდა, თავზე რომ ალუბლის ხე ამოუვიდა.

შემდეგ მიუნჰაუზენმა თურქებთან ბრძოლის ამბებიც გაიხსენა:

– ერთხელ თურქებს გავექეცი. მინდოდა, ცხენით ჭაობზე გადავმხტარიყავი, მაგრამ ცხენმა ნაპირს ვერ მიაღწია, ლაფში ჩავცვივდით და ვიხრჩობოდით. ჭაობი სულ უფრო და უფრო ღრმად გვითრევდა. მალე ცხენი მთლად დაიფარა ლაფში. ნელ-ნელა მეც ვეფლობოდი შიგ. ბოლოს მხოლოდ ჩემი პარიკის ნაწნავი მოჩანდა.

– რა უნდა მექნა? უთუოდ დავიღუპებოდი, ხელებში საკვირველი ძალა რომ არ მქონოდა. წავივლე ხელი ნაწნავში, მთელი ძალ-ღონით ავწიე ზევით, თან ცხენს ფეხები მარწუხებივით მოვუჭირე და ადვილად ამოვათრიე ჭაობიდან ჩემი თავიც და ცხენიც.

- იმსჯელოთ, როდის და რატომ ამბობენ ადამიანები ტყუილს და რა შეიძლება იყოს ამის შედეგი.

თქვენ მიერ დაწერილი თხზულება უნდა შეიცავდეს, სულ მცირე, 100 სიტყვას.

This image shows a full page of white paper with horizontal grey ruling lines, typical of notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.